

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

1900

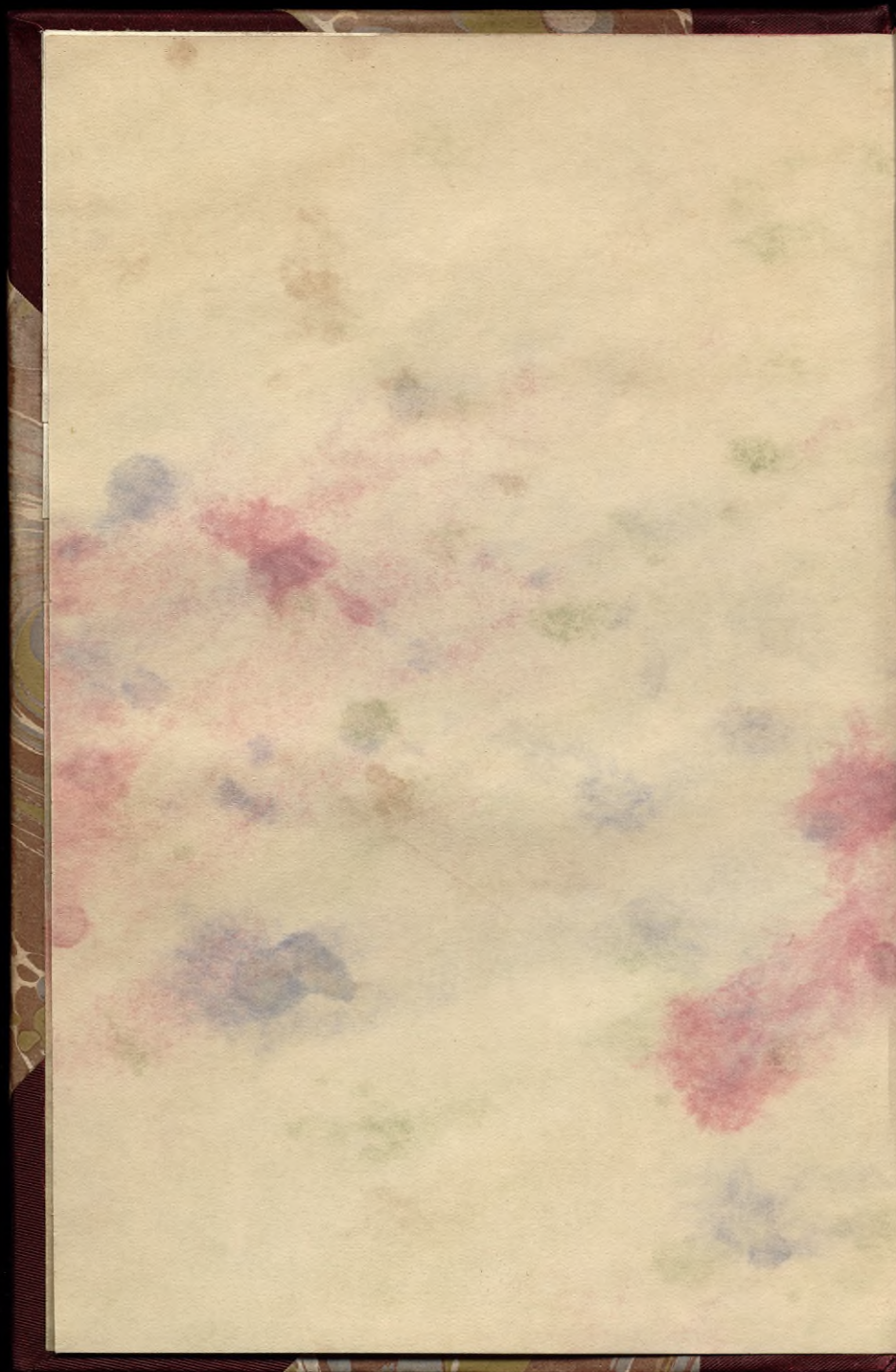
Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

32/1561

Lit.
50.

HVARDAGSLIFVETS

SKUGGOR OCH DAGRAR.

TECKNINGAR

AF

A—i—a.

- I. MÅNGA DÖTTRAR.
II. VID EN BADORT.

HELSINGFORS 1881.

K. E. HOLMS FÖRLAG.

Pris: 3 mark 50 penn.

32
1371

HVARDAGSLIFVETS

SKUGGOR OCH DAGRAR.

TECKNINGAR

AF

A—i—o.

[*Louisa Adelaide Rhinnooth*]

HELSINGFORS,
K. E. HOLMS FÖRLAG.

HELSINGFORS,

J. SIMELII ARFVINGARS TRYCKERI,

1881.

Företal.

De små berättelser som här utsändes för att insmyga sig med julgranen i hemmen, för att söka en anspråkslös plats vid aftonlampan i hvardagskretsen, uti respiraten, som gör sällskap i jernvägskupéerna, eller på nattduksbordet som står vid ingången till Fjäderholmarne, hafva engång — det är många år sedan, — befunnit sig bland de tusende följetonger som dagligen serveras publiken af tidningspressen. Man kastar en flyktig blick på dem, (ifall man ej rätt och slätt hoppar öfver dem) läser ett nummer, tappar tråden i nästa numret och glömmet början innan man hinner till slutet!

Detta öde har troligen äfven drabbat nedanstående berättelser ur hvardagslifvets sfer. Så grundligt omarbetade att föga mer än titteln och tendensen bibehållits, uppstå de derföre nu i Novellens omhölje, för att utkasta här och der små sanningsfrön med risk att dessa skola bortblåsas af vinden utan att finna en mottaglig jordmån.

Få äro väl de som i våra dagar alldeles förneka kvinnofrågans rätt att stå på dagordningen, som bestrida att kvinnans ställning inom samhället är, i de viktigaste punkterna, alltför mycket underkastad mannens godtycke och trycket af obilliga och skadliga fördomar — men dessa abstrakta frågor äro så svårlösta, så »bråkiga!» De tala ej omedelbart till kvinnans känsla, de fordra mera djupsinnigt begrundande, de förlöjligas af så många, — derför är ännu så stor

del af kvinnökönet likgiltig om ej rentaf motvillig för dem, — de lyckliga kvinnorna isynnerhet, som icke ha skäl att önska någon förändring i sin belägenhet. I männens ögonskenliga intresse åter, ligger, enligt egoismens naturlag, att undanskjuta alla frågor som röra vid deras häfdvunna prerogativer, att förhåna och förkättra deras tendens, eller åtminstone att »tiga ihjäl dem».

Men ingen kraft är för svag att egnas arbetet för mensklighetens framåtskridande mot rättvisans, frihetens och förädlingens ännu så aflägsna mål; ty med hvilka krafter eller verktyg hafva väl, under seklers lopp, de gömda arbetarne på hafvets botten murat korallbankarne hvarpå uppvuxit och fortfarande uppväxa blomstrande äro der palmer skaka sina kronor i vinden och foglar sjunga och bygga bo?

Ett musselskal i vår social-moraliska korallbank, söke denna lilla bok att verka hvad den förmår. Och får den, för sina många litterära fel och brister, vidkännas äga af den stränge tuktomästaren kritiken, så skulle svedan lindras, ja utplånas alldeles, genom välvilligt intresse från de håll der en öppen blick för sanning och rättvisa, för de skadliga spindelväfvarna i samhällsbyggnadens knutar, sympathiserar med hvarje ärligt sträfande att bortsopa dem. .

Många döttrar.

Kapitlet I.

Familjeförhållanden. — Silhouetter af hufvudpersonerna.

Hagenäs säteri ter sig ståtligt och inbjudande för den som färdas på landsvägen till den lilla staden Heinola, sedan han vid Lahtis lemnat jernvägen. Nittonde seklets snabba forskaffningsmedel, ångan, står honom ej mera till buds; han kommer sakta fram vid lunket af raggiga skjutshästar och har god tid att betrakta landskapet som upprullar sig för hans blickar. Dock, här finns ej mycket att beundra, det måste medges! En ödslig mo, kärr och moras omväxlande med magra betesmarker, der lokomotivens hvassa pipande ej stör kornas filosofiska betraktelser eller injagar skräck bland menlösa färhjordar; här och der en enstaka, grå bondkoja från hvars omgifning hvarje grönskande, skugggivande träd eller buske omsorgsfullt blifvit borthuggna, — det är allt hvad natur och konst ha att bjuda ögat under miltal. Lik en oas i öknen uppenbarar sig derföre ock Hagenäs gård, med den smakfulla, hvita fasaden hjert afstickande mellan välvärdade, skuggrika planteringar, och speglade sig i en af dessa små tjusande insjöar som öfverallt lifva och försköna det gamla Suomiländets natur, likt vänliga leenden öfver en gubbes allvarliga anlete, utplånande mången rynka i hans panna, månget hårdt och sträfft drag kring hans läppar.

En sekelgammal allée af lindar leder upp till herresätets trappa och vi följa nu denna stråt för att nå en luftig veranda, omslingrad af ett spädt, ljusgrönt bladverk, ty vi befinna oss i början af högsommarn. Verandan är för närvarande upptagen af ställets ägare, en allaredan grånad man med rak hållning och ännu liflig blick, och af dess »bättre hälft«, en äldre dame med tydliga anspråk på att se »aristokratisk« ut.

Landshöfdingen Wallenheim, som längesedan lemnat tjänstemannabanan för att spela en mera betydande roll såsom den förmögna possessionaten på orten och kommunens mest framstående styresman, synes inbegripen i ett lifligt meningsutbyte med sin hustru. — Att detta meningsutbyte ännu ej ledt till full samklang makarna emellan skulle man kunna dömma af en viss skärpa i de höjda rösterna och af kinder som kanhända ej purpas af helsans färg allenast.

— Jag säger dig, Antoinette, att det måste ske, förklarade den äkta mannen bestämdt. Jag kan icke lemna i detresse arfvingarne till mitt namn. J, barn af borgareklassen, hafven ej grundsatser sådana som mina, ty i det hem du uppväxt gällde ej principen »noblesse oblige«, kära vän.

— Men den borgerliga förmögenheten passade deremot särdeles bra att uppsatsa det adliga vapnet med, — murrade hennesnåd med en knyck på nacken.

Landshöfdingen, som var något lomhörd, begagnade sig af detta lyte för att ej låtsas höra invändningen. Han fortfor som om han ej blifvit afbruten:

— Jag har framlagt för dig alla skäl som nödga oss att ge herberge här på Hagenäs åt salig Frans' familj. Min olyckliga sons enka och barn sakna tak öfver hufvudet.

— Det plär så gå när man handlar hufvudlöst här i verlden, och alltid lefver öfver sina tillgångar. Det är modernt, det medges, men ohederligt.

— Frans var en så utmärkt god man och nändes aldrig neka någonting åt sin hustru som var uppfödd i ett förnämt hus och van vid lyx.

— Och med en sådan flicka, utan en styfvers hemgift, går en fattig karl och gifter sig! Thérèse var väl den sista hustru en sådan bordt välja — hennes uppfostran är så förfelad att . . . .

— Förlåt, hon har fått en utmärkt uppfostran. Hon talar ledigt fyra språk, sjunger och spelar fortepiano väl, målar i olja, har med ett ord alla möjliga talanger och det aldra finaste, behagligaste sätt.

— Kan hon med alla dessa talanger nu, när fattigdomen står för dörren, förvärfva så mycket ens som saltet i maten åt sig och sina sex barn? Jo pytt! Hon duger till ingenting och släkten skall dra försorg om sällskapet! Sex barn och dertill fyra flickor! Dem bli vi aldrig i evighet af med om du inqvarterar dem här. Var säker på den saken Feodor!

— Nå ja, hvem inser icke att det var en olycka för min arme son att få så många döttrar. Men detta kan ingen hjälpa och nu är blott frågan om att hindra dem från att gå med tiggarslafven.

— Mary, den äldsta flickan, är ju i det närmaste fullvuxen och Klas blir väl snart student. — De må försörja sin mor och yngre syskon tycker jag. Nuförtiden finnes det platser för fruntimmer och många flickor söka sysslor, ... föda sig sjelfva . . . .

— Mary bli, kopist, kontorist, telegrafist, postmästare eller dylikt? Ehuru illa aflönade, vet du sjelf att dessa »platser för fruntimmer« alltid måste sökas som *en nåd* och nekas rätt ofta åt flickor hvilka man anser kunna bli försörjda af släkten. Det vore för resten som att sticka knifven i min svärdotter, att tvinga hennes döttrar till ett sådant der arbetarelif! Och du sjelf, min söta vän, säg! Ville du se vår Göthilda, som ändå är en äldre flicka, sitta på ett arbetsrum med

sluskiga, eller än värre, sjelfsvåldiga manliga kamrater och skrifva från morgon till qväll med benstumparne nedhängande från en hög skrufstol? Fruntimmer ha ju dessutom heller aldrig hopp om löneförhöjningar eller högre tjenstegrad fast de tjena hela sitt lif.

— Jag ber dig vara god och icke jemföra min dotter med dina fattiga sondöttrar, inföll snäsigt landshöfdingskan. Mina barn ha en mor som gudskelof medfört såpass stor förmögenhet att de fått en annan samhällsställning. Vår son Anton är en uppåtgående man och hans syster behöfver ej arbeta för pengar med den hemgift som väntar henne.

— En sådan lott vill jag ej heller ha åt barnen som lemnats värnlöse, emedan en febersjukdom bortryckte deras far i sina halfva dagar. Derföre har jag nu beslutit att inreda flygelbyggningen — landshöfdingen pekade på ett nätt envånings trähus omgifvet af syrenhäckar — till bostad åt Thérèse och barnen, och jag slipper se mina barnabarn trängas, som nådesökande, med alla stackars svältande fruar och fröknar som bjuda ut sitt arbete för så ringa pris att ingen karl må kunna afundas platserna, och göra dem dessa stridiga.

— Det der kan allt vara behjertansvärdt, men att få sig på halsen en mor med fyra döttrar . . . .

— Min vän, då du ej det minsta vill gå mina önsknningar till mötes, får du ursäktat att jag uppträder här såsom herre i mitt hus! sade nu landshöfdingen och rätte på sig.

— Det vill säga *mitt hus*, svarade åter hennesnåd med den halfhöga tonen som kunde susa ohörd förbi döfva öron.

Hon var en förståndig fru som visste att hustruns vilja, när det gäller, ändå får vika för mannens, än-

skönt denne *pro forma* rådfrågar henne och kallar henne »min vän«.

Således fann hon nu rådligast att tåla, men fattade med detsamma sitt beslut. Inhyser man, tänkte hon, mot min vilja i mitt och mina barns hus ett proletärsällskap som jag inte kan tåla, så må de vänta sig att lifvet här blir mindre angenämt för dem. De kunna söka sig annat herrberge om de ej komma att trifvas här.

För att lätta sitt hjerta gick derpå landshöfdingskan Wallenheim att meddela sina bekymmer åt sin trotjenarinna, jungfru Bengta, som egde hennes odelade förtroende. Denna icke mera blodunga *husära*, hvilken dock ännu enligt sitt eget förmenande, hade i behåll »en full vigilör«, kunde framställas såsom typen för den gamla trotjenarinnan, — ärlig och vaksam som gårdshunden, flink i vändningarne och snygg såsom huskatten, och fräsande liksom denna vid minsta orsak, — men hatarinna af allt intrång på vanans område. Bengta var lik urverket, som vid hvarje rubbning kommer i olag och går illa.

Vid underrättelsen om husbondens nu definitivt fattade beslut att herbergera på gården, i den lilla nätta »främmanflygeln«, en enkefru med sex oförsörjda barn och en knapp pension att lefva på, slog jungfru Bengta ihop händerna och höjde dem mot taket, liksom för att taga Himlen till vittne på att hon för sin del åtminstone protesterade emot en sådan dårskap.

— Det måtte jag säga! utlät sig käckt den »mångordkunniga« jungfrun med rösten darrande af en hel massa jäsande och outhärliga känslor, hvad går åt herrskapet? Skaffa sig hela den kolifejan på halsen! Bevara oss, den vackra främmanflygeln blir ju full af enkefrun, som inte skäms att ha *sex* barn, så fattig som hon är. Och fyra flickor till på köpet! Mary, Clary, Anny och Siry! — Jo det är just ett skönt säll-

skap det der!! — Huru skall man bli af med dem härifrån? Föga förbarmar någon man sig öfver sådana fattiglappar! — Gud ske lof i alla fall att der finns två gossar! Karl är karl och kommer fram i verlden om än han vore dum som en gös och lat som en kolmask, ty det gifves alltid lönande embeten för alla sorts karlar. Och när Gud ger dem tjensten så ger han nog med samma förmågan att sköta den. Men hvad skall man taga sig till med de fattiga och förnäma flickorna och deras fina mamma?

— Kära Bengta, afslöt fru landshöfdingskan detta upprörande samtal, »grafva orka de visserligen icke, men att tigga, blyges de ju, som vi se, icke alls! Nog anar jag hvem som här får betala fiolerna!« Det heter att enkan skall lefva af sin pension, och barnen bör hon uppfostra sjelf, gudbevars, som blifvit så väl skolad. Men nog vet enhvar ändå att »der geten är bunden der gnager den«.

Sådan var den öfvervägande stämningen emot fru Thérèse Wallenheim, hennes unga döttrar och söner, när de alla en vacker dag längre fram mot hösten drogo in i flygelbyggningen på Hagenäs. Anbudet af en fristad i svärföräldrarnes hus, emottogs ungefär af den stackars enkan med samma känslor som ett förslag att låta sig begrafvas lefvande. Den engång så firade hufvudstaðsflickan afskydde landtlifvets enslighet, fruktade sin svärfar och älskade honom äfven så der temmeligen. Sin svärmor fruktade hon mindre men älskade henne i stället ej det ringaste och samma fall var det med hennes svägerska fröken Göthilda.

Det var en mö »i blomman af sin medelålder« och medveten om sina förtjenster och sin ställning af »*högst* honset i korgen« i L—joki socken. Enligt sin fru mammas åsigt var hon uppfostrad »alldeles så som flickor af hennes stånd böra vara«. Hon blef danad för »qvinnans bestämmelse«. Med hänsyn till sitt blifvande

kall af maka och moder förvärfvade hon alla en husmoders färdigheter och egde de talanger som bereda ett lyckligt hem för en make. Men tills vidare satt ännu fröken Göthilda »stundeslös«, väntande på att få inträda i det förespeglade ljufva kallet — det enda hon tänkt sig i lifvet.

De friare som kommo anstodo henne ej och de som kunnat anstå henne — kommo icke. Nu hade hon under tålig väntan uppnått fyrtioalet, och ehuru det heter att den som väntar på något godt aldrig väntar förgäfves, började dock fröken Göthilda anse det något långtrådigt.

Det må enhver förlåta henne som vet huru roligt det är att sitta och vänta förgäfves. Underligt är ej om man dervid ibland blir en smula snäsigt och på dåligt humör.

Det är en hård nöt att bita på, att utan eget förvållande förfela sin bestämmelse och efter fyrtioalet tar det sig ej mera så bra ut att gå och vandra i hemmet såsom mammans snälla pia; — helst då fru mamma, såsom här landshöfdingskan, var en rask och katig husqvinna som skötte sitt värf sjelf ännu med van hand och tålde ingen medregent.

Fröken Göthilda fick derföre blott springa med nyckelknippan, servera kaffe och the, baka fint bakverk o. s. v. Det var ändå en försmak af »husmoderskallet«. För resten målade hon blommor och ritade brodermönster, virkade spetsar, sydde kanevas, pyntade ut sina klädningar för att väcka granngårdsherrskapernas beundran när hon trippade in i sin mammans fotspår på sockenbjudningarna, skötte sina blommor, läste *moraliska* romaner uppenbart och *omoraliska* i smyg och befitade sig om att ignorera inför andra menniskor allt anstötligt — t. ex. naturens enklaste lagar. Man måste visserligen vara bra dum för att bibehålla en okunnighet, sådan som fordras af unga flickor, ut-

öfver det tjugonde, högst tjugondefemte året; — men fröken Göthilda gjorde sig en ära af sin dumhet och proklamerade den högt. Blygsamt syntes hon omedveten om att brottet och lasten funnos till i verlden; hon tillslöt ögonen för sådant der »som ju ej qvinnan har att befatta sig med«.

Hade någon uppmanat henne att räcka ut så mycket som ett finger för att deltaga i arbetet för osedlighetens och lasternas utrotande inom samhället, så hade hon vredgad afvisat en så ogrannlaga menniska. Hon såg deri kränkning af »den sanna qvinligheten«. Ingen hade kunnat öfverbevisa henne om att hjertats renhet först då är värd full aktning och beundran när den framgår frigjord ur okunnighetens barnlinda, och att nyttigt vetande som utvecklar sig ärligt och öppet är mera *rent* än hyckleriets täckelse öfver mycken osund nyfikenhet.

Sedan vi i få drag lemnat konturteckningar öfver interiören på Hagenäs, der fru Thérèse Wallenheim fann en fristad med sina barn, vilja vi äfven ge en liten bild af den ännu unga enkans yttre och inre menniska, sådan uppfostran och lefnadsförhållandena danat densamma.

Af förnäm börd och vekligt medklemad i föräldrahemmet, derifrån hon fick en rik flickas vanor men ingen hemgift, fördes den vackra Thérèse vid knappa aderton års ålder ut derifrån af en sanslöst förälskad make som bedyrade och försäkrade att »hennes vilja skulle bli hans lag«. Hon hade gjort bekantskap med sin fästman på en bal, hon blef förlofvad under en bal, hennes bröllop firades med sjudundrande bal — och sålunda befanns hon beredd för det ansvarsfulla kallet att bli en husmoder i små omständigheter, skyldig att ställa sitt hus så att en mindre embetsmans knappa lön der skulle förslå. Den unga frun hvarken begärde eller erhöll någon beslutande rätt i bolagets — det äk-

tenskapliga bolagets — styrelse; var på det hela taget också under hela detta äktenskap lyckligast af en osjelfständighet som befriade henne från allt ansvar och all eftertanke. Hennes ställning i hemmet var den af en »älsklig blomma«, sin mans ögonfägnad och rodocka. Frans var ju hennes *ledstjerna*, hvad gjordes henne behof af andra egenskaper än dem som behagade honom? Såväl han som alla hans manliga vänner funno henne »santt qvinlig« och predikade för henne: »mannen är qvinnans hufvud och qvinnan är mannens hjerta«. Det lät så innerligen sött och passade så väl för Théreses skaplynne.

Det förstår sig att Frans aldrig föll på den idén att i viktigare beslut rådföra sig med sin hustru eller inhemta hennes mening om förvaltningen af det gemensamma boets angelägenheter. Huru skulle *en blomma* begripa sig på siffror och kalkyler? Vore det ej onödigt, ja rentaf löjligt af en förnuftig karl att tala i afärer med *en liten docka*?

Men ack och ve! Den förnuftiga liksom den oförnuftiga karlen kan ej vara målsman för sin hustru längre än han lefver, och han är, Gudiklagadt, vore han än vis som Solon, underkastad mensklighetens sorgliga lott, att dö. Och samma eländiga svaghet som vidlåder den fåvitska hustrun, vidlåder honom, — att veta ingenting om morgondagen så *familjens öfverhuvud* och styresman han än är!

Frans Wallenheim begick således det stora felet att — dö helt oförmodadt utan att ha beredt sig derpå.

Nu vaknade hans unga maka plötsligt ur sina ljuftva sällhetsdrömmar i ett ruineradt bo med sex minderåriga barn. Härvid kände hon sig ungefär till mods såsom sömngångaren fallen från den takås öfver hvilken han nyss klättrade utan medvetande af sin vådliga ställning.

Vännerna drogo sig försigtigt unnan från den ram-

lande ruinen af fruktan för trassel och utgifter och *verlden* hyllade konsekvent sin princip att tillropa offren för samhällets partiska lagstiftning, skadliga fördomar och förvända kvinnouppfostran: — »help yourself!» när de stå utan all förmåga att bryta sig igenom de oerhörda hinder som på alla håll och kanter stänga vägen för det »svagare könet».

Hjjobströstare och rådgifvare felades ej och Thérèse frågade allas mening under det hon dränkte i tårar sin broderade batistnäsduk, tills hon af de olika råden blef alldeles yr i mössan och mera bortkommen än förut.

— Ställ dig oberoende, arbeta! sade den ene.

— Huru skulle du med arbete kunna tänka på att skaffa bröd åt dig och dina sex barn! utropade en annan och slog ihop händerna. — Släkten måste väl dra försorg om er, den är ju förmögen.

— Det är tungt att vara släktens nådehjon, akta dig för förödmjukelserna! varnade en tredje.

— Gud ser ju äfven till sparfvarne som falla ner från taket, förtrösta blott på honom! — tröstade de fromma själarne.

Detta råd kände enkan sig manad att följa och gret rörd och upplyftad under det hon satt i kyrkan. Men när hon gick ut derifrån kunde hon ej frigöra sig från en känsla af djup beklämning vid åsynen af små sparfvar, som föllo ihjälfrusna ner från taket en kall vinterdag, eller som fastnat i okynniga pojcars händer der de pinades utan skydd af någon högre makt, det hon kunde förmärka.

Själen behöfver annan näring än moralisk snömos för att begagna sig af de goda vapen Gud gifvit meniskan till värn i lifvets strid — viljekraften och sunda förnuftet, frigjort från pjunk och eländiga fördomar.

Härtill kommer för mannen *kunskap* som är *makt* och vanan vid sjelfständigt tänkande, så nödvändigt i

de lifvets pröfningar som drabba qvinna såväl som man. Hvarföre har då samhället *med beräkning* beväpnat qvinnan så illa i kampen för tillvaron? Af orsak att hon af naturen är fysiskt svagare än mannen utan tvifvel? Hvilken beundransvärd logik! För honom, *den starkare*, stå alla källor till bergning, anseende, makt och fortkomst öppna och det fordras af honom ett ringa mått af energi för att hemta lefvande vatten ur dem. För qvinnan, den svagare delen af människoslägtet, fordras moralisk jättkraft för att tränga fram till dessa källor och felas henne denna kraft, lemnar samhället henne likgiltigt att förgås på vägen, hånar och föraktar henne ibland.

Fru Thérèse Wallenheim lyssnade efter mycken ångest och tvekan slutligen till de rådgifvare som föreslogo att hon skulle antaga det af hennes svärfar gjorda anbudet af ett hem på Hagenäs. Det var en beroende ställning, — hon skulle få rysligt svårt och ledsamt, den hjälplösa familjen skulle betraktas som ett huskors af svärmor, svägerska och deras meningsfränder — men det var ändå det bekvämaste sättet att lefva! Man kunde här komma tillrätta utan att behöfva anstränga egen tanke och egen kratt öfver höfvan.

O, I liberale, I tänkare och lagstiftare som med ädel ifver kämpen för *människans rättigheter*, hvi inskränken I detta begrepp till blott ena hälften af människoslägtet och harmens eller hånlen vid fordran på samma rättigheter för den andra hälften? Hvarföre förordas af er, vid qvinnouppfostran, den slappa, osjelfständiga riktning af karaktären som behagar *er* framför den fastare, gedignare stålsättning af viljan och odling af förståndet som bättre skulle gagna *henne sjelf*?

Och hvarföre, i synnerhet, motsätten I eder så lidelsefullt att ge qvinnan delaktighet i stiftningen af de lagar som gälla henne lika mycket som er och måste

efterleivas af henne alldeles lika strängt, strängare än af eder? —

Eftersom I stiftat dem till *er* förmon alltsen verldens början vore det på tiden, synes oss, att hon finge ett ord med i laget, för att äfven framhålla *sin rätt*.

När ni skrattat eder trötta åt dessa *fåvitska* frågor, vore det engång roligt att få höra eder *besvara* dem, utan sofismer, partiskhet eller förutfattade åsigtter som halka lätt och obesväradt förbi logiken, rättvisan och moralen.

Kapitlet II.

Förnämt främmande i antågande.

Tidens ström synes förrinna långsamt när vi skåda framåt. Se vi oss tillbaka så har vår lefnadsjulle glidit pilsnabbt utför tidens elf, ålderdomen lemnat plats åt medelåldern, denna åt ungdomen och derunder ses barndomen otåligt glänta på dörren för att i sin tur löpa in beväpnad på vädjobanan.

Ett par år hade allaredan rullat bort i stilla enformighet för Thérèse på landet, visst icke utan suckan, klagan och missmod, men dock utan *svårare* sorger, än förvecklingar och skärmytslingar med den kvinnliga regeringen på Hagenäs.

»Flygelsällskapet«, såsom enkan med sina barn kallades af triumviratet Landshöfdingskan, Göthilda och Bengta, blef vandt att tåla det »rosenröda tyranni« som utöfvades öfver detsamma, och härdadt för alla förödmjukelser hvilka tätt och ofta bereddes »de be-

roende stackrarna som man ej kunde bli af med och som voro så tafatta«.

Thérèse hugsvalade sitt sinne genom ständigt klagan öfver »de förtrycktas lott« och ett kroniskt suckande som blifvit andra naturen hos henne. Barnen deremot togo saken mindre melankoliskt och växte och frodades som plantor i solskenet, fastän qvästa esomoftast af Fasters och Bengtas tuktan, åsyftande att hålla inom tillbörliga skrankor de spelande lifsandarne hos det uppväxande Wallenheimska släktet.

En dag i början af Augusti, när naturen stod i sin fullaste sommarprakt, fördes till Hagenäs ett budskap som satte allt i lif och rörelse på herregården. Länsmannen i socken kom med underrättelsen att Hans Excellens Generalguvernören, på rundresa genom landet, hade tillkännagifvit sin afsigt att taga sitt högquarter på Hagenäs under den rast han ämnade hålla i L-joki socken. Hvem var smickrad af äran som skedde hans hus om ej landshöfdingen Wallenheim, och hvem var besluten att visa hvad detta hus förmådde om ej landshöfdingens fru och dotter? Sjelfva jungfru Bengta ville vid detta tillfälle ådagalägga att hon ännu egde »sin fulla vigilör«; — hon var eldad af nit att göra underverk vid detta ärofulla tillfälle som kastade en gloria öfver hennes husbondsfolk. Hon satte hela husets personal på benen, från arla på morgonqvisten, såsom hade hon velat ha i gång den gamla julleken: »*frun vill ha upp hela sin servis*«.

Salongen fejades och putsades såsom aldrig förr, de blå- och hvitrandiga öfverdragen försvunno från sidenmöblerna, nya gardiner, hvita och lätta som som-marmoln, uppfästades af fröken Göthildas konstvanda hand. Högt på sin stege tog hon sig ut som en Fée, sänkande sig på luftiga skyar ner till jorden. Vid hennes fötter framtittade ur musslinsmolnen Bengta med en stor sax svängd öfver sitt hufvud och i denna

attityd påminte hon om »engeln med bart huggande svärd«, som hade uppdraget att drifva Adams familj ur paradiset.

Denna liknelse är ej vår egen, den gjordes af fru Thérèse, uppkrupen med en roman och en virkning i händerna, i en soffa der lugnet syntes henne störst för tillfället. Men det var blott ett öfvergående lugn och stormen nalkades.

— Herre jestandes att hennesnåd skall sitta der i vägen med sina romanberättelser och sitt perlstickeri! skrek plötsligt jungfru Bengta. Hon hade slutat gardinuppfästningen och nalkades soffan med en damborste som »engeln« utbytt mot *svärdet*.

— Tror Bengta att jag sitter här för mitt nöjes skuld? Att jag ej hellre ville vara dernere hos mig sjelf? — svarade förnärmad den tilltalade.

— Hvad hindrar hennesnåd att gå? vidtog åter den snäsande husäran.

— En kallelse från »högre ort«, blef svaret i något försmädlig ton. Fröken Götha har låtit utfärda till oss i flygelbyggningen en allmän kungörelse att vi, mina flickor och jag, skola delta i ett stort verk — i hennes beramade hjorthornsbakning. När må den högtidliga stunden vara inne, jag har redan väntat här öfver en timme?

— Den högtidliga stunden *är* inne min söta! ljud som svar på frågan uti en icke mindre försmädlig tonart fröken Göthas egen röst och med en kommenderande befälhafvares aplomb och myndighet visade sig fröken i dörren, iklädd sin hushållsuniform, ett broderadt köksförkläde, uppvikta klädningsärmar och papilljotter.

Skramlande med nyckelknippan som hängde på en krok vid skärpet visade befälhafvarinnan vägen åt sin svägerska. Med en suck lemnade hon sin plats och

den uppslagna romanen, och de båda damerna vandrade ner till bagarstugan.

Med fältropet: — Här ä' mamma och jag, flinkt till verket nu barn! — förlägger fröken Götha sitt högkvarter vid bakkordets öfversta ända. Derifrån utdelar hon mjöl, degbitar, uppmuntringar och väckelser till sin generalstab, fru Thérèse, den nästan nittonåriga Mary, den sjuttonåriga Anna, den sextonåriga Clara och fjortonåringen Siri — liflig som qvicksilfver och färdig till upptåg det första faster vände bort blicken, men föga skicklig att ge form åt sina hjorthorn, det måste erkännas.

— Huru skär du näbbarne, flicka, ropar plötsligt med strängt allvar fastern.

— Näbbarne? . . . . .

— Ja, hjorthornsnäbbarne der! Dina bli ju alldeles trubbiga. Kan du inte göra som jag? . . . Se hit . . . se på *min* näbb! . . . Såder spetsig skall hvar-enda en vara, förstår du.

Faster Götha lutade hufvudet bakut för att betrakta sitt verk, som jemfördt med de andras, onekt mera närmade sig fullkomligheten. Och Siri beundrade tyst i sitt sinne såväl fasters *röda* näbb som hjorthornets *gula* dito. Den snälla hushållsqvinnans min utvisade att hon lade vikt vid arbetet hvarigenom hon på sätt och vis ansåg sig skola göra heder åt sin familj — jag hade nästan lust att säga åt sitt fosterland. Skulle ej en General-guvernör svälja dessa hjorthornsnäbbar? Siri försökte efterapa allvaret och värdigheten i sin mentors uppsyn och hållning.

Liksom det finns människor danade för storverk allena, men odugliga till hvardagsbestyr, så gifves det andra, dessas motsatts, som inlägga allt sitt förnuft och kraft i det obetydliga. Det uppslukar deras tankar och tid och gör dem likgiltiga för hvad som rör sig utanför deras trånga verkningskrets. Det är väl så-

lunda harmonin åvägabringas inom det menliga samfundet; ty ville alla blott uträtta storverk skulle jord och himmel bringas i oupphörlig svallning och all trefnad vara bannlyst.

Godt är ju att »vara trogen i det lilla» såväl som i det stora, och fröken Göthildas likar, med de husliga egenskaper som hon berömde sig af och som i allmänhet skattas så högt hos hennes kön, beundra vi af hela vårt hjerta — men göra det helst på afstånd om de, nemligen, förbise att lifvet ställer för människan högre uppgifter; att hon ej lefver af bröd allenast, än mindre af — hjorthorn.

— Nu bär Mary sig afvigt åt igen, såsom hon brukar! — Ijuder den missnöjda anmärkningen från bakkningens öfverbefäl, efter en längre tystnad hvarunder alla händer trillat degbitar med rastlös ifver.

— Du bär dig afvigt åt, säger jag! upprepas anmärkningen med stigande hetta. Det är märkvärdigt, kära Thérèse, att du kunnat uppföda dina döttrar till så opraktiska människor! Fattiga, beroende flickor! Mary i synnerhet är då komplett utan alla anlag för hushållning! . . . Hm! det är lika oförnuftigt som beklagligt!

Förebråelsen sväljdes under tystnad af modren till de opraktiska döttrarna och en lindrig darning blott af tio *trillande* händer bevisade att snärten träffat dem alla.

För att ge mera kraft och bevis för sanningen af sina ord lösryckte fröken Götha med van hand från bakkbordet en liten ljusgul degbit som kladdat sig fast deruti eländigt. Under Marys tankspridda bearbetning blef hjorthornet misslyckadt!! Detta unga sinne hade redan en god stund varit lifligt upptaget på annat håll. Hon stod med blicken ofväändt fäst vid en liten torfbit som låg under bordet invid hennes fot. I denna torfbit såg hon de mest beund-

ransvärda ansträngningar göras af en stackars liten insekt, hvars krafter och energi föga stodo i proportion till den ringe arbetarens kroppsstorlek. Det mål för hvilket han sträfvade med så mycken ifver och klokhet — man kunde nästan säga förnuft och eftertanke — var ju alldeles detsamma som lifvar till verksamhet sjelfva skapelsens konung: — att bereda sig ett hem och tänka för ofödda slägters framtid.

Mary hade den mest brinnande håg för studium af naturen och för att söka intränga i dess hemlighetsfulla hushållning, så långt som det är en möjlighet för ändligen väsenden hvars synkrets ej går utöfver jordlifvets gränser.

Den unga flickan hade i hufvudstadens förnämsta bildningsanstalt och under privatlärares ledning inhemtat elementerna till en förståndsodling som oförsigtigt väckes, om den blott är menad att stanna på ytan. När törsten efter kunskaper får makt med en menniskosjäl — till och med en qvinlig — släckes den sedermera ej så lätt.

Hos mannen underhålls densamma också allvarligt i högre och lägre skolor bekostade af staten och af familjerna. Gossen uppmuntras oafslätligt att inhemta kunskaper för det lefnadsyrke han sjelf väljer, hans anlag utvecklas förnuftslenligt i öfverensstämmelse dermed och leda honom till målen: aktad samhällsställning, rikedom, anseende och ära. Qvinnouppfostran påminner deremot i allmänhet om de gamles fabel, *Prokrustes säng*, hvari alla skulle danas efter en måttstock. Odjuret som verkställde denna nivelering gick tillväga sålunda att han högg fötterna af de långa och töjde obarmhertigt ut ledarna på de korta offren.

»Qvinnans bestämmelse« kallas inom vårt samhälle den *Prokrustes säng*, der hvarje ung flicka uppfostras för lefnadsmålet att dana ett lyckligt hem —

åt mannen och fortplanta människoslägtet. Endast då hon strängt afsäger sig hvarje fritt och själfständigt sträfvande för egna syften, egen förkofran, pris och ära (mannens högsta sporre till framåtskridande) kallas hon *samt qvinlig*.

Godt och väl! men lönar samhället henne så som det tillkommer mensklighetens moder och första uppfostrarinna? —

Bevars väl, detta vore ju att begära orimligheter! Hon eger inom detta samhälle ej ens de mest oföretterliga menskliga rättigheter hvilka oomtvistadt tillfalla mannen kommen till myndig ålder. Hon har ingenting såsom mor och maka, att säga öfver sin förmögenhet, sin person, sina barn, sin arbetsförtjenst inför lagen. — Och inom alla länders lagstiftande församlingar undviker *klokheden* att bringa denna fråga till diskussion, — man tiger ihjäl saken; allmänna opinionen trycker hånets eller klandrets stämpel derpå genom att kalla den *löjlig utopi, dårskap*, förvända åsigter, skadliga kanhända, onyttiga i alla hänseenden — för mannen.

»Gud sjelf har så förordnat« försäkrar till och med *atheisten* om allt, som ej kan försvaras genom förnuftskäl och som omkullstörtar logiken.

Låtom oss då antaga att Gud befallt Mary att bilda sig till husmoder och lära sig baka hjorthorn m. m. Hon finner sig ej det ringaste intresserad af dessa värf, hennes håg manar henne till helt annat, men sak samma! Hon *skall* egna sig åt det hon gör ogerna och till följe deraf illa.

— Hvad funderar du på Mary! Hvad stirrar du på der under bordet? —

— Förlåt söta faster, svarar den bannade ödmjukt, rodnar som en ros och blickar bedjande upp med de stora blå ögonen för att afväpna sin stränga lärarinna, — jag . . . jag såg på en liten insekt der under torf-

ven. Ser faster huru förunderligen klokt den lilla varelsen bär sig åt för att laga bo åt sig. . . .

— Jag tror du är kollrig, flicka! uppbrusade fröken Götha, afklippande tvärt den lilla mask-idyllen som gaf hennes brorsdotter opassande distraktioner. Tror du vi alla stå här för att leka med maskar och otäckheter? Men det der är dig så likt! Huru var det häromdagen? Under det du hade Klas att läsa för dig en högst dum bok om alla möjliga insekter och bobbor och flygfän och deras sätt att lägga ägg med mera anstötliga saker som en ung flicka aldrig borde forska uti, sydde du min volang avvig och ref hål derpå när du skulle sprätta upp ditt arbete! Men jag skall göra slut på sådant, jag!

Och fröken Götha trampade i vredesmod ihjäl insekten som denna gång afledde Marys uppmärksamhet från »nyttigt arbete«.

Heta fårar stego upp i den unga flickans ögon men hon blygdes för dem och återhöll dem tappert. Ja hon försökte, from till sinnes som hon var af naturen, att slå bort alla tankar som ej vände sig kring hjorthornen och när hela raden af spjäll blifvit fyllda med det läckra thebrödet aftågade faster Götha med sitt kompani från bagarstugan och anförtrorde i Marys vård gräddningsbestyret. — Härvid liknade fröken Götha »le sage Mentor« plantande förstånd i den unge Telemak. Hon ansåg sig handla i de fattiga brorsdöttrarnas eget intresse men gick tillväga som en oskicklig trädgårdsmästare, den der äflas att ge ett ungt träd annan riktning än naturen bestämdt och derigenom missbildar trädet eller förstör detsamma. Ensemblefven med nio och nittio hjorthorn (faster hade räknat dem) lofvade sig Mary att uppmärksam och skickligt insticka dem i *pröfningens heta ugn* och för-
 — Men ett illvilligt öde gäckade äfven denna gång

Marys goda föresattser. Den lede frestaren stod redan på lur och uppenbarade sig snart för henne *in dupplo*, iklädd studentmössa och kadettuniform. Marys bröder, de glad fyrarne Klas och Knut rusade in i bagarstugan som yrsnön i bergsskrefvor och buro med sig ett getingsbo på en stång.

— Se hvad vi hittat åt dig, lilla syster Mirre, ropade båda på en gång och afgäfvö berättelsen om sin mandat under det de öfverröstade hvarann till den grad att systemen hade svårt att fatta hvad frågan gällde.

— Vi ha eröfrat ett getingbo! sade Klas.

— Det vill säga, det var jag som eröfrade det, ty Klas drog sig försigtigt ur spelet när getingarne började surra om öronen på oss! — inföll med käck uppsyn kadetten Knut och satte i vädret sin lilla af solen brunstekta nästipp, tatuerad af getingarne, liksom hans kinder, panna och händer. Ser du, jag rännde till storms mot fiendens befastade läger och gjorde ner . . . det vill säga nedgjorde hela kolonin med Pelles dyng-grep på hvilken jag trädte Bengtas köksförkläde. Här har du vår trophé, Mirre!

— Tack min präktiga gosse, tusen, tusen tack! sade systemen och kysste skrattande den unge hjälten, men nu hinner jag ej med er, ser ni, så roligt det än vore att studera ert getingsbo. Faster Götha har anförtrott mig uppdraget att grädda hjorthorn.

— Grädda hjorthorn? . . . undrade Knut. Hvad är det för slag? Kan inte faster sjelf eller den gamla draken Bengta stå här och grädda sina *horn*?

Faster Götha med sina öfverlägsna miner, sitt gnattande och sina moralkakor och Bengta med sina damborstar och sitt fräsande hade ingendera eröfrat något rum i kadettens hjerta, det var lätt att märka. Den äldre brodern, studenten, hörde äfven till oppositionen, som bildat sig mot »förmyndaregeringen» hvilken bitti och sent sökte qväsa *de elaka pojkarne* och göra dem

ansvarige för hvar olycka som timat. Hvar sönderslagen ruta, hvarje nedsmutsad matta, hvarje bräckt stol-fot skylldes på dem, att ej tala om kattförföljelser, plundring af äppelträden, krusbärsbuskarne, jordgubb-sängarne, olofliga besök i mjölkammarn, och tusende andra illgerningar.

Jani tempel var aldrig tillslutet på Hagenäs, sade ungherrarne med en bild ur de gamle Romares samhällslif, och sinsemellan kallade syskonen i flygelbyggingen aldrig faster annat än »det gamla Götha lejon». — Fröken Göthilda Wallenheims hår gaf anledning till denna psejdonym genom dess, alltför vågade skiftning i gullgult.

I hopp att nu kunna bereda sin ärade faster en liten uppvickande förargelse stannade Knut envist kvar i bagarstugan och frestade Mary till undersökning af getingsboet som den illparige kadetten lade på bordet under hennes ögon. Marys uppmärksamhet drogs verkligen också snart till det lilla arkitektoniska mästerverket i flere våningar med matematiskt noga afpassade celler eller *arbetarebostäder*.

— Nej gå bort gossar! gå, gå! . . . sade hon dock ännu med svaga försök att motstå frestelsen. Tänk om någon såg er här?

— Hvem skulle se oss! Alla sofva middag deruppe lugnade studenten.

— Alldeles, instämde den yngre brodern: — »Det gamla Götha lejon hvilar i . . . papilljotter sofver det» — klang den ljudeliga sången ur kadettstrupen, en melodi sväfvande mellan moll och dur, som blott kan presteras af — pojkar i målbrottet.

Mary skrattade deråt och fördjupade sig nästan omedvetet i åskådningen af den välordnade republiken derifrån alla fullvuxna medborgare flytt när de unga människobarnen, som Vandaler, slogo ner öfver dem. Ännu funnos några bleka »nymfer» i outveckladt barn-

domstillstånd på bottnet af detta förstörda Troja eller Karthago och Mary framdrog dem varsamt med en fin nål för att ställa dem i solskenet att hemta krafter.

Arbetet var af ömtålig natur och tog lång tid . . . . Marys ögon lyste af fröjd och intresse. Då slog hon sig plötsligt för att pannan, bleknade och störtade till bakugnen med det förtviflade utropet: — »hjordhornen!»

Hvem målar hennes fasa? — *näbbarne* på de nio och nittio hjorthornen hade blifvit brända nästan allesamman!

Men, fattande sig, skrek hon med hastig ingifvelse: — »Knut kom hit och hjälp mig att få ut dessa spjäll ur ugnen! Kanske kan ännu någonting räddas!»

Som en gnista fälld i en kruttunna förorsakade systemens nödrop en ögonblicklig explosion i kadettens hjerta och samvete. Han anade olycka för sin älskade *Mirre* och visste sig ha varit vållande dertill. Också tog han nu ett skutt af flere famnars längd, stod blixtnsnabbt så att säga midt i elden, spottade på fingrarna och ryckte ur ungsmunnen ett af de heta spjällen med så brådskande ifver att han ej beräknade verkan af det glödande jernet på sitt skinn. Men när hans fingrar berördes deraf skrek han och vrålade:

— Sju miljoner torkade d-lar! här bränns man upp såsom Huss på sitt bål! Derpå slängde han med sådan våldsamt spjället ifrån sig att hela räddningsmandaten urartade till ett förstörelseverk. — Alla hjordhornen flögo i smulor omkring bagarstugugolfvet.

Och i denna villervalla inträdde jungfru Bengta. Hon var utsänd, såsom arkens dufva — men utan oliveblad i munnen — att se till huru det framskred med världen — hjorthornsvärlden förstås! På tröskeln slår en bränd lukt emot henne och hon ser . . . golfvet fullströdt med spillrorna af det bakverk som kostat fröken Götha en hel dags arbete och var ämnadt åt

en generaguvernör! Midt opp i all denna förstöring dansar hemes vederdeloman »herr Knut« lik en af söderhafvets kannibaler öfver fallna fienders kroppar och utför de nest ogudaktiga krumpsprång, tjutande och slängande ned armarne som en lemlestad väderqvarn.

— Nå, att måste upplefva sådant! var allt som framprässales af den förstenade jungfruns nervöst hopsnörda strupe — och derpå kilade hon ut, såsom jagad af fuier, att rapportera om katastrofen på högre ort.

Att her Knut blifvit sänd såsom ett »Herrans ris« öfver landhöfdingens hus hade Bengta länge insett; — men att »bättre folks barn«, (ännu till iklädd *kronans muniering*) skulle vara så *omoraliserad*, det var ändå mera än hon trott.

Der stod nu Mary och vred sina händer väntande på näpsten som skulle drabba henne — möjligtvis hela familjen, t kanske skulle nu öfver »flygelsällskapet« afkunnas en dom som förpassade dem från Hagenäs. — System och bröderna sågo bestörta på hvarandra.

Hvem målar derföre deras undran och fröjd när om en stund bagarstugudörren åter öppnades och denna gång lemmde inträde, ej blott åt Bengta med stilla lugn i sin uppsyn, utan åt faster Götha i egen person, öfver hvilken syntes blåsa en försoningens anda, mild som ett sunanväder.

Visst närktes det att hon häftigt bet sig i läppen när hon nidgades trampa öfver stoftet af sina nätta hjorthornsnibbar; men ej ett ondt ord kom öfver hennes läppar, ehuru dock Mary varit förtjent af bannor, för ett oföråtligt slarf, det tänker visst hvarje förståndig och orlentlig husmor med skäl. Men fröken Göthilda hade fältherre geni och förstod att dra nytta till och mel af positioner som sågo helt förlorade ut. Nu hade hon deruppe med sin fru mamma utkastat planen till ett strategiskt mästartag. Flygelbyggnin-

gen behöfdes för att herrbergera generalguvernörens svit och betjening, det var ett bekymmer att kunna afhysa Thérèse och barnen utan att öfversvämmas, som vanligt, af den förstnämndas klagolåt öfver »de värnlöses tunga öde«.

Mary hade ju stort välde öfver mor och syskon, — hon skulle behandlas mildt och derigenom bli fröken Göthas och landshöfdingskans allierade.

Fröken framlade med mycken klokhet och smidighet denna fälttågsplan för den förkrossade Mary och hvad var naturligare än att denna lofvade, i det hon rörd af fasters öfverseende godhet kysste hennes hand, så framgångsrikt bedrifva afhysningen att ej en enda tår skulle falla dervid, det försäkrade hon faster, viss om att kunna hålla sitt löfte.

Alltså slöts på billiga villkor fred mellan dessa två. — Återstod nu en uppgörelse mellan Bengta och herr Knut — som ej såg ut att gå lika lätt. Den förstnämnda höll på att i ett såll uppsamla och rädda hvad räddas kunde af den förstörda bakningen och nu slog för henne hämdens stund. Hon varseblef »det utskummet i kadettkurtik« uppkrupen mellan bakugnen och vrån der han stod tyst som ett möss med Pelles dynggaffel i hand — och kände hon ej igen sitt köksförkläde på spetsen af denna? — Ja ganska riktigt.

Nu manövrerade hon så skickligt att hon kom åt kadettens rygg, gaf med sållet en bastant puff, det unga hjelteämnet förlorade balansen, — och föll hufvudstupa med näsan i en het askhög.

— Den ugglan traktar efter mitt lif, men jag skall sälja det dyrt! tänkte han, skummande af raseri när han kraftade sig upp och borstade askan af kronans mundering.

— Jag lade ett *värmande omslag* på den der sturska oppnåsan! tänkte på sitt håll Bengta med ett förtjust grin när hon schappade af med de andra från

bagarstugan och kvarlemnade der den förhånade och näsbrända Knut.

Alla skrattade åt hans ömkliga belägenhet, äfven de aftroppande syskonen, och han fick svälja sin skymf helt ensam.

Nu gjorde han inom sig ett löfte: — att alltid ställa sig på de kränkts sida och att i framtiden draga svärdet mot alla förtryckare. På sin sköld skulle han uppspika Bengtas Medusahufvud — eller åtminstone hennes lösben.

Kapitlet III.

Onkel Tobias.

Under det Knut egnade sig åt dessa tysta hämdplaner och betraktelser öfver orättvisans regimente uti den såkallade »bästa verld vi ega« hade han ej lyssnat till bullret af en vagn som rullade utför backen nedanför hvilken bagarstugan var belägen. Han väcktes således plötsligt ur sina drömmar när denna vagn stannade bakom porten och en röst ropade:

— Hola någon! finns här ingen som öppnar porten!

Knut tittade ut ur bagarstugudörren.

— Kom hit du der! låt upp för mig! ljud åter rösten inifrån vagnen och nu upplarnade kadettens ansigte som ett solsken. Den ropande rösten var en älskad och välbekant röst.

— Nej se onkel Toby med sin »coach« och alla pullorna! utropade förtjust den nyss helt blodtörstige ynglingen och skyndade fram att öppna väg för ett

locomotiv af alldeles egendomlig konstruktion. Det var likt ett dufslag, mycket högt, orangegult till färgen och med små ventiler på taket, om nu för väderväxlingens skuld eller af orsak att tidens tand gnafvat derpå. — Rätt och slätt sagdt, der voro hål och remnar i det murkna lädret.

På kuskbocken som hade form af en thron satt en körsven med det gladaste småleende i verlden, utvisande belåtenhet med sig sjelf och sina medmenniskor, med sitt öde och med de tre hästar han körde under ideligt klatschande med en lång piske som aldrig berörde deras ryggar. De lunkade således makligt fram följande med moderliga blickar krumpsprånge af tre föl som trillade i fötterna på dem.

När Knut slog upp dörren till den sällsamma vagnen hoppade med förunderlig lätthet derur en fet gubbe med istermage och isterhake, till skepnaden ej olik en lergök. Den gamle mannen hörde obestriddigt till ett species af människoslägtet som tyvärr håller på att gå ut i våra dagar — till originalernas treffiga species.

En italiensk halmhatt med stora brätten och fladdrande gula taftsband betäckte hufvudet af ädel form, kringspeladt af yfvigt hår upptofvadt till den säregnaste lurfvighet. Det sammanknöt sig till en liten stångpiske i nacken. Detta hår hade en rödaktig skiftning men ej ett grått strå.

Dräkten af hemväfdt sommartyg var tillskuren efter sin egen behagliga fason och utan minsta hänsyn till modets fordringar, men försedd med stålknappar slipade i facetter och härledande sig från tredje Gustafs tider. Fötterna bekläddes af ett sorts finska *pjäxor* liknande franska brön brända i ugnen och mellan fingrarne tvinnade den gamla herren en nött snusdosa af näfver, hvarur han då och då hemtade en nypa som fördes till näsan af den mest aristokratiska form. Den passade särdeles väl in i gubbens uttrycks-

fulla ansigte med spår af stor skönhet, med klara ögon de der spelade ungdomligt lifliga omkring, och en välbildad mun, ännu full af hvita tänder, kring hvilken drag af qvickhet och godhet lekte i harmonisk för-
ening.

— Välkommen onkel Toby, välkommen! ropade kådetten hoppande af fröjd och stod med mössan i handen vid vagnsdörren.

Då föll en silfverrubel i denna mössa. Knut skratade och bockade.

Han kände till detta helsningssätt såsom varande ett af onkel Tobbys många roliga skämt det han tillät sig både när det passade och icke passade. Ut i hvarje hand han tryckte qvarlemnade onkel Tobias sin silfverrubel, hade än handen tillhört en miljonär.

— »Hony soit qui mal y pense«, det är så mitt sätt, sade han lugnt utan att det ringaste fästa afseende vid de förvånade eller förnärmade miner som kunde möta hans gån.

Fru Thérèses barn voro, som man kan tänka, högst belåtna med denna helsning och obeskrifligt roade af den förnäma hållning faster Götha aldrig kunde vänja sig af med, vid hvarje rubel som föll på hennes del, ehuru erfarenheten bordt lära henne att hennes stolta uppsyn här ej hjälpte till något.

— Huru står det till här? frågade nu nykomlingen och nöp kådetten i örat. Äro ställets herrskare och herrskarinna hemma? Kommer man lägligt för att göra sin uppvaktning?

Gubben beledsagade hvar och en af dessa frågor med en rörelse af handen som stänkte omkring en nypa snus och kådetten föll häraf i täta nysningar.

— Jo nog äro de hemma, försökte han svara, men hela huset — itsch! — är alldeles upp-och-nedvändt — itsch! De springa här om hvarann som yra

höns — itsch! — ty generalguvernören väntas hit, — itsch, itsch!

— Prosit, herr fältfäbel! skrattade onkel Toby, så hjertligt att istermagen gungade, så upphör då engång att nysa. Hvem kunde tro att en kejsrerlig kadett inte bättre tålte vid snus! — Jaså, generalguvernören kommer hit? Se det kan kallas en ära! Nådenes sol lyser ju öfver broder Feodors hus på ett märkvärdigt sätt! Tra la la la la! Jag förmodar att fru Svägerskan och Götha äro fulla af exaltation och uti den högtidliga stämning som kräfves af omständigheterna?

Det godmodiga uttrycket blandadt med satir spelade kring gubbens läppar och han knäppte på sin näfverdosa med betydelsefulla nickar på hufvudet, som satte den lilla stångpiskan i hoppande rörelse.

— Alla få lof att vara i verksamhet. Här kokkas och bakas natt och dag! svarade kadetten och rynkade pannan vid tanken på scenen i bagarstugan.

— Nånå, jungfru Bengta vill »sitt kokvett vördsammligen visa!« Men huru bekommer all denna ansträngning hennes »aromatiska verk?«

— Oh, nog mår hon alltid bra, svarade kadetten med mörk uppsyn — för si Bengta är då, som vanligt, ja värre än nånsin . . . .

— Hvad är hon?

— Ett riktigt hår utaf hin, onkel Toby!

— Hm! Hm! det torde igen ha varit förvecklingar er emellan? Gubben såg skälmaktigt på den rodmande ynglingen, hvars nästipp var skarlakansröd och sved såsom ett brännsår. — Har Bengta . . . . har Bengta »slagit Knut på näsan?« Hvasa?

— Nånå, skrattar bäst som skrattar sist, mumlade kadetten dystert och tryckte ner den rödkantade mössan i pannan.

— Sannt, min vän, sannt! Bengtas stund kommer

nog också en dag! ha, ha, ha! — Huru mår mamma och syskonen?

— De sy för brinnkära lifvet nya klädningar åt sig. De hinna ej svara när man talar till dem.

— Få se om man ej blir i vägen för alla under så ovanliga förhållanden? — sade gubben och tog betänksamt en pris af ofantligt omfång. Men bruntarne måste hvila, annars kunde man vända om igen derifrån man kommit. — Enfin, — klif nu upp i min »coach» och se glad ut, så följas vi åt till högre ort.

— Nå du min skapare! Der kommer svåger Tobias i det der gamla spektaklet på hjul som han ärft af sina förfäder! tänkte Landshöfdingskan obehagligt öfverraskad när hon såg den gamla gula vagnen rulla in genom porten.

Svåger Tobias var, hvad man kunde kalla Landshöfdingskans »bête noir». Han hade enligt hennes mening ett sätt att »neddraga», att »förlöjliga» de mest respektabla saker och det är visst och sannt att »den elaka menniskan» for illa med snobbar och lycksökare. Med spelande qvickhet spetsade han äfven högmodet på den hvassa udden af sin humor och det värsta var att han alltid fick skrattarne på sin sida. Baron Tobias v. Hemming var egentligen ej broder till Landshöfdingen Vallenheim ty de hade hvarken samma far eller samma mor.

Friherrinnan v. Hemming hade tyckt sig göra en god finansoperation när hon utbytte sitt enkestånd mot enklingen Wallius' penningepåsar och sin gamla vapensköld mot hans förhoppningar om ett adelskap som det ej blef honom förunnadt att köpa. Detta lyckades först hans son efter mångårigt arbete.

De hade hvar sin son, enkan och enklingen, hvilka

gossar förbrödrades på *artificiellt* sätt, så att säga. Men de voro lika olika till lynnen som till börd.

Feodor Wallius, ett par år äldre än Tobias v. Hemming hade naturgåfvor som varit goda i sitt slag om han låtit sig nöja med att intaga sin af dem anvisade plats bland de *gyllene medelmåttorna*. Men Feodor ville ej tillhöra denna aktningsvärda människoklass hvaraf alla majoriteter äro bildade.

Feodor var obelåten med sina frodiga men groft tillyxade lemmar, sitt friska, rödplussiga ansigte med en potatesnäsa utan egentlig karaktär och med sitt mindre blygsamma än hvardagliga och tafatta sätt att skicka sig. Harmfull jemförde han sitt trafliga pund med Tobias Hemmings poetiska begåfning, sin groflemmade figur med den unga baronens ädla drag, små händer och fötter, och den såkallade brodrens qvickhet och fina umgängsgåfvor voro en nagel i ögat på borgarsonen. Han låtsade visserligen skänka ett öfverlägset förakt åt dylikt »krimskräms«, fäste ej minsta afseende vid snille börd och skönhet, men ofta hände honom, under det han sålunda deklamerade med ifver, att Tobias stack in ett ord som omkullslag alla hans bevisningar och uppväckte åhörarnes osläckliga skratt. Fabeln om »räfven och rönnbären« den Tobias framstade med oöfverträfflig humor, kunde rentaf göra Feodor topprasande. Lika bitter var honom ofta förtreten att misslyckas vid försöket att inklämma sina stora händer och fötter i handskar och stöflar, hvilka derpå med retsam pojkaktighet pådrogos som en dans af Tobias.

Slutresultatet af dessa evinnerligen småkrig de sammanbragta bröderna emellan blef det, att de, vordne män, gingo på vidt skilda banor der de ej ofta möttes.

Tobias, sorglös, sjelfständig, filosof, till och med en smula scepticus, stannade makligt nedanför »den branta backen der lyckans tempel står«, under det

Feodor sträfvade uppför densamma med händer och tänder och vände gerna kappan efter den vind som förde snarast till målet.

Utan att söka något sorts embete i staten tog Tobias i besittning den lilla torfva som var hans fädernearf, och der han såsom ungtkarl förlefde sina dagar med enkla behofver och i bekymmerslös ro. — Åren förgingo icke utan gagn, tyckte han, under jagande, fiskande, trädgårds-, i synnerhet blomsterodling, agromiska profarbeten för att rikta sina underhafvandes och grannars erfarenhet, med mera sysselsättningar omväxlande med bellettristiska försök (som möjligen gjort lycka om de framträd ur författarens portfölj) och läsning af goda böcker hemtade ur det ärfda familjebiblioteket. Den klassiska litteraturen egde i Tobias en aldrig svalnande beundrare och *Homerus* kände han på sina fem fingrar, ty han kunde studera den gamle Greken på originalspråket, likasåväl som Shakespeare, Dante, Cervantes, Racine, Molière, Voltaire, Göthe och Schiller. Man må ej undra öfver att han i dessa herrars sällskap, såsom deras förtroliga vän, ej behöfde söka *tidsfördrif* hvarken vid spelbordet eller vinflaskan eller i »muntra brödralag«, der råheten iklär nöjet lakejdrägt och dumheten, ensidigheten och plattheten föra ordet.

Tobias styrde heldre i olympiskt lugn solo sin lilla lefnadsjulle utför tidens elf och gjorde ett sammandrag af sin lefnadsfilosofi i korthet sålunda: »Jag är hvarken ett arbetsbi eller ett geni, — blott en fristående väderqvarn som vill röra mina vingar obehindradt. Lätt och lustigt malar jag åt mig hvad jag till min nödtorft behöfver, tar mig ingen omsorg om andra och begär ej att andra skola ta omsorg om mig. Må man emellertid begagna sig af mig när jag sätter mig i gång; det händer ju att några beskedliga menniskor kunna dra nytta deraf om de veta att välja

rätta stunden. För min del låter jag enhvar gälla för hvad den kan och vill ej flägta ens ett hårstrå i olag på min nästa som går mig förbi utan att störa mig. Men må de taga sig i akt alla spetsbofvar och gräl-makare som komma i närheten af mina vingar att utföra sina gemena streck eller afgöra sina usla trätor! Dem slår jag upp i vädret utan att en smula fråga efter om de stöta sig bruna och blå deraf. — Må de skylla sig sjelfva! — Eller menar man att jag skulle gifva dem mina vingars skugga, och tvinga mig att beskedligt stå stilla när jag ej vill det, af fruktan att förorsaka obehagligt drag, eller bortflägta pudret från en och annan högvederbörlig peruk? Kan inte ha den äran!»

En annan karl var Feodor. Han hatade ofruktbara teorier, deraf han ej insåg nyttan -- för sig och sina meningsfränder. De »högvederbörliga perukerna» behandlade han med ett undseende som närmade sig »fetischdyrkan» och för honom fingo fördomarnes spindelväfvar helst sitta qvar i samhällsbyggnadens knutar.

Redan vid unga år fick han det klart för sig att en rik arftagerska för framåt mannen, på livvets jernväg, som ett outhärligt lokomotiv. Han sökte alltså och vann en arftagerska, men spekulationen slog felt, svärfadren spelte bankrutt, och om ett par år återstod honom af detta äktenskap ingenting annat än en son i lindan.

Jagten efter arftagerskor måste börjas på nytt, mera försigtigt, och nu kröntes den med framgång. Denna gång eröfrades Hagenäs ståtliga säteri och en värdinna som »kunde föra sig som en furstinna» ehuru blott en borgardotter; — som förstod att med honom lefva ett »vie de château» i L-joki socken till grannarnas uppbyggelse och — afund. Hvad vore lyckan om man dermed ej fick uppväcka en smula

afundsjuka omkring sig! Den store Cæsar tyckte mera om att vara den första i en småstad än den andra i Rom; Feodor Vallius föredrog att vara »herre« på Hagenäs och i L-joki framför att vara *en stackare* på tjenstemannabanan och han hade heltvisst rätt, i synnerhet som det efterlängtade adelskapet åtföljde afskedet. Ödet hade så fogat att de sammanbragta bröderna blefvo sockenboar ty Hagenäs och det Hemmingska godset Sjö voro rågrannar, och umgänget mellan deras innevånare blef, om ock ej intimt, så åtminstone utan ofrid och split.

En svala och en kräfta kunna godt lefva i hvarandras närhet — men de måste följa hvardera sitt skaplygne. Ty det skulle icke bära sig om man gjorde dem beroende af hvarann, tvingade svalan att gå med kräftan baklänges i vattnet, eller sökte förmå kräftan att flaxa hit och dit i luften med svalan och fånga flugor!

En stor sällhet hade Tobias kunnat bereda sina kära anförvandter om han inte varit så »motstötande« som landshöfdingskan sade. Nog hade hon, det må Gud veta, gjort allt för att få *den gamla tvärviggen*, (som på sin gård lät sig kallas »herrn« rätt och slätt af folket), att öfverflytta genom adoption det friherrliga Hemmingska namnet — den lappris barontiteln som Feodor alltid sagt sig ringakta — på hennes ende käre son, den uppåtgående mannen, herr statsrådet Anton Wallenheim. Han hade redan gjort en ovanligt lysande carrière, skulle nog stiga allt högre och högre, det var ögonskenligt, och var gift med en friherrinna.

Mer än hundra gånger hade hans fru mamma, i förtroligt samtal med »svåger Tobias« varierat på allt möjligt sätt temat: —

— »Har ej svåger hört alla menniskor med en mun påstå samma sak: — att Antons både yttre och

inre menniska tycks vara liksom enkom danade att uppbära en friherrlig tittel? Han skulle minsann nog ge glans åt ett gammalt namn som håller på att dö ut!»

— Var utan fruktan, fru svägerska! var Tobias oföränderliga svar. Anton skaffar sig på ett eller annat sätt barontittel innan kort! . . . . ifall han bryr sig om dylika »lapprissaker«. Han stiger som en luftballong!

Se der den enda utgången af alla landshöfdingskans fint anlagda fälttågsplaner i detta syfte! Allt få Tobias att uppfatta hennes *andemening* var omöjligt och tycktes förbli omöjligt; han hade den odrägligaste vana att kunna göra sig stendöf när han ej »ville höra på det örat« och om än detta emellanåt försatte fru landshöfdingskan i inre raseri, så behöll hon dock god min, tänkande:

»Det är ändå ej värdt att stöta sig med denne väderhane, som kan vändas utaf någon ny vind åt motsatt riktning en vacker dag«.

Hon tog derföre en leende min och gick emot gästen som steg ur sin »coach« i en hemväfd kostym af den mest anstötliga simpelhet.

— Kommer jag olägligt, frågade onkel Tobias muntert: Här väntas ju excellenser!

— Ja nog torde här helt snart inträffa mycket förnåma gäster och . . . . och . . . . man måste väl ge ett festligt utseende åt allt . . . . Landshöfdingskans blick öfverfor svågerns tarfliga utstyrsel med ett uttryck som inte kunde missförstås.

— Ingen fara! smålog Tobias med skälmen i ögat, — jag har frack med mig, fru svägerska! Han bugade och tog sig en pris.

Landshöfdingskan rodnade men låtsade ej märka spefullheten utan sade i samma skämtsamma ton: — Naturligtvis! Som man är klädd så är man hädd och

för den siste baron Hemming duger det ej att glömma devisen »noblesse oblige«.

— Kan jag, — svarade baronen och det spefulla draget blef ännu märkbarare — på något sätt stå till tjänst och bidraga att förhöja festens glans? Parken skall ekläras med kulörta lampor och gosarna afbränna ett fyrverkeri, berättar Knut. Jag ville erbjuda mig som någon sorts *heraldisk dekoration*, ifall ej mina former dertill måhända kunde förefalla för mycket fylliga . . . . . men som »rökqubbe« kunde jag måhända bli de höga herrarnes »näsa till en söt lukt . . . . .«

— Om jag bara vore af med den der menniskan! tänkte i själens djup landshöfdingskan med en viss bäfvan. Han är nog i stånd att säga eller göra några af sina vanliga sottiser . . . . . Men ingenting ondt som ej har godt med sig! . . . . . Tänk om *adoptionsfrågan* kunde bearbetas och få önskvärd lösning med understöd af generalguvernören? . . . . . Hm, det är en idé! Gud vill hvad qvinnan vill!

Kapitlet IV.

Nytan för fattiga enkor att se bra ut. — Adoptionsfrågan. Bengtas hemsökeiser och Knuts hämd. — Samtal mellan mor och barn. — Ungdomsdrömmar.

~~~~~

Generalguvernören kommer! Vagnarne äro redan i alléen!

Så ropades af grofva och fina röster om hvartannat när solen följande dag miste sin glödande middags-

hetta och med andan i halsen störtade Bengta genom alla rummen för att kasta en sista mönstrande blick öfverallt och se till att våningen stod i fullkomligt mönstergiltigt skick.

Landshöfdingen och landshöfdingskan ställde sig nederst på trappan att emottaga sina lysande gäster, bland hvilka landshöfdingskan med en stolthet som blott af *moderhjertat* kan fattas, hade ögonfägnaden att skåda sin egen son. —

Med verklig *förnämh*et, d. v. s. medfödd ädelhet i skick och hållning och en artighet som föll sig så naturlig att den utan minsta synliga bemödande räckte till för en och hvar af sällskapet, intog snart »landsens fader» (som Bengta kallade generalguvernören) till sin fördel så stora som små och hvem har ej någonsång varit i tillfälle att undra öfver den lätthet hvarmed de »höge» tillvinna sig popularitetens nimbus — lika lätt bortblåst igen af första »omslag i väderleken».

Den vanliga artighet som hos simpelt folk bara rätt och slätt kallas folkvett, väcker beundran, rentaf förtjusning, när den, lik en solstråle, faller från samhällets höjder ner i de djupa dalarne, och fångas af hvem som helst. — Men denna lätthet att »vinna hjertan» är en rättvis godtgörelse för dem som en upphöjd ställning utsätter till evinnerliga föremål för nyfikenheten, illviljan, klandersjukan och afunden.

Hans exellens som nu gästade landshöfdingens var, — såsom excellenser i allmänhet — född med *väderycka*. Hagenäs prunkade just, i det herrligaste solsken, uti sommarns fullaste prakt och naturen tycktes bjuda sina herrligaste dofter såsom rökverk åt menniskan. Exellensen fann också allting *excellent* och »hela skapelsen hembar honom sin hyllning» — såsom hans artiga värdinna försäkrade.

Fru Thérèse Wallenheim kände sig, utan en suck öfver att hon för tillfället var »afhyst» och bodde med

hela sin familj i en lada, lik fisken försatt i friskt vatten sedan den länge legat på torra landet, när hon nu, efter långa års enslighet, befann sig i sitt rätta element, — i stor toilette och i en lysande salong. Hon rörde sig här med en lätthet, ett behag, en verdensvana som gjorde henne bemärkt af alla, — af hans excellens i första rummet. —

»Han ordentligt kurtiserar henne!« — tänkte fröken Göthilda, obesluten huruvida hon borde anse detta som en kränkning af sin egen person. Såsom »dotter i huset«, fann hon det något starkt att ej vara den mest bemärkta.

Med det största intresse underrättade sig generalguvernören om den älskvärda enkans lefnadsförhållanden, om hennes barns antal, om sättet för deras uppfostran, om hennes resurser o. s. v. — Med ett ord, han var mild och omsorgsfull mot henne som »en faderlig styrelse«, och lemnade ej hennes sida. Strålande öfver denna oväntade upphöjelse och lycklig att engång få »taga lofven« af svägerskan Götha, återfick Thérèse Wallenheim en fläkt af ungdom och erinrade starkt om den fordna skönheten som varit drottning på hufvudstadsbalerna. — Häraf drogo hennes svärföräldrar den lärdomen att det är godt för fattiga enkor, med eller utan barn, att — se bra ut. Och som deras svärdotter tycktes ega detta företräde i generalguvernörens ögon, så . . . . .

Landshöfdingen fick en ljus idé! . . . . .

— Ser du, gumma lilla, — hviskade han och visade förstulet på gruppen af hans excellens och fru Thérèse sittande i en divan inbegripne i ett samtal med en omiskänneligt intim pregel.

— Jag ser! hm! hm! mumlade belåten fru svärmor . . . . . Hvad den der nya klädningen klär henne!

— Hvad menar du? . . . . skulle man ej, Antoinette . . . . skulle man ej försöka . . . .

— Hm! . . . . tänker du? . . . .

— Rycka an och begära förhöjd pension åt henne . . . . javisst! Du skall få se att det lyckas!

— Mycket möjligt! (under en blick på divanen) . . . mycket möjligt! (med en tillsats af peppar i tonen). Hon kan också kråma sig som en katt . . . . och alla karlar fulla som flugor i spindelväfvar . . . hvilka dock ej alla qvinnor *estimera* att spinna . . . .

De sista orden tillades af fru mamma — varsnande med förtret en skynt af sin Göthilda, klädd med vida mera kostnader och bråk än »den der fattiga enkan«. Fröken hade satt sig i rummet nästintill att virka spetsar, i afvaktan på sin andel af nådens sol, hvars strålar voro högst sparsamma, tyckte frun på Hagenäs.

Alla barnen, stora och små, hade fått tillsägelse att »hålla sig ur vägen så mycket som möjligt« men niga och buga ner till jorden när något högdjur ginge dem förbi. Vi måste sanningsenligt tillstå att den förstnämnde förmaningen blef punktligare åttlydd än den sednare. Den unge studenten tyckte sin lyra vara så god som plymer och panascher och systarna fingo ej rätt reda på sina *underdånigaste* miner, de heller.

Men som ett tändt ljus, med kurtikan (kadettröjan) fastknäppt ända till tänderna och tummen på passepoilen alldeles efter formen stod kadetten Knut och gjorde honnör för sina förmän — icke af kryperi, det låg ej i hans natur, men för att redligt, likt Sven Dufva, »visa hvem som helst sin bästa exercis«.

Emellertid började qvällen förefalla honom något långträdig, der han nere vid dörren fattat posto i styfvaste militärskick och sedan han på en till honom ställd *nådlig fråga* haft den förmånen att få svara ett pligt-troget: »flit är mitt nöje, ers exellens!» ansåg han sig, såsom *kronans karl* ha uppfyllt allan rättfärdighet och

fick längtan att anställa betraktelser och iakttagelser i andra ämnen.

Systrarna hade längesedan funnit för godt att befria sig ur salongstvánet och höllo råd i ett aflägsset hvardagsrum om man ännu var förpligtad att bibehålla de nya klädningarne (påklädda med de strängaste förvarningar *att aktas*), eller om man ej redan kunde »schappa af till höladan och taga hvardagskostymen på». Siri hade löst frågan alldeles på egen hand, skyndat sig att upphänga helgdagsblåsan på en knagg och hoppade frigjord omkring i blotta underkjolen utan att — vi måste bekänna det med rodnad på hennes vägnar — hennes blygsamhet syntes taga minsta anstöt af att bröderna tågade fram och åter genom rummet. I sin ledighet tänkte nu kadetten Knut ut ett förslag att tillgodogöra tiden som här gick temmeligen förlorad, efter hvad han tyckte. Den unge krigaren hade påfallande anlag, för pedagogisk verksamhet och höll gerna för hvem som både ville och icke ville höra det föreläsningar i matematik, trigonometri, fortifikation, strategi och annan klokskap hvori han fått lysande vitsord vid exämen.

Det var i synnerhet syster Siri, ett år äldre än han sjelf, på hvilken han spänderade sin lärdom, ett subjekt hvarpå han ansåg det tillbörligt att öfverflytta något af det bildningsmått staten består gossar och nekar flickor; någonting som på intet vis stod tillsammans med Knuts omutliga begrepp om rättvisa. Han var alltså af den åsigten att ehvad man än fyllde dessa »idiota qvinnors» hjerna med, så gjorde man ett godt verk, när man ju gick ur den synpunkten »att det är bättre att möblera rum med dugliga om ock onödiga saker än att lemna dem helt och hållet toma».

Nu, till exempel, fann han den lediga aftonstunden särdeles egnad att uti Siris *toma*, men tyvärr äfven

motsträfviga hjerna inplugga matematik; och sittande på en stol framför ett hörn dit han steg för steg drifvit sin elev och nu höll henne fången som fogel i bur, väntade han kallblodigt på att hon skulle bli färdig med bevisning af tredje proposition i Euklides, — det penseum han förelagt henne innan hon kunde vänta sig att återfå friheten.

Inte förstår jag hvad du menar med det der a som är lika med b! — sade Siri och gjorde fåfänga ansträngningar att slippa unnan.

Pedagogen makade sin stol, närmade väggen så att den afskar all möjlighet till reträtt: —

— Men säg ändå någonting, — svara fast galet, uppmuntrade han oförtrutet.

— Men när jag säger dig att jag ingenting begriper! . . . . upprepade Siri gång på gång.

— Nå så hör nu ännu engång på och bjud till att hålla tankarne tillsammans! Förstår du inte? Det är ju klart som dagen . . . . När a . . . . .

— Herr Klas ropar kadetten och vill att kadetten skall hjälpa honom med att laga *kroketter*, — afbröts lektionen af en pigflicka som kom inspringande helt andlös.

— Hvasa? kroketter? kadetten såg på budbärrerskan lik ett sannskyldigt frågetecken, med ena benet lyft i vädret och det andra ännu ställdt som en barrikad framför Siri.

— Ja, kroketter till fyrverkeriet, vet jag!

Nu begrep Knut. Det var sant! han glömde raketerne. I detta värf egde han mästerskap, det visste han med sig, och, seende för sitt behof af verksamhet öppnas ett tackammare fält än det han nu höll på att upparbeta, flög han med ett skutt ur rummet till Siris stora lättnad.

Under alla dessa olika sysselsättningar inbröt småningom qvällen, susande, mild och balsamisk som i södern och redan mindre ljus än midsommartiden.

En stor menighet hade församlat sig i Hagenäs parken för att gapa på en här aldrig förr skådad eklärering med kulörta lyktor, som togo sig särdeles skönt ut mellan de höga löffträden. I det magiska skenet sågs hans excellens vandra med fru Thérèse vid sin »venstra sida« och med den artiga värdinnans arm under sin. Dem följde ett helt släp af stjernbeströdda herrar som gjorde fröken Göthilda sin kur under det den ena raketen efter den andra uppsteg med fräsande ljud mot himlens mörknande fäste, derifrån den åter föll ner som ett stjerneregn öfver den nattomhöljda skogen.

— O, hvad detta är skönt! Huru herrlig denna afton! mumlade sakta den unga Mary svärmande enslig omkring, med hjertat svällande af njutning och pulserande lif, förmildradt af ett vekt, älskande sinnes aningsfulla oro.

— Se bara på »det gamla Götha lejon« hviskade sinsemellan de yngre systrarna och puffade skälmskt hvaranu i sidan, under det de bildade arrièregardet och iakttog hurusom adjutanten, ledande faster, hade riktiga *friarefukter*, och huru fermt faster aflossade mot hans bröst amorspilar ur koketteriets arsenal, der man trodde att de allaredan lågo förrostade och obrukbara. Detta förskönade faster till den grad att hon såg ut att ej vara en minut öfver 25 år, hvilket var ett bestyrkande af *George Sand's* satts: »En qvinna är aldrig äldre än hon *ser ut* att vara«.

Att åldras är ett lätt utsagdt ord, — men det har sig i sjelfva verket icke lätt alls, när man från theorins område skall sjelf inträda på praktikens. Att fru *den* eller fröken *den* blifvit gammal lider intet tvivel; det faller oss lätt i ögonen, förstås! — Men *vi sjelfva* vi, vi, som motsvara begreppet *jag*? Det är omöjligt! Det kunna vi slätt inte fatta och inse! Öfvergången från vår till sommar, från sommar till höst

i synnerhet, sker hos mången qvinna ju så oförmärkt, att det må förlåtas henne om hon sjelf ej lägger märke dertill, eller om hon, kännande sig till själens oförändrad, öfverstiger *ungdomens* gräns utan att godvilligt på tröskeln nedlägga dess prerogatiyer.

— Någon rädder karl är jag visst inte, men nog finner jag det här i alla fall både ohyggligt farligt och hemskt!

Det var onkel Tobias om utsade dessa ord blott för sig sjelf, tycktes det, ehuru han talade med tydlig röst, stående i närheten af det ställe uti parken kring hvilket folket packat sig tätast för att se huru fyrverkeriet sköttes af Klas och Knut och deras handtlångare. Med skrämnd uppsyn gjorde han värjande åtbörder för sitt ansigte, hvar gång en raket sållade ner gnistor öfver hela menigheten och onkel Tobias såg härvid ej ut att fästa minsta uppmärksamhet vid jungfru Bengta bakom honom. Nej, han vände sig ej en gång om, för att bevisa att han hade någon sorts förmimelse af vissa ryckningar i hans rockskjört, åtföljda hvarje gång af den ärade jungfruns sakta, ångestfulla stönande: »Gud tröste oss!» eller »Jesus hjälp!» när gnista efter gnista fäste sig i hennes nya merinosklädnings och sprakade öfver hennes hufvud och axlar. Då hoppade hon till som en galvaniserad groda.

— Må *den* som vill undgå olycka straxt huka sig ner med ansigtet mot marken, när en ny raket eller sol blir synlig! — fortfor gubben allt med halfhög, men mer och mer varnande röst. —

— Jo, jo, hördes ett ängsligt återljud af olycksprofetiorna, — jag har alltid sagt det! Den der Knut kommer att göra oss allesammans *olyckliga!* Det är ingen annan än han som först kommit upp med

såhär galna upptåg! Om inte den hallunken ännu slutar på fästning så vill jag aldrig vara den jag är . . . . .

— Hu då! afbröt onkel Tobias den af sinnesrörelse skälfvande profetissan — nu far en raket upp! kasta fort er till marken godt folk!

Bengta damp som en stampsäck ner, drog förklädet öfver hufvudet och låg så orörlig tills af raketten ingenting annat än den vidrigaste rök återstod. Med denna manöver hade hon redan fortfarit en god stund — med hvilken fröjd af fyrverkeriets prakt, låta vi enhvar föreställa sig — när hon träffades af en ny fasa:

— Den der gnistan flög rakt gerad in i hushållsbodan, skrek onkel Tobias ängsligt. Adjö med byggningen! Nu går den väl upp i rök och lågor som fnöske i denna torka.

Detta gaf Bengta nådestöten. Nu bidade hon ej en sekund längre i parken, armbogade sig fram genom folkmassan, känslolös för alla knuffar och stötar och rusade öfver buskar och diken med fara att bryta benen af sig för att rädda hvad möjligen räddas kunde af den dyrbara lösegendom hon under sin långa tjänstetid samlat och som låg förvarad i den hotade hushållsbodan.

Hela det nyss skildrade uppträdet hade haft en åskådare, som gömd mellan buskarne erfor en omätlig njutning. Han skrattade, lik en skata uti krutröken som omger en af dess skjutna kamrater, när han såg Bengtas växande förfäran, slutande med den vildaste flygt. Ja, han nekade sig ej nöjet att stegra dessa fador, genom att följa jungfrun i hälarne svängande brinnande luntor i ryggen på henne.

— Har »fältväbeln« nu fått hämd för oförrätten i bagarstugan? — frågade onkel Tobias med en pojkes uppsluppenhet, nalkades busken der den gömde åskådaren satt och slog honom på axeln.

— Jo onkel Toby, jo tack min älskade, präktige onkel Toby! Herre Gud så lustigt! ha, ha, ha! Jag tror att jungfru Bengta nu kan bilda sig en tydlig föreställning om »helvetets eld« och »de fördömdas qual«, hvarom hon så mycket hör talas i alla predikningar af hennes beundade och förgudade själasörjare pastor Hälleberg! —

— Jo, jo men! nog hör hon nu till »de väckta« i alla afseenden! Men jag tror man kallar oss till supén? Klockan ringer.

Innan qvällen lidit fullkomligt till slut och gästerna togo godnatt af sitt värdsfolk, beramades en utfärd för morgondagen till socknens närbelägna kyrka, der gudstjenst skulle hållas och generalguvernören närvara för att taga ortens allmoge i nådigt ögnasigte. När slutligen enhvar uppnått sitt nattherberge, stannade fru landshöfdingskan ännu ett ögonblick kvar i salongen, der hon äfven kvarhöll sin son, välborne statsrådet och riddaren Anton.

— Nu har jag satt generalguvernören in i adoptionsfrågans alla detaljer, halfviskade modren med lysande blick, och han lofvar ta itu med gubben Tobias.

— Mamma har fått hans exellens på vår sida? sådan fin och diplomatisk mamma jag har! smålog statsrådet och riddarn med statsmannas artighet och kysste sin fru mors hand.

— I morgon eller öfvermorgon lofvar hans exellens bearbeta saken . . . . . nog är Tobias obstinat som en gammal mulåsna, men vi få väl se om han skall kunna spjerna mot udden.

— Det finns vissa påtryckningar uppifrån som äro svåra att motstå! invände statsmannen med ett slugt leende som icke förlänade något sympatiskt uttryck

åt hans bleka ansigte, glatt och halt liksom om det varit öfverstruket med pomada. Den lika glatta hjässan, den släta, välrakade hakan, det släta håret och det släta intrycket af hela denna hala personlighet kompletterades af den sväfvande blicken i ett par färglösa ögon, som aldrig sågo rakt framför sig, och af nackens naturliga lutning som tillkännagaf utmärkt fallenhet och vana att bocka djupt. Statsrådet Anton Wallenheim ansåg sig framställa typen af den »officielle mannen«, besluten att ej låta sig hindras i sitt stigande mot samhällets höjder, af hvem eller hvad det än vara månne. — *Mjuk* mot sina förmän, var han »fast« som flinta mot enhver som stod under hans välde. I sitt hus fordrade han oeftergiftig lydnad för sin vilja. Hustru, barn och tjenstefolk måste ha samma åsigt som han i hvarje fall, det vill säga, han satt åtminstone ej ifråga att inhemta huruvida de hade annan mening.

Onkel Tobias halsstarriga nekande att öfverflytta på honom det snart utdöende namnet v. Hemming med thy åtföljande friherretittel, var en retsam stötesten på statsrådets lefnadsbana. Nu log han dock ett af sina vanliga Sphinx-leenden som betydde: — Kosta hvad det vill, skall jag lyckas ändå!

— Nå men hvad sägs om Thérèse? afbröt landshöfdingskan hans tankegång — Hon har ju riktigt fått vind i seglen!

— Hon sjöng sina romanser i qväll efter supén med sådant behag att . . . . . hans exellens lyssnade helt förtjust. Jag tror den herrliga aftonen tillbragt i parken gjort honom en smula svärmisk . . . . .

— Sannt är att jag på många år icke hört sådana näktergalstoner från Thérèses strupe. Hon får förhöjd pension, det löftet har hon.

— Då må hon gerna sjunga. »Dens mat man äter, dens visa skall man sjunga«, säger ordstäfvet.

Men godnatt mamma lilla! Håll uti med onkel Tobias, ... mamma är en beundransvärd diplomat.

— Jag är *din* mor! »äplet faller ej långt från trädet« min son! svarade landshöfdingskan smålog med en belåten blick på den käre sonen och lemnade rummet.

I höladan som för närvarande tjenade till herrberge åt »flygelsällskapet«, gaf man hvarann äfven förtröenden under denna sena aftonstund.

— Älskade barn, jag har en utomordentlig lycka att förkunna er! Hans excellens generalguvernören har i nåder lofvat mig förökning af min pension och dessutom årlig nådegåfva, om jag blott lägger in derom, — berättade modren med glädjestrålände ögon åt de församlade barnen.

Hon väntade sig att bli afbruten af höga fröjderop — men hon misstog sig.

En moltystnad uppstod för ett ögonblick.

— Ha ni förstått mig rätt, mina älskade? återtog den förvånade berättarinnan. — förhöjd pension, nådegåfva och . . . . . tänk huru innerligt god och nådig hans excellens är . . . . . han bjöd oss att passera somrarna om vi ha lust, på hans sköna villa utanför Helsingfors, — »som annars alltid står obebodd med alla sina blommor« — sade han så vänligt.

Tystnaden fortfor.

— Goda moder, afbröt äldsta sonen henne slutligen, förlåt en fråga. Var det för att tacka för alla dessa »nådebevis«, som farmor krumbuktade så oerhördt i qväll för generalguvernören, som farfar bockade ända ner till golfvet och som mamma kysste den höge herrn på hand?

— Javisst, min käre Klas, det var väl det minsta jag kunde göra för så mycken god . . . . . här måste

modren ovilkorligen nedslå ögonen för den tjuguarige sonens allvarliga, genomträngande blick.

— Pyh! ljud från djupet af en höstack plötsligt kadetten Knuts stämma i målbrottet, — det der är inte någonting *normalt!* Ett fruntimmer som kysser en karl på hand! När jag blir generalguvernör, ämnar jag hvarken tillåta lycksökeri, eller ge min hand att kysas åt qvinfolk:

Modren utbrast i ett skratt, som dock lät en smula tvunget:

— Jaså, när *du* blir generalguvernör, ha, ha, ha! jo, då kommer världen nog att styras med Salomons vishet!

Härpå svarade Knut med filosofiskt lugn:

— Man har sett omöjligare saker!

Vår kadett hade aldrig lätt för att misströsta om framgång af något företag eller sträfvande, och kunde heller inte inse hvarför *han* ej skulle kunna komma sig opp i tjensten, då löjtnant, Bonaparte kunde bli kejsare och soldaten Bernadotte kung — alla andra hastiga *avancementer* att förtiga.

— Det är intet under, tog åter den unge studenten till ordet tankfullt och långsamt, att högt uppsatta personer tillåta sig ett sätt mot de ringare, som . . . . en smula hettar upp blodet hos den som har varm röd blod i sina ådror. Lycksökeriet och frånvaron af stolthet och själfkänsla, ge så god anledning till öfvermod hos dem som vid sin minsta vink få krypare att nedfalla i stoftet . . . .

— Hvad är det der för prat, käre Klas, afbröt modren strängt, men med rösten något osäker, — jag förbehåller mig att ej få höra några uppstudsiga själfständighetstheorier, — sådana som lära kokas ihop inom studentkorpsen. — Af en så fattig och värnlös yngling som du, fordras med skäl . . . .

— Fattig och värnlös . . . . eftersade Klas sorgset, hvilken bemärkelse ger mamma åt dessa ord?

— Jag förmodar att man inte kan sätta sig på sina höga hästar, när man, som vi, knapt har sitt dagliga bröd . . . . .

— Det vill säga, svarade med rösten darrande af sinnesrörelse ynglingen och klämde studentmössan hårdt mellan fingrarne, att hvarje känsla af stolthet och själfaktning vore förbjuden för oss derföre att vi äro medellösa . . . . . Är då fattigdomen verkligen en sådan förnedring och förbannelse att den tvingar en att nedstiga från sin menckliga värdighet?

— Öfverdrifter och deklamationer allt ihop det der! Illa förstådd själfkänsla och dumt öfvermod vore det, enligt mitt och erfarnare, förnuftiga människors sätt att se, om den som lefver i försakelse och betryck skulle stöta som en dåre ifrån sig beskyddares välvilja och afsäga sig gåfvor, som med stor fröjd och tacksamhet emottages af personer utan ringaste behof af dem . . . . .

— Må den som vill förnedra sig till tiggare! Jag svälter heldre än jag vill se oss föröka hopen af dessa ömckliga snobbar . . . . .

— Se der hvilka idéer ungherrarne insupa bland rabbulistiska kamrater, utropade modren harmsen och gaf sonen en varnande blick. Med sådant prat kommer du ej långt, min son, och derföre vore det bäst, först som sist, att bortlägga alla stora ord och sturska miner . . . . . Hvad mig beträffar, tänker jag på mina barn och tar med glädje emot den skärf staten ger mig stackars värnlösa enka . . . . .

Det ligger djup orättvisa och fullkomlig brist på konsekvens uti att förebita qvinnan, hos hvilken uppfostran gör allt sitt till att qväfva själfständighetskänslan, tänkesätt sådana, som nu fru Thérèse Walenheim lade i dagen och sökte implanta hos sina barn. Samhället håller för hennes kön så godt som ingen indräktig bana öppen, ingen utväg att kunna bli någon-

ting genom sig sjelf — såvida hon ej är scenisk artist. Hon ser tvertom alla timliga förmoner, lycka, förmögenhet, eget lefnadsmål, ett ansedt namn och samhällsställning, tillfalla sig — icke såsom lön för sin förlitan på egen kraft och egna sträfvanden — utan under formen af en gåfva, en välgörning nedstigande från en maktägande. — Hvem kan kasta sten på henne med fullt berättigande, om hon resonerar såhär: — »att af en beskyddare emottaga allt anses vara det bästa för mig och mina döttrar. Hvarföre vore det illa för min man och mina söner?»

— Du vet ej du, dåraktiga barn, vidtog efter en ny tystnad modren, vänd till Klas, och tårar darrade i hennes ögon, hvad brist och årslånga försakelser vill säga, och hvilka förödmjukelser den fattiga får utstå . . . . .

— Ohja jag *vet* det, min mor, vet det bättre än mamma tror, ty jag är ej ett barn mera, svarade sonen ömt och sagtmodigt. Tror mamma inte att jag lidit och ännu djupt lider af att se de försakelser som min vistelse vid universitetet kostar mamma och systerarna? Men så får det ej längre fortfara, detta har jag fast beslutit. Jag vandrar på mitt tjuguförsta år och vill ej, bör ej mera tillåta mig att tära på edert knappa bröd, — ty vår pension tillhör numera mamma och systnarna allena. Jag har derföre sökt mig kon-dition.

— Hvad? hvad säger du, Klas! utropade modren förskräckt. Skall du bli informator och kanske räknas bland tjänstefolket i det hus dit du kommer? Det tillåter jag aldrig!

Klas steg upp, tog sin mors hand och kysste den med sonlig ömhet, men hans ton var fast när han svarade:

— Jag ber min goda mamma allvarligt att icke sätta sig emot ett beslut som ej mer kan ändras, eme-

dan det är, jag bedyrar, resultatet af mogen eftertanke hos mig, men blefve mig svårare att verkställa ifall jag nödgas trotsa ett bestämdt ogillande af min mor.

Under denna förklaring hade den unga studentens gestalt höjt sig, hans kinder glödde och blicken flammade af en modig, manlig stolthet. Han var verkligen skön i denna stund, slöt kärleksfullt sin mor i sina armar, hviskande i hennes öra: — »vi antaga ju icke anbudet af generalguvernörens sommarnöje, icke sannt?» — tog godnatt af syskonen och lemnade ladan.

O ungdom, du locomotiv på livets bantåg! — det är den inre elden hos dig som drifver till mognad människoslägtets stora ideer, som framskjuter rastlöst, om ock med offret af sig sjelf, generationerna emot det aldrig uppnådda, men för ungdomens öga hägrande målet — fullkomligheten.

Finnes någon egoist, någon scepticus så förstocad, någon pedant så konservativ, så torr, att han dock ej i något ögonblick af livets morgon kände sitt ynglingahjerta klappa entusiastiskt, sitt sinne genomträngas af kärlek till höga, ädla, sköna mål? Men hvad var det sedan hos *mannen* som stäkte hans andes vingar, som gjorde honom glömsk af sin ungdoms idealer? Svaret blir ofta, tyvärr: näringsomsorger, förpligtelsen att sörja för familjen. — Och märk väl: med familjen menas vanligen frun och *döttrarna*, ty fadren vet att sönerna ha så mycket lättare att hjälpa sig sjelfva. — Hvem kräfde kanske någongång af honom offret af hans människovärde? hvem frestade honom med tårar och smekningar att servilt tuga med sin öfvertygelse inför de maktegande — kanske att kränka medborgarens pligtkänsla eller heder för att icke »rycka brödet ur munnen på de sina?» — Förstås hustrun och de stackars piorna, en gammal mamma eller värnlösa systrar . . Huru skulle alla dessa kunna

fatta medborgerliga pligter som icke ha några medborgerliga rättigheter?

Att lefva för hemmets intressen har man ju lärt dem sjelfva såsom högsta dygd för hvilken de skola uppoffra sig! . . . . .

— Klas, hvad jag tyckte om dig nyss, min präktige broder! hvad du talade bra, hvad du var vacker och stolt! — hörde studenten utropas med hänförelse af en barnaröst, när han gick från de sina för att uppsöka sitt nattherrberge på höskullen. I detsamma kände han äfven två smala armar linda sig om hans hals och den unga systemen Siri, som smugit sig efter honom, tryckte sitt hufvud mot hans bröst, med tårar i de stora klarblå ögonen.

— Vore jag karl så skulle jag tänka och tala just som du! Men vi, stackars flickor, äro sådana eländiga nollor! Hvad skola vi företaga oss, vi kunna ingenting och aldrig få vi lära någonting ordentligt? Mary har tänkt bli folkskolelärarinna men — mamma tål då ej ens höra talas derom! — Vårt lif förgår blott med att här springa allas ärender, utan eget mål och egen vilja! Oh, jag tror att detta är oklokt, mycket hårdt och orättvist, ty jag känner ibland en längtan till — någonting stort, någonting onämbart! . . . . det är som om jag hade vingar och kunde flyga i himmelshöjd. Skall jag aldrig få luft under dessa vingar? Det är ju Gud som gifvit mig dem.

— Vi få väl se, liten! sade brodren och smekte tankfull de rika lockarne kring den unga systemens höga, ädelt formade panna.

Sedan han lemnat henne, stannade Siri ensam kvar i den nattomhöljda lunden, öfver hvars lätta löfverk redan en ljusröd strimma lyste. Himlahvalfvet började färgas högre i öster, den svaga rosenstrimman blef snart en skifning i purpur och gull och uti trädens toppar vaknade först en, så en annan fogel och slog sina klara

driller i morgonväkten. Omedvetet började Siri följa exemplet och toner, rena och starka som klangen af metall, dallrade snart med allt högre ingivelse och lätthet fram ur den ännu barnsligt fina halsen. Lyftad liksom på osynliga vingar hänfördes hon af sin egen sång; hennes själ greps af en aning, en åtrå, ett obestämmt hopp om en framtid full af rika löften och hon kastade sig slutligt, öfverväldigad, ner i det daggstänkta gräset, som doftade af väpling och nattviolter och här brast hon i tårar, — konstnärsförnimmelsens gudomliga glädjetårar.

Kapitlet V.

Knuts morgonslummer. — Kyrkfärden. — Den svartklädda qvinnan och de *dygdiga* qvinnorna. — Brott mot etiketten af onkel Tobias. — Ett återseende. — Mor och son.

Söndagsmorgonen uppgick öfver Hagenäs solklar och bar på den lätta sommarluftens vågor öfver sjö och land klangen af L—joki församlings kyrkklockor, när man ändtligen vaknade till fullt lif och satte sig i verksamhet på herrgården.

Jungfru Bengtas fantasi hade föregående afton blifvit så vildt uppjagad att hon oafbrutet drömt om eldsvådor hela natten, skrikit till i sömnen och hindrat pigorna att få en blund i sina ögon. Men de tröstade sig fullkomligt deröfver när Bengta för dem uttolkade sina drömmar:

— »Eldsvåda! . . . . friare till hus! profeterade hon och enhvar tog åt sig i tysthet det fröjdefulla bådskapet.

— Ja måtte vår Herre nu äfven i nåder se till de der fattiga flickorna i flygelbyggningen! bad den andäktiga jungfrun med hopknäppta händer, och denna bön — vi måste tillstå det, var den enda hon denna morgon hann uppsända till »vår Herre, som nog såg huru sysselsatt hon var«.

När vårt unga hjelteämne, kadetten Knut, ändteligen långt fram på morgonen afbröt den trumhvirffel af snarkningar, hvarmed han trakterade sin bolagskamrat Klas, hvilande liksom han sjelf i en tvåsitsig *Uskela-slåde* uppdragen på stallsvinden, befanns det att mycket hö och halm fastnat på kronans mundering. Ty kadetten hade — legat i kläderna, hvilket han då ingalunda brukade göra. Hvad som egentligen väckte honom, var just ett halmstrå som kittlade honom i den öppna munnen. Häraf for han upp kapprak, började borsta af sig allt som fördunklade glansen af hans yttre människa och såg sig yrvaken omkring:

— Hvem kittlar mig? . . . . . Hvad är här för slag, rättor eller människor? . . . . . Jaså onkel Toby! Huru har onkel klängt sig uppför pinnstegen? . . . Skall man snart ge sig af till kyrkan? Men så svara då onkel! Huru går det dernere? . . . . .

— Det går . . . . . oh, det går alldeles för långt! var allt hvad kadetten vann i upplysning af den skälmen onkel Tobias, som klättrade nedför stegen med samma vighet han kom uppför densamma och skratade omåttligt åt halmtofsarne i ungherrarnes tupéer, som gånge dem ett visst tycke af »*Ophelia*, Hamlets afsigkomna älskarinna«, och nu borstades bort med en gammal hästskrapa. När Klas och Knut utan tillhjälp af spegel återtagit sitt vanliga utseende, skyndade de sig ner på gården och funno der kuskar, betjenter, stalldrengar och springpojkar i oafåtlig rörelse. Vagnarne voro förespända och snart inrymdes: -- i den förnämsta med förspann, — hans excellens generalgu-

vernören och landshöfdingskan i högsätet; midtemot landshöfdingen och fröken Göthilda. — Fru Thérèse hade vägrat att intaga denna henne till först erbjudna plats och nöjde sig med en anspråkslösare i den efterföljande svitens vagnar. Hvad hennes barn beträffade voro de hänvisade till det enkla fortkomstsmedlet — apostlahästarne.

Vandringen till kyrkan räckte för de unga en hel timme, hvadan Knut fann skäl att begagna tiden och återtog med Siri den qvällen förut afbrutna bevisningen af tredje proposition i Euklides. Anna åter, som hade stor förkärlek till kor och kalvvar stannade öfverallt och klappade de betande djuren, som sågo förvånade och belättna på henne.

Hvilket undrande och gapande på kyrkbacken, der folket skockat sig tätt, när vagnarne anlände från Hagenäs!

Hans excellens med bröstet fullt af band i alla regnbågens färger och stjernor talrikare än vintergatans, hade af artighet mot sitt värdsfolk gjort sig så lysande att hans grannar i vagnen berusades af tanken på den glans som häraf återföll på det Wallenheimska namnet.

Ett sakta sorl af beundran genomgick hela församlingen när Hagenäs-bänken fylldes af herrar och damer, grannare än någon L—jokibo kunde påminna sig att ha satt under hela sitt lif. Också blef det pastor Hälleberg svårt att sammanhålla i andanom denna sin fårahjord, som, änskönt den visserligen nu af honom måste anses »väckt«, dock ingaf honom dubier huruvida verkligen väckelsen härrörde af den predikan han under en timmes tid hackade och malade, eller af någon verldslig orsak.

— Känner befallningsman hvilka de ordnar äro som generalguvernören bär? . . Jag undrar . . . (det var såsom om man hade *lekt understol* i kyrkan), — frå-

gade i klockarbänken brofogden till sin granne, jag undrar om det der breda blåa bandet inte är . . . ?

— Strumpebandsorden helt säkert, blef svaret med viktig mine.

— Tror fru Dahlia, undrades lika sakta i en annan bänk, att spännena på hans psalmbok äro af riktigt gull?

Och längre bort:

— Jag må undra hvad landshöfdingskan hviskade till generalguvernören när de kommo in i kyrkan? Hörde mamsell Vörlacca inte, som stod der nära?

— Nej jag *attendera* inte. Jag fäste mig bara vid landshöfdingskans präktiga *oval* på hatten. Sådana spetsar! Jag undrar hvad de kostat.

Straxt intill frågade en skolflicka sin kamrat:

— Är det generalguvernörens adjutant, den der som ser så *rysligt söt ut!* Se dit till höger Lina! Jag undrar hvad han förtror åt fröken Göthilda från Hagenäs . . . Voj, voj, hvad hon är rysligt lycklig! . och ser så intresserad ut!

— Jag undrar om flickorna Wallenheim också fått tala med honom? Se nu skrattar han? . . . Så vackra munstascher har jag aldrig sett, Serafina!

»Bättren eder på denna timman, på denna stunden! bättren eder och annammer ordet som jag talar till eder!» — Ljöd undertiden med styrka pastor Hällebergs maning, öfverröstande »undringarne», som för närvarande intygade att den nitiske själasörjaren sådde på hälleberget.

Vid utträdet ur kyrkan skockades församlingen så tätt kring generalguvernörens vagn att en olyckshändelse var nära att bli följdén deraf. Se här förloppet af saken, som ej blir utan inflytande på vår berättelses gång.

Af skriket och larmet stegrade sig plötsligt hästarne för en af Hagenäs vagnarne och en svartklädd kvinna höll på att bli ihjältrampad. Hon hade af hopen med våldsamhet blifvit trängd inpå de uppskrämda djuren och undgick den hotande faran blott derigenom att adjutanten hoppade ur vagnen och ryckte med stor sinnesnärvaro bort den af förskräckelse likbleka varelsen, som såg upp till sin räddare med ett par underbart sköna, mörka ögon och mumlade »tack». På hans fransyska fråga om hon var oskadad: —

— »Parfaitement, monsieur, je vous rends mille grâces!» svarade hon med fransysk accent och lätt skorrande.

Den unge militären studsade och betraktade nogare sin skyddsling. — Det var ett fruntimmer hvars ålder var svår att bestämma vid första påseendet; — Dragens fina regelbundenhet och den skära hyn talade högst om 25 år; spår af bittra lidanden som deröfver kastat ett uttryck af obotligt vemod, tillhörde en långt mera framskriden ålder, deremot. En ädel hållning full af blygsamhet på samma gång som värdighet och fulländadt behag tilldrog den sköna uppenbarelsen midt i bondflocken sådan uppmärksamhet af gästerna från Hagenäs att generalguvernören sjelf bevärdigade den samma med sin nyfikenhet.

— Hvem är denna svartklädda dame? »*Oh, qu'elle est bien!*» utlät sig excellensen och ställde frågan till fru landshöfdingskan. Öfver den dygdiga matronans ansigte spred sig plötsligt ett uttryck af förkrossande förakt och hon vände bort hufvudet.

— Jag känner inte det fruntimret personligen, blef det korta svaret, — det lär vara någon äfventyrerska som nyligen kommit hit till socknen.

— *Mais elle est parfaitement comme il faut!* mumlade excellensen, ifrigare än nånsin att rikta lorgnetten på föremålet för så olika bedömanden.

Fröken Göthilda, tillspord i sin tur af adjutanten, förnekade lika bestämdt som hennes mor, men med en tillsatts af sårad blygsamhetskänsla, all kunskap om den svartklädda. Men så mycket kunde förmodas att det var en person som . . . som . . . icke lönade mödan att taga notis om.

— *Ah, je comprends! une innocence égarée!* smålog adjutanten, med en mine som skandaliserade fröken Göthilda, ej mindre än de intresserade blickar hvarmed han följde den han nyss bevarat från olycka.

Den så der, emot sin vilja, »bemärkta» qvinnan sökte sig med ångestfulla blickar, en fristad der hon kunde undgå alla mönstrande ögonkast, — fulla af tvetydig beundran från männens sida, af påtaglig missaktning från hennes eget kön. Hon tycktes ifrigt efterspana någon i folkhopen och hennes ångest tilltog då hon ej fann den hon sökte.

— Tillåt mig, fru Frank, att bjuda er min arm. Trängseln är riktigt vådlig och ni darrar ju ordentligt efter skrämelsen nyss.

Det svartklädda fruntimret vände sig fort åt det håll hvarifrån detta tilltal, i den mest vänliga och aktningfulla ton ställdes till henne. Det kom från baron Tobias v. Hemming som med en riddersmans fulländade artighet nalkades henne och bugade.

Hon fattade den erbjudna armen, såg upp i sin beskyddares omiskänneligt välvilliga ansigte och stora tårar stego henne i de sköna ögonen som uttryckte djup tacksamhet.

Utan att säga hvarann ett ord jemkade de sig skyndsamt bort ur folkhopen och när de sågo sig i lugn, drog den bleka svartklädda sin arm ur baron Hemmings, med en orolig, brådiskande åtbörd, tittade omkring sig och sade, såsom hade hon varit rädd för att baronen skulle bli sedd tillsammans med henne:

— Tack, herr baron! Jag skall aldrig glömma

hvad ni nu gjort för mig. — Det är er likt! storsinnad och ädel som få! — Men lemna mig nu, jag löper ej minsta fara numera och . . . . . se der ser jag min son komma! . . . . Jag rycktes ifrån honom och för-lorade honom i trängseln ett ögonblick . . . Jag be-svär er, uppehåll er ej längre för min skuld . . . ert sällskap derborta tyckes söka er. Med dessa ord nä-stan lösslet hon sig från sin gamla ledsagare, hvars hand hon tryckte hårdt och skyndade emot en yngling som från sitt håll mötte henne med samma ifver och med förskräckelsen målad i sina drag. Dessa drag egde så stark likhet med den bleka kvinnans att de blott kunde tillhöra en mor och en son, ingen hade misstagit sig härom.

— Är mamma oskadad? — Hvarföre är mamma så blek? Gud i himmelen hon dånar! flämtade ynglingen, sjelf helt blek, och nästan andlös framstörtande till den återfunnas bistånd.

— Var lugn, Eberhard, var lugn! ingenting har hänt mig, försäkrade modren och försökte småle med en hjeltmodig ansträngning att hålla sig uppe, hvilken ätven ingaf henne krafter att vid sonens arm fortsätta vandrigen till den närbelägna klockaregården.

Landshöfdingskan Wallenheim som varit vittne till Onkel Tobias' uppmärksamhet emot den hon utpekad för sina höga gäster såsom en »äfventyrerska«, satt skummande af raseri och såg hvilken sensation detta uppträde väckt, midt i den församlade menighetens åsyn.

— Jo der ha vi det! mumlade hon inom sig och höll på att qväfvas af förtret, — den gemena gubben gör med flit skandaler för att nedsätta vår familjs an-seende! Han ger sig utseende af att vara en vän och bekant till den der *otäckan* . . . . . Kanske tror någon nu att vi ätven pläga umgänge med henne! . . . .

Det var en lycka för Onkel Tobias, som nu åter-

vände i sin svägerskas omgifning, att dennas blickar ej voro åskviggar, ty då hade han blifvit slagen till marken, och aldrig mera kunnat stå der liksom för att trottsa henne och trilla sin gamla näfversnusbosa mellan fingrarne med ett menlöst barns ljufva leende. Hade han icke den oförskämtheten att bjuda henne en pris och säga:

— Hvad svägerskan ser upphettad ut! Får jag gå och hemta ett glas vatten?

Vagnarne rullade af så landshöfdingskan lyckligtvis slapp att svara på denna med ögonskenlig elakhet framställda fråga.

Fru Frank, af Onkel Tobias kalladt fru Frank, och hennes unge ledsagare voro undertiden anlända till klockaregården och syntes ämna sig att inträda dit då en vagn, förespänd med två ståtliga bruna hästar rullade förbi trappan hvars ledstång fru Frank omfattat. I vagnen satt en ensam herre, lutande sig makligt mot svällande sametsdynor i det han rökte en papyross. Hans ansigte var vändt emot trappan men blicken stirrade uttryckslös i toma rymden och han gaf med kort ton sin kusk befallningen:

— Kör fot för fot, vägen är så stenig.

Kusken åtlydde genast befallningen, fruntimret på trappan fick tillfälle att noga betrakta herrn i vagnen och följden häraf blef ett doft, hjertskärande rop från hennes läppar bleka som döden. Ögonblicket derpå nedföll hon, trots en energisk viljas försök att samla sina krafter, fullkomligt sanslös till marken och bortbars af den unge mannen i förtviflan.

Hvad den resande herren vidkommer, fortsatte han sin färd utan att fästa minsta vikt vid det som tilldrog sig bakom honom. Han tillslöt i godan ro ögonen och somnade, vaggad af vagnens mjuka resorter.

Den förskräckte sonen hade inburit sin mor och nedlagt henne på en snygg säng i klockarfruns rum

och här baddade han med kallt vatten hennes hjessa under det han med tårfyllda ögon betraktade det fina dödsbleka ansigtet.

Fru Frank slog upp ögonen:

Är han borta? mumlade hon liksom i yrsel.

— Här är ingen annan än jag, mamma, sade sonen lugnande och lutade sig kärleksfullt öfver den sjuka. — Huru är det nu?

— Bättre, mycket bättre! Tack min Eberhard, det blir straxt alldeles bra med mig.

Hon försökte resa sig, men hufvudet nedföll åter maktlöst mot dynen och två stora tårar rullade från de slutna ögonlocken ner på kinden.

— Älskade mamma, hviskade sonen med en stämma den kärleken gjorde vek som ett barns, men en oförklarlig rörelse gjorde darrande, — hvem var den herren hvars åsyn grep mamma såder?

Den sjuka svarade intet, men bröstet arbetade tungt som på en döende.

Eberhard böjde sig djupare ner och hviskade nästan ohörbart:

— Var det måhända . . . . . var det . . . min far? — det sista ordet hade svårt att komma öfver den unge mannens läppar.

— Ja! blef det dofva svaret, och fru Frank förlorade åter medvetandet.

Det såg ut som hade detta korta svar verkan af ett glödhett jern på ynglingen. Han ryckte till, bet ihop tänderna och mumlade med blicken gnistrande af hat och vildt trots:

— Aktningsvärda opinion inför hvilken vi skola böja oss och darra! du skipar en dråplig rättvisa i vårt välordnade samhälle! Åt *honom* anseende, lysande ställning, allmänt och enskildt förtroende, obefläckadt rykte, — åt *henne* föraktets outplånliga brännmärke!

Och man förvånar sig och ryser öfver de förtrampades protester och deras rättvisa hämd!

Med dessa ord knäföll ynglingen vid bädden der den sjuka åter började vakna till sans, och i det han fattade en af hennes slappt nerhängande händer hvarpå han med djup sonlig vördnad och ömhet tryckte en kyss, sade han sakta och manligt:

— Trösta dig moder! Högre än du är älskad och ärad af din son har aldrig någon qvinna varit, ansågs hon än af världen för ett helgon!

Den bleka qvinnan låg tyst en stund, knäppte händerna först till en kort bön, derpå omfattade hon ynglingens mörklockiga hufvud, prässade det lidelsefullt mot sitt bröst och sade nästan qväfd af rörelse:

— Ja, jag tror att Gud är barmhertig, jag tror att han dömmar annorlunda än menniskor! Han har förlåtit, efter han gaf mig *dig!*

Kapitlet VI.

Ett blad ur en *aktad* mans lefnadshistoria.

Vi gå tillbaka i tiden tjugu år och göra ett besök i en af Österbottens småstäder under julhelgen. Denna helg som försvinner obemärkt i stora världen firas på landsorten och i småstäderna helt annorlunda och nöjena för hela året njutas ofta under denna korta tid med sådan ifver att ingenting mera återstår för den öfriga vintern. Julen 184 . . . . . var brilljantare i staden XXX än någon kunde påminna sig ha sett den förut, och som en af de bidragande orsakerna till lifligheten inom sällskapsverlden räknades närvaron af

en ung kavaljer från hufvudstaden hvilken gästade hos släktingar. Hans namn var Anton Wallius, hans titel vice häradshöfding präntadt med gullbokstäfver på blanketter glatta som porcellin. Det blef han som gaf impulsen till baler, slädpartier, piquier, sällskapspektakler och nöjen af så omvexlande slag att stadsboarne blefvo helt yra i hufvudet.

Man täflade om äran att få bjuda till sig hufvudstadslejonet och lycklig ansåg sig den dansande dame som blef uppjuden af honom. Den som känner småstadslifvet kan af erfarenhet intyga sanningen af det påstående att der »en svala gör fullkomlig sommar«, — och att det är lätt att bära lejonhuden för den som blott har förmonen att vara »utländning« d. v. s. — okänd på orten och klädd efter sista modet. Häradshöfdingen Wallius blef alltså ett föremål för allas beundrande blickar och ansåg sig äfven förtjent af denna hyllning, ty han visste att uppskatta sitt eget värde.

Hans talang att på de största händer pina de trängsta glacéhandskar var förvånande; hans sätt att knyta sina halsduksrosetter var oefterhärmligt och hans lockar voro alltid lika omsorgsfullt brända. Artigheter och granna fraser flöto som honung från hans läppar och ett märkvärdigt godt minne hindrade honom att mer än två gånger upprepa samma qvickhet för en och samma person. Han väntade alltid att den som redan njutit deraf aflägsnat sig, innan en ny åhörare fick höra den.

Efter att ha fladdrat hit och dit bland de sköna tyckte denne fjärl ha funnit sitt lifs blomma. Hon hade uppspirat i Lagmannen och riddaren Stolts hus, och den utmärkt sköna plantan ledde sitt ursprung från glödande söder. Hon stod nästan ännu i knopp och hette Amy Frankensköld. Hennes fostermor hade, genom omständigheternas tvång, blifvit försatt ungefär i samma belägenhet som en höna, den der utkläckt

ett svan-ägg och, förvånad och missnöjd, ville ha saken ogjord om hon kunde. — Sjelf barnlös i sitt äktenskap hade hon låtit öfvertala sig att upptaga till fosterdotter barnet till en nära släktning som hade haft den dumheten att gifta sig hufvudlöst med en fransyska, dotter till en förnäm emigrant, och utan annan hemgift än sin skönhet och sitt oemotståndliga behag. — Omplanterad i den kalla finska jordmånen hade denna prunkande ros hastigt vissnat och dött och följdes snart i grafven af sin man, som på sotsängen testamenterade åt sin broderliga vän, lagman Stolt, sitt enda barn, en söt, tretton årig flicka, med modrens sydländska skönhet. Lagmannens fru hade kanske helst afsagt sig förtroendet, men hon ansåg en »sann kvinnas« pligt vara att rätta sig efter sin mans vilja och tog derföre omhänder »den öfvergifna flickungen«. Fru Stolt var en dame af gammaldags skrot och korn, afvogt stämd mot nutiden med dess fel och brister och ifrig lofsjungerska af »de gamla goda tiderna«. Då voro alla män artige, modige, redlige, ridderlige och alla kvinnor sedesamma, sköna, husliga, »röda som rosor och spaka som lamm« — och lagmanskan hade hört sin gamla mormor försäkra att människorna i hennes ungdom ännu voro mycket bättre. Med ett ord, förträffligheten hade gått kräftgången genom seklerna, och ju aflägsnare människorna voro vår tid desto mera lika englarne. —

Darwinismen hade lagmanskan ingen reda på, förstås, och brydde sig lika litet om historiens vittnesbörd. Allt hvad hon ej visste, var i hennes tanke »bara prat och dumheter som förnuftigt folk ej behöfde höra på«. Nutidens uppfinningar och maskiner hade hon likaså blott djupt förakt för; jernvägarne kallade hon *en galenskap* och symaskinerna ett »otyg« — som beröfvade fattiga flickor deras arbetsförtjenst.

Tacka vill jag hennes salig mosters arbeten! det

var flit som hette duga! — Hon kunde sitta ofta en hel dag och sy milljoner stygn på en punkt, som inte var större än en två styfversslant och det med en silkesända så fin att den nästan ej kunde upptäckas med blotta ögat. Det välsignade läsandet och skrifvandet ansåg lagmanskan för fruntimrens olycka nuförtiden; det ingaf dem bara lusten att blanda sig i allt och hindra karlarne att styra »liksom inte de skulle förstå det bäst«. I fråga om seder och skick var lagmanskan oblidkeligt sträng när det gällde hennes eget kön, men ytterst liberal mot det andra könet! »Hvad ha vi fruntimmer att göra med karlarnes lefnadssätt? Är det anständig, är det qvinligt att fråga efter dylika saker?« — sade hon och i detta, liksom i alla andra fall var hon öfvertygad om att hennes egen åsigt var den enda rätta — att den absoluta sanningen var hennes tillhörighet. Och nu hade lagmanskan fått till uppgift att uppfostra dottern till en »utländska« helt visst ett »lätsinnigt stycke efter hon hade drifvit verlden omkring och ej hållits i eget land«. — Lagmannen hade lättat arbetet för sin fru såtillvida att han höll flickan ett par år i en af Stockholms mest omtalade pensioner der hon, ovanligt rikt begåfvad, förvärfvade talanger och bildning och derifrån hon var nyss hemkommen vid tidpunkten för hufvudstadslejonets segertåg genom den lilla staden XXX.

Det smickrade visserligen lagmanskans fåfänga att se hvilket uppseende hennes fosterdotter väckte och hemmet fick ju en prydnad, det kunde ej nekas; men att sympathin mellan lagmanskan Stolt, — en »nordens lilja« — och *Amy Frankensköld*, — en »söderns ros« — ej blef stor, kunde lätt märkas. — »Bäst vore att få henne bortgift så fort som möjligt, tänkte fostermodren.

Denna önskan såg| ut att gå i fullbordan när häradshöfdingen Wallius började göra täta visiter i

huset. »En rik mans son och ett så godt parti!« lagmanskan hade endast solskens blickar för en sådan besökare.

Saken gick sin naturliga gång. Mellan den adertonåriga Amy och det firade hufvudstadslejonet uppstod ett förhållande som — är så vanligt; från hennes sida oskuldens blinda illusioner och ett varmt hjertas hängifna kärlek; från den 28 årige *mannens* sida. — hänsynslös sjelfviskhet. En fader- och moderlös flicka utan ett väsen att förtro sig åt, var en frestande eröfning och hvarföre skulle en ung man ej söka nöjet der det erbjöds honom? Samvetsskrupler fruktade han *icke*: . . . ty han hade inga sådana då det gällde att tillfredsställa sina lustar; — opinionen fruktade han *mycket*, men den ser gerna genom fingrarne med mannens små »ungdomsdårskaper», hvilka ju ej fördunkla hans heder. Ansvar, straff för följderna af *ungdomsdårskapen*? . . . kommer aldrig i fråga. När har lagen med fullt allvar ställt sig på den svagares sida gentemot kränkarn af hennes ära? Så oförnuftiga lagar skola heltvisst aldrig stiftas sålänge blott mankønet ensamt sitter i styret. Att utan påtryckning af den fördelade parten endast af kärlek till rättvisan åhvålfva sig sjelf straff och ansvarighet när man kan undvika det är en opartiskhet som ligger utom området för menschlig dygd, detta lär historien om alla prerogativens innehafvare.

Man tycks mena att sedlighetens intressen tillgodoses genom att säga till mannens offer: — »olyckliga, må Gud förlåta dig, hederligt folk gör det aldrig!

Engång fallen, om ock genom list eller våld, skall ingenting mera rentvå dig i verdens ögon och åter öppna dess dörrar för dig . . . såvida ej *en man* — din förförare kanhända — ädelmodigt kastar öfver din vanära slöjan af *sitt* namn.

— C'est un jeu pour vous mais c'est la mort pour

nous! — säger villebrådet åt jägaren. Amy Frankensköld hade orsak att så säga åt Anton Wallius när han längre fram på vintern lemnade orten, hvarvid han — det kan trovärdigt försäkras — svor Amy *evig trohet* och tryckte på hennes finger en ring i form af en orm som biter sig i stjerten, — symbol af evigheten!

Åt den i tårar badande, förtviflade unga flickan bedyrade han under tusen kyssar »att han snart skulle komma åter och hemta sin lilla hustru«.

Några månader derpå infriade han detta löfte på så sätt, att han som sin maka införde högvälborna fröken Leontine Stjernstråle, en af hufvudstadens vackraste och rikaste arftagerskor, i sitt hus

När denna underrättelse i tidningarne lästes under rubriken: »*vigde i hufvudstaden*«, blef Amy stående med bladet i handen, plötsligt förstenad som *Niobé*. Derefter uppgaf hon en dof suck och föll liflös till golvet.

Detta sällsamma intryck af en tidningsanons föreföll hennes fosterföräldrar och omgifning ej naturligt. Man började dra sig till minnes en och annan omständighet hvarvid man förr ej fäst sig, — den unga flickans förändrade utseende och sorgsenhet föll nu äfven i ögonen; alltnog det blef frågor och de strängaste förhör — och vi vända gerna bort blicken från alla de grymma uppträden som nu följde.

Resultatet häraf blef i korthet det, att Amy Frankensköld, som aldrig sökte sin räddning genom något sorts svek eller en osanning, blef fördrifven ur sina fosterföräldrars hus, utstött ur alla sällskaper, förnekad af fordna vänner och bekanta och »en visa i hela stan« som harmades öfver att så länge ha låtit bedra sig af den oskyldiga uppsynen hos detta »stycke« med »utlänskt« blod i sina ådror.

Nog visste man hvad lagmannens skulle få till tack för barmhertighetsverket mot en sådan!

Ej ett dygn längre får hon dröja i mitt hederliga

hus! — förkunnade med bestämdhet fru lagmanskan sin man, som gjorde några svaga försök att väcka misskund för den förkrossade. Men denna gång var det den vredgade hustrun som förde spiran i huset, — ett handlingssätt som nu förestafvades henne af *sann qvinlighet*.

Det enda lagmannen, (för att ej »*kasta ett blåme*» på sig sjelf) vågade göra, var att i smyg trycka en nått penningesumma i handen på den ännu icke nittonåriga flickan när denna, numera utan huld eller skydd, ett rof för smädelsen, föraktet och sitt eget Brustna hjertas förtviflan, lemnade staden för att uppsöka en gammal gumma hvilken vårdat henne som växande och var den enda i verlden som bevisat den arma någon modersömhet, efter förlusten af hennes egen mor.

Mer än troligt är att hvarenda en af de *aktningsvärda* fruor och sedesamma flickor som nu utan vidare vände synderskan ryggen ingenting haft emot att möta »en så förbålt hygglig karl och rik *épouseur*» som Anton Wallius med öppna armar, ifall han vändt sig till de små dufvorna med ett giftermålsanbud.

Opraktisk och ovan att reda sig på egen hand, såsom de flesta unga flickor uppfostrade i välstånd, uppnådde Amy slutligen den gamla sköterskans hem, beläget en dagsresa från staden XXX. När hennes åkdon stannade vid den anvisande trappan möttes Amys blick af granar uppställda omkring densamma.

— Bor madam Grön här? frågade den resande med låg stämma en äldre herre som kom ut ifrån huset svartklädd.

— Ja hon *bodde* här, blef svaret med en viss sorgbunden ton, men hon dog för några dagar sedan och jag kommer just hem från kyrkogården dit jag följt min gamla mosters stoft.

Vid denna underrättelse blef Amy stående, skön

som en marmorbyst men färglös såsom denna, och stirrade framför sig med slö blick. Derpå vände hon om utan att säga ett ord och gick. —

— Hvart går hon? Sakerna lemnade hon kvar här, undrade den sorgkläddade herrn och gaf sig att följa på afstånd den bortilande, hvars utseende och uppträdande ingaf honom en hemsk aning.

Han såg henne taga vägen ner till en å som slingrade sig genom trakten, och, anländ till stranden, steg den besynnerliga unga qvinnan på en brygga uppförd för bykerskor, böjde sig ner öfver det djupblå svalget, höjde ena foten — men drog den hastigt tillbaka, liksom gripen af fasa . . . . . fasan för döden, ovillkorlig, mensklig rädsla för den obekanta *andra stranden*.

Men straxt derpå, fattad af förtviflans mod, satte hon händerna för ögonen och hoppade beslutsamt i vattnet under det höga utropet:

— Det måste ske! Jag kan ej bära det hårda straffet för mitt felsteg! Gud, misskunda dig öfver mig!

— Jag gissade till hennes afsigt! mumlade herrn som följt i smyg den olyckliga. Han kastade sig med ett raskt hopp i vattnet efter henne.

Se veckar hafva förlidit sedan nyssbeskrifna uppträde. Vi återfinna Amy Frankensköld, återvänd från dödens portar och ett tillstånd hvarunder hon förlorat medvetande och minne af hela sin tillvaro. Ögats uttryck återfår redighet, den sjuka vaknar liksom från en lång dröm, ser sig förvånad omkring i en fullkomligt ovan omgifning, far med handen öfver pannan för att vinna ljus i dunklet af sina tankar och frågar med svag, bäfvande röst, i det hon sätter sig upp i sängen med snygga mjella lakan:

— Hvar är jag? . . . . .

— Ni är hos madam Gröns systerdotter; min man är orgelnist i socknen och såg er när ni kom för att uppsöka moster . . . . .

— Men hon var död och jag . . . . . mumlade den sjuka och vände sig till den som sist talat.

Det var en medelålders fru med ett mildt *moderligt* uttryck i den blick hon nu riktade på Amy. Hon böjde sig till den sjuka och fattade hennes lilla afmagrade hand mellan sina:

— Ni har varit sjuk, Amy Frankensköld, mycket sjuk och . . . . . och . . . . .

Den vänliga frun lyftade med tårfyllda ögon ur en korgvagn ett spädt barn som hon lade i Amys armar: —

— Känner ni ej mera igen honom? ser ni hvad han vuxit och blifvit söt den lilla engeln, sade hon.

— Mitt barn, min son! utropade den sjuka och såg med sina af lidandet förstörade, sällsamt sköna ögon på den lille som hvilade vid hennes bröst och just nu försökte ett svagt leende mot sin mor.

— Ni har vårdat honom och mig, min fru? — sade den bleka unga modren med ett uttryck som inga ord kunna återge. Tack för honom, den lille! Men hvarföre lät ni mig ej dö. —

— Tyst Amy, ni får ej tala alls, säger doctorn, och minst *så*, som ni nu gör det! —

— Men huru vet ni mitt namn?

Den milda qvinnan såg kärleksfullt och liksom litet förlägen på sin patient:

Ser ni, svarade hon sakta, det är nu så att . . . . . att hela er lefnadshistoria har blifvit uppdagad för mig genom de papper åtföljda af ert prestbetyg, som lågo i nattsäcken ni lemnade på min salig mosters trappa, när ni gick bort och . . . . . och *föll i ån!* Lyckligtvis fanns min man tillhands för att hjälpa er upp igen på landet. Minns ni icke?

— Ja, ja, ja! jag minns! . . . jag minns allt, allt! klagade ångestfullt den sjuka, nu fullkomligt återvänd till lifvet och till medvetande af sin bittra belägenhet. Hon sjönk ner på sitt läger, gömde hufvudet i dynorna och snyftade högt.

Den vänliga vårdarinnan torkade en tår äfven ur sitt öga, slöt sina armar kring sin bleka skyddsling lutade barnets späda kind mot den unga modrens och sade:

— Ni får aldrig mera öfverlemna er åt förtviflan, Amy. Gud har gifvit er heliga pligter att uppfylla, ett dyrt ansvar; — ni måste bära ert öde och lefva för er son!

— Hvem är ni som kommer till synderskan lik barmhertighetens engel och förskjuter henne ej? — frågade Amy sakta.

— Orgelnisten Hagmans hustru, som jag redan sagt er, mitt älskade barn! Vårt äktenskap är barnlöst och vi skulle vilja fråga er . . . vi, min gubbe och jag . . . om . . . om ni inte vill stanna hos oss med den der lilla englasöta ungen. Han är så snäll, så snäll och det skulle bli mig så svårt att skiljas vid eder. — Ser ni, Amy, jag har, såsom alla gamla gummor, en innerlig längtan att få bli mormor.

Amy stannade qvar hos orgelnisten Hagmans och en *dotter* blef hon för dem i ordets mest hängifna bemärkelse. Men den tillvaro hvori hon nu inträdde blef i allt olik den hon förut vant sig vid. Enslighet, bön och arbete, tyst och tålig undergifvenhet, trogen uppfyllelse af de nya pligter som ålåg henne, efterträdde ungdomsglädjen, lifvet i nöjenas hvirfvel utan ansvar och mål.

Sin obekantskap med verlden oakadt, hade dock Amy vunnit redan den bittra erfarenheten att hennes dom var fallen utan misskund och att hon var för alltid bannlyst ur de kretsar der hon uppväxt och öfver

hvilkas dörr hon numera skulle läsa öfverskriften till Dantes helvete: — »här slutar allt hopp«! — Här rentvås aldrig *den ogifta modrens* heder!

Fråga vi *hvarföre?* så svaras: »för moralens och sedlighetens vidmakthållande«.

Verkeligen? — Men hvad ansvar drabbar då hennes medbrottsling — ofta den enda felände?

— Han går fri och hedrad.

Denna afskyvärda dom blir dessutom en löjlig inkonsequens inom den Christna världen, i betraktande af katolikernas dyrkan af Madonnan, d. v. s. den ogifta modren. En evig gloria omstrålar hennes hjässa framställande henne som idealet för den *rena* qvinnan.

Amy mognade hastigt i präfnings skola och tänkandet och lidandet utvecklade hastigt hennes sköna väsens inneboende skatter.

Med heligt allvar fattade hon den föresatsen att aldrig genom lögn och svek söka dölja sitt felsteg, eller att betrakta hyckleri, osanning och försummelsen af moderspligten som tillåtna för att beslöja sin vanära inför världens ögon. Icke trotsigt, men ärligt och modigt ville hon med sitt barn vid handen vandra fram sin tunga bana i kamp mot hjertlösa fördomar och samvetslös orättvisa, utan att åtminstone själf bereda sig en ständig skärseld genom fördöljandet af ett felsteg som när som helst kan bli upptäckt.

Känslan af att vara *ensam* iklädd ansvaret för sitt barns uppfostran gaf henne ett allvar öfver hennes ålders vanliga mått, men lönen för allt arbete och alla försakelser för sitt hjertas älskling var att ha uteslutande rätt till honom, att ega för sig allena hans förtroende och kärlek.

I sträfvan för sin Eberhards framtid och som en älskvärd hjälpre, en öm dotter för sina fosterföräldrar, såg Amy åren framskrida. Tiden lade småningom

sin läkande hand på hjertats svidande sår. Kunska-
per förvärfvade hon ifrigt för att sedan öfverflytta dem
på sin son, som i sockneadjunkten fick en skicklig,
ädel lärare.

Genom sin musikaliska begåfning blef Amy sin
fosterfader nyttig och hjälpte honom att sköta orgel-
nisttjensten i socknen.

Men det finnes människor födda till olycka såsom
foglarna till att flyga och *verkligheten* liknar ofta en
sensationsroman.

En typhusfeber utbröt i trakten, orgelnisten Hag-
mans hustru blef angripen deraf, och efter långvarig
sjukdom måste hon afföras till dårhuset, der hennes
sinnesrubbnig gaf föga hopp om bättring.

Amy blef nu den pröfvade mannens tröst i det
ödsliga hemmet, men det räckte ej länge innan förtalet
började ha sitt ord med och blanda sig i förhållandet,
först lätt, nästan blott på skämt, men småningom mer
och mer ondskefullt och högljudt.

Amys föregående lif drogs fram ur glömskan, den
aktning hon genom sitt stilla, värdiga, blygsamma upp-
förande tillvunnit sig, bortblåstes som askan från glö-
dande kol hvarur smädelsens lågor uppfamnade, mera
förtärande än någonsin.

— »Jo, jo, sades det, »den smak kärilet engång
fått behåller det!« Kanske kom hustruns galenskap
. . . . . det är säkert att hustruns galenskap hade
sitt uppskof af svartsjuka . . . . ingen under! Vacker
är hon den der varelsen och orgelnisten är ju ej mer
än människa!«

Dylika hviskningar och *förmodanden* kommo snart
till Amys öron — och det var som om hon för andra
gången i lifvet blifvit krossad af åskan, som om alla
såren i hennes hjerta ånyo blifvit upprifna af en våld-
sam hand, och hon lidit skeppsbrott på lyckans haf.

Hon såg in i sitt mörka öde med ogrumlad blick, — och nödvändigheten att söka sig ett annat hem framstod befallande för henne.

Träget arbete hade förskaffat henne en liten sparpenning som under tyfusfeberns härjningar blifvit betydligt förökad genom ett testamente af en döende vid hvars öfvergifna bädd hon stått utan fruktan för smitta och hvilkens ögon hon tillslutit.

Detta testamente hade insatt henne till arftagerska af ett mindre hemman beläget i L—joki socken, der hon bosatte sig med sin son, som redan var vid ålder att sändas till universitetet, — en älskvärd och begåfvad yngling som kunnat inge hvarje moder rättmätig stolthet.

Men ryktet har, som man vet, trumpet för munnen, och blåser isynnerhet starkt när det gäller att utbasuna skandalhistorier.

Amys lefnadsförhållanden blefvo snart kända i L—joki, huru anspråkslöst och tillbakadraget hon än lefde under namnet fru Frank, och man drog sig för henne, »den fräcka menniskan som inte blygdes att öppet visa hela världen att hon hade en son, fast hon aldrig haft någon man».

När Amy Frankensköld och Anton Wallius efter tjuguarig skilsmässa sammanfördes på L—joki kyrkbacke hade båda förändrat sina namn men obetydligt sitt yttre. — *Fru Frank* såg kanske ännu mera intagande ut genom det själfulla, milda, vemodiga uttryck som hvilade öfver hela hennes ädla uppenbarelse, än barnet *Amy Frankensköld*; Anton Wallius, som genom fadrens upphöjelse i adligt stånd, lyste med namnet Wallenheim, var samma iskalla egoist som förut och — allting bibehåller sig ju bra i *iskällare*.

Statsrådet Wallenheim såg derföre ännu ganska prydlig ut trots sitt närmande till femtiotalet. Han gjorde vanligen få och korta besök på landet hos sina

föräldrar och fru Frank hade blott vistats ett par år i socknen; — de möttes derföre nu för första gången här, ehuru igenkännandet blott skedde från ena sidan.

Fru landshöfdingskan deremot hade ingen aning om *hvem* hennes stränghet drabbade, när hon med så djupt förakt vände ryggen åt den svartklädda qvinnan som utpekades för generalguvernören med benämningen »äfventyrerska».

Kapitlet VII.

Diplomati strandande mot onkel Tobias trädsko. — Kadetten Knuts mandater och Bengtas hemsökelser. —

Som tack för den utmärkta gästfrihet han rönt med hela sin svit på Hagennäs hade excellensen lofvat tillmötesgå sin värdinnas önskan att han måtte understöda hennes ansträngningar vid lösning af *adoption-frågan* — ej blott på tillfredsställande sätt för statsrådet Wallenheim, »utan ock för den gamla friherrliga ätten v. Hemming, hvars sista representant var gubben Tobias, (som landshöfdingskan anmärkte).

— Huru skada att krossa ett så vackert vapen! — sade hon beklagande och fick fullkomligt medhåll af hans excellens som tryckte sjelf om klangen af gamla namn.

Med mycken finhet bragte han således samtalet om »utslocknande ätter» på tapeten, ställande talet till onkel Tobias, hvars originella väsen och mångsidiga bildning intresserade den höge gästen på Hagennäs.

— A propos! baron Hemming, sade han, ni bör inte låta er ätt slockna ut . . . . . — det vore alltför stor skada!

— Ja kanske, men . . . . men det ser liksom litet mörkt ut . . . . . svarade onkel Tobias bekymrad och tummade sin näfverdosa i det han vaggade hit och dit på stolen.

— Saken kan ju förekommas genom att ni på det gamla stamträdet inympar en ny telning, sade generalguvernören med en blick på statsrådet Wallenheim, hvilken, med ett tidningsblad för ögonen, ej såg ut att följa med samtalet.

— Alldeles ja! inföll landshöfdingskan och hennes små bruna ögon voro pigga som sprakande gnistor, — der ser svåger att hans excellens är af samma mening som jag ibland framhållit! . . . adoptera blott . . . .

— Den utvägen vore bra också, förstås, svarade mycket fromt den sista v. Hemming och knäppte betydelsefullt med läpparne, — men jag har redan någon tid umgåtts med en annan plan . . . . .

— Hvilken plan? utropade landshöfdingskan i andlös spänning.

— Hvilken plan? frågade på samma gång hans exelleus ganska intresserad.

— Hm! . . . . jag vet ej om jag ännu skall tala om den . . . . . den är inte fullt mogen i mitt sinne . . . . .

— Herr baron, ni väcker min nyfikenhet.

— Oh, jag ber aldrig ödmjukast! . . . Jag har tänkt att . . . . .

— Att?

— Hm! . . . hm! — att gifta mig! smålog förlägen onkel Tobias i det han slog ner ögonen och lade armarna i kors öfver magen.

— Ha, ha! ni är en äkta spefogel, baron!

— Jag? bevars, bevars, hur då?

Nu slog gubben upp ögonen och blickade excellens midt i ansigtet med en dufvas menlöshet.

— Och . . . . förlåt om frågan är indiscretè . . . ni har gjort ert val, eller huru?

— Ja, visst har jag det! . men blott »in spe«.

— Hvem? . . hvem är denna utvalda? frågade landshöfdingskan, som hoppade på sin stol af sinnesrörelse.

— Fru Frank! smålog gubben och gnuggade händerna förnöjd.

— Den vackra, svartklädda damen på kyrkogården? — Gratulerar, herr baron, gratulerar!

— Tro honom icke, ers excellens, tro icke denna förhårdade gyckelmakare, skrek landshöfdingskan röd i synen som eld. — Svåger, ert skämt går för långt! Ni glömmet både er egen och vår värdighet.

— Visst har jag varit litet senfärdig af mig, fortfarande onkel Tobias i samma oförargliga ton, — men det goda kommer aldrig för sent. Jag skall emedlertid ännu fundera några år på saken . . . . .

— *Est-il farceur, ce vieux-là!* inföll generalguvernören, uppfattande det komiska i situationen och skratade så att de tjocka guldfransarne på hans epåletter hoppade.

Landshöfdingskan, mindre road af uppträdet för sin del, slungade på den »förhårdade gyckelmakaren« en blick, sådan man kunde föreställa sig att Judith gaf Holofernes innan hennes svärd gjorde honom ett hufvud kortare.

Nu var alltså adoptionsfrågan åter ohjelpigt fallen och måste »bordläggas«. Generalguvernören kunde mera ej yttra ett ord i saken utan att ånyo skratta så tårarne kommo honom i ögonen; — adjutanter, sekreterare och andra som rättade sitt uppförande efter excellensens, skattade i chorus också de.

Onkel Tobias, han, satt utan att dra på munnen

och lekte med sin utslitna snusdosa, hvarifrån han långsamt upphemtade den ena prisen efter den andra.

— *Un original et un homme d'esprit!* hviskade generalguvernören åt adjutanten, som väl icke rätt förstått samtalet, men nu fick förklaring derpå och fann sig högst road deraf, efter det roade exellensen. Statsrådet Wallenkeim hade obemärkt lemnat rummet, och landshöfdingen snöt sig idkeligen. Hvad landshöfdingskan beträffade, var det med en verklig lättnad hon samma dag såg bortrulla den eländiga gula »coach«, som befriade Hagenäs från »svåger Tobias det gamla fånet«.

Följande morgon var bestämd för exellensens afgång och hela föregående natt hade länsmän, brofogdar, skallfogdar, gästgivare och hållkarlar varit på benen utan ett ögonblicks hvila, för att »bereda Heranom väg«.

Brofogden hade förtrott åt jungfru Bengta (som i köket skänkt honom en stol att hemta sig uppå, under det hon stärkte hans krafter med en *kaffeknorr*,) att han varit i rörelse under veckotal för den höga resandes skuld, utan att sofva en enda natt »i vred« eller »få fila sina ben« i sitt hem, såsom hans finsksvenska ord lydde.

När föremålet för så mycket uppseende och ansträngningar tog afsked, ströende kring sig förbindliga småleenden och artiga ord, såsom Potemkin strödde juveler och perlor, tyckte de som qvardröjde i rummet, att hela luften der var mättad af en »superfin« doft. —

I dörren stod kadetten Knut med tummen på passpoilen och gjorde honör för sina förmän i det de aflägsnade sig.

Men tjänsten upptog aldrig så helt och hållet denna unge filosof, att hans sinne deraf förlorade

sin jemvigt, eller att hans mera ideela sträfvanden glömdes. När derföre adjutanten, som blifvit en minut efter de andra för att tända sin cigarr, gick förbi Knüt, anhölls han af kadetten med följande artigt framställda fråga:

— Är herren adelsman?

— Hvad säger ni? Huru var det? . . . .

— Jag tar mig friheten fråga om herren är adelsman?

— Hvarföre vill ni veta det?

— Emedan jag i så fall skulle ödmjukast anhålla att få herrens sigill.

— Ni är sigillsamlare?

— Ja!

— Ha, ha, ha, en sådan liten lustig kurre! — Han låter ej tillfället gå sig ur händer dender! Det är sådana som bli stora män med tiden!

— Jag har lack och papper i fickan och här är ett påtändt ljus, fortfor Knüt med orubbadt lugn . . .

— Och jag har min vapenring på fingret; — alldeles rätt min gosse! Din sinnesnärvaro har skaffat dig ett rart exemplar i din sigillsamling, det kan du smickra dig med!

Ehuru statsrådet Wallenheims allierade i adoptionsfrågan lidit ett nederlag, att förliknas vid ett *Sadowa* eller *Sedan*, stod *han* likväl orubblig i sitt beslut att ändå på ett eller annat sätt genomdrifva saken. Hvilken kronpretendent nedlägger sina anspråk utan att försöka det yttersta? »Man måste *temporisera!*« tänkte pretendenten till v. Hemmingska namnet och beslöt att återtaga underhandlingarnes afbrutna tråd under ett besök hos den trädskande gubben Tobias, — som enligt statsrådets förmenande, måste känna sig smickrad

af denna uppmärksamhet, »såpass mycket omdöme måtte han väl ändå ha!»

För resten hade hans exellens visat sig road af gubbens paradoxer och infall. Under ett besök på hans Sjö kunde man förse sig med några lustiga anekdoter och göra skizzar öfver en omgifning, som var så egen i sitt slag — allt för att roa sin höge förman under resans enformighet.

Statsrådet med sin sekreterare bredvid sig uppsteg derföre i sin vagn när generalguvernören lemnat Hagenäs, och tog vägen till Sjö. —

Här såg allting egendomligt ut, såsom värden på stället. Alla omgifvande kullar och bergsklintar voro dekorerade med kiosker, minareter och brokiga torn, och öfver inkörsporren till herregården prunkade den turkiska halfmånen, innesluten i en vers ur koranen, — skrifven af Tobias sjelf med arabiska bokstäfver. I yngre dagar hade baronen engång fått det infallet att besöka Orienten, lärde sig först arabiska och hebraiska och vandrade så ut att uppsöka den stråt han antog att *de vise männen* beträdt före honom.

På en muläsna besteg han berget Libanon och gjorde ett besök hos lady *Esther Stanhope*. Hon visade sympathie för ett original liksom hon sjelf och bjöd honom svart kaffe och en äkta *narghilé*. När som han nu var på orten, funderade Tobias äfven på att uppsöka en annan märkvärdighet, den graf som gömde drottningens af Saba ben. — Tobias hade alltid svärmat en smula för denna visdomstörstande qvinna, trots hennes mörka hy. — Men huru återfinna grafven under det mångtusenåriga stoft som fallit deröfver? Han for alltså till Europa åter, besökte Greklands klassiska jord, skref vid Hellesponten ett sorgeqväde till *Heros* och *Leanders* minne och vandrade till fots derfordom *Iliadens* och *Odysséens* odödlige sångare förmodas hafva gått omkring i tiggareskepnad — »hvil-

ket skulle bevisa, anmärkte häröfver Tobias Hemming, att det i och för sig ej ligger någonting opoetiskt i att sjunga för bröd, eller att — tigga».

Obesökt lemnades ej heller den vidtbesjungna stranden vid Svarta hafvet, dit »*det gyllene skimmet*» engång lockade thronpretendenter och äfventyrare i massa, — liksom lediga throner locka dylika i våra dagar, mindre hjeltmodiga möjligen än *Achilles* och mindre aktade än *Agamemnon*, men kanske lika illmarige och lika otrogne som *Jason*.

Tobias råkade naturligtvis ut för en vild storm på Svarta hafvet — hvem gör ej det? — men han var aldrig sjösjuk och satt helt lugnt på däck under det alla andra passagerare försvunno derifrån. — Som det var söndag, läste den nordiska resande, enligt god sed i sitt hemland, en andaktsbok, men blef obehagligt störd, — ej så mycket af stormens rytande och vågornas svall, som icke mera af den italienska skeppsbesättningens gemena och cyniska visor, högljudt skrålade omkring honom. Tobias, som skref ledigt italienska, hittade nu på att sätta dagens text på vers och på en anslående melodi, lärde matroserne denna nya visa och fick dem att sjunga ljudeligt den inproviserade koralen.

— »Och på det sättet matade jag ändå Guds ord i de karnaljerna!» plägade han skrattande tillägga, när han berättade detta reseäfventyr. Många hågkomster i synlig form från den minnesrika färden voro öfverallt uppställda i eremitens hem på Sjö och förnöjde ännu i ålderns dar hans ögon. Rummens väggar voro behängda med lithografiporträtter af den mensklige intelligensens prydnader af båda könen: *Dante* med sin lagerkrans och sin långa näsa bugade sig för *Sappho* i fornGREKISK koiffyr; *Voltaire* och *Descartes* kastade från hvar sitt håll ömma blickar på *Madame de Sévigné* med tusen små lockar i pannan, *Molière* i

vördnadsvärd allonge-peruk såg full af beundran upp till madamerna de *Staël* i turban och *Catalani* i strutsfjädrar, o. s. v. — Under hvarje af dessa mer och mindre lyckade konterfej stod att läsas en versstump, af onkel Tobias författad på originalets modersmål.

Det var utanför porten till denna karakteristiska bostad som nu statsrådet Wallenheims vagn måste stanna, emedan blott en smal gångstig ledde upp till byggningen. Aftonen nalkades och en fuktig dimma låg redan öfver gräset som en våt slöja. Detta hjälpte dock ej, — statsrådet fick lof att stiga ur och till fots tillryggalägga vägen från porten upp till trappan på den smala spången utan sand och kantad med krusmynta, abrodd, kamillblommor, libersticka och en hop andra både doftande och nyttiga örter, men som för närvarande voro genomdränkta af dimman och föga angenäma att trampas på af fina blanklädersstöflor. Statsrådet skydde som pesten att vara våt om fötterna och blef ond vid de första stegen han gjorde, men när han sagt *a*, måste han säga *b*. — Han såg sig ingen annan utväg än att svälja sin förtret och stiga på. Redan innan han uppnådde trappan började han nysa. Nå, nu var han uppför trappstegen och således på det torra, men fann farstudörren stängd. Skrifvarn som följt sin herre i hälarne, bultade på och en onoslig drängpojke kom rusande emot de resande med sådan fart att herr statsrådets hatt stöttes på tre qvart.

— Är baron Hemming hemma, frågade hans nåd kort och med rynkade ögonbryn.

— Ä' de' husbond' herrarne fråga efter? tog efter lång besinring pojken till orda i det han kastade luggen bakut.

— Efter hvem annars, drummel? röt statsrådet. —
Baron Tobias söka vi! är han hemma?

— Jo, visst är vår herre hemma!

— Väntar han inte fremmande? Jag skickade ju
förebud för att underrätta om min hitkomst.

— Se det har jag då regalt inte hört talas om!
försäkrade drengpojken högst förvånad.

— Har här inte varit någon fremmande betjent?

— Aha, dender! Jo, det var så rätt det! Hit
kom på förmiddagen en hallunk och sa' att två herrar
ännade sig hit. — »Bra, bra«, svarte vår herre »må
de komma!« och så fortfor han att i ro arbeta der-
inne med skolmästaren på sin »illgerning«, som de
skrifva tillsammans.

— Hvad för en *illgerning*? Den der pojken är
ju halffänig! sade förtretad statsrådet, knuffade åt si-
dan föremålet för sin harm och steg in, högst nyfiken
i alla fall att taga reda på hvilket arbete till den grad
kunde upptaga värden på Sjö att statsrådet Wallenheims
besök der förbisågs som den hvardagligaste händelse.

— God dag mina herrar! varen så goda och sti-
gen in! hördes nu från ett inre rum onkel Tobias
stämma och ställets värd kom med fryntlig mine emot
sina gäster.

— Man stör väl icke poeten i något inspirerad
ögonblick? frågade statsrådet med ett af sina Sphinx-
leenden och en ton, som skulle vara skämtsam men
fick en något sötsur bismak.

— Visst icke, visst icke, mina herrar! Tjenare min
nevö! Tjenare herr sekter! Mycket artigt af er att
besöka en enstöring!

— Få vi inte stiga in i onkels eget rum? Man
trifs alltid bäst i hvardagsrummen.

— Mycket gerna. Herrarne förlåta väl . . . här
är liten oordning bland dessa luntor och böcker . . .
vi hålla på med ett arbete, min granne och jag . . .

Tillåt mig få presentera honom . . . . . Magister Hellenius; — statsrådet Wallenheim och sekreteraren Sander! Lemna *Illiados* nu bror Hellenius!

Vid dessa ord uppdök med konfys mine ur en massa papper ett ansigte i hvars midt en lång, brunröd näsa höjde sig lik ett fyr torn, och ofvanför sutto ett par glasögon uppskjutna ända till hårfästet. Öfverst i toppen af detta lärda hufvud växte ett sorts buskage af stripigt, gulaktigt hår, som gaf sin egare utseende af *Drummel-petter* i en ny upplaga. Statsrådet gick emot skolmästarn och bugade stelt i det han räckte ut ett par fingerspetsar. —

— Smickrad att få göra herr magistrerns bekantskap! — sade den höge herrn nedlåtande.

— Ja, min käre brorson, du har skäl att vara smickrad häröfver! inföll värden i huset med glad förtrolighet. Magistrern är en af vårt lands största öfverdängare i de gamla språken, och har deras litteratur på sina fem fingrar. Af mig kallas han »Den gudomlige Svinaherden«, dels för att han inlagt en utomordentlig förtjenst om ansen och upptuktelsen af pojkarne i sockenskolan, dels emedan han har lika stor kärlek till hjälten Odysseus, som den gamle tje-naren Homerus besjungit.

— Oh, jag ber aldra ödmjukast, smålog statsrådet bugande, — jag var icke beredd på att träda upp så här . . . . . på Parnassens höjder må jag säga!

— Der reder du dig förträffligt min brorson, svarade onkel Tobias med en bugning som icke var mindre artig än hans gästs. Jag minns att du i pojåkåren fick sjelf de grannaste vitsord i de gamla språken och öfversatte *Iliaden* och *Odysseén* flinkt och färdigt. Också vore vi, magister Hellenius och jag, särdeles lyckliga öfver att inhemta ditt omdöme om det arbete vi nu ha förhänder. Ser du! Vi hålla på med utdrag ur Homerus, för skolbarnens räkning och vilja göra

den gamle greken populär bland det uppväxande släktet, som snart förgäter honom alldeles. Får jag uppläsa för herrarne några bitar? Detta är *Ilias åttonde sång*: hören nu! Hellenius håller föredraget!

Statsrådet såg sig omkring, för första gången på väg att mista contenansen. Han tyckte sig hafva fallit i fällan liksom genom ett förräderi — men hvem skulle han skylla därför? Det återstod intet annat än att hålla god mine i magert spel och åhöra från början till slut en deklamation af »den gudomliga svinaherden», hvars episka grymtning satte statsrådets nerf-system i högsta oskick. Han hade gerna utöst öfver den olycklige föreläsaren alla de invektiver som Olympens beherrskare höll i beredskap åt den »liljearmade» *Juno* och *Pallas-Athene*, vid dessa gudinnors emanciperade försök att blanda sig i hjeltarnes affärer utanför Trojas murar.

Den unge sekreterarn, som medföljt statsrådet, lät sin blick undrande vandra från den ena till den andra af rummets innevånare, och denna blick stannade slutligen vid värdens runda figur, der han med en mine af andakt lyssnade till läsningen. Bakom menlöshetens mask trodde sekreteraren, (som var fin och skarpsynt) sig dock småningom upptäcka en fördold skälm . . . Tänk om den der »halftokiga» gubben drog sin höge gäst vid näsan och lät honom helt enkelt spela ett »driftkukkus» roll?

Statsrådet var inte väl till mods, det kunde lätt förmärkas, och den ena nysningen efter den andra, föregångare till en aktningsofjudande snufva, gjorde den arma mannens belägenhet för hvar minut allt värre och värre. Man kunde nästan se på honom att han led ett sorts martyrskap i medvetande af att han nu uttog det lilla steget som från det *sublima* för till *det löjliga*.

När magister Hellenius ändtligen lade bort ma-

nuskriptet och tystnade, steg statsrådet upp, harskade sig och sade, afbruten af nysningar, men med försök att inslä en glad ton: —

— Jag tack . . . . ack . . . . . tackar så mycket! Men efter så ymnig själaspis är jag vorden helt törstig! — Onkel har väl någonting att dricka?

— Jo, min brorson. Der står en karaff med friskt vatten . . . .

— Det är något ruskigt väder och vattnet är kallt, onkel . . . . .

— Bara man håller det en stund i munnen så blir det snart varmare, svarade tröstande onkel Tobias, såsom det tycktes innerligt öfvertygad om att ingenting annat dervid var att göras. Han satt i sin gungstol lugn som det goda samvetet och tog sig då och då en pris.

— Får jag lof att bjuda? — frågade han ifrigt och lät sin näfverdosa göra rund kring laget.

Den unge sekreteraren kände sig fattad af en omåttlig skrattlust, men han var väl dresserad och förstod att bibehålla det *officiella* allvar, som de underlydande inte lätt glömde i statsrådets närvaro. Denne började inse att adoptionsunderhandlingarne ännu engång gjort *fiasco*, och att det var bäst att afbryta besöket för att göra slut på ett upptråde, som ställde en förman i en så, — lindrigast sagdt, — *ofördelaktig* dager inför sin sekreterare.

Med en basilisk-blick, ehuru dock ännu med leendet kring de tunna läpparne, uppsteg han och tog afsked. En förnäm nick åt skolmästaren, ett handslag åt onkeln bestods dervid.

Men hvem målar statsrådets häpenhet! — den hand som tryckte med hjertlighet hans kalla hand, hade kvarlemnadt i denna — en silfverrubel, — den sedvanliga silfverrubeln som onkel Tobias utdelade både när den var välkommen och när den ej var det.

Nu brast den unge sekterens länge återhållna munterhet lös, så ohejdadt som de kittlade skrattmuskulerna kräfde och statsrådet tog det partiet att skratta med. Men det var nära att han förgått sig af inre raseri öfver sin vanmagt att ej kunna tygla smaken för upp-tåg hos denne gubbe, hvars bundsförvandt var ett lätt-färdigt, bevingadt gudabarn kalladt *qwickhet*.

Man håller sig helst på afstånd från denne byting, om man ej har ett koger lika fullt med pilar som han, och derföre tänkte statsrådet här: »bättre fly än illa fäkta«.

— Jag hoppas att törsten efter det Hemmingska namnet blifvit släckt hos dig, krypskytt! Tror du jag ej genomskådade afsigten med besöket? — mumlade skrattande onkel Tobias och gnuggade händerna när han såg statsrådets vagn försvinna vid skogsbrynet.

Dagen hade ej aflupit utan förvecklingar heller för landshöfdingskan. När huset blef tomt på gäster inträdde jungfru Bengta till sitt husbondefolk mycket upprörd. — Hon fordrade upprättelse, hon hade blifvit »beliden« af herr Knut.

Hvad har han nu igen gjort, kära Bengta? frågade landshöfdingskan med de bästa afsigter att uppträda som fredsmäklare.

— Han är en *dessertör*, rapporterade Bengta med darrande röst och ljungande blickar.

— Hvad nu? har han rymt?

— Rymt? — nej, nog ha vi honom i behåll, Gud nåde så visst.

— Hvarför kallar Bengta honom *dessertör* då?

— För att han olofvandes har slevvat i sig af desserten! Gelée, bakelser och *äpelsiner* . . . . jag vet

att han har ätit deraf i handkammaren, ätit som en varg!

— Huru kom han i handkammaren då?

— Han måtte ha smugit sig in efter mig, den räfven, i går aftons när det blef skymt. I syltburkarne har han också varit, ty der låg en slickad sked bredvid! . . . . Nog komma de nu i jäsning! När skall vår Herre befria en från den odågan? Och det var ännu inte det värsta!

— Nå, hvad har han ännu gjort?

— Så illmarigt tog han och spände ett rep tvärsöfver gården när han såg att jag gick och traskade med äggkorgen ner till källaren. Och jag som inte såg försåttet föll hufvudstupa omkull och alla äggen i kras!

— Hvad säger Bengta?

— I kras, säger jag, i kras! inte ett enda blef helt! Tänk, när jag nu låg der i mitt elände inuti äggöröran, så kommer han eftersättandes utför källarbacken i *kaviar*, drog brofogden med sig och gjorde lång näsa åt mig under det han ropade: »Uppres dig Zion! uppres dig ty ditt fall är stort!» Om inte brofogden räckt mig handen som en christen människa, så låg jag kanske der ännu. Sådan »*kujon*» är herr Knut!

Här nästan qväfdes Bengtas röst af harm, men hennes anklagelser hade en så stor lutning åt det komiska, att sjelfva landshöfdingskan ej kunde hålla sig rätt allvarsam. Näpsten drabbade Knut så lindrigt i Bengtas tycke, att hon i vredesmod gick omkring och gjorde allt det buller i huset hon kunde vid städningen efter gästerna, molesterande »flygelsällskapet» så mycket det stod i hennes förmåga, i synnerhet.

Kapitlet VIII.

Hufvudstadslif.

När nästa vinter snöbetäckte jorden, föll en stor lycka på den unga Marys lott, — sådan var åtminstone hennes fru moders och hennes farmors uppfattning af saken. Mary blef nemligen bjuden att tillbringa några veckor hos sin höge farbrodern, statsrådet i hufvudstaden. Landsköfdingskan hade utverkat denna nåd, och hennes skäl voro *tvägghanda*, liksom englarne, onda och goda.

Den goda afsigten var att förskaffa husets favorit, den milda, älskliga flickan i blomman af sin vår, en liten förströelse — den mindre vänliga, (för att ej säga den onda) afsigten, vara att försöka »bli af med« en af de många flickorna som man fått sig på halsen. Man måste bjuda ut dem på verldsmarknaden innan de blefvo *förlegade* och ordstäfvet lär att »en flygande fogel får någonting, den stillasittande blir utan!«

För första gången voro svärmor och svärdotter fullkomligt ense; — en mor för fyra giftvuxna döttrar har ett tungt ansvar. Det är inte nog med att man lär dem att »hålla sig raka!« — hvad hjälper det om ingen finns som kan beundra deras mönstergiltiga hållning. Bevare oss himlen från att söka kasta någon skugga på två aktningsvärda familjemödrar och misstyda deras handlingar och ord. När det hette med vis, förmanande ton: »En ung flicka behagar alltid mest om hon visar sig så eller så, — om hon säger det eller det, om hon underordnar sig alla och inte har någon egen vilja, o. s. v.«, så var härmed visst inte meningen att bilda flacka karaktärer utan egen öfvertygelse, utan

sanning och uppriktighet, — nej, visst inte! Behagsjuka ville man då för all del ej heller uppmuntra till, det förstås! Men nog måste flickorna i alla fall ställa sig så att . . . . . så att de bli försörjda. De må aldrig glömma att de ha att vänta sin *bestämmelse* af Gud och — mannen.

Mary styrdes nu ut af modrens och systrarnas flitiga händer för resan, faster Götha gaf henne flere af sina aflagda klädningar »som med liten uppstofferung skulle komma att se ut som nya» och onkel Tobias fällde en silfverrubel i handen på alla flickorna när och hvar han såg dem.

— Syster, du är ändå bra lycklig som får resa! suckade en dag lilla Siri! Tro inte att jag är afundsjuk på dig som jag håller mest af utaf alla på jorden, men jag ville också jag . . .

— Du, ett barn? En liten en i kort klädning, skrattade Mary. — Sådana bruka ej få vara med på baler.

— Baler? Hvem bryr sig om sådant?

— Hvarföre ville du till hufvudstaden då?

— För att få höra musik Mary! För att få lära sjunga! Allt hvad jag i den vägen hört och lärt har jag mamma att tacka för . . . . . men hon säger sjelf att det är slut med hennes röst och att hennes metod är gammalmodig.

— Du ville då gerna lära dig sjunga?

— Ack Mary! Men det blir väl aldrig min lott! Siri föll systemen om halsen och suckade djupt.

Mary gömde dessa ord i sitt hjerta, — de skulle ofta föresväfva henne i hufvudstaden.

Och med det unga sinnet fullt af lefnadslust och glada förhoppningar reste »Hagenäs ros» ut för att

roa sig i stora världen, der hennes vistelse blef längre än hon förmodat från början.

Små skildringar af hennes lif i sin förnäma farbroders och dess fru friherrinnas hus hemta vi ur brefsven till hemmet, med hvilka Mary flitigt ihogkom mor och systrar: —

»Mina älskade! Ni frågen mig om jag verkligen, helt uppriktigt, trifs så bra som jag säger det åt er. Jo, jag har riktigt roligt det kan jag bedyra, ty vi ha varit på lustbarheter från morgon till qväll, dessa sista veckar synnerligast, och man är så vänlig mot mig i sällskaperna jag besöker. Här hemma är det väl ibland små moln på himmeln men de gå nog öfver. Tante Leontine är älskvärd och behaglig, det säga alla människor med en mun och vår glada kusin Alma är mycket vänlig mot mig, jag håller af henne och vi ha ofantligt roligt tillsammans, men visst skulle jag ibland önska att hon vore mera . . . . huru skall jag säga — nogräknad i fråga om sanningen. Dock, — hvems är felet att hon ej är det? Farbror Anton menar utan tvifvel väl med de sina, men han gör det på sitt eget vis. — När han till tante uttalar sitt: »jag önskar, min vän!« — och till oss andra: »jag vill!« så vore det för ingen rådligt att *icke vilja*.

Härmed vare ej sagdt att icke både tante och Alma ha egna åsikter och intressen — hvilken menniska med förnuft har ej det? — och fruntimren här i huset genomdrifva äfven rätt bra sin vilja — men de göra det på smygvägar. Den minsta motsägelse, vore den än på sansadt och förståndigt sätt yttrad, tål farbror absolut inte höra. Hans *underlydande* hafva därför tagit sitt parti att kringgå hans befallningar så snart han vänder ryggen till. — Det förefaller mig verkligen som om farbror ibland gjorde sig både döf och blind för att slippa komma underfund med att man esomoftast för honom bakom ljuset. Han är ju

så skarpsinnig i allt annat! Meningen med denna skenbara lättrogenhet kan ej vara någon annan än den att hans *ofelbarhet* skall, såsom påfvens, vara en dogm som ej får diskuteras. Den bör antagas och bekännas med munnen — för att sedan bli trodd med förnuftet så mycket . . . . man vill och kan. Principen hos tante och Alma är att husfreden må bibehållas till hvad pris som helst, ty man vinner mera på omvägar, än att gå rakt på saken. Har man, till exempel fått »ett blekladgt nej» på begäran af några frestande grannlåter, huru skaffar man sig dem? Jo man köper dem naturligtvis, men har då *fått dem till present* af mostrarna Edla eller Mina, eller någon af de andra *sammansvurna*, som här hålla vakt kring påfvestolen och nefälla bedrägeriernas ridå inför hans Ofelbarhets ögon, dem han — tillsluter godvilligt. Huru skulle han annars kunna vara så . . . . beskedlig och tro på den stegring af matvaruprisen i tantes noga kontrollerade hushållsbok, som alltid inträffar i stor skala, just vid den tid då mostrarna Edla och Mina gifva sina *presenter*?

Nå, för min del kan jag ej alltför mycket undra öfver denna *misskrifning* i hushållsutgifterna af en person som aldrig får fritt disponera öfver sin förmögenhet.

Tante Leontine vet att den är mycket stor, och att det är *hon* som medfört den till huset, hvarföre skulle hon ej anse sig ha rätt att använda deraf såsom hon för godt finner? Och när herrarne ej tycka om att låta fruarna sjelfva förvalta »gods sitt» — så . . . . ja, så göra kanske fruarna ej så tokigt i att gå tillväga såsom tante Leontine! Må de som ej tillåta andras vilja att uttala sig öppet och ärligt, hålla tillgodo med att bli dragna vid näsan! De få trösta sig med att det i alla fall inför verlden och

deras egen fåfänga ser ut som om de vore *herrar i sitt hus!*

Statsrådet Wallenheims anses allmänt för ett mycket lyckligt par; — han är manlig och karaktärsfast och hon så söt och »sannt qvinlig!« Med hvilket behag och hvilken mildhet säger hon ej vid allt sitt görande och låtande: »jag skall först fråga min man!« — eller: »när hustrun i allt rättar sig efter sin mans vilja utan att göra sin egen mening gällande, handlar hon alltid rättast«.

Det är dessutom beqvämt och fritager henne från allt ansvar!

Jag måste dock förtro er, syskon, huru här ibland går till, men det må ni ej berätta för någon dödlig, ty det vore fult af mig att ha satt i omlopp sqvaller.

Alma och jag äro medlemmar i en syförening hvars ändamål är att taga oss af små flickor ur de fattigaste klasserna. Men våra tillgångar äro små och behöfde förstärkas och så kom ett sällskapsspektakel till stånd. Det skulle dock ske blott i en privatkrets och publiken skulle mest bestå af bekanta.

Alma och jag åtogo oss hvar sin roll och vi lofvade oss att få rätt roligt . . . men Alma hade gjort upp räkningen utan farbror! Han nekade bestämdt sitt samtycke att låta henne uppträda »på en theater i sällskap med creti och pleti«.

Tante som är ytterligt svag för sin dotter, försökte inlägga en förbön för den stackars Alma, som gret och var förtviflad. — Förgäfves! »När jag har sagt nej, så är det nej!« förkunnades domen från *öfverhetens* läppar, och farbrors *karaktärsfasthet* förnekade sig ej ehuru han såg hvilken otröstlighet betog Almas sinne. Och dock anar farbror ej till orsaken som gjorde henne så utom sig, men jag . . . men jag tror mig känna den. Hon skulle heltvisst ha fogat sig lättare i sitt öde om ej Eberhard Frank hade varit utsedd till hennes motspelare i den pjes som val-

des . . . . . Hvem är Eberhard Frank? frågen I, systrar små. En verklig *Apollon de Belvédère*, en ung student, med fasoner och sätt att vara som vittna om en fin uppfostran. Och ovanligt begåfvad är han i musikaliskt, såsom i alla andra hänseenden; Klas är vän med honom. A propos om Klas, på finns för honom allt skäl att vara nöjd uti kommerserådet Sagens hus, der han har frittopp, får månatligen ett visst arvode och har frihet att egna sig åt eget arbete blott han öfvervakar lyceisterna Sagens studier och explicerar för dem deras lexor. Jag har försökt lirka fram ur Klas hemligheten som omger den der Eberhard Frank, — man blir aldrig klok på hans härkomst och hans lefnadsförhållanden . . . . . jag ville just veta om han inte är son till den fru Frank, som bor i vår socken? Men i allt som rör denne vän är Klas odrägligt tystlåten och förbehållsam! . . . . . När den goda brodern föresätter sig att ha lås för munnen, så öppnar ingen hans språklåda! — Alltnog, Eberhard Frank har blifvit presenterad för Alma under uppgörandet af theaterplanerna och . . . . . min kusin är vorden särdeles fundersam och olik sig sedan dess! — Nå, nu fick hon ej spela mot sin »flamma«. Och det gjorde henne än mer förtviflad att *jag* antog den roll som bjöds mig. — Det gjorde jag på uppmaning af Klas, som sade helt fermt att jag ej stod under någon sorts förmynderskap och tog mig med sig till repetitionerna. Icke vet jag rätt huru detta behagade farbror, men han låtsade ej det minsta bry sig om, hvad en så obetydlig varelse som jag gjorde. Hvad som passar för mig passar ej för hans dotter, kan jag förstå. Jag hade emedlertid förtjusande roligt på dessa repetitioner, som alltid slutade med litet sång och dans och när jag kom hem, måste jag berätta om allt hvad vi sagt och gjort åt Alma. Redan efter andra repetitionen blef hon som tokig, gret och bestormade tante Leontine med böner

att ändå låta henne vara med »utan att säga åt pappa« — och, tänken systrar! — tante ställde sig på Almas sida och hjälpte henne.

Repetitionerna försiggingo alltid om qvällarne.

Då är farbror mest borta på spelpartier och kommer ofta mycket sent hem. För min del gladdede jag mig åt Almas nöje, men erfor tillika en obeskrifligt plågsam känsla af att på sätt och vis vara delaktig i ett bedrägeri och derigenom någongång tvungen att säga farbror osanningar, hvarvid jag kände att jag rodnade odrägligt; dessutom klappade mitt hjerta så att farbror nästan borde ha *hört* det om han brukade egna någon sorts uppmärksamhet åt mig. — Men det gör han lyckligtvis sällan.

— Hvad du är för en liten enfaldig stackare, — jag är ibland helt rädd att du förråder allt, — banades Alma. — Hvad angår det der dig?

— Men att narras så för . . . . . för . . . .

— Att narras för despoter gör ingenting! Det är enda sättet att komma tillrätta med dem utan att ständigt vara offer för deras nycker. Der är ju blott en nyck af pappa att förvägra mig detta oskyldiga nöje — han ger intet annat skäl än: »jag vill ej!» —

— Är inte *sanningen* ändå helig, Alma, Alma!

— Bah! — Alma skrattade spefullt och var som förhärdad. — Att säga den *heliga* sanningen när den förkrossar en utan gagn för någon, det vore, mitt lilla lamm, som att gå och sticka sin arm mellan kuggarne på ett qvarnhjul i gång. Tror du att qvarnhjulet röres af din smärta eller håller dig räkning för din sjelf-uppoffring? Det är starkare än du och krossar din arm, *voilà tout!* Lägg detta på minnet om du får en herrsklysten man: — »gör som du vill, men lät honom tro att det är han som befaller och du som lyder». Så ämnar jag göra och så gör mamma. Vårt lif blefve odrägligt annars.

Dagen för sjelfva representationen kom och Almas i smyg beställda drägt — en af moster *Minas* presenter! — var redan hemskickad af sömmerskan, när ett förfärligt åskmoln uppstod på Almas dramatiska himmel. Det kom från generalguvernörens. Bjudning till bal dit samma qväll! Att på *ärligt* sätt krusa sig från en sådan tillställning var ej att tänka på; ingen vågade ens röra på den strängen inför farbror . . . . . Hvad gjorde nu Alma? Jo hon tog in ett kräkpulver och lade sig till sängs, medicinalrådet Björn eftersändes, kände på pulsen, såg på tungan och sade att »lilla fröken led af stark förkylning och måste vara mycket försigtig«. Han skref alnslånga recepter och rekommenderade stillhet och ro framför allt. När farbror kom hem från embetsrummet och tittade in till den sjuka, låg hon der så ömklig med kalla kompresser om hufvudet — som dolde papiljotterna, förstån I? — Farbror fordrade dock att tante skulle gå på balen och ville sjelf ledsaga henne dit. Men man samlas så sent i dessa förnäma hus — och spektaklet skulle redan börjas kl. 7 e. m. Alma var dock rädd att hennes försvinnande kunde upptäckas ifall det fölle farbror in att komma och se om henne innan han begaf sig ut i sällskap. Hon klädde för all säkerhet ut en docka och lade denna i sin säng med hufvudet vänt emot väggen och i ställning af en sofvande.

Farbror trippade in på tå, ganska riktigt, såg sig om i rummet och drog sig bort igen då tante förklarade Almas tillstånd bättre. —

Undertiden uppträdde den förment sjuka på scenen, skördade lifligt bifall och hade »gudomligt roligt«, som hon sjelf sade, utan tecken till »ondt samvete«. — En sällsam iakttagelse gjorde jag helt tyst för mig . . . . Den unge Frank höll sig uppenbart på afstånd från Alma, ifrigt omfladdrad af alla de andra ungherrarne — och det oaktadt hon icke otydligt visade sitt

intresse för honom. Denna återhållsamhet verkar på Almas något trotsiga lynne som olja på elden . . . . . Stackårs min lilla kusin, må hon akta sig! — Om farbror anade . . . . . jag riktigt ryser att tänka derpå! . . . .

I ett annat bref talade Mary mera om sig sjelf. Hon skref:

»Jag roar mig ej blott med baler och spektakler, jag har, genom Klas' försorg, blifvit i tillfälle att få gå på föreläsningar i kemi och fysik, som jag alltid vurmat för. Man kan ej tänka sig någonting intressantare än alla dessa experimenter som göres af professor L. — Han framställer sin vetenskap på ett så utomordentligt lättfattligt och populärt sätt att äfven den olärdaste kan följa med.

Det sätter mig i hänryckning att åtminstone få kasta en flygtig blick in i det mysterium som heter Naturen, detta *laboratorium*, der vårt eget väsende sammansättes och der den ledande handen är allsmäktig och allvis! Hvarföre få vi fruntimmer så ofullständiga och ytliga kunskaper om saker, som för oss vore så ofantligt viktiga att känna i vår egenskap af mensklighetens moder och första vårdarinna? Hvilka olyckor, hvilket mehn för det uppväxande släktet torde ej vållas ibland af vår okunnighet om naturens enklaste lagar? Men motviljan för *lärdom* hos fruntimmer är lika djupt inrotad som oförklarlig och farbror ser med oblida ögon på mina besök i laboratorier och föreläsningssalar. Han ger mig då och då en pik derför. »Rätta sättet för flickor att förlora allt behag i herrarnes ögon, sade han häromdagen, är att uppträda såsom deras kamrater, såväl i embetsrummen som i läroverken. Qvinnans naturliga finkänslighet och blygsamhet förlägger helt solklart hennes verksamhet inom

hemmet allenast. *Dess* intressen äro de viktigaste både för henne själf och för menskligheten; *hennes* skönaste kall är att för mannen förljufva detta hem och der till vinna sig hans gillande och hans kärlek«.

Härvid lät farbror sin blick göra en rund kring hans qvinliga åhörarekrets liksom för att säga: »lägggen mina ord på hjertat mina damer, ty jag är den inkarnerade visheten«.

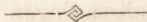
Men denna moraliska föreläsning hade ej åsyftad verkan på mig -- och jag tror ej heller på Alma. Hvad tante Leontine kände och tänkte vet man ej ty hon ser alltid ut att höra på sin man som på ett orakel. — Vi båda unga flickor kommo dock sinsemellan öfverens om att derest ödet beskär oss en make som anser oss födda att tänka, lefva och röras blott för hans skull, skola vi taga oss friheten att korsa hans planer, att bereda honom dagliga och stundliga förtretligheter och göra honom lifvet så surt som möjligt.

Kunde ni tro er fromma Mary i stånd att hysa inom sig en dylik upprorsande och att fatta så stygga föresatser? Sådant ligger i luften nuförtiden och själfva dufvorna känna sig ega *näbb och klor*, skall jag ha den äran att berätta! Men jag har funderingar som ligga mig ännu närmare hjertat och de gälla dig, min lilla Siri. Tror du jag glömt vårt samtal innan min afresa från hemmet? Nej, lilla syster, nej; minnet af vår glada lärka som hela dagen går och drillar sina klara toner, föresväfvar mig bitti och sent och jag passar på hvart lägligt tillfälle att väcka sympathi för henne hos tante Leontine, som själf är musikalisk. Huru mycket godt borde man ej kunna göra när man är så rik som tante! Jag hör henne ofta tala så utmärkt vackert om »skyldigheten att väcka till lif och omhulda de späda uppblomstrande konstnärslagen i vårt fattiga, älskade fädernesland«. — Der har jag fått ett tema att variera i alla tonarter för henne själf. Justsom en fin-

gervisning af ödet att *hon* skall åtaga sig Mæcenaskallet »i vårt fattiga, älskade fädernesland«, ber jag henne uppfatta den händelsen att hennes gamla, rika farbror och gudfar som dog häromdagen, testamenterat åt *henne ensam* tiotusen Thaler i obligationer af alla möjliga färger. Sådan tur ha blott de rika — som ingenting behöfva! Tante Leontine är visst förtjent af sin lycka, ty hon menar hela menskligheten så väl! Huru liflig, lättrodd och känslig är hon icke! Huru ofta smälter hon ej i tårar vid beskrifningar om olyckor, om nöd och fattigdom! — »Arma, arma, beklagansvärda människor«, utropar hon och vrider sina vackra händer. — Jag är mycket mera hårdhertad än hon, ty vore jag i hennes omständigheter, skulle jag fort söka afhjelpa eländet, hvilket man så lätt kan göra med pengar ibland — och mina tårar skulle jag spara på! Men hon kommer sällan på idén att lösa frågan på det enkla sättet. — Emedlertid säger hon sig hysa fast föresatts att bekosta en utrikesresa för Siri: »Hon skall bli artist, jag har beslutit det, ty jag är öfvertygad om att flickan är begåfvad med »gudagnistan«. Denna föresatts skall jag hålla vid lif och Alma är verkligen så snäll och står på min sida för att uppegga modren. Nu beror det bara på att vinna farbrors sanktion af planen; men ack! jag fruktar för den stunden — som tante uppskjuter från dag till dag ty »man måste passa på att vår *finansminister* är vid godt humör«, säger hon med sitt tju-sande leende.

Mera härnest, mina älskade, kanske har jag då att förkunna Siri »la bonne nouvelle«.

Kapitlet IX.

Ätenskaplig rådplägning inom en *lycklig* familj.

Den sköna Leontine Stjernstråle, gift vid sjutton års ålder, var ännu vid trettioåtta ej blott en högst aristokratisk företeelse, utan såg ung och intagande ut som vid tjugufem. Vid hennes åsyn kom man ovillkorligt att tänka på någon prunkande blomma — en kaktus, en kamelia, en azalea — och hennes lätta lekande samtalstone påminde om det etheriska fjun som ur blomkalkarne flyger upp och glänsar i solskenet, kringhvirflande hit och dit i rymden vid minsta vindpust. Hon var gerna af dens åsigt som sist talade, ty hon hatade all meningsstrid. »Det der bestämda fasthållandet vid en åsigt som ju alltid *kan* vara skef gör en blott obehaglig«, sade hon.

Denna mjukhet i karaktären, parad med förbindlighet och medfödd tjuvningsförmåga förvärfvade friherrinnan Wallenheim bara vänner och aldrig ovänner; hon vardt »allmänt omtyckt« och hade tillvunnit sig det vackra vitsordet att vara »sannt qvinlig«. I principfrågor gjorde hon sig ej på egen hand reda för åt hvilken sida *det rätta* skulle sökas; ty närsom hennes man alltid på så bestämdt sätt framhöll *sin* tanke hvilken var rättesnöret för alla i huset, kunde hon beqvämt afskudda *sig* allt ansvar för sina handlingar, »verkställda blott under inflytelsen af hans öfverlägsna ande«.

Vid sista besöket hos svärföräldrarne på Hagenäs hade lilla Siris ovanliga röst och »gentillesse« mycket anslagit henne och Mary spädde nu dagligen på för-tjusningen. Friherrinnans fantasi började arbeta . . . . drömmar om ryktbarhet, applåder, bravorop, lager-

kransar, för en *niece*, lemnade den lifliga tanten ej i ro. — *En tante* som varit upptäckarinna och odlarinna af en sådan talang bör, enligt all sannolikhet få dela äran deraf, var hennes innersta tanke.

Efter ett mer än vanligt stimulerande samtal med Mary i ämnet beslöt sig friherrinnan en vacker dag att gå till sin man med begäran om »att få använda en del af det nyss erhållna testamentet till resemedel åt Siri och bekostande af hennes musikaliska studier«.

På vägen till sin mans kabinett läste hon öfver det lilla tal hon skulle hålla för honom . . . . . ja, nu tog hon med spartanskt mod och ståndaktighet i dörrlåset . . . . . hjertat klappade allt häftigt, det kunde hon ej dölja för sig sjelf. Men hon hade gifvit ett löfte åt Mary . . . . . skulle en person sådan som hon ej stå vid sina ord? . . . . . *Allons done!*

Dörren gick upp.

Statsrådet satt vid ett stort och dyrbart skrifbord fullastadt med både stämplade och ostämplade papper och: »kejsrerlig förordning« eller »kungörelse« stod präntadt med kolsvarta bokstäfver på tunna häften som lågo kastade här och der.

Den skrifvande afbröt vid hustruns inträde sitt arbete och såg upp med en frågande mine. Friherrinnan gick fram, böjde sig behagfullt mot karmen af hans skrifstol och efter en kort inledning höll hon utan att stapla sin lilla oration fullspäckad af vackra bilder och liknelser. »Såsom solen väcker blomstren till lif« så skulle statsrådet Wallenheims stora förmögenhet skänka konstnärer åt »hans gömda, men kära fädernesland«; — hvem skulle befordra dylika intressen om ej »en man så aktad och intelligent« — o. s. v.

Under djupaste tystnad och utan tecken hvarken till gillande eller ogillande afhörde statsrådet sin frustal från början till slut och lade ifrån sig ytterst ordentligt de papper som lågo framför honom.

Derpå jemkade han långsamt och sirligt sina »fadermördare» och efter en god stunds väntan svarade han lugnt och entonigt: —

— Jaså!

Friherrinnans hjertklappning tilltog.

— Hvad säger du om mina planer, bäste Anton? frågade hon med något osäker röst.

— Jag säger att du har en spelande-fantasi min söta vän! blef det lugna svaret.

— Men jag ville veta din mening om projectet?

— Min mening är att det är ett luftslott som har intet att göra med verkligheten.

— Nej, Anton, nej, det är inte alls något luftslott. Jag har länge öfvertänkt saken, min plan måste bli verklighet, — jag har beslutit att bekosta Siris studier, och har till och med gifvit Mary vinkar härom . . .

— Huru har du tänkt anskaffa de behöfliga medlen för att verkställa din plan?

Frågan framställdes lugnt och kyligt och föll öfver friherrinnan som ett duggregn om senhösten.

— Min vän hör mig, började hon nu med sin aldralenaste ton, jag kom just till dig för att göra ett förslag. — Onkel Edelstams testamente har ju fallit ut i dessa dagar, du har ren lyftat dessa pengar?

— Ja det har jag. — Nå, vidare.

— Detta testamente, som är gifvit *till mig* personligen, har jag beslutit använda . . . .

— Du har beslutit? . . . .

— Att disponera åtminstone en del deraf . . . .

— Ingen onödig omsorg om pengarne, min vän, *jag* har redan placerat dem . . . .

Denna gång lät svaret temmeligen torrt och kallt.

— Men . . . . . men — friherrinnans röst darade hörbart — men testamentet var gifvet åt mig, »åt min älskade gudotter» som det stod deri. Jag

skulle nu behöfva af mina medel för att uppfylla ett bestämdt löfte som jag gifvit . . . . .

Var det i den första eller i den sednare meningen statsrådet tyckte sig finna ett utmanande trots hvarvid han ej vant sig från sin hustrus sida?

Vi lemna det osagdt, men hans vanligen så glatta panna fick ett skarpt verk mellan ögonbrynen och den bleka ansigtsfärgen antog nu fullkomligt kolörten af *kall kalfstek*. Dock teg han ännu.

— Och jag måste väl efter mitt behag få använda åtminstone några tusen . . . . . vidhöll friherrinnan med allt mer och mer osäker röst, ehuru full af ifver.

Hennes man uppsteg från sin skrifstol lutade sig mot bordet, såg skarpt på sin hustru och sade med en röst så frusen och hård som om den kommit ur en iskylare:

— Jag har redan haft det nöjet att underrätta dig om att jag placerat hela summan . . . .

Här talade statsrådet fullkomlig sanning.

För par nätter sedan hade han spelat med mera otur än vanligt och förlorat den summa han, som sin hustrus målsman, lyftat ur onkel Edelstams sterbhus.

— Jag tänkte likväl . . . . . började åter friherrinnan tvekande.

Statsrådet rättte på sig och tog en imponerande uppsyn:

— Min kära Leontine, sade han, jag ber att med lagboken i hand få upplysa dig om det förhållandet som tycks vara dig obekant, att en hustru ingenting eger, förvärfvar eller får till gåfva hvaröfver hon kan förfoga utan sin mans tillåtelse. Således äro alla hennes löften af noll och intet värde då han ej ger sin sanktion åt dem. Lär dig detta till en annan gång.

Vid dessa med kallt hån utsagda ord stod friherrinnan som förstenad. Hon hade verkligen ej haft reda på denna lagparagraf. En sådan okunnighet vidlåder

många kvinnor och förklarar till en del den likgiltighet hvarmed densamma betraktas af deras kön i allmänhet. Deras rättslösa tillstånd upprör dem ej emedan man aldrig låter studium af lagen ingå i deras uppfostran, lika litet som rättsfilosofi. —

De tänka således ej på saken, helt enkelt, och dervid finna deras herrar män sig mest belåtna.

— Men, stammade friherrinnan, — eger jag, som hustru, ingen rätt att besluta . . . . .

— Ingen beslutanderätt, nej, min vän, det är jag som är din målsman. Du försvinner inför lagen.

— Således ett väsen med skyldigheter men inga rättigheter?

Statsrådets drag antogo sitt Sphinx leende och i det han fattade sin hustrus hand sade han med faderlig mildhet:

— Lagen, min vän, är, till familjebandens stärkande, så vist stiftad att den styrande magten skall ligga i ett öfverhufvuds hand. Deraf uppkommer sämja och harmoni. Och som mannens intellectuella öfverlägsenhet, hans större erfarenhet, grundligare kunskaper och fastare vilja gör honom sjelffallet till detta öfverhufvud, tillkommer det honom att besluta öfver hustruns och barnens personer, förmögenhet och öde.

— Och du nekar mig nu . . . . .

— Att kasta ut pengar för den der ungen Siri! Ja, min Leontine, det nekar jag *bestämdt* . . . . hör du *bestämdt!* Haf godheten att för framtiden ej göra upp några planer utan att först inhemta min mening derom.

Öfver friherrinnans läppar kom ej ett ord, men de skälfde sakta och en sällsam rörelse föregick inom henne. Der vaknade känslor som hon aldrig förut erfarit, känslor af kränkt människovärde, tryckning af en med blommor omlindad slafboja.

Det var såsom hade hennes fjärilsslätta själsvingar med ens blifvit ryckta af henne och fallit färglösa

till jorden, på samma gång en plump hand kom strängar att vibrera i hennes sinne, hvilka satte detta i häftig, oharmonisk dallring. Det var som ett falskt ackord och de skärande tonerna hette: sårad själfkänsla, förödmjukelse, trots mot förtryckarn och slutligen vrede, hämdlust och doldt hat, hvars lätta, men dock längesedan utsädda frö nu visade en späd brodd i hjertats gömma.

Hon fortfor att tiga men handen plockade konvulsiviskt sönder spetsarne på hennes näsduk.

— Det tjenar till ingenting, min vän, började åter den kalla, lugna rösten nära henne, att du står der som ett egensinnigt barn och riffer sönder dina vackra spetsar. Jag har nu sagt mitt beslut och ber dig ej göra flere invändningar, ty du vet att jag ej tycker om det. — Och med förmildring af den sträfva tonen fortsatte talaren, fattande sin hustrus silkeslena hand hvarpå han med äktenskapligt galanteri tryckte en kyss som kändes lik en orms kalla, hala vidrörande, och genombäfvande hustrun med en lätt rysning: —

— Du har ju förstått mig Leontine? . . — Statsrådet såg på den hvita handen han höll i sin, smålog och läspade älskvärdt: —

Det är en lycka att affärerna här i huset ej skötes af denna lilla silkeshand, som så besinningslöst lyder första ingifvelsen af den rikaste fantasi man kan tänka sig!

Dessa sockrade speord flögo som en eldsgnista ner till djupet af hustruns själ och upplyste der hånskratfande demoner, tviflet och misstron, hviskande sinsemellan: —

— Törhända skötes ej mera tillförlitligt affärerna (och *min* förmögenhet som äfven är barnens), af den *stora* handen som styr för oss enväldigt och så väl förstår att »blanda korten«.

Friherrinnan Leontine kände dock lyckligtvis ingen håg att yppa högt dessa hviskningar i sitt inre, och hade sådan håg än uppstått hos henne torde den snart blifvit dämpad af en blick på hennes herre och husbonde.

Denna blick sade henne tydligt att hon här stod *utom lagen*, och skulle med sin motståndare inlåta sig i kamp lika framgångsrikt som en person i baldrägt, beväpnad blott med sin solfjäder, skulle brottas mot en stridsman i kopparrustning, försedd med sköld och tveeggadt svärd.

Kanske läste statsrådet hela denna tankegång i sin hustrus ansigt; visst är att hans småleende blef ömmare och hans hållning än mera faderligt beskyddande, när han efter en stund af beräknad tystnad åter vidtog:

— För att lugna dina barnsligt upprörda känslor, min lilla hustru, vill jag ge dig skäl för mitt sätt att handla, ehuru jag ej brukar anse detta för nödigt i mitt hus, sedan jag gifvit min mening tillkänna. Inga bouderies Leontine! Du vet att jag ej tycker om sådana! Du vet äfven att hvad som fäster mitt hjerta vid dig och hvad som gör dig så intagande ej blott i mina, utan ock i verdens ögon, det är just böjligheten i ditt lynne och denna sannt qvinliga öfverlåtenhet af dig sjelf och alla dina intressen åt den som Gud gifvit dig till make och ledare af dina öden. Hör då: —

den summa du nu begärde, ja en mycket större hade jag måhända ej nekat dig om det gällt en vanlig fruntimmersnyck, — uppköp af blommor, toiletter, ja till och med juveler eller andra lyxartiklar att pryda dig sjelf, Alma, eller vår salong med . . . . Dyrbara tafior, i synnerhet af våra inhemska målare, har jag alltid tillåtit dig köpa emedan det vittnar om patriotiskt konstsinne och skänker popularitet åt personer i vår lefnadsställning. Men när du fordrar

att jag med våra medel skall uppodla jag vet ej hvilka inbillade anlag hos min stufbrors barn, så måste jag göra bruk af min myndighet och säga nej. —

Har du betänkt hvartill din gifmildhet skulle leda? Till att af en person som bär *vårt namn* göra en kringvandrande aktris — låt vara äfven en lyckad sådan! Ville du, min lilla Leontine, efter mognare öfvervägande, ha bidragit till att affichera detta namn på alla möjliga theaterväggar, byggningsknutar och värds-husdörrar.

Vid denna fråga häpnade friherrinnan och steg ett steg tillbaka. Den frågan hade hon ej gjort sig och den sidan af saken hade hon ej så noga skärskådat . . .

Hvad skulle verlden ändå säga om att en fröken Wallenheim, statsrådet Wallenheims brorsdotter, köttslig kusin till hans son och hans dotter, — dref omkring land och rike i sällskap med aktörer och aktriser? —

— Allt det der har jag kanske ej rätt tagit i betraktande, sade hon efter en liten förlägen tystnad och hennes halft trotsiga hållning öfvergick till en obe-slutsam och osäker . . . . .

Hennes ödes beherrskare skyndade sig att fullfölja den seger han nu, som vanligt, var viss om och med tillrättavisande ton, såsom hade han uppfostrat ett barn, sade han:

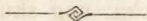
— Ja, jag känner igen det der, min lilla hustru, du betraktar alla frågor en smula ytligt, — men, — fortfor han med en ny handkyssning, det vackra könet är danadt för att behaga, icke för att tänka, — derföre säger *Guds ord* i brudvigseln ju till och med: (härvid drog ett i minuten försvinnande hånlöje öfver statsrådets hala drag) »mannen skall vara kvinnans hufvud, ty kvinnan skaptes för mannens skuld, men mannen icke för kvinnans skuld«.

— Nåja, när jag noga besinnar saken . . . friherrinnan lekte tankfull med sina armband, så . . . . .

— Så finner du att jag har rätt? Dessutom måste jag, på tal om mina brorborn, uppriktigt tillstå att det uppsticker alltjemt hos dem en sjelfständighets och upprorsanda som föga behagar mig och alls inte är något godt exempel för Alma. Den der munsjör Clas är just ett praktexemplar af vår tids ungdom, med lust att bilda sig egna opinioner om saker och ting som ingen frågar dem om, och djerfhet att lägga sin näsa med i allting, — ja i sjelfva åtgärderna för landets styrelse som de taga sig rättighet att bedömma.

Jag är rätt nöjd öfver att vår son finns i pagekåren och ej tar intryck af sin herr kusin. Man ser att sjelfva den fromma Mary smittas af hans lust för »selfgovernment». Hon vandrar hvarthon behagar och sysselsätter sig som det lyster henne, utan att begära lof af någon. Det får Alma vara god och låta bli att ta efter, säg henne det å mina vägnar. Den främmande flickan bryr jag mig ej om att uppfostra. Hvad dig beträffar, min vän, så har jag utvecklåt mina skäl att vägra dig en liten fantasi som jag äfven ser du afsäger dig lätt, när du bättre besinnat dig. Det är ju både i ditt eget och vår familjs intresse, jag handlar på så sätt jag gör!« —

Laboulaye säger: »Det är ju alltid för folkens eget bästa som de styrande beröfva de styrda deras fri- och rättigheter»; — och tänk att det icke desto mindre finnas *styrda* nationer, liksom *styrda* hustrur, nog blinda och otacksamma att knota och att önska någon förändring i sin ställning! —

Kapitlet X.

Marys vårpromenader och vartankar.

»Våren kommer, skogen löfvas, fogeln qvittrar solen ler,
Och de lösta floder dansa sjungande mot hafvet nere.»

Så sjunger en stor skald och så sjunger menniskohjertat år från år, vid åsynen af den pånyttfödda naturen, hvars Genius lägger sin varma hand på vårt svällande bröst och frågar leende:

— Är lifvet icke en dyrbar gåfva I unge, I gamle, I njutningslystne och friske, I glade och hoppfulle, ja, äfven I arbetande och sorgsne, när den varma solen lyser öfver er och vårvinden vederqvickar eder under det foglarne sjunga och bygga bo i de nysslöfvade träden? Sjelfva den långa skugga döden alltid kastar öfver allt lefvande ljusnar och aflägsnas när naturen blott talar om uppståndelse och förnyelse. I kännen skapelsen stå under en Faders hägn, icke sannt?

Härliga syntes nuförtiden natur och tillvaro för den unga Mary, nyligen hemkommen till sin mor igen från utflykten i stora verlden, hvarifrån hon återvände blomstrande sjelf, och älsklig såsom vårens hulda Genius.

— Söta mamma, utropade hon en morgon, gladt inspringande till den ännu sofvande modren, — det går om en liten stund bud till staden. Får jag inte sätta mig i den toma schäsen som skall hitföra sömmerskan? Farmor har ingenting deremot och alla ha så mycket kommissioner, som jag ju kunde uträtta.

— Ohja, min flicka, nog skulle det annars gå an att du reser — svarade modren eftersinnande, — men

på hvad sätt kommer du hem när sömmerskan upptar den ensittsiga chäsen?

— Jag kommer hem på mina egna ben, mamma!

— Såå!

— Det är ju ej alls någon lång promenad!

I ett så här gudomligt väder är det en riktig lustvandring, och blir det sent på qvällen så stannar jag öfver natten hos tante Amanda i stan.

— Nåväl det låter höra sig. Då behöfver man ej oroa sig om du uteblir . . . . .

— Och ni lofva trösta er öfver min frånvaro?

— Vi börja allt bli vana dervid!

— Adjö då, älskade mamma! Adjö allesamman!

— Håll, vänta! En rulla tråd af n:o 100 åt mig! ropade mamma.

— Sex kvarter sherting åt mig! skrek Anna.

— Marmelade för 50 penni åt mig, bad Clara.

— Notpapper från boklådan, se här min enda silfverslant! sade Siri yrvaken.

— En *fjerndel* kaffe och socker . . . . . det var Bengta som gaf den kommissionen, i största skyndsamhet, ty hon såg fröken Götha komma ut på trappan i natttröja och papiljotter med en mycket viktig mine:

— Hör, hör, far ej af! Tag åt mig proflappar från alla bodar på ljusa, glada mussliner för sommarn!

Välj alldeles som åt dig sjelf, Mary lilla . . . . . vackra, ljusa proflappar, förstår du!

— Ack, så när hade jag glömt . . . . . hördes ännu en röst inifrån byggningen, men nu klatschade Mary på hästen, chäsen rullade af och den tillernade sista kommissionen fick aldrig träda ur sin glömska.

Vi hoppas att Mary uträttar alla uppdrag förtrodda åt henne till belåtenhet för andra och heder för sig sjelf, ty hon springer hela dagen ur bod och i bod och lemnar, när solen ännu står temmeligen högt på himmeln, ett stort pakett åt sömmerskan som inkräk-

tat hennes plats i Hagenäs chäsen. Derpå dricker Mary kaffe hos tente Amanda och anträder med gladt sinne sin hemfärd till fots.

Med dansande, elastisk gång uttog hon raskt stegen och afvek från landsvägen på en ginväg, som hon ansåg sig känna ofantligt bra. Den bar genom en doftande skog och förkortade afståndet betydligt, men — Mary var ej begåfvad med lokalsinne. Juniqvällens skönhet hänförde henne dessutom så hon kände sig helt berusad och fördjupade sig i skogen på en smal spång som, om den ej var den rätta, i alla händelser var den mest pittoreska. Foglarne sjöngo rundt omkring henne med sådan jublande fröjd att hon började sjunga med och insekter surrade, krypande och flygande i alla riktningar. Vandrerskan, med sitt långa och smala bläcketui hängdt på band öfver axeln, fångade allt hvad hon såg och kom åt och stack in både lefvande och icke lefvande i förvaringsrummet, ryckte upp mossor och gräs och kände sig öfverlycklig under sitt botaniserande som accompanjerades af svalornas jubelskri, högt uppe i den blånande skyn. De kretsades omkring som balgäster i en rymlig och välupplyst salong och tycktes ha så ofantligt roligt att Mary blef helt afvundsjuk på dem, hon stackars jordmask som krälade der nere på sina två ben så långsamt.

Bäst det var såg hon en ekorr-unge skutta tvärs öfver spången, sätta sig på ett litet afstånd från henne, med framtassarne tvätta sin nos och sedan fixera henne med en undrande mine.

Med ett hopp trodde Mary sig kunna nå och fånga det lilla nätta kräket, men som en pil aflägsnade ekorren sig, ehuru blott några steg i sender, liksom för att gäckas med sin förföljerska och säga henne: — »du har flinka ben, men mina äro ändå flinkare!«

Med flämtande andedrägt hade Mary redan en god stund fortsatt jagten, hvarunder ekorren fortfa-

rande retade henne, men slutligen blef hon så trött att hon måste sätta sig på en treflig, måssbeklädd sten, hvarpå ekorren äfven slog sig till ro i ett träd. Derifrån såg den ner på henne med sina illpariga ögon helt trankilt och höjde sin yfviga svans som en parlamentärsflagg:

— »Nu kan det vara nog med den här leken!» menade den helt säkert. Mary började inse att den hade rätt och blickade omkring sig. Hvart hade hon förrrat sig?

Hvar gick nu den rätta spången? — Der korsade sig spångar i alla väderstreck men hvilken var den som ledde till Hagenäs? Orolig och villrådig började hon gå några famnar framåt, vände tillbaka, gick åt motsatt riktning, kände ej heller der igen sig och stannade åter. Nej, det kunde ej hjälpas, hon hade förlorat rätta kursen, det förmådde hon mer ej dölja för sig! Hon gick allt mer och mer vilse och — der sjönk sedan solen!

Gråtfärdig och halft förtviflad föll hon ner på gräset utan att veta sig någon råd.

Då trängde till hennes öra tonerna af en duett mellan en karl och ett fruntimmer; — klara, välöfvade röster och så nära Mary att hon hoppade upp från sin tufva och lyssnade andlös, såsom genom ett trollslag befriad från stundens oro och bekymmer. Var det illusion? Hvarifrån kom vexelsången? Lyssnerskans blick genomträngde det täta busksnåret som likt en ridå nedföll alldeles bakom hennes rygg; hon vek unnan några grenar och stod inför ett tjusande panorama.

Löfhalvvet hade dolt för henne det grönmålade staket hvaremot hon nyss omedvetet lutat sig. Bakom stakettet låg, på en liten kulle, ett nätt gulmåladt trähus, speglande sig i en insjö derunder, och närmast omgifvet af frodiga syren- och rosenhäckar.

Ett fönster kringvuxet med murgrönsrankar stod öppet åt den sida af byggningen som vette åt staketet. Man kunde genom detta fönster se rakt in i rummet och der varseblef Mary ett fruntimmer i svart dräkt, sittande framför ett pianino hvarpå hon accompanerade sången som fortfor. Straxt bredvid fönstret, på yttre sidan, stod en ung man täljande på något litet föremål af trä och med ansigtet vändt till det svartklädda fruntimret. De utförde väl och lifligt en duett ur *Kung Carls jagt*.

Vid åsyn af sångarens brunlockiga hufvud med sin studentmössa och den smärta, eleganta ynglingsgestalten förde Mary häftigt handen till hjertat och utstötte ett svagt rop — men troligen dock ej så svagt att det undföll hennes närmaste åhörare, ty han spratt till och vände sig om.

— Hvad är det Eberhard? hördes fruntimret inne i rummet fråga när duetten plötsligt afbröts.

— Der står någon vid porten, blef svaret.

— Gå och se efter!

— Straxt mamma!

Sångarn bortkastade täljknif och träbit och närmade sig porten, på hvars lås nu Mary lade sin darande hand.

På samma gång ljödo utropen:

— Fröken Mary Wallenheim!

— Herr Frank!

»Hagenäs ros« hade nyss fyllt nitton år; barnkammarens sagoverld stod således ännu ej fjärran af lägsnad från hennes tankar. Hvad under, derföre, om hon antog sig vara förflyttad midt in i denna verld af någon vänlig Féé, som lyftade henne upp i sitt moln- ekipage och förde henne in i himlen.

Efter en stund af häpen tystnad höjdes studentmössan från ett skönt Apollo-hufvud och Eberhard

Frank sade med en djup bugning och ett lycksaligt småleende:

— Hvilken sällsam och lycklig händelse har fört hit *edra* steg, min nådiga fröken?

Mary, hvars kinder glödde, försökte afgifva någon förklaring öfver den i sanning sällsamma händelsen som var orsaken till att hon nu befann sig hos en granne till Hagenäs, som . . . . . som . . . . . var henne obekant. Hon berättade om sina missöden i skogen der den illpariga ekorren lockat henne att förrirra sig.

Och det värsta af allt var hon nu totalt förlorat rätta kosan och ej hittade hem.

Den unge studenten bjöd henne sin arm och sade tröstande:

— Dermed har ingen fara och för den olyckan skola vi lätt finna råd, lilla fröken! Misstyck ej att jag till och med vågar glädja mig deröfver! Hvilken tacksamhet jag känner för den der ekorren som förskaffar min mor nöjet . . . . . ni tillåter att jag får presentera min mor för er, fröken Mary?

Ynglingen såg på Mary med sina sköna strålande ögon och den unga flickan tyckte sig känna en sagta tryckning af armen som stödde henne:

— Javisst, herr Frank! tack för att ni vill göra mig den äran och det nöjet!

Under tystnad och med högt klappande hjertan följdes de unga åt genom rosenhäckarne som på ömse sidor kantade deras väg. På trappan möttes de af det svartklädda fruntimret som artigt kom sitt främmande till mötes.

— Se här, lilla mamma, utropade gladt ynglingen, en gäst som du ej känner . . . En Oread ur våra skogar . . . . . Fröken Mary Wallenheim! Min mor!

I Marys hjerna huserade tankar om, i ett bedöfvande virrvarr; hon visste ej rätt huruvida det hon nu

upplefde var dröm eller verklighet. Var det ej den person som Mary hittills hört utpekad med namnet »äfventyrerskan«, hvilken nu på det artigaste, värdigaste sätt bjöd henne stiga in till sig och hvila ut en stund?

Och var det ej med innerligaste, renaste ton af kärlek och vördnad som Eberhard Frank kallade denna »äfventyrerska« *min mor?*

— »Det är en illa känd mamsell — som vi ej skola fråga efter!« voro alla de upplysningar man nånsin velat gifva Mary och hennes systrar, när de ibland vid kyrkan mött detta alltid sorgklädda fruntimmer och, beundrande hennes fina, ädla skönhet och hållning, frågat hvem hon var och hvarföre denna grannfru ej umgicks på Hagenäs.

Och nu hade ödet infört Mary i den »illa kända mamsellens« egen boning och detta förorsakade den unga flickan ej en skynt af obehag. Tvärtom. Hon kände sig genast af den oemotståndligaste sympathi dragen till denna bleka varelse med de djupa, sjäfulla ögonen, det milda, välvilliga om ock en smula vemodiga leendet och en stämma hvars väljud trängde till hjertat och förlänade äfven helt vanliga fraser ett intagande behag, när de utgingo af hennes läppar. Den vänlighet hvarmed hon bad Mary vara välkommen och bjöd henne en beqväm stol i det särdeles treffiga rum de beträdde hand i hand, intog med storm det nitton-åriga flickhjärtat, som ej ens för sig sjelf ville tillstå det en stor del af förtjusningen för modren härledde sig från hennes stora likhet med sin son. Samma anletsdrag, samma ögon, samma leende! Samma lätta skorrning i rösten!

Man kunde bli yr i hufvudet af mindrebesynnerliga tilldragelser och äfventyr!

— Mamma lilla, hördes nu studentens glada stämma, — hvad har du att svalka och läska vår trötta

gäst med? — Ditt ypperliga mjöd skulle visst smaka henne godt!

— Det har du rätt i, min Eberhard, jag skyndar att hemta hit några flaskor.

— Stackars lilla fröken, så varm ni är!

Eberhard sköt en pall under den trötta vandrerskans fötter, hans mor försvann på ett ögonblick, men återkom snart med en bricka full af goda saker, skummande mjödglas, svällande sockerbröd och en ask med delikat, insyltad frukt.

— Oh, hvad det är gudomligt, det här! utropade Mary i barnslig upprigtighet, kännande sig liksom i sjunde himmeln både med själ och kropp. — Huru ljuftigt friskt och treffigt härinne!

Ett småleende och en varm handtryckning var den svartklädda damens svar; — den unga mannens ögon fingo åtaga sig att svara för honom under det munnen var och förblef stum.

— Men, sade Mary sedan hon kommit sig före en smula, jag afbröt här en duett som klingade ut till mig i skogen. De melodiska tonerna trängde till mig i min öfvergifna belägenhet såsom rösterna af goda englar. De ledde mig hit — »till paradiset« fortsattes den afbrutna meningen tyst i Marys inre. —

— Ja, till paradiset, svarade der en varnande röst, och der har du *frestarn*, du ljuslockiga nittonåriga Eva!

Härvid fälldes *Evas* ögonlock hastigt ner för att skydda henne mot elden ur de två stora, blixtrande ögon som delade sina blickar mellan den hvita studentmössan vid Marys fot och den i stolen tillbakalutade unga flickans veka gestalt.

— Rösterna af edra »goda Englar«, fröken Mary, göra er kanske det sprattet att på nära håll förvandla sig till kattmusik, skrattade den unge studenten med

skälmaktig mine och de hvita tänderna glimmande som pärlor mellan ett par späda munstascher: —

— Vi höllo på att inöfva en duett ur vår inhemska opera, — sade fru Frank. Min son hemtade med sigfrån Helsingfors partituret:

— Och . . . . duetten sjunges kanske om? bad Mary med uttrycksfulla blickar.

— Om detta kan göra vår unga gäst nöje, ja gerna!

Det svartklädda fruntimret steg upp, böjde förbindligt hufvudet och satte sig till pianöt. Sonen ställde sig bakom hennes stol och de båda rena, välöfvade rösterna smälte klangfullt tillhopa i en harmoni hvarunder Mary allt fastare kände »das Zauberring« sluta sig kring hennes hjerta. Hemfärden och kommissionerna voro glömda som om de blifvit doppade i *Lethes* flod.

Sedan sången var slut och en enkel the-supé serverad började Mary och den unge studenten undersöka den »botaniska trädgård« som inneslöts i bläcketu't, dit vandrerskan instoppat alla de skatter hon från växt- och djurriket kunnat insamla under skogsvandringen.

Detta arbete lifvade dem båda så utomordentligt att lampskenet längesen hade efterträdt sommarqvälens ljus, när Mary ändtligen väcktes till känsla af sin närvarande belägenhet af en klockas dofva tofslag.

— Min Gud! midnatt! men hvad tänker jag på! utbrast hon, hoppade förskräckt upp och redde sig till aftåg.

— Ni kan väl ej mera vilja ge er af i mörka natten, fröken Wallenheim, anmärkte Eberhard, i det hoppet att få kvarhålla gästen lyste i hans ögon.

— En säng för er står tillreds, lilla fröken, bad hans mor, med det behag som var henne eget. Hon fattade Marys båda händer: — Så trött som ni redan är, skulle det visst bli för mycket att ännu återvända

hem i qväll, — ehuru jag ej säger, som Eberhard, i »mörka« qvällen, tillade hon och såg leende ut i den ljusa, herrliga sommarnatten.

— Jag måste gå! jag måste gå! mumlade Mary oroligt. Hvad skulle de säga derhemma? . . .

— Väntas ni der bestämdt i afton?

— Nej, ja! . . . Den stackars Mary stammade och var i en förfärlig förlägenhet. Inbildningen framställde för henne bilderna af mamma, farmor och faster Götha, skylande sitt ansigte öfver henne, »derinne i den illa kända människans bostad«. Sjelfva Bengta skulle anse fröken Mary fullkomligt *omoraliserad!* Att dröja öfver natten? . . .

— Omöjligt, nej det är rakt omöjligt! utropade hon mera som svar på sina egna tankar än på sin artiga värdinnas inbjudning.

— Men ni har ett par verst äfven den ginaste vägen till ert hem, fröken, — inföll nu studenten med en röst som lät allvarsammare än vanligt. Det måste vara någonting särdeles vigtigt som förhindrar er att hvila ut här.

Marys belägenhet blef allt mer och mer pinsam och tårarne stego henne i ögonen. Fru Frank betraktade henne blek och allvarsam utan att mera säga ett ord och öfver Eberhards öppna panna steg liksom ett mörkt moln.

Mary märkte med djup smärta att hennes vägran af den henne så älskvärdt bjudna gästfriheten sårade dessa intagande människor hvilka hon hade att tacka för en af de angenämaste qvällar hon i hela sitt lif tillbragt. Och en hemlig aning sade henne *hvarföre* det här var så lätt att ge hvarje sak en sårande vändning, — men hvad skulle hon göra? Stanna kvar med öppet trots mot hela sin familj — vare sig ock att hon lärt sig i qväll inse orättvisan af deras fördomar?

Mary skrynklade i ångesten sina hattband mellan de darrande händerna.

— Är ni verkligen beslutna att gå? frågade studenten vekare än nyss. Det låg liksom en klagan i hans mildt förebrående blick. — Fruktar ni så mycket för att tillbringa en natt i min mors hus?

Mary blef blossande röd och vågade ej mera upplyfta ögonen.

— Jag tror att det skulle bli stor uppståndelse hemma, stammade hon, om . . . . . om . . . . .

— Eberhard, afbröt nu med sin milda, djupt sorgsna röst fru Frank och lade sin hand på sonens arm, må lusten att qvarhålla vår älskliga gäst ej göra oss egoistiska. Nöjet af hennes närvaro skulle förbitt-ras både för henne sjelf och för oss, ifall vår enträgenhet förmått henne till ett steg som kunde bereda henne ledsamheter.

De sista orden uttalades lågt och fru Frank böjde hufvudet med ett uttryck af undergifvenhet som djupt rörde Mary och betog henne all besinnig.

Hon kastade armarna om den bleka, milda kvinnans hals och utropade lifligt: —

— Hvilken människa med hjerta och om döm skulle inte finna sig lycklig af att få stanna hos er, min fru, så länge som möjligt . . . . .

— Men ni går ändå! afbröt studenten nästan ohörbart.

— Tack för edra ord, tack, älskvärda barn! sade hans mor och tryckte Mary till sitt bröst i det tårar darrade i hennes ögon. Men hon lugnade sig hastigt, återtog sin vanliga hållning och sade med fast stämma: —

— Jag gillar fröken Wallenheims beslut, hon bör ej dröja . . . och oroa sin familj genom sitt uteblifvande, — tillade hon hastigt vid en blick på sonen som stirrade framför sig med rynkade ögonbryn och

hopbitna tänder. — Det är nu min sak att här ge det förnuftigaste rådet, ty »gammal är alltid äldst» — fortsatte hon leende. Bättre att fröken kommer hem sent, än att hon först kommer i morgon och låter oron för henne stiga till det yttersta. Jag föreslår därför följande, i betraktande af att en ung flickas mod skulle sättas på för hårdt prof af en vandring genom skogen helt allena denna tid: — Eberhard blir vägvisare, ifall vår goda gäst gör honom den äran och det stora nöjet att ställa sig under hans beskydd.

— Jag står till er tjänst nu och alltid, fröken Wallenheim, sade den unge mannen bugande djupt och med ett allvar som smärtade Mary.

Öfvervinnande sin ytterliga blyghet fattade hon hans hand och sade:

— Af fruktan att besvära och af grannlagenhet borde jag visserligen nu krusa och afslå en artighet som nödgar er, herr vägvisare, att gå och ströfva kring skog och mark natten i ända. Men jag är för stor egoist och i synnerhet för stor pultron för att icke säga: — tusen tusen tack för ert välvilliga beskydd, jag antager det så gerna!

— Saken är afgjord! svarade Eberhard uppklarande åter och rodnande af förnöjelse.

Efter det hjertligaste afsked af sin värdinna trädde Mary med en lätt suck öfver tröskeln af en bostad der hon så gerna velat kvarstanna. Nu tog Eberhard hennes arm under sin med en beskyddaremine hvars lycksaliga uttryck gjorde honom skön som en Gud och nästan lika majestätisk.

Han tog vägen åt stranden, lösgjorde deren nätt, grön och hvit målad båt, under det ännu en näsduk liffigt vinkade ett afsked från verandan, och snart gled den lilla farkosten med säkra, raska årtag öfver vattnets yta, sålugne, så spegelklar att molnen simmade der liksom hvita svanor. Roddaren kunde deri beun-

dra oafvändt följeslagerskans bild, — utan fruktan att förefalla närgången och djerf.

Sedan de förlorat ur sigte den gula byggningen, hängbjörkarne vid stranden, rosenhäckarne och blomrabatterna på kullen betraktade Mary tankfull himlen ofvan och himlen derunder! Hvardera syntes henne skönare än hon nånsin funnit dem förr — måhända af den orsak att hon ännu, inom sitt eget bröst, hade förnimmelsen af en *tredje himmel*, — en osynlig, full af solljus och englasång, som mystiskt afspeglade sig i ett par mörka, varma, strålande ögon. Der, midt emot henne, drogo dessa stjernor *hennes* ögon till sig såsom magneten drar jernet.

En båtfärd har det, så att säga, *tvånget* med sig, att den oskiljaktigt närmar till hvarandra dem, som sitta inneslutna mellan de trånga plankorna med afgrunden inunder sig. De befinna sig sida vid sida, öga mot öga antingen de vilja det heller icke. Man kan visserligen vända hufvudena då och då i motsatt riktning, men en ofta upprepad sammanstötning af blickarna är oundviklig. — Och när två elektriska pöler sammanstöta framkallas gnistor, — Mary lade nu detta fysiska experiment till alla de öfriga hon bevittnat under sist förflutna månader.

En fullkomligt oresonnerad, nästan omedveten känsla fyllde hennes bröst och berusade henne så att minnet af de hemmavarande förintades, liksom alla obehagliga aningar om förestående stränga straffpredikningar. Dessutom, hvem rådde för allt detta här? Icke var det ju Mary som varit lekboll för ödet! Hvem annars kunde beskyllas för att hon nu befann sig under *hans*, under Eberhard Franks beskydd, — vördnadsfullt och grannlaga som en ädel riddersmans, — ensam med honom på det blåa djupet i detta heliga aftonlugn då naturen tycktes fira sin gudstjenst. —

Hördes ej koralsång? . . . nej, — det var blott

en klangfull yngligsröst som sjöng för henne små romanser deri »jag älskar dig» alltid på ett eller annat sätt inblandades, och ackompanjerades af nattvindens sus, af vågens squalpande mot båtkanten och af löfvens hviskning från den närbelägna stranden, der konvaljers och nattviolers doft ströddes kring rymden.

När det roende paret efter en knapp timmes färd öfver bölja blå uppnådde det mål de föresatt sig, hjälpte Eberhard sin skyddsling att stiga i land och det var hvarken hans eller hennes fel att der fanns en hal sten vid stranden hvarpå Marys fot slintade. Åsynen häraf *tvang* honom att slå armarna omkring henne — han kunde ju ej låta henne falla i sjön — och bära henne i säkerhet upp på det torra.

Fotvandringen genom skogen som ledde till Hagenäs var lång nog att ännu tillryggalägga.

Mary skyndade förut på den smala spången, Eberhard följde henne tätt i spåren och insöp, så att säga, andligen och lekamligen, med själen och med ögonen, intryck af stundens rusande sällhet. Mot det dunkla löfhvalfvet afstack hjert den ljusklädda flickans smärta gestalt, och dess lätta, dansande gång påminte om Elfvornas i sagan, när hon hoppade från tufva till tufva för att plocka en blomma här och der. En torr qvist fastnade dervid i en af blåklintarne i hennes halmhatt och ryckte lös den. Och Mary — hvars ögon hade alla flickögons förmåga att se med nedtällda ögonlock — varseblef äfven utan svårighet och utan att ens vända sig om, huru den till marken fallna blåklinten hastigt upptogs och stacks innanför hennes följeslagares vest, — på venstra sidan. — Hvad de härvid tänkte, på hvar sitt håll, ...

»vet skalden och Freja det vet,

— I som älsken I veten det, I!»

— Se der fröken Wallenheim, der skymtar fasaden af Hagenäs karaktärsbyggning fram mellan träden.

Dessa ord, följande på en lång tystnad, väckte Mary till känsla af verkligheten, och följeslagarns röst fortsatte med ett dröjande, motvilligt uttryck: — det vill säga att jag nu får säga er farväl, ty mitt beskydd är öfverflödigt.

Mary stannade och kunde ej återhålla en suck; han hade ju rätt! Utan att svara räckte hon ynglingen handen. Stämman var låg och osäker och de rosiga läpparna darrade, när hon ett ögonblick derpå frågade:

— Jag har väl ej tröttat ut er, herr Frank?

— Hvarför gör ni mig en fråga på hvilken ni heltsäkert ej skulle tillåta, fröken, att jag svarar uppriktigt? — I min tur vill äfven jag fråga: »Får jag hoppas att återse er?»

— Oh heltvisst, utropade Mary först besinningslöst, men återtog genast, rättande; — jag . . . . jag kan ej bestämma någonting, men vi äro ju — grannar!

Och hon ryckte hastigt undan handen som Eberhard ännu höll i sin och på hvars fina hull hans läppar nu trycktes långsamt. Derpå ilade hon några steg framåt, men vände sig om och uppslog det flickaktigt skygga ögat för att en minut låta det hvila öppet, innerligt i ynglingens.

Följande morgon fick Mary besvara frågor i alla tonarter öfver orsaken till hennes sena hemkomst, som ingen mera hade väntat den qvällen; förthy hade hon funnit alla på gården, utom Moppe och brandvakten, försänkta i sömn. Mary upplyste de sina i högsta knapphändighet om att »hon hade förvillat sig i skogen» — att hon en stund hvilat ut hos vänligt folk

vid vägen och att en hederlig vägvisare derifrån led-sagat henne hem utan något äfventyr eller minsta farlighet.

— Ja så är det när man alltid går i sina pen-séer, och har evinnerliga distraktioner! — moraliserade »le sage Mentor« och tummade om proflapparne som Mary lade i faster Göthas händer. Hon är i stånd att tappa bort sin egen näsa, den Mary, det har jag ju sagt dig många gånger kära Thérèse. Du borde bättre ha tagit itu med det felet hos flickan från barndomen! — Men ser du så söta proflappar! Hvad sägs, kära svägerska, om det der ljusblåa? — Blått är just min färg . . . . . Clara som har snälla fingrar skall få brodera hvita uddar kring volan-gerna . . . . . ty klädningen bör göras med små vo-langer ända upp till lifvet. Det ger ett lätt och luf-tigt utseende åt hela gestalten . . . . . Fast du är fasligt tankspridd, så har du inte dålig smak, lilla Mary!

Kapitlet XI.

Landtliga nöjen.

Se der kommer kadetten! . . . . Det är vår Knut som kommer der! Kadetten! kadetten! ropades i korus dagen före midsommaraftonen, när man från verandan på Hagenäs hörde ett rullande utför stora backen bakom porten, och såg en »rapphöna« komma i fyrsprång, körd af en stående figur i rödkantad mössa och med pisen upplyftad i högsta hugg. Det rankiga lokomo-

tivet, hvars båda hjul opererade utan minsta öfverensstämmelse sinsemellan, gjorde de mest vådliga slingringar till höger och venster, vickade öfver stockar och stenar och hejdades ej af en efterspringande skjutskarls varningsrop:

— Tpro, tpro! kära herre sakta farten då för tusan böflar! Det går åt helfvete!

— Hvad . . . ? har ej tid! . . . öppna bara! . . . Krak! . . .

Den åkandes mening afbröts plötsligt, och, karrans ena hjul rullade bort i skogen under det kadetten med sittsen, kappsäck, läderdynor hö och halm trillade huller om buller ut mellan hästfötterna, men uppstod i ögonblicket åter, skrattande af full hals utan att låta bekomma sig af sin kullerbytta mer än af betten efter hästflugorna som surrade honom om öronen.

— Vänta, bia ja' hittar min lufva, ska jag hjälpa opp hela skrället! — skrek skjutskarlen och närmade sig för att se efter om »herren hade allting helt och i behåll«. Det hade herren! Ingenting knäckt.

Ett franskt ordstäf säger att »det gifs en försyn för fyllhundar, för älskande och dårar«.

Till dessa försynens oförnuftigaste skyddslingar ville vi ännu lägga ett fjerde species: — hemresande kadetter. Att den besinningslösa fart hvarmed de uppsöka sina hemorter, när ferierna sätta dem på fri fot, icke gör dem lemlästade hvarenda en, och ger fäderneslandet blott stympade försvarare, det måste antagas härröra deraf att osynliga skildtvakter stå i närheten öfverallt der resande i *kurtik* och rödkantad mössa rusa fram, för att breda bomull på vägen hvar gång de stjelpa.

— Jo, nu kommer glädjen! Så der skall leken börjas! murrade jungfru Bengta med onda harskningar när hon på afstånd blef åsynavittne till en katastrof som *kunnat* kosta hennes vederdeloman lifvet, men som

ej ens hade det goda med sig att sätta en liten hel-sosam skräck uti honom.

Ty glad som en lärka lemnade kadetten skelettet af *rapphönan* i sticket och var med några väldiga skutt uppför trappan på hvilken mor och systrar, farfar, farmor och hela husets personal kom ut för att mot-taga den muntra gossen, hvars spelande lifsandar högst obetydligt nedstämdes af Bengtas helsningsord: —

— Det vore rätt om han slog näsan af sig när han flyger som ett urby!

Med största fröjd såg kadetten att det fanns mid-sommargäster på Hagenäs.

Friherrinnan Leontine med dottern Alma voro nyss anlända, glädjen stod upp i tak och ungdomen kom öfverens om att upptänka nöjen af alla slag och rik-tigt slå sig lös. Salongernas, liksom kadettkorpens *frigifne*, voro lystne att nyttja sin korta frihetstid på bästa vis och kasta bort allt onödigt tvång.

Ödet hade så visligen ställt till att landshöfdin-gens födelsedag inträffade i medlet af Juli månad och den unga generationen Wallenheim var ense om att dra parti af denna omständighet för att sätta någon »rolighet« i gång.

Men hvad skulle man hitta på?

Allmän omröstning skulle afgöra frågan och tante Leontine valdes till hederspresident i rolighetskomitén.

Olika propositioner framlades — fackeltåg, stor middag, utklädningar, tal och adresser från socknens äldste — men allt det der förkastades såsom *tråkigt*, ehuru kanske pompöst.

— Nå, huru vore sällskapsspektakel? frågade Knut och ställde sig inför församlingen med pekfingeret på sin lilla uppnäsa?

— Sällskapsspektakel, ja, bravo, bravo!

Sällskapsspektakel voterades enhälligt och pjeserna valdes af tante Leontine, hvarpå rollutdelningen ögon-

blickligen försiggick, — ett arbete som vid sällskapspektakler vanligen sätter den mest routinerade regissör myror i hufvudet.

— Jag åtager mig älskarinnans roll, sade den unga fröken från hufvudstaden!

— Och jag kunde vara älskare men — blir det ej! — sade kadetten med mörk blick på kusin Alma, som nyss behandlat honom alltför vårdslöst i hans tycke.

— Hvarför icke älskare? frågade Alma och de skälmaktiga flickögonen fixerade »kronans karl« så att han blef röd i synen såsom kanten på hans mössa.

— Det är emot mina principer! svarade Knut med allvar och värdighet.

Såå! Af »förnufsskäl« naturligtvis? —

Som vi veta handlade kadetten Knut aldrig utan *förnufsskäl*. Nu sade honom dessa »att universum styres enligt orubbliga naturlagar«. Och en af desamma, — det visste han ty alla tiders erfarenhet har konstaterat det, — är, att under venstra knappraden på en kadettkurtik slår en liten tingest utsatt för svåra blesyrer af en annan pojkbysing med pil och båge, liggande öfverallt på lur för kamraten i kurtik, när denne ser fruntimmerskjortlar inför sig.

Häraf blir resultaterna: — försummade studier, qvarsittande på klassen, snubbor af lärare och chefskap, med flere svåra olägenheter som ytterst leda till det sorgliga resultat att det dröjer länge med epåletterna.

Alldenstund Knut kände sina axlar skapade för en dylik dekoration med *tjocka fransar* liksom sitt bröst för band och stjernor af alla storlekar, rådde honom *förnufstet* att bli någonting annat än *primo amoroso* när kusin Alma var *primadonna*.

Det var ju bevisligen hennes nöje att steka sina kurtisörer vid sakta eld . . . . och på det hela ta-

get, ... när, tänkte han filosofiskt, »när ha ej kvinnofolk stått i komplott med Hin onde?»

Alltså var man utan älskare.

Hvar skulle nu denne tagas ifrån?

Man kan väl ej tänka sig någon pjes utan älskare heller! hördes flere bekymrade stämmor. Det funderas hit och dit . . . . Utklädda flickor? — Fy så futtigt! — »Mot en sådan älskare vill jag ej spela, förklarade Alma«.

— Jag har honom! jag har honom! skrek Klas plötsligt inspirerad.

— Du har honom? Hvar? hvar?

— Hm . . . m!

— Nå så svara då! Hvar har du honom?

— I vårt nära grannskap.

— Och hvad heter han?

— Eberhard Frank.

Stum förvåning slutande med ett långt:

— Ah! . . . oh!

Blossande kinder hos Alma och Mary.

Men huru genomdrifva på »högre ort« Eberhard Franks kandidatur? —

— Det skall jag åtaga mig, förklarade Alma med mycken tapperhet. *Öfverhetens* öron må vara huru ömtåliga som helst, så måste de höra att saken är nödvändig. Man kan ej få hela spektaklet i gång med mindre än att en skaplig älskare anskaffas. Och då ingen annan finns att tillgå på tio mils omkrets, (ty Klas är ju *père noble* och Knut *dum dräng*) — så . . . så . . . . . jag går sjelf och väcker frågan hos våra styrande!

Och Alma som visste sig vara farmors guldöga, faster Göthas ideal och sin mors tyrann gick beslutamt upp i stora byggningen, der hon så skickligt ställde sina ord att de vunno gehör efter en kort, hviskande

rådplägning mellan det styrande triumviratet, hvarvid friherrinnan Leontine fällde utslaget med orden:

— »Un jeune homme peut se présenter partout, et celui-ci est *très-bien*, je l'ai vu«.

Friherrinnan Leontines åsigt gällde som Kungsord på Hagenäs, och i etikettfrågor rättade man sig blindt efter henne.

Eberhard Frank blef antagen som älskare och Alma skyndade ner till flygelbyggningen att förkunna sin seger.

Klas utsändes till grannen med en färdigskrifven älskareroll i handen men med oro i sinnet, ty han hyste vissa dubier huruvida den utvalde älskaren skulle antaga rollen. »Eberhard Frank är minsann ej så att *ta på hyllan*, han!« mumlade Klas.

Utgången på den diplomatiska missionen afvaktades med stor oro hela dagen och när Klas på eftermiddagen hemkom, möttes han med utropen:

— Nå hur gick det? Nå hur gick det?

— Han kommer!

— Förträffligt!

— Men det har kostat mig finhet och möda. Jag höll redan en stund på att kasta yxen i sjön, ty Eberhard sade bestämdt nej.

— Men hvad var det då som kom honom att gifva med sig?

— Jag hittade på att ge mig ut för deputerad från alla *damerna*, farmor, faster Götha, tante Leontine, mamma, Alma, Mary . . . . . nå, längre kom jag inte, ty nu började han att svigta och gifva tappt . . . . .

— Önskade verkligen *alla* damerna på Hagenäs att jag skulle komma? frågade han. — De *unga* också?

— De unga isynnerhet, bedyrade jag. Han blef röd som ett smultron. — just såsom nu flickorna derborta vid fönstret . . . — hören nu på Alma och Mary,

der vid fönstret —! Alltså Eberhard rodnade, tvekade, men slutligen sade han, och steg upp från sitt staffli, der han för närvarande håller på med ett mycket anslående genre stycke:

— Efter du försäkrar mig att man *önskar* se mig på Hagenäs . . . . att i synnerhet de unga damerna önska! — . . . såkommer jag.

— Topp! vi vänta dig i morgon och tag en fylld kappsäck med dig, ty du slipper ej så snart bort. — Klas tackades för sin skicklighet.

— Fort, fort att plugga sina roller nu! ropade alla om hvartannat. Första repetitionen blir således redan i morgon.

— Herr Klas skulle vara god och komma till herrskapet deruppe och berätta om sin resa! framförde en utskickad från landshöfdingskan och fröken Götha, två *Evas döttrar*, om ock styfva i etikettfrågor. Klas gjorde som man bad, upprepade hvad han redan berättat de unga och åhördes med nyfiket intresse som gaf sig sken af likgiltighet.

Plötsligt fixerade studenten sin farmor och faster och sade torrt;

— En sak förvånar mig mycket. Huru kommer det sig att vi, som ha så ondt om hyggliga grannar, ej undgås med fru Frank?

— Fru Frank?

— Det vill säga, den aldrig hyggligaste af sockenboarne och öfverlägsen i bildning och förstånd, som solens ljus är öfverlägset månans, alla våra andra »goda vänner och trogna grannar«, prestens, kapten Strutts med fru och fem döttrar, sekterskan Dahlia, kommunalrådet Wörlaccus, m. fl.

En hostning och en straffande blick afbröt talarn och fru farmors ögon riktades blinkande på jungfrun som gick genom rummet:

Prenez garde aux domestiques Klas! mumlade landshöfdiegskan.

— Huru vågar du föreslå oss ett sådant umgänge som fru Franks? — sekunderade »det gamla Götha lejon» sin mor och rätade på sig med hela »dygdens majestät».

— Tänk efter förrän du talar, käre Klas, sade hans fru mamma och knyckte honom i sidan.

— Jag ber om ursäkt, mina damer allesamman, svarade med öppet trots studenten och bugade sig för »familjedomstolen» spefullt, — jag vågar vara af fullkomligt annan mening än ni, i fråga om en person som ingen enda af er känner och af hvars umgänge vi alla kunde ha allt att vinna men ingenting att förlora.

— Det går för långt, mumlades doft omkring den rebelliske ynglingen.

— Jag ser, fortfor han hänsynslöst, predikan läses här hvar söndag, jag hör ofta här upprepas med hopknäppta händer: »dömmet icke så varden I icke dömd». Alla christliga dygder beundras ju här med läpparna . . . . hvarföre öfvas ej äfven den uttryckligen af hvarje christen fordrade dygden *fördragsamhet* mot svaga likar, *rättvisa* och kärlek mot dem som ödet förkrossat, — mot en ädel qvinna som egnat sitt lif troget, tåligt åt pligten och menniskokärleken, långt mer än tusende *dygdemönster*? . . . .

— Klas! varnade modren förskräckt.

Klas steg upp och gick till dörren.

— Förlåt mitt herrskap att jag tagit mig friheten säga rentut sanningen. Som den troligen ej här får diskuteras så har jag äran att rekommendera mig.

Med en ny bugning sattes studentmössan på hufvudet och dess egare gick ut med stolta steg.

— Jo, se der ha vi principerna hos vår tids unge män!

Med dessa högtidligt utsaga ord bröt fröken Götha till först den häpna tystnad som uppstått i damernas krets och fortfarit långt efter studentens aftåg.

Fru Thérèse nedslog ögonen af blygd och skräm-
sel och till hälften pulveriserad af blickarne från svär-
mor och svägerska, bestraffande en mor som uppfostrat
sin son med detta »förakt för dygden, för anständig-
heten och det passande«.

— Men när allt går omkring, tog plötsligt friher-
rinnan Leontine till ordet och brast ut i hjertligt skratt,
— så har Klas måhända rätt! Om jag skall dömma
modren efter hennes son, så torde fru Frank vara ett
charmante fruntimmer. Herr Eberhard Frank har jag
i vinter gjort bekantskap med och hans sätt att vara
vittnar om att han uppvuxit i ett finbildadt hem —
utan att tala om att han är talangfull och vacker som
en Antinoüs!

Hela denna *orlofsedel* gaf den fina friherrinnan
Wallenheim så otvunget, ja så lättsinnigt åt en person
öfver hvars lefnadsförhållanden det värsta mörker hvi-
lade, att de andra damerna kände sig rodna på hen-
nes vägnar. De hade svårt att fatta hvad som kom
åt deras estimerade slägtinge, hvars känsla för konve-
nansens fordringar de städse beundrat lika högt som
hennes goda tou.

— Känner du denna såkallade *fru* Franks historia
och hennes sons extraktion, min bästa Leontine? frå-
gade landshöfdingskan med värdighet.

— Jo, något, svarade med samma lätta ton friher-
rinnan, ty jag har hört här små antydningar som upp-
lyst min okunnighet . . . . Nå! . . . . Fru Frank
har haft svaghetsnyder att förebrå sig . . . . Mon
Dieu! det der är utan tvifvel mycket illa . . . . myc-
ket, mycket illa, mina vänner men . . . . sjelfva solen
har ju sina fläckar! Que voulez-vous!

Hon fortfor att skratta och höjde axlarna.

— »Shoking, shoking!« lästes i *det gamla Götha lejons* blick.

Men landshöfdingskan och Trérèse blefvo funder samma. »Efter ändå en person sådan som Leontine icke lägger så stor vikt vid . . . hm! . . . den unga herren kan man ju i alla fall vara artig emot . . . en karl!« Nu blef inom rådkammaren det beslut enhälligt fattadt att Eberhard Frank följande dag skulle emottagas på Hagenäs med utmärkt artighet. Sjelfva »Götha lejon« bekände tyst för sig sjelft att »han ej var så illa«.

Repetitionerna höllos ifrigt och rollerna voro särdeles lyckligt besatta, det kunde på förhand märkas. Alla tecken tydde på att pjesen skulle lyckas och landshöfdingen syntes samvetsgrannt uppfatta sin skyldighet att för tillfället göra sig både döf och blind. Han »anade ingenting« ej ens när han mötte kulisser som inburos förbi hans dörr upp till vinden, dit han numera ej fick sticka sin näsa. Men den som fick draga värsta tungan af theaterbestyren, det var Knut. — Det är ju verksamma andars lott att få åtaga sig hvad som ej medhinnes af andra; — det tråkiga i synnerhet. Han lemnades alltid i sticket med alla svårigheterna och den vanliga refrängen: »snälla Knut, det der lemna vi åt dig att göras!« eller, — »du som alltid är en präktig gosse och hinner med allting« o. s. v.

På detta vis föll på Knuts nacke ansvaret för dekorationsmålningen, uppsättning af theatern, spikande invid takranden der man så godt som hängde i luften, forslandet hit och dit af tunga möbler och mera dylikt. Dessutom ålades honom utförandet af en massa olikartade roller utom *den dumma drängens*. Hvem skulle vara *en röst, vagnsbuller, hund och vånad*, om ej Knut?

Onkel Tobias såg den unge mannens ansträngningar, och skaffade honom biträde från sjelfva Parnassens

höjder, kan man säga. Gubben hemtade en dag i sin »coach« till Hagenäs »den gudomlige Svinaherden«, förfaren i många konster, såsom klistring, målning, förmåga att vara sufför, maskinist och lamptändare och detta med en kärlek till *plastiken*, som var beundransvärd.

En kollaboration mellan denne man och kadetten måste leda till goda resultat, det var gifvet ehuru det ofta hände dem — just i ögonblick af den högsta inspiration, när de stodo med pensel i ena handen och en smörgås i den andra, utarbetande det träd hvarunder de älskande skulle svära hvarann evig trohet — att afbrytas af: — »Knut, kom och var hund! — »hit med vagnsbullret Knut!« — »Räck hit dender våta trasan magister Hellenius!« — »Fäll ridån Knut!«

Att munterhet och skämt ej felades *mellan kulisserna*, kan man tänka.

— Kors, hviskade en dag Klas i syster Marys öra, jag tror *älskaren* far vilse! Han egnar påtagligen *kammarjungfrun* de blickar som borde tillkomma *älskarinnan*. För all del håll honom att respektera dramatikens regler!

Och den illparige studenten skrattade åt systemens blossande rodnad med den fullkomligaste hänsynslöshet.

Men huru det var, började theaterpersonalen komma underfund med att någonting förhandlades i hemlighet mellan onkel Tobias och Siri. De hviskade och tasslade, och ibland bjöd onkel Tobias Siri ut att åka, hvarpå de dröjde halfva dagen borta. Mary såg också knipslug ut, hon var nog med i komplotten, men man blef ej klok på någonting, trots alla försök att komma de sammansvurne på spåren.

— Hvad koka de ihop för en soppa? frågade den ena den andra.

Förrän den stora dagen var inne, (spektakeldagen eller rättare födelsedagen), hände sig att Mary, på tu man hand med onkel Tobias, satte sig inställsamt i soffan bredvid honom, öppnade munnen för att komma fram med någonting, men stannade vid att rodna ända upp till pannan och släta ifrigt ut sin näsduk som låg i hennes knä.

— Nå, hvad vill min lilla kattunge? frågade skratande den skarpsynte gubben. Hvad lyster dig att be mig om? Du är väl inte rädd för onkel Tobias min flicka?

Nej det var Mary inte och det försäkrade hon med tusen smekningar. Och derunder kröp det småningom fram att »Klas tyckte . . . . och Alma tyckte också . . . , och det var mycket troligt att sjelfva tante Leontine också tyckte . . . . att . . . .«

— Att hvad?

— Att, då herr Frank spelar med, så borde hans mor nödvändigt bli bjuden till festiviteten . . . . det vore så förskräckligt ohöfligt att . . . . att lemna henne objuden . . . . tycker onkel inte?

— Jo, jo, nog tycker jag som du . . . . .

— Om bara farmor och alla visste huru hygglig fru Frank är! . . .

— Huru vet *du* då, att hon är så hygglig?

Mary rodnade och bleknade; så när hade hon förrådt hemligheten under skogspromenaden! —

— Jag har ibland på afstånd, . . . stammade hon . . .

— Men jag har på nära håll gjort hennes bekantskap och håller alldeles med dig. Hon är utmärkt hygglig . . . också har jag uppgjort för mig en plan . . .

— En plan att få fru Frank hitbjuden?

— Hm! kanske . . . . man har sett omöjligare saker!

— Ja, det är som jag alltid sagt, onkel är fogeln Phoenix!

— Jag ber, bränn inte upp mig för att få se om jag ur askan skall uppstå förnygrad, ha, ha, ha!

Hvem skulle väl då mera veta råd för allting om man brände upp onkel? Men säg nu huru onkel ämnar gå tillväga med bjudningen . . . . jag lofvar att ej berätta åt någon . . . .

Onkel Tobias lutade sig hemlighetsfullt till hennes öra, såg ytterst viktig ut och efter att ha bragt hennes nyfikenhet upp till kokpunkten hviskade han mystiskt:

— Om någon frågar dig hvad jag i den saken ämnar göra, så svara att du inte vet!

Med dessa ord strödde han hela molnskyar af snus omkring Mary och under hennes nysningar aflägsnade han sig skrattande.

Samma dag likväl, när hela familjen var samlad vid thebordet, grep onkel Tobias sin thekopp med ena handen, höjde den i vädret, lade andra handen på hjertat, och deklamerade ur *Fänrik Stål*:

»Gode gubbar, män och qvinnor finns här någon som
mig hör,
Som vill lyssna till en bjudning af en gammaldags . . . .
parlör«.

Det vill säga, mitt herrskap, slutade gubben sitt tal på prosa, att jag bjuder er samt och synnerligon att passera hela morgondagen på Sjö hos gubben Tobias! Nu ha vi frossat här och lefvat kräseliga; en fastedag kan således vara helsosam. Den bjuder jag er på, — likvisst med tillåtelse för den som sådant åstundar att få taga med matsäck. Jag skall bära den, som Esopus. —

— Vi komma, vi komma! utropades i korus och handklappningar skallade kring bordet, — vi komma, med eller utan matsäck!

Alla voro följande dag med nöje med om färden, så när som på landshöfdingen hvars gikt »grasserade». Landshöfdingskan lemnade åt Bengta alla Märthas bekymmer för sin snart förestående fest, och satte sig med friherrinnan Leontine, fru Thérèse och faster Götha, »våra Nornor« kallade, i stora vagnen förespänd med tre hästar, hvars svansar och mahnar voro utsirade med pioner och kejsarkronor; de unga följde efter i en stor fyrhjulig *char à banc* med Klas till körsven. Tåget slöts med onkel Tobias »coach«, inneslutande i broderlig sänja kadetten Knut och »den gudomliga Svinherden«, hvilka knutit ett fast vänskapsförbund med målarsudden i hand.

Onkel Tobias hade redan dagen förut lemnat Hagenäs. När besökarene uti de ofvan uppräknade ekipagera fingo Sjö i sigte, märkte de sig vara föremål för det festligaste emottagande. Kulörta fanor och vimplar fladdrade från kioskernas och minareternas tinnar och i värdens kabinett sutto Dante och Sappho, Voltaire, Descartes, madame de Sevigné, Molière och Catalani omkransade af ramar bundna af dill, krusmynta och lingonris. Madame Staël hade en solros i sin turban och Newton en pensée i knapphålet, och alla bjödo med leende miner gästerna från Hagenäs vara välkomna.

Öfver lefvande och döde lyste den herrligaste sommarsol och när helsningsglammet något stillat sig slögos matsalsdörrarne upp till allas fröjd, ty de resandes aptit lät starkt känna af sig, — och se! ett ståtligt midagsbord med desserter och viner fröjdade blicken.

— Nå hvem har matsäck med sig? Gif hit! skratade värden.

— Behöfs ej, behöfs ej, svarades lifligt, vi nöja

oss med hvad huset förmår! Men der komma ännu flere gäster!

En gigg stannade nu i sjelfva verket vid trappan och för att emottaga den svartklädda dame som steg derur, gick värden ända ner på gården och ledsagade henne vid sin arm upp i salongen. En ung man i hvit studentmössa följde dem.

— Herr Frank och hans mor! hördes ett doft mummel af dem som nyfiket tittat ut genom salongsfönstret för att taga reda på hvilka de nya gästerna voro.

I detsamma infördes dessa af onkel Tobias, nu till hållning och utseende *friherre von Hemming*.

Med den verldsvana gentlemanens ledighet presenterade han sina gäster för hvarandra, så obesväradt som om här ingenting kunnat ge anledning till ett spändt förhållande. De förstkomne hade för mycken takt, vare detta sagdt till deras beröm, att ej artigt finna sig i saken eller låta den sistkomna gästen märka något spår af missnöje med hennes närvaro. Den främmande på sitt håll uppträdde med en anspråkslös värdighet och ett behag som gjorde det angenämaste intryck, och snart var hon föremål för allmän välvilja.

Värden i huset visade sig dessutom vara mästare i konsten att med otyungen glädtighet, utan någon skenbar möda, sammanföra de stridiga elementerna i sin salong till en lifligt underhållen, allmän konversation, hvori han, på lika fint som skickligt sätt framhöll den främmande damen, och ställde hennes fulländade takt och icke vanliga bildning uti den fördelaktigaste dager.

— Men, mina vänner, hviskade förstulet friherrinnan Leontine till svärmor och svägerskor ännu en smula tvehogsna om rätta sättet att skicka sig, hon är ju ett alldeles charmante fruntimmer! Hvad var det jag sade er? Jag dömde henne efter hennes

son och nu sen I att jag inte hade orätt! För min del är jag rätt nöjd med att ha gjort en så angenäm bekantskap.

Dessa ord verkade ytterst *uppmjukande* på sväger-skorna, ja på sjelfva svärmor, ty när Leontine berömde en person, så kunde inte tvifvel mera gifvas att icke denna person var »comme il faut».

— Se på farmor, hon humaniserar sig förunderligt! hviskade Klas skrattande till Mary, och — hvad tycks? — vårt »gamla Götha lejon» räcker ut samets-tassen! —

Kanske hade friherrinnan Leontine dock ej gått långt i artighet och *intimité* med den främmande, hade hon ej varit eggad af en hemlig sporre. Alma släppte ej sin fru mor ur sigte och Almas vilja gaf den först-nämndas handlingssätt den riktning dottern önskade, liksom friherrinnan Leontine i sin tur beherrskade landshöfdingskan med dotter och svärdotter. — Alltså, Alma visste sig hålla i sin hand trådarne som satte komedin i gång och hon ryckte utan skonsamhet på dessa trådar, det kan ej nekas. En viss republikansk frihetsanda blåste för öfrigt lif i sällskapet, som för närvarande *frigjort sig från allt *öfverheltigt* förmyn-derskap.

På eftermiddagen försvunno en i sender af de unga ur salongen och efter en liten stund af afmattning i samtalet inträdde onkel Tobias och bjöd damerna till en grotta i parken der *Charade en action* utfördes. En löfruska framför grottans öppning tje-nade till ridå och trädgårdsbänkar utgjorde loger för spektatörerne.

— Första ordets första stafvelse, mitt herrskap! annonserade onkel Tobias och drog bort löfruskan.

I den starkt eklärerade grottans midt syntes nu Klas, bärande på sina axlar Eberhard Frank som bar på sina axlar kadetten Knut. De voro behängda med

ett gammalt segel som af dem bildade en figur i öfvernaturlig storlek. — Ridån föll, eller rättare sköts för.

— Andra stafvelsen! utropade det lefvande programmet; ha ni gissat att den första var *stor*?

I en ring sutto nu flickorna alla, ombonade med hycklen om kindbenen och med jemmerliga miner.

— Nu *slutordet*! skreks åter, af onkel Tobias.

Denna gång framträdde Klas med ett svart färskinn öfver axeln och en klubba i handen, hvilken klubba hotfullt upplyftades öfver en kropp insvept uti en afvigvänd tulubb och försedd med tre grinande hufvuden i hvilka man kunde spåra ett visst tycke af Siri, Anna och Knut. Den verkliga *infernaliska* naturtrohet hvarmed kadetten skälde och morrade, skulle heltvisst ha kommit gamle Cerberus att tjuta af fröjd på den punkt af underjorden der denne ryktbare hund ligger begrafven, om han sett sig så väl framställd.

— Nå, hvem gissar till ordet?

Storverk! ropade friherrinnan Leontine klappade händerna, *Herkules besegrar Cerberus*.

Det andra ordet var *sur—pris* (surpris). I första stafvelsen Knut och Siri, som apor, bitande i en frukt hvilken, att dömma af grimaserna, smakade fasligt *sur!* Den andra stafvelsen en tablå ur Olympen:

På ett utskjutande klippblock i fonden af grottan satt Eberhard Frank med hederstaf i handen och en blomkrans öfver sina vackra bruna lockar, nedfallande på en hvit mantel.

Vid hans fötter, skilda från honom genom ett skrank af blommande rönqvistar, stodo: —

Alma, som *Juno*, (med drottningdiadêmet af ett par brons gardinhållare, mantel af faster Göthas röda schal och spira af en trumpinne öfverklädd med gullpapper).

Clara som *Minerva* (i Knuts kask, hushållerskans

brokiga ullkjol och skölden fabricerad af ett stort kittellock med ett Meduse-hufvud af papper klistradt derpå) och

Mary som *Venus* (i hvit klädning fullströdd med blommor, det långa guldglänsande håret upplöst öfver axlarne och en myrtenkrans på hjessan).

Kärleksgudinnan i Olympen hade måhända icke funnit sig missnöjd med sin representant i parken på Sjö, och Paris uppe på klippan, som med äpplet i hand satt färdig att utdela sitt pris åt *den skönaste*, tvekade ej en enda minut mellan de tre rivaliserande gudinnorna.

Med en blick full af hänförelse räckte han äpplet — såsom Mythen det bestämdt — åt Venus (Mary!).

Änskönt hennes medtäflerskor ej, som fördom, hade makt att uppväcka ett tio-årigt krig af harm häröfver, slungade dock äfven här Olympens drottning, *Alma-Juno*, en mörk och afundsjuk blick på den lyckliga som rodnande mottog skönhetsens pris tilldeladt henne med omisskännelig beundran och tillbedjan.

Hela roligheten slutade med en *surpris* hvaraf spektatörerne hoppade högt upp; — ett par pistolskott affyrades i nacken på dem af Knut, som stod der flåsande med ett eldkol i munnen.

Applåderna ville aldrig taga slut och alla, alla de medspelande framropades. Stämningen var den mest lifvade och man stannade qvar i parken för att njuta af den herrliga eftermiddagen. Friherrinnan Leontine trädde sin arm inom värdens och inledde med honom ett samtal som, ehuru mycket lifligt, dock fördes med låg röst. — Man kunde blott uppsnappa slutorden — och detta var faster Götha förbehållit, som smög sig i hack och häl efter de hviskande:

— Var lugn, onkel, nog skall jag bearbeta svär-

mor och svägerskorna; svärfar blir nog också nöjd med saken! I morgon göra vi *henne* en visite.

Dessa ord hörde fröken Götha med egna öron, men hvad menade Leontine med dem?

När qvällen inbröt lektes blindbock på den stora gräsplanen och munterheten blef alldeles uppsluppen. Den enda som såg fundersam ut var Alma. Hon undrade hvad det var för en sällsam slump att Eberhard Frank, (hvars ögon hon sjelf bundit för), alltid fick fast Mary och icke henne, Alma, som likväl höll sig så nära honom?

När månen gick upp — ty oaktadt Almnackans påstående att de ljusa nätterna förtager den allt sken, lyste den klara Luna i all herrlighet med sitt runda ansigte, — börjades balen.

Nu framträdde »den gudomliga svinaherden« med sin klassiska fiol, och den hade samma verkan såsom fordom speleverken trakterade af Orpheus och Amphion: — stockar och stenar sattes i rörelse deraf och yrsorna i gräset förstärkte musiken.

Kadetten Knut utvecklade en otrolig färdighet i vissa roterande rörelser, — kallade af honom vals — som utfördes i cirklar ej mycket större än en tallriks omkrets, och hade ej han sjelf, såväl som hans meddansarinnor varit utrustade med starka hufvuden, skulle de ha kunnat sluta med en slagattack.

Men allting måste hafva ett slut och det hade onkel Tobias bjudning äfven, — till saknad för de bjudna gästerna som haft »riktigt roligt«. — Också rodnade himmeln i öster när man skildes åt och morgondaggen kastade med slösande prakt sina juvelsdroppar på vägen som doftade för de resande af linneor, krusmynta, jungfru Marie sänghalm och andra örter hvaröfver skalbaggar och nyckelpigor spatserade för att med sina guldglänsande och rödprickiga ryggar gemera »relief« åt grönskan. Den åldriga poeten stan-

nade ensam kvar och höjde från sin trappa en glad blick mot skyn, i det han mumlade:

»Gud vare lof för frihet och frid, här på jorden!»

Kapitlet XII.

Gästabad och stränghetsbud.

— Nej, gammal är jag och har redan sett ett och hvarje i världen, men sådanhär spektakel har jag ej upplefvat!

Det var ur jungfru Bengtas bekymrade hjerta dessa suckar bröto fram, dagen efter utfärden till Sjö som gaf anledning till en ny utfärd. Den aktade tro-tjenarinnan satt i sitt köksfönster, ett förbluffadt åsynavittne till att hennes matmor, fru landshöfdingskan Wallenheim, med dotter och två svärdöttrar — deribland en friherrinna — steg upp i nya vagnen, »landshöfdingens egen balalajka» och körde i friskt traf med tre ståtliga mörkbruna hästar för att aflägga ett besök — hvem hade kunnat tro något dylikt? . . . hos fru Frank!

— Nog är det nu världens sista tider! klagade Bengta med händerna korsade öfver sitt blårutiga bomullsförkläde och med hufvudet i vaggande rörelse såsom en chinesisk porslins-mandarin. Konsternerade stodo kring henne likaledes husets öfriga pigor som aldrig om fru Frank hört ur landshöfdingskans mun annat omdöme än att det var »en otäcka».

— Nog trodde jag att både landshöfdingskan och fröken Götha hade mera *amunition* uti sig än att söka upp den *frun* som hela världen vet att är en *mam-*

sell . . . . . skön mamsell, med en fullvuxen son!
 — Men jag gissar, jag, huru det hänger ihop! Det är hon, Helsingfors fröken, som lockar alla här i huset att dansa efter sin pipa, — söta mamma i första rummet — och *mamsellens* son har vridit hufvudet på Helsingfors fröken! Nånå, statsrådet kommer i morgon och han är allt styf i nacken han! Få se hvad han skall tycka om utfärden . . . . . Men man för honom väl, som vanligt, bakom ljuset. »Tala inte om det för min man!» — »Inte ett ord åt pappa!» heter det nog igen.

Hå, hå sådana tider och sådana seder!

Slagna af allvart i Bengtas röst, ehuru ännu med utbildadt omdöme öfver den timade skandalen, började pigorna inse att deras husbondsfolks anseende på något sätt sattes på spel, och att landshöfdingens nya *balalajka* gjorde en resa som bordt blifva ogjord.

Omsider randades födelsedagen, till hvilken fest bjudning blifvit utfärdad rundt kring socknen. Dagen börjades med gratulationer, verser af Klas, ett blomsterprydt kaffebord med sin *officiella* kringla, ett par broderade tofflor af fröken Götha, en kör afsjungen af ungdomen; — och just som kaffet inbars, en stor surpris. — Statsrådet Wallenheim framträdde i all sin glans och herrlighet för att lyckönska sin gamla far. Dagen till ära hade embetsmannen lösslitit sig från sina öfverhetliga värf med risk att låta statsvagnen rulla utan styre.

Det mystiska arbetet på vinden nådde äfven sin fullbordan; kadetten Knut och den »gudomlige svinaherden» voro nöjda med sitt verk och hade skäl der till, ty den lilla theater de uppställt och målat var mästerlig och på ridån var ett motiv ur *Ilias åttonde sång*.

Aftonen kom och vagn efter vagn, chäs efter chäs rullade in på Hagenäs gård.

Bland gästernas antal syntes en, som tilldrog sig allmän uppmärksamhet. Det var den nye grannen Tittulärrådet Korneman, en Kræsus från Petersburg, som nyligen köpt sig ett sommarnöje vid en herrlig insjö i socknen och nu förbluffade hela orten med en lyx som i dessa landsändar förr ej blifvit skådad. Han sågs i dag för första gången i större sällskap och väckte den tillbörliga nyfikenhet han hade rätt att fordra för sina pengar.

Hvart han vände sig i Hagenäs salongen uppkallade han ett doft mummel: —

— Han skall vara miljonär!

— Är han gift?

— Jaså, han är ogift! . . . . . så hygglig han ser ut!

— Men han ser gammal ut söta mamma!

— Prat, det är ju en man i sina bästa år.

— Ful är han det kan ej hjälpas!

— Hvem fäster sig vid en karls utseende!

— Månne han ämnar umgås med alla sockneboarne?

Så der ungefär föllo sig hviskningarne mellan mammor och pior, de förstnämnda skänkan det »gyllene skinnet» sin odelade beundran, de sednare nedtystande i sitt inre en upprorisk röst som ropade: fy hvad han är obehaglig!« Ungdomen på Hagenäs skänkte honom föga och ingen uppmärksamhet, de hade andra saker att bekymra sig om.

— Men hvar dröjer den Frank? hviskade de sins emellan . . . . hvar dröja de *båda* och huru skall deras mottagande gå för sig?

I detsamma öppnades salongsdörren och lemnade inträde åt — Eberhard Frank ensam.

Han såg ut som en fulländad gentleman, när han med en praktfull blombukett i handen framträdde till

landshöfdingen, dagens hjelte, och, ledigt bugande utan blyghet liksom utan framfusighet, utbragte sin gratulation beledsagad af »en vörnadsfull helsning från hans mor jemte hennes största tacksamhet för herrskapets godhet att vilja se henne här, men en svår hufvudverk« o. s. v.

— Åh, så ledsamt!

— Vi regrettera ofantligt! . . . .

— Hvilken otur för oss!

Sådana voro svaren med *hög* röst. Ohörbart läto de ungefär såhär:

— Det var då för väl att hon blef borta!

Nå, nu voro alla gäster komna och de inbjödos, efter slutad thédrickning, att stiga upp för vindstrappan — kransad och löfvad till detta högtidliga tillfälle. Bänkar i rader väntade spektatörerne och man place-rade sig så godt man kunde för att inte skymmas af hufvuden med koiffyrer eller af breda ryggar.

En klocka gaf signalen och midt emot åskådarbänkarne uppgick ridån för en väl eklärerad scen hvarå ett muntert stycke utfördes med mycken talang af Klas, som *père noble*, Eberhard Frank som *älskare*, Alma som *älskarinna*, Mary som *kammarjungfru* och Knut som *dum dräng*, *vangsbuller*, *åska*, *spöke*, *en obekant* och *hund*.

Det mästerskap hvadmed alla dessa sinsemellan olika roller utfördes bevisade hos kadetten Knut en mångsidighet som kunnat göra af honom en stjärna på dramatikens himmel, såvida ej fäderneslandets för-svar legat honom om hjertat.

Allt gick förträffligt. Ingen kom af sig, ingen skrattade, ingen talade för sagta och sufflören anlidades ganska sällan.

— Kors, hvad den kammarjungfrun är charmante! En liten för söt unge! — hviskade den Peterburgske Kresus till sin granne och kysste på fingrarne.

— Här är ju hela socknen församlad!
 — Nå ser befallningsman, der står ju kapten Strutts också! Att han då kan ha lust att vara ute i sällskap, stackars karl!

— Har det händt honom någon olycka fru Gös?

— Herre Gud har befallningsman inte hört? Hans hustru har ju nyss fått sin *sjette* dotter.

— Sådan otur!

— Säg inte annat! Och friska och frodiga barn äro de; gudnås nog komma de väl att lefva allesamman.

— Stackars Struttsen! Hvad vore det för nöd om det vore sex gossar!

— Ser mamsell Vörlacca huru den Peterburgska herren sitter och betraktar Mary Wallenheim? Hans *pinsné* är ej borta från ögat.

— Ja men hon går unnan honom idkeligen.

— Pytt! det är bara tillgjordhet!

— Statsrådet Wallenheim sitter der i hörnet och kurtiserar så ifrigt sin fru. Se huru lifligt han hviskar i hennes öra. De äro ännu förtjusta i hvarandra som ett nygift par.

Denna anmärkning syntes helt befogad vid en blick på det värda äkta paret som i sjelfva verket förde ett samtal af hvilket ingen af sällskapet kunde uppsnappa ett ord, men som såg mycket vänligt och gladt ut att dömma af statsrådets småleende min. Vi kunna kanske taga oss friheten att lyssna, min gode läsare, utan att anses mycket närgångne. Det är statsrådet som för ordet:

— Jag måste säga dig Leontine, hviskar han, att din blindhet, din tanklöshet och ditt lättsinne öfvergått alla gränser här på landet. Är det möjligt att du icke märkt huru förälskad Alma är i den der studentglopen som Klas troligen släpat hit till huset?

— Men, bäste Anton, det är väl ej farligt? . . .

— Inte farligt med Almas lynne? Hon gör sig ej

ens mödan att dölja sina känslor. Och du låter dem här midt för dina ögon i veckotal upprepa sina ömma tirader och trycka hvarandras händer och falla i hvarandras armar, med sådana blickar som Almas der nyss på scenen!

— Men det är ju bara en spelt roll.

— Inga undanflygter! Är du nog dåraktig för att ej begripa hvar sådant kan leda? Men det är ej nog ännu. I stället att afvärja faran hvad gör du? Jag hör ju att du drifvit din glömska af det passande ända derhän att du med din dotter — min hustru och min dotter — gjort en visite hos herr studenten Franks mor, en vanryktad äfventyrerska! Detta, Leontine, detta går då sannerligen för långt och jag skall vid Gud, göra slut på dessa upptåger! Vi resa i morgon . . . eller sist i öfvermorgon och det är min uttryckliga befallning — hör du befallning! — att vår dörr hädanefter blir fullkomligt stängd för studenten Frank och att Alma ej mera fortsätter den bekantskapen. Förstår du mig? Dig, som hennes mor, tillkommer det att hindra dumt prat. Ja, kanske sättes här redan i omlopp förlofningsrykten som skola afklippas, det lofvar jag. Beherrska dig Leontine, man ser på oss! Bjud till att se glad och obekymrad ut och håll ögonen på Alma! Jag trodde ej ditt uppförande så lätt-sinnigt och obetänksamt som jag ser det är när du lemnas på egen hand.

När han lyktat sitt *vänliga* tal uppsteg den äkta mannen, nickade förtroligt åt sin hustru som hade svårt att återhålla sina tårar lik ett skrämtdt, upptuktadt barn, och derefter deltog herr statsrådet nedlåtande i samtal här och der bland de spridda grupperna i salongen.

En timma derpå se vi honom med en cigarr mellan tänderna promenera af och an i den präktiga alleen som ledde upp till trappan och för närvarande

— Här är ju hela socknen församlad!
 — Nå ser befallningsman, der står ju kapten Strutts också! Att han då kan ha lust att vara ute i sällskap, stackars karl!

— Har det händt honom någon olycka fru Gös?
 — Herre Gud har befallningsman inte hört? Hans hustru har ju nyss fått sin *sjette* dotter.

— Sådan otur!
 — Säg inte annat! Och friska och frodiga barn äro de; gudnås nog komma de väl att lefva allesamman.
 — Stackars Struttsen! Hvad vore det för nöd om det vore sex gossar!

— Ser mamsell Vörlacca huru den Peterburgska herren sitter och betraktar Mary Wallenheim? Hans *pinsné* är ej borta från ögat.

— Ja men hon går unnan honom idkeligen.
 — Pytt! det är bara tillgjordhet!
 — Statsrådet Wallenheim sitter der i hörnet och kurtiserar så ifrigt sin fru. Se huru lifligt han hviskar i hennes öra. De äro ännu förtjusta i hvarandra som ett nygift par.

Denna anmärkning syntes helt befogad vid en blick på det värda äkta paret som i sjelfva verket förde ett samtal af hvilket ingen af sällskapet kunde uppsnappa ett ord, men som såg mycket vänligt och gladt ut att dömma af statsrådets småleende min. Vi kunna kanske taga oss friheten att lyssna, min gode läsare, utan att anses mycket närgångne. Det är statsrådet som för ordet:

— Jag måste säga dig Leontine, hviskar han, att din blindhet, din tanklöshet och ditt lättsinne öfvergått alla gränser här på landet. Är det möjligt att du icke märkt huru förälskad Alma är i den der studentglopen som Klas troligen släpat hit till huset?

— Men, bäste Anton, det är väl ej farligt? . . .
 — Inte farligt med Almas lynne? Hon gör sig ej

ens mödan att dölja sina känslor. Och du låter dem här midt för dina ögon i veckotal upprepa sina ömma tirader och trycka hvarandras händer och falla i hvarandras armar, med sådana blickar som Almas der nyss på scenen!

— Men det är ju bara en spelt roll.

— Inga undanflygter! Är du nog dåraktig för att ej begripa hvart sådant kan leda? Men det är ej nog ännu. I stället att afvärja faran hvad gör du? Jag hör ju att du drifvit din glömska af det passande ända derhän att du med din dotter — min hustru och min dotter — gjort en visite hos herr studenten Franks mor, en vanryktad äfventyrerska! Detta, Leontine, detta går då sannerligen för långt och jag skall vid Gud, göra slut på dessa upptåger! Vi resa i morgon . . . eller sist i öfvermorgon och det är min uttryckliga befallning — hör du befallning! — att vår dörr hädanefter blir fullkomligt stängd för studenten Frank och att Alma ej mera fortsätter den bekantskapen. Förstår du mig? Dig, som hennes mor, tillkommer det att hindra dumt prat. Ja, kanske sättes här redan i omlopp förlofningsrykten som skola afklippas, det lofvar jag. Beherrska dig Leontine, man ser på oss! Bjud till att se glad och obekymrad ut och håll ögonen på Alma! Jag trodde ej ditt uppförande så lätt-sinnigt och obetänksamt som jag ser det är när du lemnas på egen hand.

När han lyktat sitt *vänliga* tal uppsteg den äkta mannen, nickade förtroligt åt sin hustru som hade svårt att återhålla sina tårar lik ett skrämmt, upptuktadt barn, och derefter deltog herr statsrådet nedlåtande i samtal här och der bland de spridda grupperna i salongen.

En timma derpå se vi honom med en cigarr mellan tänderna promenera af och an i den präktiga alleen som ledde upp till trappan och för närvarande

var tom på folk. Vecket mellan vandrarns ögonbryn var djupt och de knutna händerna bevisade att en våldsamt harm jäste inom honom.

Aftonen var förunderligen ljum och balsamisk och hela universum andades frid och harmoni, naturens bord stod dukadt med yppig slösaktighet, inbjudande sina barn — ja ända till den minsta insekt — till sorglös njutning af den närvarande stunden. Denna maning lyddes ifrigt af de *förnuftslöse* varelserna som, ända från larfven krälände i jordens mull upp till foglarne under den högblå himmelen och myriader, liksom i sällhetsrus kringdansande, myggsvärmar, sjöngo hvar på sitt tungomål en hymn till världarnes styresman. Blommor och gräs vaggade, iklädda sina högtidsskrudar, för vinden och läto förbilande fläktar kringbära dofterna från sina kalkar, och på ett litet afstånd, nere i parken, hördes sorlet af en förrinnande bäck, som hoppade lekfullt mellan mossor och brokiga stenar, liksom pratande tok med små najader gömda vid stranden.

Men oberörd af den lifvets fullhet som omgaf honom framgick genom parken den enslige mörke gestalten, utblåsande bask rök som skämde den blomsterdoftande luften omkring honom. Ingen dallring af fröjd uppväcktes i hans inre af himmelens och jordens herrlighet hängjuten öfver nejden i många gestalter, såsom den synliga uppenbarelsen af en osynlig verldsande, Gud, kärleken, talande i den minsta atom till alla sina skapade verk. Det högst begåfvade af dessa, den tänkande och sjelfmedvetna *menniskan* stålsatte sig här mot de ljufva, välgörande intryck som från alla håll och kanter trängde sig på honom. Döf och blind för all lefnadslust förbittrade den *förnuftige* varelsen för sig stundens behag genom grubbel öfver förvecklingar i framtiden — som kanske ej var honom beskärd.

Utstyrd i sina band och stjernor, med sitt högt

burna hufvud och medvetandet om sin afvundade ställning, var han urståndsatt att njuta någon fröjd, och den minsta dagmask i gräset tog lifvet mera filosofiskt än han.

— Hon trotsar mig, hon uppenbart trotsar mig! mumlade han med kort andedrägt. Men jag skall visa att jag är hennes far! —

På dessa ord följde andlös tystnad; vandraren stannade och lyssnade . . .

Han utsläckte cigarren och smög sig bakom en stor fläderbuske som gjorde honom osynlig för ett ungt par närmande sig bänken invid den blommande busken. Det var en vacker flicka och en smärt yngling, hvars drag ej voro olika hvarandras. Der låg *syskontycke* i dem.

— Hvilken glad, hvilken oförgätlig tid, som nu lider till sitt slut! — utropade suckande den unga flickan och slog sig ner på bänken, inbjudande sin kavaller att upptaga platsen bredvid henne. Ack, herr Frank, den skall kvarstå som en ljuspunkt i mitt minne sålänge jag lefver!

— Ja, vi ha i sanning haft ett par glada veckor här! svarade ynglingen undvikande.

— Och huru lätt man blir vänner så här under landtlifvets enkelhet! Ni måste lofva mig att . . . låta denna vänskap fortfara och att ofta besöka oss i staden. Detta löfte begär jag innerligt af er, herr Eberhard!

Ett ögonblicks tystnag uppstod.

— Goda fröken, började derpå den unge mannen långsamt och med allvar i rösten, men utan värme, jag ber er vara öfvertygad om att jag alltid med tacksamhet skall påminna mig den välvilja och hjertlighet ni visat mig, men er smickrande inbjudning till ert föräldrahem fruktar jag att jag ej skall kunna . . .

hörsamma . . . . i anseende till att min tid ej skall tillåta mig att besöka sällskap i vinter . . .

— Ah, jag förstår, herr artist! ni tänker egna er odeladt åt målarkonsten! Det är väl då i er atelier edra vänner få uppsöka er — åtminstone med tanken. Ingen deltagar i edra framtidssträfvanden mera . . . . systerligt än jag, låt mig gifva er denna försäkran.

Hon räckte sin granne handen som han slöt i sin, i det han uppsteg och bugade.

— Huru förtjusta voro vi ej alla, fortsatte allt lifvigare den unga flickan, af de om sann konstnärskallelse vittnande taflor som vi beundrade i er mors salong häromdagen! Detta lilla hem har hos oss alla kvarlemnadt intrycket af den renaste poesi!

Eberhards läppar vidrörde nu hastigt den hand som ännu ej dragit sig från hans.

— Tack fröken! numlade han med känsla.

— Jag har en bön på läpparne, fortfor hon, uppmuntrad af den vekare sinnesstämningen hos åhöraren, men skulle aldrig våga uttala den om jag ej trodde mig få ställa den till . . . . en vän som håller af mig. —

Eberhard bugade åter. —

— Och till denna vän säger jag nu, utan fruktan att såra den ömtåliga grannligheten och stolthet som jag vet utgöra grundlaget i hans karaktär: — låt en varmt tillgifven väninna, bistå er vid edra bemödanden att framtränga på konstnärspanan till det höga mål er Genius anvisar er. Den blinda slumpen har förvägrat er det materiella fortkomstmedlet som jag kan tillskjuta er . . . . en konst- och studieresa måste ni företaga och medlen dertill, — o, herr Eberhard! gör mig outsägligt lycklig, låt mig . . . . .

— Min fröken, afbröt den tilltalade hvars röst lindrigt darrade — jag vet ej om jag skall våga för-

stå den ansyftning ni gör på att vilja räcka mig understöd? . .

— Icke denna ton, herr Frank! Eberhard, min bror, min vän, icke denna kalla ton! Begagnar man den mot — en syster?

— Förlåt, fröken Alma, om jag sårar er, men innan vi gå vidare i detta samtal måste jag ge er tillkänna mitt fasta, mitt oryggliga beslut: — att aldrig, af någon främmande emottaga en hjälp, som, huru grannlaga den än räcket, i mina ögon finge utseende af en allmosa. Den som nyss på så älskvärdt sätt gifvit mig försäkran om systerligt intresse skall ej, derom är jag viss, nånsin mera mellan oss väcka en fråga som kränker min, låt vara öfverdrifna stolthet; — en fråga som aldrig *jag* gifvit anledning till, som måste förfalla då jag allvarsamt ber er derom. Jag begagnar nu detta ögonblick för att med samma säga er ett hjertligt, ett tacksamt farväl och ber er tro att, äfven om våra vägar ej skola korsas hvarandra ofta här i verlden, ni dock i mig städse skall kunna påräkna en trofast och upprigtig vän, fröken Wallenheim.

Den unge mannen gjorde en djup, vördnadsfull bugning för sin stumma, djupt upprörda åhörarinna och försvann inåt parkens aflägsnaste hörn.

En liten stund efter hans aflägsnande från bänken intogs den bredvid Alma ledigblefna platsen af en person den hon ej väntade. Statsrådet Wallenheim trädde inför sin dotter, blekare ännu än han vanligtvis var och tilltalade henne med en röst hvars skärande ironi väckte henne ur sina drömmar på föga behagligt sätt:

— Jag gratulerar dig, min kära Alma, sade denna röst, att här på landet ha utvecklat förvånande dramatiska anlag! Jag får blott säga att din far . . .

— Icke vinner sin dotters aktning genom att nedlåta sig till spioneri! — klang med vibrerande trots

dotterns svar i det hon reste sig från bänken med flammande blick.

— Alma! jag tror du förlorat förståndet! Glömmer du till hvem du talar?

— På intet sätt och vis! Jag talar till en styresman som från barndomen tvungit mig och oss alla att inför honom städse bära hyckleriets mask och visa oss ödmjukt underdåniga hans vilja, äfven då vi ej bordt göra det; då vi förnedrade oss deraf! Denna mask qväfver mig nu och jag aflyftar den för att framstå i min rätta gestalt inför en far som känner mig illa om han tror sig kunna af mig forma samma mjuka vaxfigur utan egna tycken, och egna åsigter, som . . .

— Håll Alma! betänk dina ord . . .

— Jag har betänkt dem och får säga . . .

— Att du ber mig om mitt samtycke till din förening med den der landsstrykarn som nyss lemnade dig?

— Alldeles, min far! Denna »landsstrykare«, om hvars högsinnade tänkesätt *lyssnaren* till vårt samtal kunde öfvertyga sig, älskar jag med hela styrkan af min själ och ehvad det än må kosta mig skall jag söka vinna hans genkärlek! Detta är min fulla, men skliga rättighet.

— Förträffligt. Min *fördomsfria* dotter känner naturligtvis sin utkorades härkomst? Hans *hederliga* mor är föremålet för din beundran . . . förmodar jag?

— För min beundran och djupaste aktning, ja min far. Jag ser i henne en af världens hårda, gräsliga fördomar förtrampad qvinna, som, efter att ha varit offer för en skurk hvilken gått fri allt ansvar under det hon ensam burit straffet för hans brottslighet, framlefvat ett lif fullt af tunga bördor och ödmjuk försakelse af sig sjelf, utan att en enda minut svigta vid uppfyllelsen af sina pligter mot det barn hon

fostrat till en utmärkt ung man, den hans fader skamligt öfvergifvit . . . .

— Inte ett ord mera! Dina sentimentalaste teorier insupna ur romaner, gälla ej inom samhällslifvet och det torde ej bli en ung flicka som reformerar världen . . . . Jag afbryter alla vidare deklamationer och får här blott delgifva dig min uttryckliga vilja. Den är att du för framtiden ej blott afbryter umgänget med herr Frank och hans *hedervärda* mor, utan ock slår ur hågen alla tankar på att fortsätta din löjliga roman. Jag hoppas du har bibehållit en så stor dosis sundt förnuft som att begripa att *mitt* hus ej står öppet, och *mina* pengar ej skola stå till tjenst för din riddare utan fruktan och tadel, och hans slinka till mor.

— Låt oss stanna inom höflighetens gränser, min far, afbröt lugnt Alma. Uppriktigt sagdt, edra *önsknningar* äro uttalade med en något beslutsam ton, men det återstår i alla fall att se huru de bli uppfyllda! Jag för min del bekänner att jag icke vördar tillfyllas edra familje fördomar och till följe deraf torde jag ej anse mig förpligtad att för deras skull qväfva i mitt hjerta den enda sanna och hängifna känsla som nånsin blifvit väckt der. Jag ämnar fatta som det högsta lefnadsmål att sträfva efter vinnandet af den der »landsstrykarens« kärlek, och om hans »slinka« till mor en dag såsom sin dotter vill trycka mig till sitt bröst, skall jag ha funnit den högsta sällhet jorden kan bjuda mig.

— Nej, detta går vid den lefvande Guden för långt! hväste nu statsrådet med en af raseri nästan qväfd röst, i det hans ansigte förvrängdes på ett skrämmande sätt. — Jaså, du är besluten att trotsa din far? Välan! Låt se hvem af oss skall bli segrande i den strid du i ditt vanvett går att framkalla ossemellan!

— Det skall framtiden utvisa, blef det lugna svaret. Jag ber er blott påminna er att jag är *er dotter*

och att samma blod flyter i våra ådror . . . Pappa gör orätt i att från min sida vänta den karaktärlöshet och undfallenhet som . . . som . . .

Hon afbröt sig, smålog och blickade utan en skynt af räddhoga sin dödsbleka motståndare rakt i ansigtet.

— Men vi göra kanske klokast i att här afbryta vårt samtal, fortfor hon med samma lugna, spefulla ton. Det tjenar blott till att bringa våra lynnen ur sin jemvigt . . . . . Tänk hvad *verlden* skulle säga om den vore vittne till att statsrådet Wallenheim förlorat sin självbeherrskning och blifvit bragt från höjden af det sublimala till . . . . . Nej, det går aldrig an! Hör, spelas det ej upp en vals derinne? . . . Lugna sig nu, lilla goda pappa, här på egen hand.

Hon gjorde en behaglig böjning på hufvudet och lemnade statsrådet qvarsittande på bänken med krit-hvita, hårdt sammanpräссade läppar och ett förfärligt uttryck i de vidt uppspärrade, färglösa kattögonen.

— *Min* dotter, sade hon . . . . . stönade han, — ja, hon är min dotter, och det betyder att *ingen-ting*, skall hindra henne att gå fram till det mål passionen förespeglar henne! Och modren skall hjälpa henne ty denna slappa karaktär kan ej motstå en kufvande viljas påtryckning . . . . .

— Och hvem har, från dess sjuttonde år arbetat på att forma den »slappa karaktären« till hvad den nu är? frågade en tyst anklagare inom *makens*, Leontines makes bröst.

-- Förräderi omger mig öfverallt i mitt hus . . . . . återtog statsrådet sin afbrutna tankegång och försökte nertysta den besvärliga »anklagaren«. — Ingen vaksamhet skall från min sida förslå . . . . .

— Despoters vanliga lott! återtog anklagaren utan skonsamhet. Genom lögner och list bjuder städse slafven till att göra sin boja lättare. Moralen kan blott gå hand i hand med frihet och rättvisa! — Mennisko-

själen är ej en mekanisk som fogligt lyder trycket af en vilja *utifrån*; hon känner sig vara af gudomligt ursprung, det vill säga *friboren*. När skolen I fatta detta herrar sjelfherrskare?

Nästän förlamad satt statsrådet qvar på bänken invid fläderbusken och hans tankar flögo hit och dit; han kände sig hjälplös i den labyrinth dit han förrrat sig. —

— Sade hon ej åt honom någonting om en tillernad konst- och studieresa? frågade sig den betryckte mannen slutligen med ljusnande blick. Nu har jag det!

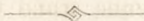
Pengar äro en god talman och den der »Apollo» måste väl ej vara omutlig! — Det beror förmodligen på summans storlek! . . . . Får jag sällskapet bort från hela landet så faller den uppdämda floden väl åter inom sina naturliga bräddar . . . . Derpå gifter jag bort Alma! . . . . Godt! I morgon sätter jag min plan i verket.

När gästerna lemnat Hagenäs och statsrådet gick till sängs sade han till sin betjent:

— Svenson, min vagn skall vara förespänd i morgon bitti klockan 9. — Och du skall skaffa mig bland underhafvarne en kusk som hittar till alla grannarne här i socknen.

— Skall jag följa med, Hansnåd?

— Nej, jag återvänder till middagen. Jag vill bese ett par egendommar som äro till salu här i trakten. Svenson bugade sig och gick.

Kapitlet XIII.

Nemesis divina.

— Det var riktigt roligt att spektaklet lyckades så bra och att du var nöjd med din afton, min Eberhard! — sade fru Frank till sin son när hon, dagen efter Hagenäs festen, satt med honom vid kaffebordet under öppna fönstret, vettande mot inkörsporten och bekransadt med murgrönsrankor.

— Ja, jag skulle verkligen ha haft utmärkt roligt, älskade mamma, om ej luften i salongen varit liksom förpestad . . . .

— Förpestad? Af hvad?

— Af ett sorts lejon från Petersburg, nyligen vorde godsegare här i vårt grannskap. Det var då en kardborre att haka sig fast i de unga damernas släp! Den der gamla gråhåriga stollen hade inte försyn att göra sin kur för dem som kunnat vara hans barnabarn!

— Oförlåtligt gjordt af honom, ty derigenom stod han utan tvifvel i vägen för kavaljerer med mörka lockar? . . . .

Fru Frank skrattade med tjusande skälmaktighet, böjde en smula uppåt sonens sköna hufvud och betraktade dess rena, plastiska drag med denna obeskrifliga blick, hälften stolthet, hälften tillbedjan, som understundom utgår från modersögat.

Sjelf såg hon i denna stund ut som en ung flicka.

Det lifliga samtalet hade målet resor på hennes fina men vanligen bleka kinder, ett småleende sväfvade kring hennes skönt tecknade mun, friska sommarflägar från det öppna fönstret lekte med hennes rika lockar, glänsande som bryndt gull och ännu utan ett

grått hårstrå och den smärta, smidiga gestalten, för värmens skuld iklädd en ljus musslinsdrägt, lutade sig med den mjukaste grazie mot sonen, som hon insvepte i denna om odödlig kärlek talande blick, hvilken förlänade hennes stora mörka ögon en evig ungdomseld, när de hvilade öfver hennes enda lefnadsglädje. Eberhard Franks mor var i denna stund lika strålande vacker som engång Amy Frankensköld varit, men denna skönhet hade nu ett än mer rörande behag.

— Tyst, tyst! afbröt sonen, jag hör vagnsbuller . . .

— Som kommer bra till pass för att bortblanda besvärliga frågor, skämtade modren utan att vända ögat från ynglingens rodnande ansigte.

— Nej, hör mamma inte?

— Ja verkligen! Der stannar en vagn bakom porten . . .

— Och en herre stiger ur . . . . . hvem kan det vara? . . . . . hvem? . . . . . Ser jag rätt . . . . . det är omöjligt! . . . . . Hvad betyder detta?

Eberhard störtade upp och blef likblek.

— Statsrådet Wallenheim! — utropade han och skyndade mot dörren liksom omedvetet drifven att försvara ingången till sin mors hem.

Amy som hört sonens utrop och nu sjelf igenkände den kommande, allaredan inne i farstugan, tycktes med ens bli förstenad. Ögonen stodo vidt uppspärade såsom hade hon sett ett spöke och fötterna kändes henne såsom fastvuxna vid golvet.

Hvem har ej någongång stått under inflytelsen af dessa ohyggliga drömmar som hota oss med någon mötande olycka, hvilken vi bjuda till att undfly under det vi med ångest känna oss urståndsatta att komma ur fläcken.

Sådan var i denna stund Amy Franks belägenhet.

Statsrådet Wallenheim inträdde med hatten i hand och gjorde en ceremoniös bugning: —

— Mitt herrskap, började han, med tusen ursä-
ter för min djerfhet vågar jag, ehuru obekant . . . . .

Hans blick som rigtades på de två i rummet stå-
ende, bildstodslika personerna till hvilka han ställde
sitt tal, blef nu stel . . . . . han gnuggade sig i ögo-
nen, studsade och orden drogo på hans läppar.

Efter att ha genomgått alla skiftningar af förvå-
ning, häpnad, tvifvel, vaknande minne, öfvergick denna
blick till den oförställdaste ångest, ja fasa!

— Amy Frankensköld, ljöd det såsom ett nödrop
från hans läppar, kroppen började skälva som ett asp-
löf och handen grep efter stöd i dörrposten.

— Ja, Amy Frankensköld, hvad vill ni henne? —
hördes med doft hot från Eberhards läppar i det han,
lik »kommendörens staty» närmade sig den grånade
don Juan, som här såg afgrunden öppna sig för honom.

— Och detta är *er mor*, herr Frank? hviskade
den förfärade mannen askgrå i ansigtet.

— Ja!

Det korta svaret liknade en fruktansvärd dom.

Nästan som en vansinnig störtade statsrådet fram,
fattade ynglingens båda händer och betraktade honom
med stirrande blick.

Eberhard ryckte sig med ovilja lös och steg ett
steg tillbaka:

— Var god och svara på min fråga, — hvad vill
ni här, herr statsråd? sade han med hotfull uppsyn.

Som en rusig vacklade statsrådet tillbaka mot väg-
gen och mumlade:

— Hvad jag ville här? . . . . . Ja, hvad ville jag?
— han for med handen öfver pannan — rättfärdige
Gud, jo nu minns jag hvad det är som fört hit mina
steg!

Fullkomligt utom sig fattade han med båda hän-
der om ynglingens axlar.

— Rör mig ej! utropade denna kallt.

— Eberhard, hördes nu som en döende klagan modrens milda, bedjande stämma.

Men långt från att dessa älskade ljud skulle ha verkat lugnande på den de ställdes till var det med handen till hälften upplyftad ynglingen fortfor:

— Förklara er fort, min herre!

— Eberhard! ljud än en gång den bedjande rösten.

— Ja Eberhard, framprässade statsrådet förintad, hör mig lugnt, af medlidande.

Den stolte mannens vanligen befallande hållning var nu vorden ödmjuk som om han varit ett brutet rö.

— Jag kommer, Eberhard . .

— Jag anhåller, afbröt ynglingen med afvisande och mörk uppsyn, att ni ger mig den tittel som brukas främmande personer emellan. Jag är *herr Frank* för er, liksom ni är *statsrådet Wallenheim* för mig. Vare detta sagdt engång för alla.

En sannt mensklig känsla uppsteg i denna förskräckliga stund med öfverväldigande makt inom Anton Wallenheims af sjelfhviskhet förstenade hjerta. Det var en lidelsfull längtan att få sluta till detta hjerta, kring hvilket isen började smälta, den sköne, kraftfulla ynglingen som nu stod inför honom såsom en sträng domare och att sedan få nedfalla på sina knän inför denna alltid lika älskliga qvinna, hvars hela lefnad han sköflat hvars ära han kränkt och hvars lycka han krossat i hennes ungdoms första vårdagar.

Till hvardera af dessa två hade han velat ur djupet af sin ångerfulla själ ställa den bäfvande, ödmjuka bönen:

— Förlåten mig!

Men dessa ord fingo ej utgå från hans läppar ty han möttes än engång af sin unge domares uppmaning: —

— Förklara er, min herre och gör det fort!

— Ni har rätt Eb. . . herr Frank! detta upptråde

kan ej länge fortsättas. Jag skall bjuda till att sammanfatta kort och utan omsvep hvad jag ville säga. Jag kom hit i välvilliga afsigter, full af intresse för er framtid. Ni är ett begåfvadt artist-ämne, — tafflorna här på väggarne vittna derom — och jag ville bedja er såsom en storsinnad godhet, tillåta mig att förskjuta er medel till en resa för att utbilda edra rika anlag . . . .

Statsrådet förde handen till fickan.

— Gå, min herre gå! utropade Eberhard och stam-pade ursinnig med foten i golvet. Hvem ger er rättighet att tränga er in hit och förolämpa mig . . . . .
pröfva ej mitt tålmod ett ögonblick längre.

— Gud i himmeln vare mitt vittne att jag ej ville förolämpa er! . . . . men jag går! . . . . En bön dock förut i namn af allt som är er heligt. Min dotter, som ej vet hvem ni är, älskar er . . . .

— Håll in min herre! Jag förmodar ni ej kommit hit för att förtro mig hemligheten af fröken Wallenheims känslor, som jag tror hon ej gifvit er i uppdrag att tolka för en person den hon vet vara likgiltig för dem. Er dotter är och skall förbli för mig en främmande liksom ni, — ert hus ernar jag aldrig beträda, ert gull föraktar jag och nu — farväl, herr statsråd! Min mor behöfver hvila och lugn, vi äro här hemma hos oss och — vi känna er ej!

Med dessa ord uppslog Eberhard dörren, gjorde med handen en åtbörd som var lätt att förstå och bugade sig för statsrådet, som utan ett ord vacklade ut med svigtande knän. Dörren slogs igen för honom och i hans öron ljöd, liksom en dödslockas ringning.

Hvem kan säga hvad som i denna stund föregick i statsrådet Wallenheims inre, i det hjerta som nu slog på ett alldeles ovanligt sätt under den ordensprydda rocken?

— »Edra barn skola varda edra domare!« säger skriften, mumlade han och nedböjde djupt hufvudet liksom inför en osynlig straffande hand.

Vi kunna aldrig öfvertygas om möjligheten af sjelfviskhetens och det ondas absoluta seger öfver någon menskelig varelse och vi tro derföre äfven nu att statsrådet Wallenheims själ led outsägliga qual, att han gifvit hela år af sitt lif för ett enda försonande ord af de två varelsor han djupast förorättat här i verlden och hvilka nu framstodo för honom såsom mest värddiga hans kärlek och högaktning.

Med feberaktig brådska tillryggalade han vägen till sin vagn, hoppade upp deruti och befallde:

— Till B—stad. Stanna vid postkontoret.

Sednare på eftermiddagen återkom först statsrådet till Hagenäs, gaf en kort förklaring öfver orsaken till sin resa — ett penningebref att lyfta på stadens postkontor — och tillfredsställde med denna högst naturliga uppgift alla — utom Alma.

Hennes lugna glädtighet förblef visserligen densamma som den hela dagen varit, men hennes blick bevakade fadrens minsta rörelse förstulet. —

När alla tagit godnatt af hvarann varseblef hon derför att hennes far tog hennes mors arm och derpå försvann det äkta paret i en af parkens berceauer, nu belyst af det vackraste månsken.

Detta mellan-fyra-ögon blef mycket långt och betrakta vi de samtalande på så långt afstånd att deras hviskning ej höres, så se vi huru statsrådet, med en mine af betryck och med nedböjdt hufvud, — fullkomligt olik sig följaktligen — berättar en historia som måste vara mycket upprörande att dömma af hans åhörarinnas blossande rodnad och handens nervösa

darning som plockar ett grässtrå i små smulor. Härvid framsmyger under hennes sänkta ögonlock då och då en blick af ovilja som riktas på den talande, uppfångas af honom och gör honom mer och mer svår den stund han nu genomlefver. Han har gjort en bikt som kostat honom strider, det är tydligt, och när denna nått fullbordan skola vi lyssna till slutorden:

— Sedan jag nu bekänt för dig, dyra Leontine, utan minsta försök att rättfärdiga mig och med fullaste upprigtighet, en ungdomssynd begången innan jag blef din make, hoppas jag hos dig finna bistånd att afvärja olyckor som denna synd kan draga med sig för vår familj. Jag vädjar till ditt hjerta, till ditt förstånd och din rättskänsla och hoppas du modigt och *pålitligt* hjälper mig att afvända Almas håg från en böjelse som . . . . . fruktar jag, slagit tyvärr mycket djupa rötter i hennes trotsiga själ, men som ju ej kan få rota sig der . . . . . detta vore ett brott, Leontine, betänk det, ett brott som det tillkommer hennes föräldrar att hindra . . . . Alma måste bevakas . . . .

Ett prasslande i löfhvalfvet afbröt statsrådet och Alma framträdde inför sina föräldrar.

— Jag skall bespara mina föräldrar detta besvär, sade hon kall och lugn men blek som en vålnad och med flammande ögon som borrhade sig i den nu fullkomligt förkrossade fadren. Alma vände sig till honom uteslutande och fortfor under den andlösa tystnad som rådde omkring henne:

— Såsom ni nyss lärde mig, min far, har jag ansett mig kunna lyssna till det samtal jag såg här föras och som jag anade angick mig till en del. Sedan sanningen sålunda blifvit mig uppenbar och jag af statsrådet Wallenheims egen mun inhemtat i hvilket förhållande jag står till sonen af den »vanryktade» fru Frank hvilken pappas dygdekänsla nyss utpekade för mig såsom

ett föremål både för *mitt* och *sitt* förakt, — sedan jag blifvit underrättad om allt detta kunna mina föräldrar anse sig skyddade för faran att en dag få se »landsstrykaren» Eberhard Frank intaga en sons plats i deras hus . . .

— Skona din far, Alma! mumlade friherrinnan Leontine och lade bedjande sin hand på dotterns kalla hand med en blick på statsrådet, hvars utseende verkligen väckte medlidande.

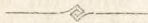
Alma tystnade, stod ett ögonblick försänkt i djupa tankar, knäppte derefter sakta ihop händerna öfver bröstet och såg upp till den utsägligt sköna, höglå natthimmeln:

— Hur ofta har jag ej alltsen min barndom, hviskade hon svagt som löfvets sus i rymden, öfvertänt dessa allvarliga ord i *böckernas bok*: »fädernas missgärningar skola straffas på barnen, intill tredje och fjärde led».

En rysning skakade statsrådet.

— Jag vill så godt jag förmår. — Almas röst veknade — afvända från ert hufvud, arme fader, denna stränga dom, hvars gudomliga rättvisa måhända blir oss klarare i en annan tillvaro. Ni talade, hörde jag, om någon plan att bortgifta mig . . . . . men som jag ej vill bli ett fortsatt redskap till ert straff förklarar jag öryggligt att jag aldrig ingår äktenskap och fortplantar er ätt.

Samtalet fortfor ännu en liten stund i den tysta berceau och hvad Alma dervid af sin far fordrade och begärde skola vi kanske komma underfund med i nästa kapitlet.

Kapitlet XIV.

Afresa. — Qväst gifmildhet. — En stukad sjelfherrskare.
Olika lefnadsmål.

Dagen efter de skakande uppträden vi i föregående kapitel skildrat stod en resvagn för trappan till Hagenäs, en afskedsfrukost var äten och den förnäme sonen från hufvudstaden med fru och dotter syntes färdiga att säga sina föräldrar och deras omgifning farväl med ausen tacksägelser för all njuten gästfrihet.

Då uppträdde med vanligt behag, nu kryddadt med en dosis högtidligt allvar, friherrinnan Leontine och höll ett litet tal i det hon ur sin resepirat framdrog ett pakett med påskrift »till Siri«.

— Jag lägger här i din hand, sade friherrinnan med oratorisk svada och vänd till den häpna Siri, — jag lägger här i din unga hand grundstenen till det lyckans tempel som dina rika anlag skola uppresa åt dig, min älskade nièce! Mätte din allvarliga sträfvan, din flit och allas våra välönskningar skänka dig ryktbarhet och framgång, — ja, odödlig glans öfver det aktade namn du ärft af dina fäder! Mätte denna glans äfven kasta ett skimmer öfver vårt gömda, dyra fosterland!

Alla stodo stumma och rörda till tårar utan att ännu rätt göra sig reda för hvad. Men snart fick man skäl att höja till skyarna den »ädla gifvarinnan« när det till Siri öfverlemnade pakettet öppnades och befanns innehålla tio obligationer på tusen mark hvar.

— Och nu, min lilla, kära Mary har ju tante Leontine infriat sitt löfte till dig. Är du nöjd nu? sade friherrinnan leende och kysste den hänryckta Mary i pannan.

Men huru hade allt detta tillgått?

Genom hvilken utomordentlig förändring i farbror Antons åsigt hade frågan om Siris inträde på konstnärnsbanan slutligen fått denna lösning? Marys ögon irrade omkring hela den församlade slägtringen och iakttog olika attityder hos hvarje medlem deraf. Landshöfdingen stod med munnen oppe och tycktes ha svårt att komma till klarhet med sig sjelf och med allt som tilldrog sig kring honom, — landshöfdingskan såg heller ej fullkomligt »deciderad« ut; fröken Götha blinkade rörd med ögonlocken och fru Thérèse gret och snöt sig utan uppehåll under det hela ungdomen dansade jublande kring tante Leontine som stod med Segergudinnans hållning inför församlingen.

Almas bleka, sällsynt allvarliga utseende hade ingen, utom Mary, tid att fästa sig vid, men en blick på kusinen sade den uppmärksamma forskarinnan genom hvilken kanal penningesumman flutit. —

Regeringstyglarne syntes halkade alldeles fullkomligt ur farbror Antons hand der han, spak som ett lamm, stod som vittne till sin frus handling. Ja, han framträdde i hennes fotspår för att i sin tur framtumla ett sorts önskan och hopp om »att ha kunnat medverka till hans unga rikt begåfvade brorsdotters lycka« o. s. v. och under allt detta hade den *officielle* mannen en påfallande likhet med *Michel Räf* när denne diplomat ur skogen råkat fastna i saxen och fångas der med stympad tass.

Men sedan hänryckningen öfver Siris lycka något lagt sig, framstod än engång friherrinnan Leontine högre i åhörarekretsen och äskade tystnad: —

— Jag har ännu något att förkunna! sade hon åter och upplyfte handen, såsom lyckans gudinna kringströende sina håfvor ur ett fyllt ymnighetshorn: —

— Anna har yttrat den allvarligaste håg att söka sig ett mål och ett arbete hvartill hon känner sig kal-

lad. — Detta vore landthushållning, förnämligast mejeriskötsel. På den egendom vi nyss köpt, som ju ej ligger många mil härifrån, har min man låtit uppföra ett ståtligt mejeri och antagit en föreståndare derföre, en Schweizare som bosatt sig med sin hustru i den nätta våning hvilken blifvit inredd för dem. Jag föreslår Anna nu att träda i skola hos detta hyggliga och bildade folk och när din uppfostran är fulländad, min flicka, hoppas jag få öfverlåta i dina händer arrendet af såväl ladugården som mejeriet,

Anna utstötte ett glädjeskri och kastade sig i tantens armar med de innerligaste tacksamhetsbetygelser.

Men sanningsenligt måste tillstås att hennes fru mamma denna gång ej såg lika exalterad ut som vid föregående scen. Visserligen kom näsduken till ögonvrån men tacksamhetsuttrycken voro *svåla* och matta. Så mycken poesi för den ena dottern och sådan prosa för den andra!

— Männe detta dock går för sig? mumlade landshöfdingen, med en af sina mest ljudliga harskningar. — Min sondotter bli deja! Hvad säger du Antoinette? Deja? . . . . .

— Hm! . . . Um! . . . Bum! — svarade något obestämdt landshöfdingskan, hvarken kall eller varm för saken utan ljum. — Godt var ju visserligen att bli af med de der flickorna på något sätt men . . . . en fröken Wallenheim i alla fall . . . .

— Deja! — mumlade landshöfdingen än en gång och gick. Nu var det emellertid friherrinnan Leontine som enväldigt beherrskade situationen; statsrådet var för närvarande, tycktes det, så märkvärdigt utan all moralisk *stärkelse*, att hvem som ville kunde linda honom om fingret som ett nattmössband, och Annas afresa till Vestervik blef besluten i en ej aflägsen framtid.

Efter att ha framställt så storartade planer och gifvit det materiella verktyget till deras förverkligande

steg friherrinnan Leontine upp i den väntande vagnen, Alma slöt än engång alla sina kusiner i famnen med en sällsam rörelse, kastade en lång afskedsblick på det ställe hon nu lemnade och intog den plats på baksätet som var hennes.

Vagnen rullade af.

— Deja! upprepade landshöfdingen ännu för tredje gången, den saken tror jag att jag sätter mig emot.

— Icke sannt, svärfar, det måste man sätta sig emot, svarade som ett eko fru Thérèse.

— Hm . . . Um! . . . Bum! mumlade landshöfdingskan.

Kapitlet XV.

Kärlek utan giftermål och giftermål utan kärlek.

— Hvarför hänger den der Petersburgaren här såsom säcken på qvarnen? sade Klas till sin bror ett par veckor efter statsrådet Wallenheims families afresa från Hagenäs. Tittulärrådet Korneman hade efter festen gjort flere visiter redan till sina nya grannar och hans vackra Wiernervagn stannade alltid vid flygelbyggningens trappa. Kadetten Knut, hvars ferietid snart nalkades sitt slut, spetsade öronen vid brodrens fråga, lade eftersinnande fingret på näsan och svarade deretter med viktig kännaremine:

— Han har friare-fukter, den besten!

Clara blandade sig hemlighetsfullt i samtalet.

— Jag fruktar att Knut har rätt, sade hon sakta och såg ängsligt efter om mamma var i närheten. Det står inte rätt till med det der fjeskandet för den arma

Mary som är så utsägligt pinad af alla hans blom-buketter, hans artigheter och hans efterhängsenhet. Om den menniskan då nödvändigt vill ha sig hustru från vår gård, hvarföre håller han sig ej till faster Götha? — Mamma har han fullkomligt mutat med sina persikor, aprikoser, drufvor, konfektaskar och andra läckerheter som han släpar hit i hela vagnslaster.

— Nå inte smakar det så illa! menade Knut ursäktande.

— Nej, men alltsammans plågar Mary.

— Tvy katten, han må väl skämmas, det gubb-skägget, att truga sig till en stackars fattig flicka, som ej vill ha honom, skrek Knut. Hon fördrar ju honom ej bättre än min inre menniska fördrar ett kräkpulfver.

— Sannt nog käre Knut, men hvad hjälper det, när gubbskäggets milljoner lysa mamma, farmor och alla höge vederbörande i ögonen.

— Nå minsann, der ha vi Wienervagnen igen! skrek Klas.

— Med blomsterbuketter och konfektsaskar, ja, alldeles! Han är belamrad som en packåsna.

Hvem som tog artigt emot gästen, det var fru Thérèse. Hon kramade hans händer, hon klappade hans sköna, appelkastade hästar, hon trakterade hans kusk med punsch, hon var, med ett ord, sjelf från topp till tå söt, som den sötaste af de insyltade frukter titlarrådet Korneman hemtade henne.

— Men det här blir en riktig förföljelse, suckade Mary ångestfullt i sitt hjerta, när hon såg sin plågo- ande redan på afstånd. Försigtigt var hon i beråd att gömma sig unnan någonstädes, när hon af modren hejdades af ett: —

— Kom in Mary, här är främmande, hvarpå hon drog dottern vid handen åt salongsdörren till.

— Söta mamma, bad Mary med hjertat i halsgro-

pen, jag har loft Knut att gå och kräfta med honom. Kan inte mamma säga att jag är bortrest.

— Hvad är det der för dumma kapriser Mary? — modren såg högst uppbragt ut — jag förbehåller mig att du kommer in och helsar på de främmande som besöka din mor! Såpass mycket vett må uppfostran ha gifvit mina döttrar. Men hur sitter klädningen på dig flicka? — Fäst den der blåa rosetten i kragen, så ser det litet mera vårdadt ut. En gladare uppsyn, jag ber! Surmulenhet är verkligen ingenting vackert vid dina år!

Såder moraliserade och uppfostrade modren sin gensträfviga dotter, den annars så milda och lydiga Mary, som nu, nästan med våld måste släpas in i salongen der hon möttes af den rike grannen som med den sirligaste bugning kom fram med sin blombukett och sina artigheter. Men gifvaren hotades med att få stå der i evighet som ett sorts bukethållare . . . . . lyckligtvis tog fru Thérèse, med vanlig sinnesnärvaro, gåfvan ur gifvarens hand och öfverflyttade den med en betydelsefull tryckning mellan dotterns rebelliska fingrar. Det af moderlig omtänksamhet *beställda* småleendet blef dock svårare att framkalla på Marys läppar, men det ersattes till en del af en förstärkt dosis innerlighet från modrens sida, och af de ljuftva ord som flöto likt honung från hennes mun.

Tittulärrådet blef minsann ingenting skyldig. Han öppnade sin språklåda oförbehållsamt och lät sina åhörare få en överblick af hela hans finansiella och sociala ställning. Med hvilka lysande färger målade han ej sitt lefnadssätt i stora världen, sitt hem, sina nöjen! Han hade ett trevånings stenhus vid *Stora Morskaia* och bebodde sjelf *bel étagen*; han hade loge på Italienska operan, på fransyska theatern på ryska, till och med den unga finska operan; han hade oranjerier och villor vid *Oranienbaum* och *Peterhoff* och

hans hästar voro omtalade i hela den stora ryska hufvudstaden. Hvilken höjd af sällhet skulle han ej erfara om »de nådiga damerna» ville göra honom äran af ett besök någon vinter! Han skulle bli deras outtrötliga cicerone och kejsarestadens alla märkvärdigheter måste de ju nödvändigt bese! Hvad skulle inte den »lilla charmanta fröken Mary» tycka om de praktfulla magasinerna på Newska perspektivet, med alla de förtjusande hattar och klädningar och blommor och juveler som industrin uppfinner och hvarmed modet och smaken pryda skönheten och behaget!

Ehuru han piggade upp sig till det yttersta nödgas vi bekänna det tittulärrådets bemödanden att tillvinna sig Marys intresse kröntes med bra ringa framgång. Den vaksamma fru Thérèse, som deremot var blott öra, såg sig föranlåten att trampa den tankspridda flickan på foten i smyg, under det den goda modren slungade på henne några ögonkast icke alltför olika till verkan den klatsch hvarmed en skicklig kusk brukar uppsporra lifsandarne hos en stackars utkörd skjuts-häst.

Kadetten Knut som följde noga med hela denna manöver kände »att det började krypa i honom».

— Hör du Klas, hviskade han till brodern, vi måste hitta på något medel att utrota den der ryska torrakan härifrån huset. Mirre ser alldeles ut som om hon vore upphängd och nersläppt. Jag kan ej smälta det!

— Men vi kunna ingenting göra!

— Jo, jag vet! Jag går och binder nässlor under svansarne på hans beundransvärda vagnshästar. När han far hem så komma de att skena deraf och jag hoppas de beskedliga kräken skola bryta armar och ben af honom. Det blir ett sätt att få honom på en tid att sitta hemma hos sig! —

— Knut, jag ber och besvär dig, inga dumheter! varnade den äldre brodern. — Genom tjufpojkestreck

förbättra vi ej vår stackars Mirres belägenhet. Hvem bryr sig här om hvad hon och vi tycka? »Guldkalven» tillbedes ju såväl af mamma som af alla deruppe i stora byggningen . . . . .

— Och man krossar utan misskund Mirres hjerta! . . . . .

— Tyvärr, ja, fruktar jag! . . . . och ett annat derjemte, tillade Klas ohörbart.

— Nåå, han har ej fått ja ännu den besten!

— Men han har mäktiga bundsförvandter, ...

Annat tänkte jungfru Bengta. Strålande af en inre fröjd som kastade sitt skimmer öfver hela hennes knotiga gestalt meddelade hon sig stundom i sitt hjertas fullhet med sin goda matmor jubilerande i samlklang med sin trotjenarinna.

— Herren vare lof, nu ser det då ut som om en af de välsignade flickorna finge sig man! Och hvilken man sedan! Han kan ta sig utaf hela sällskapet!

Så uppstämde de sitt Hosianna med förenade röster och Bengta tillade, ruskande på hufvudet som om hon haft flugor i öronen: —

— Men låtsar hon inte gå der och rata honom, den vettlösa flickan! Rata en karl med stenhus och orang'outanger!

— Bengta menar orangerier?

— Nåja, det kan väl komma på ett ut! Jag menar nu bara en man som kan föda hustru såsom tittelrådet. — Fast, det må jag säga, att inte begriper jag hvad som går åt en sådan ärevördig herre! Att springa efter tockna der små yrfän, som inte äro torra bakom öronen heldre än att hålla sig framme hos vår stora fröken! Men sådana är' de karlarne! Pyh! . . . tjuguarångarnes röda och hvita skinn och små gropar i kinderna sticka dem då alltid som senap i näsan! Men herrskapet skulle hålla efter den svinpelsen Knut, det säger jag, det!

— Hvad gör han för ondt, nu igen?

— Han ställer till *harmoni* mellan systemen och hennes friare.

— Det vore väl om han kunde göra det! Nå det vore då väl käreste Bengta!

— Hvad befalls? Nå du min store! Om den rike herren i harmen drar sig ur spelet, vore det väl det?

Nu begrep landshöfdingskan hvilken betydelse Bengta gaf åt ordet *harmoni*, och lugnade den uppörda jungfrun. Hon, farmodren, önskade icke heller, bevars, *harmoni* i denna mening mellan hennes dotterdotter och giftermålskandidaten.

Dennes besök på Hagenäs voro dock, hvarje gång, förknippade med någon otur eller något oförklarligt missöde som här förföljde honom oaktadt fru Thérèse hade velat linda in sin dyrbara gäst i bomull. Att konservera honom oskadad lyckades henne aldrig fullkomligt. När han trädde inom hennes dörrar hände honom strax någon malheur; än flög en käpp, en katt, en boll eller annat lefvande eller liflost föremål mellan benen på honom och stötte till hans sjukaste liktorn just då han var på väg att göra sin komplimang; än föll på underbart sätt någonting uppifrån taket öfver hans hufvud och knuffade peruken på sned; än blef han öfverändakastad och gjorde vådliga kullerbyttor i det ögonblick han, med alla konfektaskarne i hand, nalkades Mary, som derigenom kunde taga till flykten för att ropa på pigan; än anhölls han, vid det han smög sig till »föremålets» sida, af någon hvass spik eller krok som ingen förut varsnat och detta med den betänkliga påföljd att nål och tråd måste skyndsamt anlitas för att bota revorna i det nödvändigaste plagg som höljde hans jordiska stoffhydda; än hände, slutligen att då den förälskade mannen skulle slå sig ned på den stol som stod Mary närmast, hoppade han upp derifrån igen såsom en kautschukboll och med ett skri

som tillkännagaf att han blifvit träffad på sin sårbaraste punkt.

— Alltnog! Tittulärrådet Korneman fick aldrig njuta en enda herdestund i ro. Ödet förföljde honom med inpiskad ihärdighet. Nu satt han der åter i fru Thérèses bästa soffa och såg kär ut som en klockarkatt under tusen försök att tilldraga sig Marys uppmärksamhet ehuru han, såsnart fru mamma gick ur rummet, temmeligen oafbruten fick underhålla konversationen, hvars trådar ville brista i hvar minut. Marys intresse följde envist visarens rörelser på det gamla vägguret. Syskonen pinades öfver dess långsamhet och hoppades att den längesedan sjunkna solen skulle vara en väckelse för besökaren. Det blef mer och mer afbrott i samtalet, alla verdens ämnen hade varit på tapeten och blifvit utslitna och nu »*flögo englar genom rummet*« gång på gång.

— Men far den menniskan aldrig sina färde? frågade sig den utledsna ungdomen. Efter en tystnad hvilken varat längre än vanligt skallade nu plötsligt ett utrop, som rätteligen kunnat kallas ett nödrop:

— Hoj, du min skapare så jag är sömnig!

Hvar och en spratt högt upp från sin stol. Fru Thérèse såg sig ursinnig omkring för att bland sin barnskara utfinna förbrytaren som beredde henne en sådan förtretlighet, ... — tittulärrådet kastade sig öfver sin hatt och började taga afsked. — Men modrens spanande blickar kunde ingenting upptäcka. Sömnigt men oklanderligt satt hvarje subject på sin stol utan att öppna eller ha öppnat munnen, — om ej till någon förstulen gäspning.

— Du är buktalare, du galna panna? — hviskade nu sakta Klas till kadetten.

— »Etwas, etwas, Herr Studiosus!« svarade det unga hjelteämnet och gnuggade händerna förnöjd. —

Ser du att den spiken drog, ha, ha, ha! — Der far han af! Lycksam resa och skråma på näsa!

När Wienervagnen rullade ut genom porten öfverlemnade sig kadetten åt de mest excentriska glädjeskutt i farstugan.

— Jag hoppas han skall få hett om öronen på hemvägen, den turturdufvan! mumlade han illparigt och knäppte med fingrarna.

Den som hade följt med tittulärrådet skulle fått iakttaga särdeles besynnerlige åtbörder hos honom under det han lutade sig tillbaka i den dyrbart sidensarsklädda vagnen. Han ruskade allt emellan på hufvudet, tog af sig hatten, synade den noga inuti, påsatte den åter, och om ett ögonblick börjades ruskningarna om igen och för hvar gång allt värre och värre. Ny undersökning. — Hattfodret satt slätt, kullen syntes tom, ingenting var i olag!

— Det här kan göra mig galen! Det susar ju i mina öron som en kokande gryta! utropade slutligen den plågade egaren af en hatt som tycktes vara förtrollad och höll ett förfärligt oväsen såsnart den trycktes ner på hufvudet. —

Ändtligen satte tittulärrådet sin pince-nez uppå och började noggrannare undersökningar än förut, och — hvad tycks om något sådant! genom en liten remna på fodret, den tittulärrådet med sitt finger förstorade, började en torndyffel efter den andra kräla ut och spatsera belåten kring hattskärmen i fil, liksom för att taga frisk luft efter sin fångenskap.

— Sakramentskade tjufpojke! skrek den rasande kurtisören och slängde både hatt och torndyfflar ut genom vagnsfönstret. Det är ingen annan än den der Knut som hittat på sådant. Men det skall han få betala när jag här blir herre på täppan! Nå, den stunden är snart inne. I morgon friar jag. Hon gör sig litet obstinat, den lilla nåden! . . .

Bah! . . . . det ger sig lätt när jag blir hennes

man och uppfyller alla hennes fantasier. Qvinnan fås för pengar här i världen som andra lyxsartiklar! . . Den flickan är f-n så söt!

Hvad Mary fruktade som döden inträffade. Fru Thérèse tog ett par dagar efter den rike grannens sista besök sin dotter i handen och förde henne med högtidlig mine in i sin sängkammare der ett öppet bref låg på soffbordet.

Vi göra i förbigående en anmärkning eller en iakttagelse. I kärleksaffärer gå vanligtvis de *unge* älskarne »sina ärender sjelfve»; — de *gamle* deremot anlita hjälp af auktoriteter som i katekesen fått kvalifikationerna: »föräldrar, fosterföräldrar, öfverhet, lärare och alla andra som sig faderligen om oss vårda». — Och, jag vädjar till er alla mina damer, som genomgått dylika stunder! — änskönt kärleken med rätta borde kallas *en himmel på jorden* för dem som hunnit in i den, så äro i stället frierierna och förlofningspreliminärerna *en skärseld*, icke sannt? Det är alltid först »sorg, oro, fruktan, väntan och på sistone döden», — det vill säga frihetens död. Det fullbordade giftermålet är ändan på artighet, kurtis och blombuketter.

Heldre än att nu utsäga det ja-ord som aftvangs henne, hade Mary heltvisst underskrifvit sin dödsdom. Men hvad skulle hon svara till alla böner framstordade med strida tårar af fru mamma:

— O, mitt barn säg ej nej! Tänk på att Gud skänker dig ett heligt värf; du kan bli alla de dinas stöd och välgörarinna! Skulle denna tanke ej förmå bortblåsa hos dig barnsliga griller och lära dig småningom öfvervinna din högst omotiverade motvilja mot en hederlig och bra man, som älskar dig af hela sitt hjerta!

— Men jag kan ej . . . . jag kan ej så bedraga honom, mamma! Jag kan ej lofva honom genkärlek!

— Han begär inga romaneska känslor af dig, ty han är sansad och förnuftig och nöjs med din aktning och vänskap. Skulle du som en däre skjuta hans hedrande anbud ifrån dig, för att du ej tycker dig känna svärmande sentimentier för honom? Vill du heldre fortfara att ligga en kallsinnig slägt till last, — en slägt som du dessutom skulle förbittra genom ditt oförnuft?

— Men jag vill arbeta, mamma, arbeta natt och dag . . . . .

— Snick, snack! med hvilket arbete skulle du ens kunna förtjena dig salt i maten? Och min framtid . . . , och dina syskons framtid? Mary, älskade barn! du har hittills endast gjort glädje åt din stackars moder, som genomkämpat ett bittert lif fullt af försakerelser, skulle du nu vilja göra henne sorg? Skulle du vilja bli en spik i hennes likkista?

Dödsblek kastade sig dottern om den gråtande modrens hals och lofvade allt hvad man af henne fordrade. Hon skref till sin rike friare och antog hans anbud, och ännu samma qväll afsändes brevet såsom »ett ljufligt och gladt bådskap« till tittulärrådet Korneman. Denna gång anlände egarn till Wienervagnen i sporrstreck, ej blott med blombuketter och konfektaskar utan med en gyllene boja, en blank guldring. När han tryckte denna på den bleka unga brudens finger och utkräufde i långa drag den traditionella kyssen, skakades hon af en dödsrysning och var nära att förlora sansningen.

— Men bevara mig väl, mina kära slägtingar, utropade onkel Tobias som blifvit bjuden till eklateringen, såvidt jag kan göra några iakttagelser, drifves här en fullkomlig slafhandel! Kom sedan och säg att

denna sed är afskaffad i alla christna, civilicerade samhällen!

— Svågers öfverdrifna uttryck äro här alldeles icke på sin plats! — svarade med värdighet landshöfdingskan till hvilken anmärkningen var ställd. Qvinnans bestämmelse är makans, det stilla husmoderskallet . . .

— Efter hvad jag här påminner mig ha hört yttras, visar Mary icke synnerlig håg för husmoderskallet . . . . Tvertom. Hon får ju alltid bannor för att hon bara vill »sitta och hänga näsan öfver boken».

— Kanske skulle svåger vilja hafva henne till vetenskapsidkare? frågade landshöfdingskan försmädligt. Svåger medger således ej att äktenskapet är qvinnans bestämmelse?

— Jag medger med större öfvertygelse att det är *mannens bestämmelse*, ty erfarenheten visar att männen ej i längden framhärda utan att lefva i lagligt eller olagligt äktenskap. Milljoner qvinnor, deremot, lefva och dö inom det strängaste celibat och må förträffligt deraf — mycket bättre än af att låta sig med våld föras in i gamla vällustingars hem dit de aldrig skulle sätta sin fot om andra indräktiga lefnadsyrken stode dem till buds.

— Tror svåger att ej alla flickor gerna gifta sig?

— Af kärlek, jo visserligen! Så skall det vara och sådan är äktenskapsinstitutionens mening om den skall kunna anses aktningvärd.

— Nå, hvad skulle nu, enligt svågers mening, en flicka i Marys lefnadsförhållanden — låt vara äfven med hennes håg för studier — göra?

— Detsamma som en gosse skulle förhjälpas till att göra om han visade så bestämda anlag som Mary; man skulle skaffa *honom* tillfälle att uppodla anlagen och göra dem fruktbarande för honom sjelf och för

menskligheten. Kunskap förskaffar sin egare bröd och oberoende utan att man behöfver sälja bort honom.

— Samhället skulle kanske vinna på att få qvinnorna till dylika egoister som ni, mina herrar? När tänken I, från barndomen, på annat än er egen fortkomst? Er framtid i första rummet sörja föräldrar och ni sjelfva för med all kraft.

— Ingen bör älska sin nästa *mer* än sig sjelf, fru svägerska! Det är förnuftigt för både man och qvinna.

— Men jag ville se huru verlden komme att gå om qvinnan mera tänkte på att uppodla sina anlag än att lefva för hemmet? . . .

— Det vill säga för mannen! Jo, egoismen i verlden blefve ej förökad till större quantiteter, troligen, men den blefve en smula jemnare fördelad. Må man blott upphöra att inplanta hos mensklighetens ena hälft såsom en trosdogm den öfvertygelsen att den andra hälften har obesträdligt monopolium på allt lönande arbete, alla företräden och att qvinnan skall tjena och lyda mannen och lefva uteslutande för hans sällhet, så är min öfvertygelse den, att »skapelsens herrar» skola förlora ingenting derpå. Egoismen som från skolåren rotas i deras sinne — genom gossens olika ställning och rättigheter i hemmet emot flickans — skall stärfjas genom jemlikhet dememellan . . . .

— Men, utropade landshöfdingskan alldeles förbluffad, karlarne skulle ju på det sättet gå miste om förstfödslorätten och magten, vet jag, hvilken de egt sedan verdens skapelse!

— Utan tvifvel, och det är i klart medvetande häraf som hvarje karl »med sundt förnuft» kämpar med händer och tänder emot nedrifvandet af de *aktningssvärda* skrankor bakom hvilka han håller sin medvandrarinna på lifvets bana instängd och urståndsatt att uppträda som hans medtäflarinna.

Landshöfdingskan ryckte på axlarna och vände

sig bort från denne fantast utan att svara; — det bästa sättet att med sken af framgång bemöta påståenden som blefve särdeles qvistiga att vederlägga genom logisk öfverbevisning och förnuftsskäl.

Hvad onkel Tobias beträffade, aflägsnade han sig skyndsamt från »förlofningsgården«, emedan han kände äckel och afsky för den hjertlösa guldtörst hvarmed Mary kastades i armarne på en gammal vällusting, såsom man kastar en doftande hvit lilja i en smutspöl inom gyllene stakett.

Afton af förlofningsdagen kom äntligen, fästmannen lemnade sin brud och denna kunde smyga sig bort för att ute i qvällens lugn få svalka sitt brinnande hufvud och söka luft, ty hon kände sig qväfvas.

Längtande undan tvånget och menniskorna flydde hon till den ensliga skogen bortom parken och kastade sig handlöst ner bland lingonriset och de doftande linneorna. Gråtande som ett förtvifladt barn vred hon sina händer och snyftade öfverljudt:

— Frihet! frihet! — finns intet annat än döden som kan ge mig friheten åter, så låt mig dö, barmhertige Gud och fader!

— Hvarföre gråter Mary? frågade en underbart skälfvande röst i hennes öra. Hon hade varit så fördjupad i sin smärta att hon icke hört prasslet af steg som närmat sig.

Hon vågade ej se upp. *Denna röst och just nu!* All styrka ville svika henne, men hon reste sig med fast vilja att bestå ännu detta hårda prof.

Eberhard Frank i jagtdrägt föll på knä bredvid henne, sänkte sina sköna, brinnande ögon djupt in i hennes och upprepade sin fråga. Då intet svar derpå

följde fattade han hennes venstra hand och betraktade länge, den derpå blänkande guldringen.

— Det är således afgjort? sade han doft.

— Huru är ni här Eb . . . . herr Frank? frågade Mary undvikande och reste sig från sin knäböjande ställning, men förmådde ej hålla sig uppe utan sjönk åter ned på en måssbeklädd sten.

— Jag har jagat här i skogen, svarade Eberhard och släpade sig till hennes fötter. Men hastigt gömde han hufvudet i hennes famn och fortsatte med bitter förtviflan: — Nej, nej, hvarföre hyckla! Mary, i tre dygn har jag smugit omkring här utan rast och ro i hopp om att kunna få se en skymt af dig. Och nu har jag nått min önskan, — du står framför mig . . . .

— Som en annans brud! suckade Mary kvalfullt.

— Som en annans brud! ja, jag ser det! Mary, jag har under dessa förfärliga timmar kämpat emot en svår frestelse. Jag var medveten af det hänsynslösa tvång man utöfvade öfver dig . . . . Du har icke af fri vilja räckt denna man din hand.

— Nej, svarade Mary sakta rysande och nedböjde hufvudet.

— Det visste jag! du kan ej bedraga och du har svurit att älska mig . . . . . Jag kände derföre ett nästan okuffigt begär att tränga mig in, midt i denna slafmarknad, och rycka bort min egendom, midt för allas ögon . . . . . En glimt af sundt förnuft höll mig dock lyckligtvis tillbaka . . . . .

Ett drag af dödlig bitterhet spred sig kring hans läppar, då Mary sakta hviskade:

— Väl att du ej kom, Eberhard!

— Naturligtvis. — Huru skulle älskaren som ingenting eger utom ett tjuguarigt hjerta, mod och framtidshopp, ha tagit sig ut gentemot den af hela familjen understödda friaren med det reela silfret både i fickorna och i håret? Du gör ett godt parti Mary!

— Är äfven du utan medlidande? sade Mary och tårarne rullade tungt nerför de bleka kinderna.

— Förlåt mig! bad ynglingen ångerfull, jag är så rysligt olycklig!

Mary svarade intet men såg på honom.

Då flammade en blix i hans mörka ögon, han slog lidelsefullt armarne om den smärta flickan och hviskade i hennes öra:

— Är du rädd för fattigdomen, försakelsen, arbetet vid en likstämning, kärleksfull makes sida? Ger du dig heldre med kropp och själ åt en man du afskyr och som köper dig för sitt guld med cynisk råhet, än du följer ut i vida världen den du älskar? . . . Mary, *min* Mary! Ty min är du, min skall du förbli mer än *hans*! Så som du i denna stund tillhör mig skall du aldrig tillhöra honom! . . . Följ mig! . . .

Marys hufvud sjönk till hans bröst och några flyktiga minuter låg hon så nästan lugn och medvetlös. Derpå stötte hon frestaren förfärad ifrån sig:

— För Guds skuld, Eberhard, fresta mig ej såder utan misskund, bad hon med hopknäppta händer.

— Hvarföre begagnar du dig ej af din menklige sjelfbestämmningsrätt och bryter förnedrande bojor som egennyttan pålägger dig?

— Vet du huru det känns här, svarade Mary med rörande ton i det hon tryckte handen mot bröstet, när en moder besvär en att icke »bli en spik i hennes likkista«, att icke af sjelfviskhet uppoffra hennes och syskons väl? Ack Eberhard, hvad är väl jag, ringa varelse, att min lycka här på jorden skulle väga mer i vågskålen, än min pligt att bereda stackars mamma en tryggare ålderdom än den hon går tillmötes om farfar faller unnan. Har min mors hela ungdom och medelålder icke varit tung försakelse? Skall jag neka att lätta hennes börda, när det står i min makt att göra det?

Det fanns ett ord som var Eberhard Frank heligare än alla andra ord — *moder!* Han kunde fatta hvarje sjelfuppoffring när detta ord uttalades som en sorts besvärjelse.

Det uppreste nu en öfverstiglig skiljemur mellan honom och den han älskade med ett lifligt, sydlänst temperamentets våldsamma lidelse.

— Så måste vi då skiljas? ljöd hans dofva, klanglösa röst efter en stunds dyster tystnad!

— Det måste vi — och för evigt! svarade Mary, slöt ögonen och lutade sig mot en trädstam.

Eberhard trädde närmare henne.

— O, så ber jag dig; här i denna rysligt bittra afskedsstund ber jag dig Mary, sade ynglingen i det den sköna munnen, — hans mors välbildade mun — nästan vidrörde Marys öra — öppna himlen för mig en gång, en enda gång förrän vi säga hvarann farväl utan hopp om återseende. Gif mig en kyss Mary!

Utan motstånd, med en blick ren som en engels, såg den unga flickan upp i de stora bedjande ögon som hvilade på henne, lade sakta armarne om bedjarens hals och tryckte sina läppar mot hans ett ögonblick, som för dessa båda sammanfattade en evighet af lycka.

»Som lifvet varm, som grafven trogen
Förenas deras själar i
En enda salig harmoni«.

När Mary om en liten stund åter satt allena i skogen och lyssnade på ekot af steg som allt mer och mer aflägsnade sig, när slutligen blott aftonvinden suckade omkring henne och en och annan stjerna började tindra öfver hennes hufvud, såg hon upp mot himlens oändliga rymd, blå som ett gudomligt öga, och hon bad ur djupet af sitt hjerta med ett barns fromhet:

— »Fader vår som är i himmeln inled mig ej i frestelse utan fräls mig ifrån ondo!«

I, som så bedjen, fullt förtröstande på en högre hjälp i er menskliga svaghet, I skolen blifva bönhörde om I icke förtröttens!

Kapitlet XVI.

Kadetten Knuts afskeds-idrotter. Katastrof i handkammaren.

Det var sista dagen af kadettens ferie-tid. Med en viss melankoli som annars var främmande för den unge krigarens sinne ströfvade han sysslolös genom rummen, derifrån han nyss sett fästmannen Korneman aflägsna sig till Marys och dess syskons stora lättnad. När Knut närmade sig matsalsdörren hörde han ett lifligt samspråk hvilket dock fördes med halfhög röst. Han tittade nyfiken genom dörrspringan och såg sina båda ilsknaste fiender, tittulärrådet och Bengta, i vac-ker sämja hållande ett papper mellan fingrarna från hvar sin sida.

Se här min kära jungfru, -- sade tittulärrådet, — är förteckning på de lönevilkor jag bjuder. Var nu af den godheten och städsla åt mig en duglig, pålitlig hushållerska, sådan som jungfrun sjelf, förstår hon?

Bengta förstod. Hon neg ända ner till golfvat för en tryckning af tittulärrådets hand, som quarlemnade i hennes ett guldmynt: —

— När skall hon komma i tjenst? herr tittelråd, frågade Bengta inställsamt.

Ett ljuft och soligt leende spred sig kring fästmannens välrakade mungipor: —

— Sist om tre veckor eller en månad, sade han. I söndag tar jag ut lysningen.

— O herre Jestandes, får man så snart den lyckan att se vår lyckliga unga fröken som en lycklig brud i krans och krona? sade Bengta med det söta-
ste mysande hon kunde frambringa på sitt rödfrasmiga ansigte.

— Jo, jo! smålog fästmannen ännu sötare än förut och tryckte åter Bengtas hand. Denna gång satte hon sig ordentligt ner på hasarne, och derpå åtskildes de allierade makterna.

— Sådana rysliga figurer! mumlade kadetten dystert när han såg dem troppa af hvar åt sitt håll. Jaså, han städslar redan pigor åt sig och om en månad för han Mirre bort med sig, det odjuret. Väl att jag då redan är tillbaks i korpsen. — Heldre ville jag anförä en gatloppsparad än vara med om det bröllopet.

Kadetten kände sitt hjerta bli allt fullare af illvillja mot den af belåtenhet skinande svågern, som betedde sig likt en segrare, ehuru hans bruds kinder dag från dag blefvo allt blekare.

— Kunde jag ej söka gräl med honom och mana ut honom? funderade Knut och spatserade fram och åter i matsalen. — Vapnet är mig likgiltigt, jag handterar fermt både värja och pistol. Men det är inte absolut säkert att han antar min utmaning . . . . . och såvida det ej är *jag* som gör kol på *honom*, så har Mirri honom i hehåll ändå . . . . .

De onda tankarne uppväckte blodtörst i kadettens själ. Han laddade sin bössa och gick ut att skjuta skator, men fick denna gång blott sigte på en talgoxe som föll offer för hans koncentrerade vrede.

För att draga nytta af denna ringa fångst obdu-

cerade kadetten liket och ransakade dess inelfvor med djupt allvar.

— Jag vill göra försök om jag skulle kunna lifnära mig med onaturlig föda ifall jag vid belägringar kommer i fara att bli uthungrad, — tänkte han, tog sin pennknif ur fickan, skar ett stycke ur talgoxen, sprang in efter litet salt som han strödde derpå och började tappert göra experimentet.

— Knut, jag tror du står och äter en rå fogel! Har du blifvit en katt?

Denna undrande anmärkning gjordes af Siri som nu gick förbi.

— Det är nyttigt att vänja sig äta hvad som helst, svarade med lugn fasthet kadetten och tuggade af alla krafter sin sega munsbit.

— Till hvad nytta kan det vara att äta talgoxar utan att koka eller steka dem?

Kadetten såg högtidlig ut.

— Det förstå icke qvinnfolk! sade han. De tänka ej på hvad som kan bli en krigares lott under någon lång belägring . . . . Har man ej hört om dem som fått nöja sig med kattor, råttor, ormar, skorpioner . . . tills de slutligen äta opp sina kamrater . . . . och sig sjelfva.

— Och nu börjar du redan att vänja dig vid allt detta? sade Siri rysande och såg ännu en bit talgoxe försvinna mellan brodrens tänder. Skjut nu opp med resten af fogeln till en annan gång. Jag har någonting att uträttas åt dig. Hör på.

De hviskade sinsemellan en stund ytterst lifligt och tycktes komma till stor enighet, hvarpå de gingo åt skilda håll, nickande åt hvarandra som de gamla Romerska Augurerne.

Knut tog vägen åt kökstrappan och snuddade oförtänt förbi jungfru Bengta, ännu helt strålande efter sitt rendez-vous med tittulärrådet; men de låtsade in-

gendera se hvarandra, detta var för dem enda utvägen att ej framkalla förvecklingar och krigsförklaringar.

— Jag skall ge dig för att du gömmer mjölk-kammarnyckeln, så man ej mer kommer åt en gräddtår! — mumlade kadetten och knöt näfven.

Vid skymningstiden, sedan theet var drucket började Bengta förmärka ett sakta tassande i närheten af handkammaren. Hon tyckte sig se Siris ljusa klädning försvinna ditåt i sällskap med ett par kadettben.

— Jaså, räffen smyger omkring hönshuset! här skall man vara på sin vakt, tänkte hon. Minsann tror jag icke de redan äro inne, jag hör nyckeln vridas om . . . . vänta jag springer efter min rotting . . . .

Det dröjde lång stund med sökandet . . . . ännu en stund förgick och plötsligt skallade genom hela huset Siris och Knuts rop: —

— Farmor, faster! der är ett förskräckligt oväsende i handkammaren!

Ljus tändes, man skyndade sig att se hvad det hade att betyda, och när man hann slutet af den långa, skumma korridor i hvars ända handkammarn låg, stannade såväl landshöfdingskan som fröken Götha häpna med hvar sitt ljus i handen.

— Jag skall ge honom, odåga! hördes Bengtas omisskänneliga hämderop. Går han och snattar här igen? Säj karnalje.

— Är ni galen, människa, tar ni mig för en tjuv? Håll in med er rotting annars så stryper jag er, — tjöt en annan röst.

Handkammardörren flög upp och fyra påtända ljus spreda klarhet öfver en högst besynnerlig situation: Tittulärrådet Kornemann mellan ett skåp och väggen, värjande sig af alla krafter för Bengtas rotting, svängd i ursinnig ifver omkring honom.

— Hvad vill det säga? Huru har Korneman kommit hit? undrade landshöfdingskan.

— Kors, min bästa kusin Korneman hvad har fört er i handkammaren? läspade fröken Götha. —

— Herre du milde skapare är det tittelrådet? skrek Bengta, nära deran att få slag.

Tittulärrådet, som i den klara belysningen nu framträdde fullkomligt, stod ännu mera *slagen* af det sällsamma i sin belägenhet än af Bengtas rotting och visste ej rätt huru han skulle ge en tillfredsställande förklaring öfver händelsens gång. »Han hade gått miste« . . . »han tyckte sig ha sett Mary gå in hit« . . . ja, man fick lof att nöja sig med mycket ofullständiga uppgifter.

Bengta gret strida tårar och bad om ursäkt: Hon var alldeles »olöcklig« öfver hvad som händt och kunde inte begripa sammanhanget. — Men i sin själ var hon öfvertygad om att här igen var någon *harmoni* hvars upphof måste vara Siri och Knut, ehuru det ej var henne möjligt att få de »kujonerna« fatt, ty de stodo der med sina ljus i händerna och sågo ut som om de fallit från skyarne.

Men *huru* kom emellertid tittulärrådet i handkammaren? frågar någon kanske med landshöfdingskan och fröken Götha.

Jo, han saknade sin brud, som, iklädd en blå klädning, hela dagen gjort honom kollrig genom sin »sötthet« och han smög omkring för att uppsöka henne, då plötsligt besagda blå klädning skymtade för hans syn i korridoren. Han kilade efter, en dörr stod på glänt, den blå klädningen försvann inom densamma, tittulärrådet försvann likaledes och pang! . . . dörren slog i lås och han stod i stockmörker.

Det var just nu Bengta, som hört smällen och trodde sig ha Siri och Knut i fällan, började bedrifva afstraffningsförsöket mot de skyldige, hvilka hon i half-

dunklet förmodade stå bakom skåpet. Der gömde sig i sjelfva verket en menniskovarelse eller två, hon tillbommade dörren. Hvad hon icke anade var att Siri förrädiskt iklädt sig systemens blå klädning, för att föra den sökande fästmannen på villovägar. Och när hon lockat honom i handkammarn, der han gästade för första gången, slog hon till dörren bakom honom, och smög sig sjelf ut genom en tapetdörr . . . . .

Må den som hjerta har föreställa sig med delta-gande de qual Bengta led! Att ha belönat gifvarn af guldpengarne hon nyss förvarat uti sin sparbössa med ett godt kok stryk — ty det lönar ej mödan att förblommerna sanningen — detta kostade den stackars jungfrun en sömlös natt och var det väl derföre underligt att hon följande morgon, när hon såg upphofvet till allt ondt som vederfors henne, rulla af på *rapphöna* med sin rödkantade mössa, — var det underligt att hon uppstämde psalmen:

»Nu tackar Gud allt folk!«

Kapitlet XVII.

Fästmannen i diplomatens skinn.

På hvilken punkt af jordklotet bor ej sqvallret och hvar ljuder ej fru Famas trumpet? I kungaborgen, i torpstugan, i staden, på landsbygden hviskar den ena grannen i den andras öra om hvad som föregår hos den tredje grannen, ty det är, så synes det, ett af människoslägtets oafvisligaste behof att anställa giss-

ningar öfver den intressanta gåtan »*nüstans görande och låtande*«. Nåja, det är ju möjligt att verlden utan sqvaller vore en död verld; att man skulle gifvas upp af ledsnad, liksom en vilsekommen beduin i öknen af hetta och qvalm, ifall ej sqvallrets små uppfriskande fläftar blåste lif i hela den stora människokaravanen.

Säkert är att det för närvarande herrskade lif och »uppfriskande fläftar« i L-joki socken, der förlofningsnyheten från Hagenäs spred sig fort som en löpeld. — Kommentarer öfver den stora tilldragelsen saknades naturligtvis icke i alla tonarter.

— Se den fattiglappen gör då lycka! En riktig *Krisis*, det der tittulärrådet!

— Men jag ville ej ha honom om han än storknade i gull! försäkrade fullkomligt upprigtigt de helt unga flickorna.

— Inte jag heller! försäkrade 25 åringarna med en smula mindre upprigtighet.

— Och jag heller inte! Bedyrade trettioåringarna med ingen upprigtighet alls. — Nej, en så obehaglig figur skulle jag inte kunna förmå mig att ta! — tilllade de och snörpte på munnen.

— Huru har Mary Wallenheim kunnat beqväma sig att ge honom ja? Enhvar vet mycket väl att hon tycker om en annan. —

— Jag gratulerar den gråhåriga Cræsus att få en sådan rival som Eberhard Frank! (detta sades af en ung student med ett kort skratt).

— Man har sett Frank smyga omkring Hagenäs både nätter och dagar under hela frieritiden, hviskades mera förtroligt.

— Hi! hi! hi!

— Ha! ha! ha!

— Tittulärrådet är en led figur, dumdryg och egoist. Det vore alls ej synd om honom . . . . . skattetilltog.

— Man kan vara säker om att Mary blifvit tvungen af modren och släkten . . . och hon är väl ingen engel heller . . . . Hon blir granne om sommarn till Frank . . . . hi, hi!

Ifall äfven allt dylikt tal hade undgått tittulärrådets egna öron, som numera blott lyssnade på ljud kommande från Hagenäs, så kunde det ej förbli obeaktadt af betjenten Tom, sin herres förtrogne *reporter* som hade sina ögon och öron öfverallt.

Han fick nys om en *jägares* snokande invid Hagenäs parken, just sjelfva förlofningsdagen och han hörde vidare om en »försvinnande ljus klädning«, som sent samma qväll hade visat sig på berörde ställe äfven, hvilket ladugårdspigan sett med egna ögon när hon körde hem kalfvarne.

Allt detta rapporterade Tom med fyndiga utläggningar för sin husbonde som fick en smula »hett om öronen«.

Han blef fundersam.

— Jo, jo! nu rann honom i hågen bilden af en ung »glop« som på födelsedagsfesten, utan all försyn, trillat i fötterna på honom, bankiren tittulärrådet Korneman, när han började rikta sina första blickar på »Hagenäs ros«.

Det förstås att tittulärrådet i egenskap af *friare* ingenting hade att befara . . . Den som kan inlägga sin milljon i vågskålen måste väl uppväga ett par små mustascher och ögon huru svärmiska som helst, derom är intet tvifvel! Saken gestaltar sig deremot dubiösare för milljonären i hans egenskap af *äkta man* . . . . då äro de svärmiska ögonen och de små mustascherna ett högst öfvervägande obehag . . . .

— Nej, man måste göra sig af med alla stöttestenar! — utropade högt tittulärrådet efter ett ögonblicks tyst begrundande. — Jag köper hela deras lilla *flaskfoder* af dem! Mor och son måste exproprieras . . . .

En god idé! Lysande betalningsvilkor blott och saken är afgjord! . . . Huru skall man gå tillväga på skickligaste vis? . . . Genom onkel Tobias möjligen? . . . Just så, genom onkel Tobias som tycks vara protector för det der herrskapet . . . Tom!

— Hvad befalls herre?

— Min gigg!

Om en stund bar det af i raskt traf för tittulär-rådet Korneman och hans betjent Tom, båda två i visitdrägt och doftande af Essbouquet.

Förrän solen rullade utför horisonten nådde gigen sitt mål Sjö, omgifvet af sädesfält på hvilkas mogna ax solstrålarna kastade ett gyllene skimmer. Här sysslade nu många händer med skörden ty onkel Tobias hade just i dag *talkkoo*.

En målerisk tafla framstod för de båda Hufvudstadsherrarnes blick och koskällornas pinglande ur skogen åtföljdt af vallbarnens gälla sång förvånande deras ögon med melodier helt olika dem de voro vana att höra på Italienska operan.

Det var i en helt idyllisk sinnesstämning herrn såväl som betjenten stego ur gigen bakom en af de portar, målade i alla regnbogens färger som bevarade inträdet till herresätets park. Här på den stora åkern voro frälsets underhåfvande församlade, skäror blänkte i solskenet och flitiga händer uppsamlade den afmejade säden och bundo kärfvor som uppsattes konstnärligt i nätta skylar. Gubbar, gummor, gossar, flickor, barn och hundar sysslade i sträfsam ifver, skratt och muntert glam hördes öfverallt och midt bland arbetsfolket gick onkel Tobias, uppmuntrande, vänlig och glad, bandt med egen hand en kärfve här och der, bjöd snus åt gummorna, klappade töserna på kinderna och förde gubbar och karlar att ta sig en klunk ibland ur den fulla öltunnan som aldrig syntes nära att utsina.

Onkel Tobias, »herren« såsom han kallades helt enkelt af sitt folk, var älskad mer än mången fader af sina barn och när gamla baron på Sjö fick sina agronomiska »raptus« på sig, anställde han hvarjehanda rön med sina åkrar och ängar, hvilka rön mera förvånade genom deras obestridliga nyhet och originalitet än de egentligen lockade grannarne att följa exemplet.

Hans erfarenhet i agronomin hade hos honom stadgat en öfvertygelse som han uttalade i följande råd till nybegynnare: — »Läggen ner edra pengar i jorden så kunnen I vara vissa om att ha dem i behåll; ty derifrån komma de sällan och aldrig upp i vårt land åtminstone«.

Tittulärrådet kastade tömmarne åt Tom och Tom kastade dem åt en bondkarl och så gingo herren och betjenten, den ena förut den andra på behörigt afstånd efter, att deltaga i det glada skördearbetet, efter att hafva helsat ställets värd som bad sina gäster vara hjertligt välkomna, utan att dock låta störa sig. Talkoo't gick sin jemna gång och de nykomne började i den mest uppslupna sinnesstämning arbeta med, uti höga hattar och glacéhandskar, pince-nez och svarta frackar.

Med svetten i pannan och de korta benen i oaf-lätlig rörelse, trillade tittulärrådet kring fältet lik ett ullgarnsnystan i hvilket två nystpinnar blifvit instuckna och vänlig som fullmånen smålog han mot de täcka bondtöserna -- ja han värdigades då och då nypa dem i haken och hviska dem det enda finska ord han lärt sig: — »punaposkinen niin kuin kukkanen«.

Desslikes täcktes de Petersburgska herrarne skratta med full hals åt »den gudomliga Svinaherden« som satt på öltunnan, lik *Baccus*, eller snarare *Silenus* och uppriskade alla törstande själar med den bruna, hem-brygda näktarn under det han äfven tog sig sjelf en liten oskyldig florschufva.

Värden på sitt håll trakterade qvinfolken med kaffe och bullor, men plötsligt flög en ridderlig idé genom den gamla ädlingens hufvud. Han drog Petersburgarne med sig till trädgården och om en halftimme kommo de åter derifrån, bärande hvar sitt såll fullt af nyssplockade rosor. Dessa rosor fästes i bondpigornas dukar och när matklockan kallade till qvällsvarsbordet, uppdukadt framför stora trappan mellan abrodd och krusmynta som doftade ljufveliga, marcherade skördeqvinnorna, enhvar med sin ros i barmen, stolta och smickrade till måltiden, beundrade af plirögda ungersvenner, fulla af öl och hjertevärme.

Efter den bastanta qvällsvarden följde en sjudundrande polska i gröngräset och »den gudomliga svinaherden« gned med välkänd talang sina strängar utan att förtröttas, blott han då och då fick fukta sin strupe.

Gripen af tonernas makt, kanske också af det skummande ölet som stimulerat hans lifsandar, struttade tittulärrådet med i dansen så att berlokerna slogo trumma på hans mage. Han svängde i sanslös fröjd om med de vackraste pigorna tills han ångade af värme som ett thekök, och dref ledigt jemlikhetsprincipen ända derhän att han tog sin egen betjent till sitt vis-à-vis för aftonen. Munsjör Tom, på sitt håll, gaf ej efter i förtjusande »laisser-aller« och gjorde sin kur till höger och venster utan att genera sig det ringaste. Doftande af pomador och luktvatten, med bena midt i pannan, ett guldur i hvardera vestfickan och ringar på hvartenda finger gjorde den unge mannen en sådan effekt i polskan att hans bild aldrig utplånades ur bondflickornas minne.

Onkel Tobias som sörjde för allas nöje och hade öga för alla sina gäster, fann en grupp af äldre pigor »ståndande fåfånga ty ingen hade lagt dem«.

— Hvarföre dansen ni icke? frågade han gladt.

— Si som ingen bjuder opp oss! blef det modfällda svaret.

-- Kommen med mig så skola vi ta en ring och sjunga en sång tillsammans!

De öfvergifna sågo tröstade och smickrade ut och onkel Tobias inproviserade för dem följande kantat med finska ord:

- »Voi minua piika parkaa
- »Onneton't ja aivan arkaa,
- »Voi voi kuinka kau'an olen minä naimaton?
- »Tipsun tapsun! jalka juoksee
- »Suomen pojan tansissa:
- »Mutta vanha piika seisoo
- »Aina yhdes paikassa!
- »Voi minua piika parkaa
- »Onneton't ja aivan arkaa,
- »Voi, voi kuinka kau'an olen minä naimaton.*)

Visan spriddes genast kring glatta laget och skalade hela qvällen från mun till mun. Skolmästarn förklarade att den var »homerisk« och borde dedieras åt Minerva. — Mamsell Sofi, kallad *Softa*, skolmästarns syster, hvars sinne äfven hade en klassisk anstrykning, kom utspringande ur köket, doftande af hvitlök, fläsk,

*) Lyder i svensk öfversättning:

Voi mig stackars piga
 Ensam får jag stå och niga
 Voi voi, huru länge måntro jag skall ogift gå.
 Tipsu, tapsu! foten slinter,
 Gerna med i gossars glam!
 Glömd uti sin kulna vinter
 Gamla pigan dras ej fram!
 Voi, voi etz.

dill och stekångor och tiggde af värden en improviserad stump äfven för sin räkning, i det hon stack en pappersbit och en blyspenna i »herrens» hand. Han skref derpå i minuten:

»Du ljufliga Softa
Kom ofta, kom ofta
Kom med din kofta
Och dofta!»

Hvilken vers han med en artig bugning räckte mamsell Softa, som till dödedagar förvarar den i sitt »alputs». —

När skördefolket slutligen aflägsnade sig, trötta af mödans och nöjenas värf och mättade med magens och strupens nödtorft kom tittulärrådet till sans igen och påminte sig att han var hitkommen i affärer.

En smula yr i mössan ännu af öl och »hassleri» med bondtöserna lade han dock ut sitt ärende med så stor tydlighet att onkel Tobias begrep hvar skon klämde:

— Jaså, herrn vill ha bort fru Frank med son? smålog gubben satiriskt och såg tittulärrådet rakt i ögonen.

— Det vill säga, jag vill köpa hemmanet, stam-made fästmannen smått förlägen.

— Det passar bra; egarne äro betänkta på att snart lemna landet, tror jag. Jag gör kanske detsamma ännu i höst.

— Ni baron?

— Hvarför icke? Här hos mig finnes ingen *hushållerska* som lägger hinder i vägen och jag har loft att bli unga Siris följeslagare ute i verlden, dit musikens Genius kallar henne. På det sättet blir äfven jag nyttig till någonting innan jag stiger ner i min graf . . . . Fru Frank lefver blott för sin son och följer honom,

som nu äfven omfattar konstnärspanan. En rund summa på bordet, herr tittulärråd, och jag betviflar ej att hennes egendom öfverlåtes i edra händer.

Det var ett gladt budskap för fästmannen. Han lofvade att inte se på styfvern blott affären gjordes finkt. Onkel Tobias åtog sig att bli mäklare. Tittulärrådet tackade förtjust. Den »grönskande« gråhåringen var uppspelt som en bofink i morgonväkten och blef i tillfälle att öfvertyga sig om att baron Hemmings vinkällare var vida bättre försedd än man i allmänhet trodde.

Innan natten inbröt hade miljonären gifvit onkel Tobias fullmakt att betala hvilket pris som helst för fru Franks hemman; hufvudsaken var att bli af med hennes son, tillade Marys fästman öppenhjertigt vorden af drufvans saft.

När slutligen tittulärrådet fann det vara skäl att taga afsked struttade han fram till sin trefliga värd och komplimenterade för en munter afton. Med ytterlig förvåning kände nu han i sin hand, som skakat världens hand, någonting kallt och hårdt. — Det var silfverrubeln, — onkel Tobias sedvanliga afskedshelsing, silfverrubeln!

Tittulärrådet fann skämtet så obeskrifligt roligt att han höll sig i sidorna af skratt. Han var vid lynne att taga allt från sin gladaste sida denna qväll.

— Ett original! oh! ett snillrikt original! — mumlade han alltjemt skrattande, hoppade upp i giggen och rullade af.

Tom hade fått sig en försvarlig »sticka« och skötte tömmarne på ett sätt som gaf hästen fullkomligt oberoende; hvaraf den betjenade sig för att beta här och der vid vägen under det de resande togo sig hvar sin lilla lur.

»Tel maître tel valet!« tänkte troligen det vackra

kreaturet uppfödt i stora världen och derföre utan tvifvel mäktigt fransyska språket.

Vi inträda än engång i det lilla poetiska hemmet med murgrönsrankorna kring fönstret och de vackra oljetaflorna på väggen, men finna nu den vanligen ljusa, glada stämningen förbytt till dystert vemod.

Sjelfva vestanvinden susar lik en suck genom rosenhäckarne och hängbjörkarnes lockar, vågen slår klagande mot sina gröna stränder och sången har tystnat inne i rummen.

— Du är så blek, mitt barn! Dina ögon brinna och din hand är het! sade Amy Frank med sorgsen ton och lyfte sakta upp sin sons hufvud som hon lutade mot sitt bröst.

Den unge mannen satt, sedan flere dagar tillbaka, tyst och sluten med armen lutad mot bordet och hufvudet nedböjdt.

— Var ej orolig, älskade mamma, nog mår jag bra, blef det lugnande men tonlösa svaret. Efter ett ögonblicks tystnad såg fru Frank ömt på sin älskling och sade leende;

— Hvad skulle du säga om att sälja bort vårt lilla Fridkulla?

Eberhard såg upp.

— Jag begär ej bättre, lilla mamma, men köpare? . . . hvar få vi i hast köpare?

— Och om nu en sådan finnes?

Modrens ögon strålade af sådan fröjd att sonen äfven började se lifvad ut.

— Säg, säg, säg, mamma! Har mamma någon på förslag?

— Tror du jag annars hade väckt hela frågan?

— Och hvem är köparen?

— En som kan betala kontant och betalar ett oerhördt pris ej blott för stället, utan för inventarier, möbler, dina taflor om du vill sälja dem . . . .

— Gerna för mig . . . . En kontant betalare säger mamma? . . .

— Ja, hela summan på ett bräde!

— Det är tittulärrådet Korneman!

— Rätt gissadt! Onkel Tobias var här i går som hans ombud, under det du var ute på sjön. Den rika herrn gör blott ett förbehåll: — att få tillträda sin nya possession så fort som möjligt. Han bjuder 50,000 *Imf.* ett för allt.

— Ett bittert, ironiskt leende spelade kring Eberhards sköna läppar: —

— Det goda tittulärrådet måste vara mycket angelägen att bli af med oss efter han så der låter fyrkarne dansa utan att undersöka om han får valuta för sina pengar. Men sak samma! Det är köparns affär, må han se opp! Vi antaga anbudet älskade mamma, och sedan . . . . bort härifrån! bort så fort som möjligt! Ut, ut, ut i vida världen, ju längre härifrån ju bättre! När skriva vi under köpebrevet?

— I morgon om du vill.

— Jag skrifer under med båda händerna . . .
Och du, mamma?

Amy fällde tyst hufvudet och två stora tårar glänste i ögonfransarne.

— Vi resa för att aldrig mera återkomma . . . . svarade hon sagta.

— O, hvilken egoist jag är! utropade sonen och slog armarna kring sin mor. — Ej en minut besinnar jag att du åter drifves ut att irra omkring utan hem, utan fädernesland . . . .

Amy såg upp och hennes ögon hvilade med odödlig kärlek på den sköne, kraftfulle sonen:

— Mitt hem, mitt fädernesland, käre Eberhard, det är den fläck af jorden hvarpå du står! sade hon med sin milda, melodiska stämma. Här kunna dina anlag ej utveckla hela sin rikedom, du har länge påtänkt en konstresa, det var blott de behöfliga medlen som felades. Nu ha vi dem. Tror du lifvet vore mig möjligt här, skild från dig? Jag har älskat denna lilla vrå der jag framlevat några lugna och sorgfria dagar, — men äfven den är ju ej numera utan bittra minnen för oss! . . . . hvarken för dig eller mig! Låt oss snöra igen vår rensel och taga vår pilgrimsstaf i handen! Verlden är stor och hvad gör det att resan är besvärlig när ett härligt mål vinkar i fjerran!

— Ja, moder, du skall få heder af mig! Träget arbete läker hjertat huru än det må svida! —

— Våra resebestyr skola ej upptaga lång tid, min älskling — icke våra afskedsbesök heller! Sedan vi gjort ett på *Sjö* kvarhåller ingenting oss mera!

Kapitlet XVIII.

Bröllop. En filosofs brudqvåde. Afresa.

Tredje lysningsdagen skulle bröllopet firas på Hagenäs och praktfullt skulle det bli. Alla voro i högsta spänning och lifvade för saken, — så när som bruden. Men fästmannen hade beställt bröllopstoiletter åt damerna allesamman! Tygernas lysande färger blandade bort skuggorna öfver bleka kinder; man kunde undgå att fästa sig dervid om man ville. Fru Thérèse och fröken Götha gingo från det ena fönstret till det an-

dra för att jemföra hvilkenderas brokad-klädning tog sig bättre ut, Thérèses lilas-färgade eller Göthas ljusblå. Tjocka voro de hvardera så »att de kunde stå för sig sjelfva«, och fason kom från det förnämsta magasinets vid *Newska perspektivet*. Hvem kan öfverlemna sig åt sorgliga betraktelser med sådana saker för ögonen? Också såg personalen på Hagenäs till största delen glad ut. — Man hade ju ej minsta tid numera att fästa sig vid den unga brudens oföränderliga uttryck af trötthet och likgiltighet. Hon visade sig dessutom nöjd med allting, hade aldrig något att anmärka och svarade på alla frågor »huru hon tyckte om det eller det«, sitt sakta, tonlösa:

— Nog är det mycket bra! Det är ofantligt bra såsom ni ställen det, goda vänner!

Må man dock ej förneka modren all skymt af medkänsla för det milda, tysta offret som utaf en klagan gick sitt öde till mötes.

Det kom ibland ötver fru Thérèse liksom en ångest, det kändes henne som om hon medverkade till ett brott . . . . men hon slog beslutsamt och raskt ifrån sig alla »dumma funderingar«.

— Det blir nog bra med tiden, det måste bli bra! tröstade hon sig sjelf. Han skall göra allt för hennes lycka och han har ju så stora medel dertill . . . . Förälskad är han, det är säkert, och bara mannen är kär går det alltid! Huru många flickor, som gift sig utan tycke ha icke tagit skeden i vackra hand och blifvit ganska lyckliga!

Bröllopsdagen kom, luften kändes tung som bly öfver Hagenäs, och sjelfva Bengta, ehuru hon nu visade sig ega »en full vigilör« och tackade Gud att det verkligen blef parti utaf, måste stärka sig med en mängd kaffekoppar å rad, när hon gaf akt på brudens utseende.

Fästmannen sken som solen. Han lät ej störa sig i sin segerfröjd.

Ett leende, ett riktigt hjertligt leende framlockades likväl denna dag på Marys ansigte. Det egna ådet åt den något öfver hundraåriga *Phaëton* med spår af förgyllningar och en befransad purpursamets thronhimmel — (makulerad af råttornas och årens tänder) — hvori onkel Tobias med den »Gudomlige Svinaherden» vid sin sida körde in på bröllopsgården. På frågorna hvarföre detta urmodiga fortkomstmedel med kungliga anor denna gång begagnades svarade onkel Tobias, med filosofens förmåga att foga sig i ödets skickelser, att hans »coach» blott kunde gå med tre hästar . . . . .

— Nå, onkel har ju tre vagnshästar?

— Inte mer än två nuförtiden.

— Hvad har blifvit af den tredje då?

— En »*vol-au vent*». Den tredje hästen blef bortstulen ute i det fria, på betet. —

Man skrattade och beklagade att denna »*vol-au vent*» påtagligen tycktes ha stark bismak af *tattare* och *Phaëton* körde unnan för att lemna plats åt modernare ekipager som nu rullade in genom porten det ena efter det andra.

När salongen stod praktfullt upplyst omkring åttatiden inleddes vid sin farfaders hand den unga bruden i dyrbar hvit sidenklädning med slöja af brysslerspet-sar och hals och armar blixtrande af juveler. Men de beundrande blickar som följde henne förbyttes snart till medlidandets. Hvarje droppe blod syntes bortviken från hennes ansigte och i det hon lade sin iskalla hand i fästmannens vacklade hon såsom hade knäna svigtat under henne. Men hon reste sig modigt och framgick till kullerstolarne. När hon dock skulle utsäga eden som presten förestafvade henne, syntes det ett ögonblick som hade tungan nekat henne sin tjänst.

Den rena, sanningsälskande, djupt religiösa varel-
sen ryste och såg sig omkring såsom hade någon till-
ropat henne någonting förskräckligt.

Det var hennes samvete som uttalade ett hotande:
— »menederska!» när hon här inför Gud afgaf löftet
att »älska i lust och nöd» denne för henne vidrige,
främmande man, åt hvilken hon ej ens kunde skänka
vänskap och högaktning, då hon kände om honom ingen-
ting som kunde aftvinga henne en skynt af sympathy.

Hon mumlade ohörbart hvad man genom det våld-
sammaste moraliska tvång nödgade henne att säga och
den högtidliga ceremonin, som verkade obehagligt på
alla de församlade, tog slut.

Lyckligtvis ha våra rationella samhällsbruk den
verkan att snart bortblanda intryck af ofvanbeskrifna
art genom gratulationer, kyssar, sorlande röster, en och
annan krokodiltår och i synnerhet förmedelst den skum-
mande champagnens upplifvande inflytelse, hvarpå bru-
den öfverflyglas af dansörer, springande om hvarann
med ett:

— Jag anhåller om första fransäsen!

— Och jag om den andra!

— Och jag om den tredje, den fjerde, och så vi-
dare.

»Gud ske lof! tänkte fru Thérèse, när musiken
spelte opp, nu är det då förbi!»

— Blek är hon, tänkte fru farmor, men det ger
sig väl, när det ej mera kan hjälpas!

Fröken Götha funderade smått i sitt sinne om det
inte nästan ändå hört till saken att bruden fallit i en
liten dändimp?

— Hon är lik en död i sin svepning! sade sysko-
nen sinsemellan och gingo afsides för att gråta så de-
ras hjerta ville brista.

Ömsorgen att hålla reda på uppbjudningar och
ordningen af danserna hindrar, brudar i hvarje fall

att öfverlemna sig åt känslan och eftertanken. De som befinna sig i Marys belägenhet hinna ej reda sina intryck af förtviflan och fasa mer än de lyckliga brudarna kunna samla de ljufva, blyga, mystiska intryck som smyga in i deras själ, när den ena såväl som den andra, den lyckliga liksom den olyckliga, står med foten upplyftad för att träda öfver Hymens tröskel, derutinnan lik grafvens, att ingen mera derifrån återvänder till jungfruburen full af oskuld och frid.

Under det bruden flyttas från den ena dansörens armar i den andras och rifver sin slöja på epåletter och krimskrams dukas supébordet dignande af läckerheter. Och dit ledes hon sist och slutligen att afhöra i pinsam förlägenhet talare som komma af sig och »onklar i familjen» som passa på tillfället att qvickt skämtande framkrysta mer eller mindre kryddade sot-tiser åt hvilka fnyses i knutarne, under det fästman-nen uppfattar som sin pligt att se öm och fadd ut.

— Hvad kommer åt vår poet hvars lyra är stum i qväll? frågade skämtande fru Thérèse som fann onkel Tobias sittande ensam och mulen i ett aflägsset rum, under det de andra superade och tömde vinflaskorna.

— Jag har ej tid med lyran! svarade gubben buttert.

— Hvad är det då som upptar friherrns tanke?

— Betraktelser öfver den menckliga fåfängen, egoismen, dumheten och dårskapen, svarade den tillfrågade kort om godt.

— Kunde det der ej sparas till något lägligare tillfälle onkel lilla?

— Nej, ty detta tillfälle erbjuder sig osökt i qväll. Eller finner ej fru mamma sjelf, om hon en enda minut behagar lyssna till sitt samvete, att man bär sig åt här nuförtiden som om både hjerta och sundt förnuft skulle vara bannlysta . . . . Jaha! . . . För min

del tycker jag mycket mer om ärliga kannibaler, som blott slagta och äta upp sina *fiender*, än om de »välmenande» och »kärleksfulla» trafikanter som vanhelga den skönaste och mest betydelsefulla menckliga institution till ett uselt köpslageri och tvinga en englaren varelse att svära falskt under det hon ställes fram hänsynslöst till skärskådande för likgiltiga, nyfikna eller oförsynt granskande, kanske spefulla blickar.

Den uppskakade, qvalda martyren ha ni spökat ut i blommor och glitter och derpå tvingas hon att inför en stojande församling småle. — Än mer, — såsom en odalisk eller slafvinna skall hon, emedan hennes slägtingar afslutat köpet och inkasserat pengarne, slutas i armarne på en utlefvad gubbe, som bortför henne som sin välfångna egendom ur det hem derifrån ni utstöten henne! Fan och icke jag må sjunga några qväden öfver en sådan uselhet!

Gubben steg upp, slog handen i bordet och gick sina färde, qvarlemnande fru Thérèse hvit i synen såsom näsduken hon höll i handen. Hon måste dricka åtskilliga glas vatten innan hon »rekolierade» sig så pass att hon åter kunde inträda i salongen och deltaga i glädjen som nu nått sin höjd. Kransen och kronan skulle dansas af bruden. Men med ett nit som nästan liknade »skadeglädje» arbetade ännu vid supé-bordet ungherrarne på att genom idkeliga *toaster* taga vettet af brudgummen, hvars pionröda ansigte, jemte ett helt batteri toma buteljer vittnade om att han på mycket värdigt och grannlaga sätt beredde sig att träda inom Hymens tröskel; att möta sin unga hustru der med ett rus af både vin och sällhet . . . .

Anmärkom i förbigående att herrar vanligen aldrig påfinna *spirituellare* sätt att fira någon »dagens hjelte» — vare sig en kamrat, en stor man, en yngling som med glans genomgått sin examen, brudgummen som inträder

i det heliga äkta ståndet, är det ifrigaste bemödande att — supa honom full!

Nu var festen slut.

Brudparet skulle ännu afresa samma natt, — eller rättare samma morgon, ty himlen började redan rodna i öster när resvagnen körde fram. Mary iklädd en vacker resdrägt, leddes ner för trappan af sin mor. Hon öppnade vagnsdörren och ville inskjuta dottern på den sametsbeklädda platsen bredvid den redan väntande fästmannen som såg något »mosig« ut. Då kastade sig Mary med konvulsiviska snyftningar tillbaka i modrens armar, omfattade med sina darrande händer hennes hals och hviskade i fullkomlig förtviflan:

— Fräls mig, mamma! Fräls mig af barmhertighet! Jag vill inte följa med denne främmande man! Jag afskr yr honom! Han är inte nykter!

— För Guds skull var förnuftig Mary och väck intet uppseende! — bad modren med stränghet i rösten och förskräckelse i blicken. Och hon löste med våld dotterns om hennes hals krampaktigt slutna armar, lyftade med all sin kraft in henne i vagnen, slog till dörren och — åkdonet rullade bort.

Men knappt hade ljudet af hjulens gnisslande i sanden dött bort innan en underlig känsla bemäktigade sig den på gården qvardröjande. Det föreföll Thérèse Wallenheim som om hon, efter att hafva varit delaktig i en mordgerning, med egen hand skrufvat fast locket på kistan dit man inlyftat offret som ännu var vid lif. Bilden af hennes dödsbleka, skälvande dotter, anropande modershjertat om förbarmande, men bortstött af detsamma, lemnade henne ej mera. Denna bild skulle, såsom ett spöke, förfölja Thérèse ända ner i hennes graf!

— Hvad har jag gjort, hviskade hon och stirrade bortåt vägen der hennes dotter försvunnit — hvad har jag gjort? Jag har ju sålt mitt barn! . . . sålt, sålt,

sålt henne åt den som kunde betala henne med gull! Jag har med egen hand kastat dig, min milda, min rena, min snöhvita dufva åt denne grånade verldsman, hvars torra läppar druckit ur alla möjliga orena källor långt innan du såg dagens ljus! Det är nu han som skall bli ditt intimaste sällskap och din ledsagare på lifvets bana! Så besudlad han är fysiskt och moraliskt skall han oförsynt pocka på fläcklös oskuld hos dig och utöfva tvångsrätt öfver både din kropp och din själ!

Härtill svarade rättskänslan strängt:

— Du inser nu för sent att ett hederligt yrke — hvilket som helst — hade kunnat rycka din dotter unnan den »lagliga prostitutionen«, förnedrande som den andra, hvilken ej är stort mera skamlig?

Kapitlet XIX.

Huslig sällhet, dram i tre tablåer.

Första tablån.

Vintersolens bleka strålar tränga in mellan brokattell draperierna i en dyrbart möblerad sängkammare. Spegel från golf till tak återge ens bild åt alla håll, kandelabrar, kristaller, förgyllningar och de tusende kostsamma saker som lyxen påfunnit fylla rummet, hvars ena hörn upptages af en svällande divan af samma tyg som draperierna för dörrar och fönster.

I denna divan sträcker sig, liksom en pascha, husets herre i mångbrokig kaschmirs schlafrock och med ett tidningsblad i handen. På bordet framför honom

står en bricka med tunga silfverpjeser och ostindiskt porslin, han håller en cigarr mellan tänderna och läppjar då och då på sin kaffekopp.

Men paschan ser på intet sätt nöjd och belåten ut. Han följer med ögonen allt emellan en ung qvinna i luftig hvit peignoir med dyrbara spetsar, sväfvande fram och åter öfver den tjocka mattan på hvilken hennes lätta steg ej höres mer än en andes. Med en brokig fjäderviska dammar hon omsorgsfullt en *atheniienne* full af hvarjehanda dyrbara små pjeser.

Nu tilltalar »paschan» henne men hans röst låter ytterst knarrig och missnöjd:

— Hvad var det för idéer af dig i går, Maria, — sådant tycker jag alls inte om, — att komma på balen hos S—ys utan juveler? Jag blef verkligen bra flat det måste jag säga. Der ser jag damer blixtrande af smycken, hvars männer på långt när ej ha att ge sina fruar de toilettpengar som jag ger åt dig . . . . och så får jag se dig i en dräkt som kunnat anstå en liten symamsell.

— Fann du mig så illa klädd, gode Korneman? frågar saktmodigt den bannade.

— Illa klädd? Nå det vill jag just ej säga. — Om du varit en ung flicka hade du kunnat se förtjusande ut i det der gazmolnet med blåklintskransen i håret, men sådana kostymer anstå ej *min* hustru. Har jag gifvit dig juveler så vill jag också se dig bära dem.

— Förlåt mig, min vän, det var i går ren glömska af mig att bortlemna dem. Du skall ej vara ledsen på mig . . . . jag hade verkligen redan fram étuierna när Lise hemtade mig ett bref hemifrån. Jag blef så glad! så glad! Clara lofvar komma till mig i vinter, vet du bäste Korneman.

— Inte hindrar det väl dig att klä dig i dina juveler, marrade »paschan».

— Nej, min vän, jag upprepar att jag glömde dem! Förlåt mig denna gång! Jag skall ej mera vara så tankspridd härnäst.

— Tankspridd! ja, det är just det som du är. Tankspridd och ofta utan all uppmärksamhet på hvad man talar till dig . . . . — Aj! förb. — gikt! Kom hit Maria! Gnid litet den venstra axeln. Nej, du gör det så odugligt! Räck hit den der linimentflaskan . . . . .

— Skall jag ropa in Tom?

— Nej, värken går redan öfver! . . . Som sagdt, när man får sådana summor till sin toilette . . . . Nå, seså då! tag nu inte så illa vid dig! . . . . Du har ju frihet att använda pengarne som du vill . . . . . och må gerna lägga af något för systrarnas räkning . . . . .

Men var god och kläd dig efter dina villkor! Det är sjäpiget och löjligt att vara enklare än dvornikens hustru när man, som du . . . . .

Unga fruar hvilka icke älska sina män gråta gerna vid minsta anledning att få lemna fritt lopp åt smärtan som hvilar tung på deras hjerta. Klara pärlor började äfven nu glänsa emellan unga fru Kornemans långa ögonfransar och den fina, aftärda gestalten lutade sig ner öfver ett par vackra chinesiska vaser liksom för att inandas doften af de herrliga rosor de inneslöto, men i sjelfva verket för att dölja tårarne.

— Hvad är det der? Tårar! Bah! . . . . . seså, kom hit nu, min lilla pulla! Det var ju ej så illament! Kom nu och låt det vara godt oss emellan igen! Aj — aj, för tusan, nu stack det till åter! . . . Hör du inte, min lilla täcka puppa! Skynda hit och ge din gubbe en puss!

Den unga frun öfvervann sig och närmade sig »paschan« med mildt behag. Han drog henne ner i sitt knä och visade henne en ömhet hvarmed han utan

tvifvel ansåg sig ha godtgjort henne för obehaget af bannorna.

— Vi ha middag i dag för några af mina bekanta, fortfor husets herre. Jag har redan gifvit mina ordres åt kocken . . . . . Om det går en smula hett till vid buteljerna så behöfver du inte se så generad ut som sist . . . . . Lägg af den der landtliga enfalden kära barn! . . . . . Aj — aj! Maria! räck mig handen jag slipper ej upp härifrån!

Paschan stultade ut från dörren och mumlade ännu i det de tunga draperierna föllo igen efter honom:

— Jag må ännu förarga mig öfver den Maria som inte kunde ta sina juveler på sig!

När unga fru Korneman blef allena såg hon sig omkring i den förgyllda buren som en stackars fången fogel och suckade djupt. Hon satte sig i divanen och drog fram det kära brefvet som förorsakat henne distraktionerna föregående afton och varit den olyckliga orsaken till att bankiren Kornemans fru uppträdt på S—ky's bal utan juveler.

Clara skref:

»Nu sitta vi på tu man hand i hemmet, mamma och jag och ha så tomt. Mamma gråter ofta och har blifvit riktigt gammal; hennes vackra hår börjar gråna. Det är i synnerhet när dina bref komma, min älskade Mary, som mamma ibland hörs snyfta som om hennes hjerta vore mycket sjukt, och du skrifver ju dock aldrig annat än vänliga ord och glada saker till oss! Men ibland är jag som mamma, — gråter vid helt vanliga berättelser af dig som om du förkunnat en olycka. Der ligger liksom . . . . huru skall jag uttrycka mig? . . . strödda blad af en vissnande blomma i alla dessa bref, — så olika är din verldsåskådning mot hvad den var

då du från Helsingfors, såsom flicka, skref de glada beskrifningarne om dina nöjen i stora världen.

Hvad skall jag säga dig om syskonen? I går hade vi de mest glädjande underrättelser från Siri och hennes gamla stöd och ledsagare onkel Tobias, hvars godhet mot henne är en faders, säger hon. Med det gladaste lynne bär den gamla mannen, Gud ske lof ovanligt kry för sina år, resans besvärligheter och aldrig låter han sin följeslagarinna förstå på minsta sätt att han saknar sitt hem och sina vanor — så kära för de gamla i allmänhet. Nu äro de i Milano, Siris lectioner för L—i gå raskt framåt och af onkel Tobias bref meddelas oss L—is omdömen om vår lilla näktergal. Man kan ej tänka sig någonting mera smickrande. »*Sarà una stella!*« — säger den belätne Italienaren ibland åt onkel och plirar på Siri med en sorts författarestolthet.

Våra systrars öden gestalta sig bra olika ändå. Anna befinner sig nu som mejeri elev på Vestervik, trots det sega motståndet hon hade att bekämpa här hemma. Hon är så nöjd hos den hyggliga Schweizerfamillen och vår syster arbetar med allt intresse i sitt anspråkslösa kall, hvaraf hon med tiden hoppas vinna ej blott oberoende, men dagligt bröd i fullt mått om Gud kröner med framgång hennes bemödanden. Hennes valspråk är: (hon har lärt det af Schweizaren,)

»Aide-toi Dieu t'aidera«.

Bror och syster ha mycket treffigt af hvarandra, ty Vestervik är rågranne till Sjö, der nu Klas, som onkel Tobias arrendator, rumsterar med all flit. Hans kurs vid landbruksinstitutet har af honom gjort en väldig agronom, må du tro.

Gamla Bengta, som har sin lilla svaghet för »världighet« i behåll, talar aldrig om Klas utan att bifoga titteln: »unga patron« — eller: »herr gastronomen«. Men vi få nu se om ankel Tobias' axiom håller streck:

»när man lägger ner sina pengar i jorden så vet man att de äro i säkerhet, ty derifrån komma de sällan upp!« brukade den tokroliga gubben säga, som du minns.

Vår Klas ser ut att inte ämna qvarlemna i jorden hvad han nu, ganska försigtigt förstås, nerlägger der.

Det är så treffligt att höra Anna och Klas meddela hvarandra sina rön och erfarenheter; de äro hvardera riktigt roade af sitt yrke.

Men nu kommer jag till hvad som angår min egen person. Du vill således ha mig till Petersburg, älskade syster? Mamma är ytterst belåten med planen, och vore hon ej det, så skulle jag tveka . . . hon blir nu alldeles ensam, stackars mamma! alla ungarne äro fullfjädrade och flyga ur boet. Men då mamma sjelf vill det och är frisk och kry så gör jag ju ej orätt i att skynda till dig, kära, innerligt älskade syster! Du lefver blott för oss och tänker blott på vår framtid, det märks af allt hvad du gör. Jag kommer syster, jag kommer! Vi skola bli så glada och ha så roligt tillsammans, icke sannt?

Faster Götha har tillbringat några veckor hos brodern i Helsingfors; hon kom hem för par dagar sedan och säger att Alma fallit mycket af och ser skral ut. Gud beskydde henne! det är en präktig flicka — men är hon lycklig i sitt hem? — En suck blir svaret, tror jag. Se nu hur mitt bref vuxit till en hel volym! Farväl farväl!

Din Clara«.

Unga fru Mary hoplägger brevet sedan hon läst det, kysser det och förvarar det som en skatt. Derpå ringer hon på kammarjungfrun, koiffören träder in; förmiddagstoiletten begynner.

Andra tablån.

Tiden har gått en smula framåt, — bara ett litet tufffjät. Scenen är densamma som i föregående tablå. Natten breder blott nu öfver föremålen i rummet sin dunkla slöja, vid det ovissa, darrande skenet af en alabasterlampa. Då öppnas saktadt en dörr och fjäderlätta steg smyga fram öfver den mjuka mattan.

— Är det du Maria? frågar en sträf röst från al-koven dold af sina tunga draperier.

— Ja min vän.

— Hvar fan har du dröjt så länge! Jag hindras att få somna när du ej behagar komma och lägga dig. Du har väl varit derinne hos syster Clara igen?

— Ja, förlåt min vän, det var tanklöst af mig att uppehålla mig der så länge . . . jag besinnade ej att . . . .

— Att jag låg här och väntade och blir störd, när du kommer tillbaka. Det borde du dock förstå. När jag blir uppväckt efter det jag nyss somnat får jag ofta sedan ligga länge och väl utan att mera få en blund i mina ögon. Hvad pratade ni om så ifrigt? Kan du inte prata med mig heldre? Här inné är det som om du hade lås för munnen . . . . Ledsen på dig? visst är jag det . . . . nåå inte behöfva tårarna komma fram för det ändå . . . . Seså, lilla gumma, kom och pussa mig snällt . . . . inte är jag ledsen numera! . . . . skjut närmare spottlådan der Maria! . . . Tag nu den glada, söta minen på, min unge! . . . En lång hostning åtföljd af kracklande och spottande afbryter aftonqvädet som börjat kromatiskt men hade ändats så harmoniskt om den stygga hostan icke kommit.

Tredje tablån.

Mary sitter och läser i sitt kabinett, — det mest förtjusande af alla lyxfulla kabinetter. Hon ser högst intresserad ut och upplyfter ej ens hufvudet. Också fäster hon föga afseende vid hvad som tilldrar sig omkring henne. Hennes man går af och an på golfvet, stannar ibland, hostar smått, men utan all verkan. Hans panna börjar mulna. — I tätare och tätare massor samla sig åskmolnen, slutligen slår blixten ner öfver den läsande med följande ord:

— Hvad är det för lectyr som fånglar dig så du ej har ögon och öron för någonting annat? Sedan i morgse har du hållit på med den der boken. Den måste vara ofantligt intressaut.

— Ja, min vän, den intresserar mig mycket.

— Såå! Hvad f-n är det då för en smörja?

Med svartsjukans häftighet slår den äkta mannen upp tittelbladet på den förargelseklippa som beröfvar honom hans unga fru, just nu när han befinner sig vid lynne att fira en liten herdestund. »Oorganisk kemi af Berlin«, läser han.

Tittulärrådet slog fast boken med harmens rodnad på sina plussiga kinder:

— Potz Donnerwetter, skrek han och pekade på ett skrifvet namn i kanten af boken, — är det doktor Sternman som förser dig med den der »intressanta lekturen?« Hans namn står här.

— Ja han var så vänlig och lemnade detta arbete qvar hos mig i går då han gick härifrån.

— Till hvad ändamål? Skall det börjas här några föreläsningar i kemi och fysik? Tar herr Sternman mitt hus för en akademi eller ett laboratorium och min hustru för ett subjekt som skall beredas till kandidatexamen? Jag förbehåller mig att det göres slut

på dylika förlustelser eremellan! Jag har länge med förargelse märkt att han släpar hit planchverk och herbarier och hvarjehanda skräp hvarmed han sitter och underhåller dig. Det tycks fängsla din uppmärksamhet så att du inte har sinne hvarken för mig eller något annat! — Till hvad skola de der studierna tjena om jag får fråga? Svara?

Mary stiger upp och nalkas den brummande herren som slagit sig ner i soffan. Med barnsligt, ljuft behag, — en älskelig Desdemona — smyger hon sig intill sin Othello och höjer en bedjande blick upp till honom:

— Du har dessa dagar varit så sysselsatt, bästa vän, säger hon med sin milda röst, att jag trodde mig göra rättast i att icke störa dig. Jag har dock redan en tid haft på hjertat en innerlig bön till dig . . . .

— Om hvad då?

— Om ditt tillstånd, bästa Korneman, att låta mig få börja en liten kurs i naturvetenskaperna. Sedan min barndom har jag brunnit af längtan derefter . . .

— Och Sterneman skulle bli lärare, förmodar jag?

— Han har välvilligt erbjudit sig att bli det. Han är en så framstående vetenskapsman och så intelligent . . . .

— Hvem känner icke det! Idén att göra dig till en lärd i stubb kommer naturligtvis från honom?

— Nej, min vän, det är en idé som lefvat inom mig så länge jag minns tillbaka. Jag har dock aldrig fått tillfälle att utveckla den . . . .

— Och nu erbjuder dig doktor Sterneman detta tillfälle? Oh jag ber aldrig ödmjukast!

Den äkta mannens ögon gnistrade.

— Du kan väl ej, bästa, gode vän, ha någonting emot att jag, här i mitt hem, under dina ögon söker en sysselsättning som på det högsta intresserar och roar mig. Under de många timmar af dagen då du

är ute och jag ej kan vara i ditt sällskap, då jag sitter allena utan att ha någon nyttig verksamhet . . . . . trodde jag . . . . tänkte jag . . . . tänkte doktorn och jag . . . .

Med verkligt Othello-raseri fattade tittulärrådet sin hustrus späda arm och skakade den hårdt:

— Tänkte du, du, ett vackert tjuguarigt fruntimmer i besittning af alla rikedomens håfvor, sitta inläst inom fyra väggar med doktor Sterneman för att släcka din *kunskapstörst*? . . . Skada blott, min hulda Eva, att din Adam drar sig för att ge ormen inträde i vårt Eden . . . ha, ha, ha! —

Med omotlig stränghet och konsekvens bestraffar sig brottet, — det under långa år fortsatta brottet mot sedlighetens och moralens lagar. I en af de mest gripande sidor af den nyare franska litteraturen *) afmålas den härjade vällustingens kval när han, anfallen af tvifvel och oförmögen att mera tro på renhet och oskuld, hemfaller till ett rof för misstanken, svartsjukans ormbett och sin egen inbildnings vana att besudla allt, att färga sjelfva svanens vinge svart eller smutsgrå.

Tittulärrådet uppsteg från soffan karmosinröd i synen och började gå af och an. Plötsligt stannade han framför sin hustru, ryckte boken ur hennes hand och kastade den i kaminen der en brasa flammade.

— Se der mitt svar! . . . . . skrek han med stigande ilska, -- helsa och säg din lärare »in spe« att det blir ingenting af med lectionerna! Jag har ingen fallenhet att spela en *George Dandins* roll! . . . . . Innan qvällen skickar jag herr Sterneman sin betalning och ombyter husläkare för oss . . . . . Statsrådet Snopp är en man som eger femtioårig praktisk erfarenhet och förstår sig på nervösa lidanden . . . . . Allt hvad du under denna vinter nyttjat efter Sterne-

*) Alfred de Musset.

mans ordination gör dig blott blekare och mera genomskinlig dag från dag. Det skulle höra till saken att han stängde in dig mellan fyra väggar med dammiga luntor och böcker, maskar, skeletter och kemiska tillblandningar . . . . .

Mary hade rest sig häftigt och utsträckte handen liksom för att rycka ur elden sin bok som nu flammade högt i kaminen; men hon satte sig, utan att säga ett ord, tillbaka, blef blott en smula blekare än hon redan var förut och hade kunnat blifva tagen för en skön marmorbild, hade ej en lätt darrande rörelse af läpparne vittnat om att bilden hade lif och kämpade en hård kamp.

Tittulärrådet fortfor att gå fram och åter i rummet och retade upp sig sjelf. Men då intet motstånd mötte honom, ingen protest inlades mot hans befallningar saktade sig stormen inom honom småningom helt vackert och han började känna en smula skam öfver det råa utbrottet af sitt vrede. Han nalkades Mary som fortfarande satt tyst och orörlig.

— Nu skola vi ej mera tänka på hela denna barnslighet, sade han och drog munnen till ett grin som skulle föreställa ett sött leende. Vi skola göra en liten promenadtur på Newska perspektivet med de nya hästarne. Såg du inte hvilket uppseende de väckte i går? Nåå, jag tror verkligen icke att de skulle misspryda ens Kejsarens stall! De ha inte kostat obetydliga summor heller! Upp nu och se glad ut, min lilla gumma! Nya hermelinskappan och den parisiska hatten på, som jag hemtade på morgonen och lade på kaffebordet! . . .

Tittulärrådet tog smeksamt sin hustru under haken och höljde hennes läppar och kinder med kyssar: —

— Man måste ju pryda sin lilla docka och söka roa henne på mera passande sätt än att förvandla

henne till en löjlig bokmal! Låtom oss se åt om man inte kan hitta några vackra saker i magasinerna!

Vi sluta detta kapitel med en liten citation ur madame Beecker-Stowe's *Små räfvar*:

»Herr *Skrika* friar till en *trast*. Han är fast öfvertygad om att ett hål i ett ihåligt träd är den enda förnuftiga bostaden för en fogel. Trasten säger bestämdt att hon der inom en månad skulle dö af otrefnad. Hon vill ej veta af annan bosättning än i en vacker liten svängande påse som nedhänger i grenarne af ett träd. Skrikan är viss om att han, innan sommarn är förbi, skulle der genom den beständiga svängningen få vatten i hjernan. Naturen vet detta och därför gifta sig, bland hennes obesjälade släkten, aldrig skrikor med trastar«.

Men vi människor! huru går det till bland oss när män och qvinnor, till smak och vanor än mera skiljaktiga än skrikor och trastar, bygga bo och tvingas att bo oskiljaktigt tillsamman?

Vinner någondera derpå?

Kapitlet XX.

Clara till sin mor.

~~~~~

Petersburg d. . . .

Älskade mamma, Mary lade i går, ännu medan jag sof, ett bref af dig på min hufvudgård och vi läste

tillsammans med ett intresse som ni lätt kunnen fatta, ni kära hemmavarande, brefvets innehåll, af så stor vigt för hela vår familj. Hvilken rubbning gör ej gamla farfars död, så väntad, — man måste nästan säga så önskvärd den än var, — på Hagenäs! Nu äro vi, du och jag goda mamma, hemlösa fullkomligt och ginge en bekymmersam framtid till möte, egde vi ej ett stöd sådant som Mary. Med hvilken känsla af tacksamhet böra vi ej se tillbaka på vårt lif och jemföra huru det *kunnat* vara för oss och huru det nu *är* genom För-synens hand som så underbart sörjt för fogelungarne utan näste! Gudi tack, alla känna vi våra vingar växa och äro fattade af en fast föresatts att sjelfständigt nyttja dem! »Flygelsällskapet» skall bjuda till att icke mera ligga någon till last. Jag vill förtro min lilla mamma mina framtidsplaner, som jag, med Marys bistånd, börjat arbeta på och göra allvar af. Som ni alla veten, (ty ni hafven ofta prisat mig för min skicklighet i fingrarne,) har jag särdeles lust och fallenhet för modist-yrket. Nu har jag dragit nytta af min vistelse hos Mary, lärt mig konsten på ett af de förnämsta mode-magasinen som hyr lokal i bottenvånin-gen af Kornemans hus och när vi nu skola lemna Hagenäs uppställer jag i Helsingfors ett elegant mode-magasin för min räkning, och du flyttar till mig, mamma! Mary, den älskade systemen, är högt lifvad för denna plan och aflägger utaf sina rikliga nålpen-gar rätt nätta medel för vår bosättning utan att dertill anlita Kornemans gifmildhet. Du skall inte säga nej till våra förslag, icke sannt, älskade mamma? Tillsam-mans skola vi, min mamma och jag, bygga vårt lilla bo i frid och oberoende och trägen och sjelfvald verk-samhet skall göra lifvet fullt af tillfredsställelse och ge oss ett mål.

Så hafva ju syskonen äfven funnit ett på hvar sitt håll — i söder och i nord! — Huru olika lifvet

gestaltar sig när man lär sig inse arbetets värde och att fatta detta som mänsklig pligt för alla, enhvar efter de gåfvor han fått.

Att knypla om blommor, spetsar och tyll är ett obetydligt värf här i världen, säger kanske mången spefullt, men jag svarar: — arbetets halt är af ringa betydenhet, hufvudsaken är att det är ärligt, att det göres omsorgsfullt och bra och att det ger arbetaren oberoende, välstånd och förmåga att vara nyttig för sig sjelf och sina medmenniskor.

Men allt hvad jag här skrivit är, det vet jag väl, af så underordnad intresse för min älskade mamma, längtande att komma till det som ensamt rör hennes hjerta nuförtiden, Mary och hennes helsotillstånd. Ack mamma, jag ville ej gerna oroa dig, men jag kan heller ej fördölja sanningen. Vår vackra ros har fallit så förskräckligt af att man numera i henne blott igenkänner skuggan af hvad hon var förrän hon lemnade vårt barndomshem! Kanske har detta sin naturliga och lugnande förklaring i det tillstånd hon nu befinner sig uti. Men läkare tillråda henne emedlertid att så fort som möjligt lemna Petersburg med dess för henne så skadliga klimat, — hennes egen längtan till hemlandet blir äfven dag från dag starkare och nu vänta vi blott på att isen skall »skjuta» i Newan för att våga föra ut vår älskade sjukling och transporterera henne öfver finska gränsen.

Trånsjukt vänder hon sjelf blicken mot det gamla Suomis horisont och upprepar sakta:

»Stå de herrliga fjällen i himlen ännu
Är det grönt i min fädernedal?»

O, vore sommarn väl förbi, mamma!

Svåger låter ifrigt iordningsställa för Mary fru Franks lilla Fridkulla som han köpte i höstas när hon

reste utrikes med sin son. Korneman har skänkt denna egendom åt sin hustru, som bevisar att han ju håller af henne på sitt sätt och försöker göra henne fröjd när han kan. Mary blef så strålande glad öfver denna gåfva att jag tror den gode mannen riktigt fann sig belönad för sin välmening. Nu har Mary dessutom bedt honom att få inbjuda oss, mamma och mig, till sig öfver sommaren, hvartill Korneman gerna bifallit. Huru trefligt vi skola få på Fridkulla, mamma, med granskaperna Vestervik, der vår Anna arbetar och sträfvar med gladt mod, och Sjö, der Klas gör storverk, och icke allenast *lägger ner* pengar i jorden, utan också, märkvärdigt nog, *tar upp* sina pengar igen! Ja, huru skulle ej tanken på sommarn gestalta sig ljus och glad för oss, funnes det icke två mörka moln på vår himmel — Marys ytterliga svaghet och tillståndet på Hagenäs, som nu öfvergått i farbror Antons händer. — Ack, der finns så många skuggsidor på Hagenäs! Almas bröståkomma, som icke vill gifva med sig, är ju den mörkaste skuggan, förstås, men det kyliga förhållandet i hemmet är djupt beklagligt också det. Kommer nu dertill ännu smygande hviskningar om att farbror Anton spelar . . . . Men nej! Hvarföre lyssna till dylika obestyrkta rykten som ofta blott sättes i omlopp af afunden och smädelustan? Farbror tycker ju om sitt lilla parti om qvällarne, det har han redan länge gjort och kanske ibland dröjt längre ute om nätterna än det vore önskligt, — men han är dock en man med så öfverlägset förstånd och sådan karaktärsfasthet! Huru skulle han låta en lumpen lidelse beherrska sig, han som annars ej är lätt att beherrska! Låtom oss alltså ej på något håll se spöken midt på ljusa dagen! Tänk om på det glada heldre, på vår Siris lysande framgång hos L-i, som höjer henne till skyarne, på vår muntra Knuts sommarferier dem han får fira delande sin person mellan Fridkulla och Sjö,

och slutligen på den glada stunden då du åter, min älskade mamma, får öppna armarna för dina döttrar från stora världen, din Mary och din

Clara.

P. S. Det var ju godt för gamla skolmästarn Hellenius att denne onkel Tobias trogne vapendragare, lik en kropp utan själ efter onkels afresa, fick lemna detta jordiska. Heltvisst har *Karon* på sin färja fört »den gudomliga svinaherden» öfver *Styx* till de *Elyseiska fälten*, der han väl nu går och lustvandrar med Odysseéns och Illiadens hjertesuggor!

Kapitlet XXI.

»Flora och Fauna fennica» vakna ur vinterdvalan, lunderna kring Hagenäs, Sjö och Fridkulla kläda sig i sommarskrud och glädjen och hoppet aflösa sorgceremonier och arfsangelägenheter som länge och väl upptagit delegarne i landshöfdingen Wallenheims sterbhus. Svärdottern Thérèse som härifrån hade föga och intet att vänta har flyttat till Fridkulla och der emottagit sina barn, den unga fru Korneman och Clara.

Visst har man häpnat här i trakten öfver det förändrade utseendet hos miljonärens maka, och hvassa stygn af smärta genomskära modrens hjerta när hon under förstulna ögonblick beskådar detta fina, ännu nästan barnsliga anlete, hvares rosor äro härjade — men fru Thérèse tröstar sig med att man ju ej kan begära annat i »lilla fruns» nuvarande tillstånd. Dermed lugnar hon äfven herr gemålen, som då och då lössliter sig från affärsverlden för att ila till sitt Arka-

dien och lyckliggöra Mary med sin närvaro på ett par dagar eller tre. När han finner henne mera tänd för hvarje gång gnuggar han blott förnöjd händerna, ser mysande på svärmor och mumlar segersäll:

— Nånå, det der har sin öfvergång!

Mary kände sig, trots sina aftagande krafter, ju också lyckligare och nöjdare här än han sett henne under hela deras äktenskap. — Hon var lifvad och verksam, intresserade sig för allt, lät uppföra det nya skolhuset, anskaffade lärarinna och ställde skyndsamt hela verket i gång, föranstaltade asylor för de gamla orkeslösa, barnkrubbor för de nyfödda värnlösa, anstalter för sjuka, arbetshus för de kringvandrande tiggarna m. m. Det var märkvärdigt att se hvad denna späda, bleka, andelika varelse medhann under otroligt kort tid, — verkningar af ett ädelt, upphöjdt sinne som hade en full börs att ösa ur.

Sorgligt är att nödgas erkänna guldet såsom en af de förnämsta faktorerna i allt arbete för mensklighetens lycka och framåtskridande! Men *häfstången* der till är guldet icke; — deri hafven I orätt herrar materialister! Häfstången, det är en redlig vilja, en högsinnad ande, värme för menskligheten.

På Hagenäs gård var stora förändringar. Lik *Bomans enka klädd i dok*, gick den stolta landshöfdingskan der fortfarande med värdighet, men ej mera som värdinna. Hon hade öfverlåtitt sitt fädernegods i kraftfullare händer. Statsrådet, numera geheimerådet Anton, sonen till hvilken hon såg upp med beundran, hade öfvertagit godset och åtagit sig både lagliga och olagliga åtgärder som bouppteckningar och arfskiften kunna medföra. Ofelbar och »officiel» såsom förut sågs nu som värd på Hagenäs fröken Göthas bror, med några flere rynkor i det förr så glatta ansigtet, men i stället många strån mindre i de glesnade lockarne, — belåten dock att »taga arf efter sin fader»

innan den af honom kraftigt bekämpade lagen om lika arfslott allvarsamt blifvit bragt till tals i hans fädernesland.

Som fröken Götha i alla fall, öfven med sin *systerlott*, kunde kallas en rik arftagerska bevisade det sig vara en lätt sak att under närvarande konjunkture förse den ingalunda förvissnade rankan med ett stöd för lifvet.

Detta hade jungfru Bengta allaredan kommit sig till knappt ett par månader efter det landshöfdingens testamente gjort trotjenarinnan till egarinna af ett rätt nätt kapital. Detta faktum som snart blef bekant kring hela socknen gaf ny »väckelse» åt brofogden, hvilken redan i långliga tider hört, liksom Bengta sjelf, till de *väckte*, och ofta sammanträffat med henne för att sjunga Zions sånger i socknestugan. Nu beslöto de att sjunga dem i duett hela lifvet igenom.

På sjelfva bröllopsdagen — bröllopet hölls af landshöfdingskan — hade dock en katastrof inträffat såsom sista »casus belli» med den oförbättrelige kadetten Knut.

Just när Bengta, i svart paramatta klädning, långsjal, löslockar, krona och krans af en myrten hon sjelf planterat, stiger ner för kökstrappan för att möta brofogden i svart frack, hvita bomullsvantar och hög hatt, flyger någonting mellan hennes fötter, ringlande sig i de ohyggligaste bukter fram och åter. Det var en orm — lyckligivis dock ej af det giftiga slaget, — och änskönt det aldrig kunnat bevisas hvem som ditslängt den besten i så olämpligt ögonblick, bar Bengta inom sig till dödédagar den öfvertygelsen att det var herr Knut och ingen annan.

En obetydlig dusch från köksans vattskopa återgaf dock helt snart bruden sin fattning. Brofogden undgick att bli »palttrerad» sade han. Vigseln förrättades efter gamla handboken af pastor Hälleberg som

berättade om huru »Sara var sin man underdånig och kallade honom herra» — hvaråt Bengta fällde ymniga tårar.

Bland bröllopsgästerna befann sig utredningsmannen i boet, hofrådet v. Braxen och man anmärkte att han blef fundersam vid prestens påminnelse: — »det är ej godt att menniskan är allena». Kort derpå meddelade sig hofrådet i detta ämne med fröken Götha och frågade henne med darrande stämman om hon inte ville hjälpa honom ur sin vådliga belägenhet, ungarliltillståndet, hvarpå »det gamla Götha lejon» rodnade, slog ner ögonen och svarade — ja.

Kadetten Knut som var en lärd man och ej förkastade de *Darwinska* teorierna, undrade storligen om »det naturliga urvalet» som nu förenade en *Braxen* och ett *Lejon* skulle ge anledning till att en ny länk mände uppstå i skapelsens kedja.

Det fanns ett litet fridlyst rum i Marys nätta sommarresidens på Fridkulla, som hon förbehöll åt sig ensam »när hon behöfde hvila ut».

Den förnämsta väggen i detta rum pryddes af en tafla målad i olja af en stor artist i Petersburg och transporterad af Mary sjelf till Fridkulla. Motivet var ett ensligt skogslandskap vid randen af en insjö. En julle står gungande vid stranden och mellan hängbjörkars hvalf framskynta två figurer — en ung flicka i ljus klädning och halmhatt prydd med blåklint och en yngling med mörka svärmiska ögon och bruna lockar. Han sticker en blåklint innanför vesten med blicken fästad på sin följeslagarinna, höjande foten liksom för att fly. Flickans ansigte är bortvänt men ynglingens drag påminna starkt om ett litet fotografiort som Mary stundom betraktar i sitt album när ingen

observerar henne. Den stora oljetaflan är vanligen täckt med ett förhänge — den starka solen i rummet kunde lätt bleka färgerna, heter det.

Det är högst sällan fru Korneman drar unnan detta förhänge och vanligen nedfälls det igen med brådskande häftighet ifall steg höres i yttre rummet. Efter en stunds åskådning af den utmärkt vackra taflan synes fru Kornemans kind ännu blekare än förut.

Men det led mot hösten. Mary förundrade enhvar genom den rastlösa ihärdighet med hvilken hon slutförde alla företag hon under sommarn påbegynt och alla böner för att förmå henne njuta mera stillhet och hvila voro förgäfves. »Man måste verka medan dagen är, natten kommer då ingen kan verka»; — svarade hon mildt leende och lugnade de sina med att hon kände sig rask och stark. Då kom för henne den svåra stunden. Mary kämpade en natt, som syntes hennes mor ändlös, med förfärliga plågor och gaf lifvet åt en liten varelse som utandades sin sista suck vid sitt inträde i verlden.

Blodlös, alabasterhvit, nästan genomskinlig som de fina spetsarne kring hennes hufvudkudde låg den unga modren, när höstsolen ändteligen inträngde mellan de nerfällda draperierna i rummet. Händerna voro knäppta till bön och ett uttryck af ousäglig frid och fröjd låg utbredd öfver de älskeliga dragen och sade tydligt:

— »Jag har kämpat och vunnit!«

Med en stämning så svag som en andehviskning bad hon att engång, blott en enda, få hålla i sin famn det lilla kallnade stoft som endast lärt henne känna en moders lidande, icke dess fröjder. Hon kysste långsamt det döda barnet och gaf det åter till sin mor,

mot hvilken hon höjde sina förunderligt klara, tårlösa ögon.

»Kom närmare älskade mamma, hviskade hon, jag måste skynda med hvad jag ännu har att säga. Tack för lifvets gåfva, den är god, äfven om vägen stundom var tung att vandra. Den leder dock till evighetens hemlighetsfulla mål, till den andra stranden hvars klarhet, jag redan skådar. Gråt icke, så, min älskade! Gråt icke öfver mig *numera!* Att återvända till lifvet skulle illa passa för mig, jag har ej förstätt att sprida mycken lycka i mitt hem: — det fanns ingen sol i mitt öde! Men lofva mig nu — den döendes hand sökte modrens — lofva mig att ej pålägga syskonen pligter dem de känna sig oförmögna att fylla rätt! Jag vet att du ej mera skall vilja förlama deras kraft genom att ogilla deras fria val af verkningsskrets. Möter kärleken dem der, o, så mycket bättre! I min graf tar jag med mig det sköna, glada medvetandet att ha kunnat vara ett ringa verktyg till ert bästa och derföre känner jag i min dödstund en sällhet sådan som lifvet aldrig skänkte mig. Jag har ju dock ej lefvat förgäfvets.

Dessa ord uttalades i afbrutna meningar ofta med långa uppehåll. Efter ett dylikt hviskade den döende rösten allt svagare och svagare: — »Helsa min man och tacka honom för mycken godhet emot mig. Jag ålägger eder att vara vänliga mot honom och trösta honom när han vid sitt nästa besök finner här blott två kalla stoft, i stället för fadersglädjen! — Må han snart glömma den bleka skuggan som följde honom några korta dagsresor och aldrig kunde vara för honom hvad han hoppades och önskade. Bed alla nu komma in att jag får säga dem mitt farväl«.

Syskon, farmoder, tjänstefolk finga alla ett vänligt ord och en tryckning af den kallnande handen och derpå somnade Mary den långa sömnen såsom ett trött

barn somnar efter leken eller som en hvit dufva med hufvudet under vingen. Sjelfva dödens hand mäktade ej på detta ljufva anlete trycka en motbjudande eller förfärande stämpel.

När alla lemnat dödsrummet stannade modren ensam qvar der ännu utan att kunna slita blicken från det långsamt kallnande omhölje som nyss inneslöt hennes älsklings milda ande.

— Du har visat mig vägen, mitt barn, talade hon saktat till den döda, som hade hon hoppats att bli hörd — den bär ej till tröstlöshetens, ej till förintelsens djupa svalg — o nej, den leder upp till förklaringsbergets höjder! Du har förlåtit din blinda, dåraktiga mor som bröt ditt lif i sin knoppning, och när de, som uppfostrat dig, blott sökte för dig detta *mammon* hvaraf intet nu följer dig, samlade du dig egodelar som tagas med dit du gått med leendet på läpparne.

När tittulärrådet Korneman återsåg sin hustru i den trånga bädden med sitt lilla barn på armen erfor han den bittraste smärta han nånsin i hela sitt lif känt. Dock voro Marys sista ord sanna; makarne hade varit af ingen sympathi förenade och man kan ej känna varaktig saknad efter någonting som man aldrig fullkomligt egt. Förmedelst gull kan Hymens boja smidas — icke kärlekens. Visst tyckte bankiren sig ha gjort en kännbar förlust, men värre hade det varit om han mist sin kredit och sina pengar! —

Kapitlet XXII.

Afskedsvisiter. En soiré hos Anna. — Almas farväl.

Sex höstar hafva allaredan strött förvissnade löf öfver jorden när vi åter göra ett besök på Hagenäs säteri. En vacker kabriolett står för trappan och ett ensamt fruntimmer som stiger in deruti ger kusken befallningen:

— Till L—joki kyrka!

Vid kyrkogårdsmuren ger den unga damen tecken att hon vill stiga ur, vagnen stannar och hon går in allena genom porten som hon sluter bakom sig. Efter att ha vandrat förbi flere mer eller mindre välvårdade grafvar stannar hon vid en med särdeles omsorg underhållen plats omgifven af yppiga planteringar.

I dess medelpunkt höjer sig den praktfulla hvita marmor Mausolé under hvilken tittulärrådet Kornemans anspråkslösa maka sofver den eviga sömnen.

Den resande damen nedlägger här en herrlig blomkett, plockar en af de stora svarta penséer som växa vid monumentets fot och lutar pannan mot marmorn i det hon hviskar:

— Lycklig du!

Efter att ha hvilat ett ögonblick bland de doftande blomstren på grafkullen, lemnar den unga damen kyrkogården och återvänder till sin vagn, gifvande en ny befallning åt kusken.

Det ställe vid hvars trappa hon stannar nästa gång talar mer om idylliska intryck än om död och förgängelse. Det är en landtlig boning omgifven af rosenhäckar som nu blommat ut, men friska murgrönsrankar slingra sig ännu kring fönstren. Och nedanom kullen på hvilken byggningen står squalpa en liten kristall-

klar insjös blå vågor mot en sametsgrön strand, be-
vuxen med hängbjörkar hvars långa lockar speglas i
vattnet.

Ehuru välvärdadt och naturskönt ser stället ödsligt
ut. Intet lif förmärkes hvarken inuti eller omkring
huset, hvars farstugudörr den resande damen öppnar
med en nyckel som hon har i sin ficka. Det slår lik-
som en instängd luft mot henne, — den för alla obe-
bodda, öfvergifna rum egna luften som har någon-
ting mjeltsjukt med sig. Den unge damen inandas
denna luft med ett sorts välbehag, hon tyckes älska
den och hon träder ur farstugan in i ett vackert ljust
rum med ett piano mellan murgrönskransade fön-
ster och väggarne fulla af ganska förtjenstfullt må-
lade taflor, vittnande om konstnärlig begåfning.

Frumtimret går från den ena till den andra af
dessa, betraktar hvar och en af dem med en lång,
man kunde nästan säga smekande blick och derefter
öppnar hon dörren till ett litet rum hvars möbler stå
såsom hade innevånarne lemnat det alldeles nyligen.
En stor oljetafla pryder äfven här nästan en hel vägg. —

Denna tafla föreställer ett skogslandskap vid stran-
den af en insjö, en ung flicka i ljus klädning och en
mörklockig yngling med svärmiska ögon. Det är på
den sistnämndes bild den resande nu fäster en blick
hvars djupa vemod ingen pensel skulle förmått återge.

— Här är allt sig likt, blott jag är annorlunda!
säger hon sakta.

Den unga damen hvars pilgrimsfärd i sina min-
nens tempel vi beskrifvit var, som läsaren gissat,
ingen annan än Alma Wallenheim. Men icke mera
den glada, den skälmaktiga, den trotsiga Alma, med
de spelande ögonen och den svällande underläppen,
ej heller den mörka straffets engel som uppträdde
i berceaun inför sina föräldrar. Nej, hon är nu en
blek, stilla qvinna med tärda drag, på hvars kind en

hektisk rodnad brinner. Tvekande nalkas hon pianot, öppnar det och anslår ett ackord men liksom hemsk vorden af detta afbrott i den grafiska tystnaden, slår hon fast pianot åter, nalkas fönstret, inristar med en diamantring sitt namn i rutan och efter att ha lemnat detta hemlighetsfulla visitkort till ställets osynliga genier aflägsnar hon sig. Besöket är slut och resan fortsättes.

Alma gör dessa besök för att taga afsked.

Efter att ha tillbringat sommaren på Hagenäs ernar dess egare med famille antråda en resa till södern af helsoskäl. Geheimerådet, friherre Wallenheim, — (onkel Tobias spådom har slagit in), — har »skaffat sig på ett eller annat sätt baroni« — men utan tillatts af namnet v. Hemming.

Men liksom för att gäcka honom borttryckte det blinda och vensterhändta ödet den nye friherrens ende son, just när ätten blef introducerad på Riddarhuset.

Detta slag grep djupt fadren och gjorde ett streck i ärelystnadens kalkyler.

Men vi skola följa Almas vagn som stannar invid trappan till Vestervik, der hon med innerligaste hjertlighet emottages af mejeriföreståndarinnan Anna som för befälet på stället och nu tillställt en liten afskedsbjudning för sina till utlandet bortresande släktingar.

Hennes församlade gäster, mest sockenboar, befinna sig i det herrliga höstvädret ute i trädgården och parken och nu åstundar man att få göra en rund omkring den snälla arrendatorskans rike. Ladugården, mejeriet, fällan, der de nyss från klöfverlandet hemdrifna Ayshirskorna mjölkas, besökes. Anna samtycker gerna och med liten stolthet härtill. Hon presenterar gladt för gästerna sina präktiga skötebarn som i fridfullaste sinnesstämning stå idislande och låta beröfva sig det fyllda jufrets rikedom af snygga, i hvita

förkläden klädda pigor med välskurade stäfvor i handen. Derpå göres ett litet »tittin« i den idylliskt grönskande inhägnaden för kalffvarne, de söta ungdomarne, lyftande med sin ålders oskuld och munterhet i frysprång svansarne i vädret och framräckande sina våta nosar för att bli klappade af Annas hand. De egna misstänksamma blickar åt hela det öfriga sällskapet, för hvilket de icke synas erfara den ringaste sympathi. Från kalffhagen bär det af till mejeriet dit Anna visar de intresserade åskådarne vägen och der får hon uppbära de amplaste loford för den blänkande renligheten af sina stora gräddkäril afkylda med is och för prydligheten inom ostkammarn, fylld utaf ostar, stora och runda som fullmånan skådad med tub. — Bekanta för sin välsmaklighet, betinga sig dessa ett högt pris på världsmarknaden. Vesterviks ost eftersträffas af alla läckergommar.

Sedan rundresan inom »ekonomiedepartementet« är slutad vidtager treffligt samspråk inom Annas lilla enskilda våning, i festligt skick och doftande af blommor öfverallt.

Synnerligen lifvad blir stämningen slutligen vid det välserverade supébordet der värdinnan, upprymd sjelf och uppmärksam, sörjer rikligen för allas förplägning.

— Hvad den flickan hade för en tur att få en så här indräktig plats! — säger fru Dahlia åt mamsell Vörlacca, som är i färd med att äta sin andra portion piråg.

— Säg det, fru Dahlia! Hon är också värd allt erkännande för sin flit, ja riktig *estime*, — svarar ifrigt mumsande mamsell, numera »fröken« Vörlacca, för några år sedan högst skandaliserad öfver »att en fröken Wallenheim kunde ge sig till att bli ladugårdspiga!«

— Hvem kunde i alla fall tro att den flickan

skulle reda sig så här förträffligt och det så godt som på egen hand! — säger tante Leontine till landshöfdingskan. Nog var det klokt af henne att inte bry sig om pratet . . .

— Delikat smör! svarar landshöfdingskan flat.

— Makalösa kräftstjertar, läspar som ett klangfullt eko nuvarande hofrådinnan Göthilda v. Braxen, nästan fullkomligt oförändrad under de åtta år vi lemnat henne ur sigte. Endast snitten på hennes klädningar ha undergått många vaxlingar och den ljusröda färgen, hvilken hon som flicka redan började begagna med en viss försigtighet, är nu »den unga fruns» favoritfärg. Négligén lätt kastad öfver den »gyllne lejonmahnen«, är blott en luftig väfnad af tyll och rosenknoppar.

— Anna är verkligen en bra förnuftig och aktningvärd flicka, med sitt fördomsfria sträfvande! — tänker tyst för sig sjelf kapten Strutts.

Hans blick full af beundran vandrar, förbytt i vedomod, öfver bordet till kaptenskan Strutts, i svart sidenklädning och blommor i mössan och till tre hvitklädda långa fröknar Strutts, på mammas högra sida, med blanc-mangé på sina tallrikar och nedfällda ögonlock, och till tre halfärdiga fröknar Strutts iförda systrarnas urvuxna klädningar på mammas venstra sida, der de något magra getterna äta smörgåsar med strykande aptit och nypa hvarandra då och då i sidan.

— Man måste medge att vår lilla Anna är en flicka med hufvud och energi! Hennes supé är förträfflig! — säger hofrådet v. Braxen till sin brorson, en ung juriskandidat som tingtar i socknen.

— Mycket god supé, — svarar kandidaten med en blick på värdinnan som innebär: —

»Hon skulle bli en bra snäll och söt hustru«. Vid andra ändan af matbordet står possessionaten Klas, — nyligen förvandlad till egare af *Sjö* efter att under några år ha varit arrendator derstädes. Han

serverar kycklingsstek och insyltade gurkor åt sin unga fästnö, en rask, blåögd flicka med intelligent utssende och Annas goda vän.

Den glada stämning som rådt under hela qvällen bibehåller sig ända tills de flesta gästerna lemnat Vestervik; men den förbytes till tårar när Hagenäs vagnen kör fram. Slägtingarne skola säga hvarann farväl på lång tid. Anna kysser med dotterlig vördnad först farbror Antons hand och omfamnar sedan med stor innerlighet tante Leontine — den numera *dubbla friherrinnan* som, gudnås, äfven ser ut att ha räknat *dubbla tjensteår* sedan vi sist sågo henne.

Det fjäderlätta behaget är borta och hon liknar en gammal gumma.

Då slutligen turen kommer att säga Alma farväl brista de båda kusinerna ut i gråt och hålla hvarandra länge omfamnade.

— När jag är borta, hviskar Alma, helt sakta, skall du, min Anna, lofva mig att taga dig af mamma, — åtminstone om hon en dag måste lefva såsom . . . Almas blick flög oförmärkt till fadren — såsom ruinerad.

Hon skyndade upp i vagnen der föräldrarna redan intogo högsätet och Anna såg dem aflägsna sig med ett uttryck af bestörtning i sitt ansigte.

Kapitlet XXIII.

Gamla bekanta i en ny omgifning.

Den vackra nya Operasalongen i Dresden står fylld från golf till tak och i en af logerna på första ra-

den igenkänna vi gamla bekanta. Baron Anton Wallenheim med fru och dotter hafva lyckats förskaffa sig med stor svårighet platser för att få höra en ung sångerska som under vintern gjort furore i Wien och nu gasterar i Sachsens hufvudstad.

Fröken Walle uppträder i qväll i *Norma*. Under det de resande från norden vänta på ridåns uppgång har en pratsam granne i logen inledt samtal med fruntimren.

Han berättar dem att »Freulein Walle» är en helt ung stjärna på konstens himmel, omfladdras af beundrare från östan och vestan, men njuter af ett rykte utan fläck. Hon åtföljes af en aktningvärd, snillrik gammal onkel och säges snart ingå äktenskap med en framstående ung målare. — Se der sitta, mitt herrskap, onkeln, fästmannen och dennes mor; — slutar grannen och pekar på avant-scenen till venster.

I detsamma uppgår ridån och mumlet i salongen förqväfvver ett tredubbelt rop från Wallenheimska logen der kikarne höjts för att följa riktningen af grannens pekfinger. Dessa kikare vändas mot scenen och änuu ett utrop utgår från de resandes läppar. *Norma* har uppträdt på tiljorna, emottagen med skallande handklappningar.

— Siri! skrika tre upprörda röster häftigt.

Ja det är Siri. Hennes höga, symetriska gestalt framstår majestätisk ur den antika drägtens djupa veck och hennes plastiskt rundade arm svänger sin stålblanka skära. Under pannans hvalf, prydt af diademet och Vestalens fladdrande slöja, framblixtra ett par stora blå ögon, brinnande af inspirationens eld. Hon sjunger under *den heliga eken* med ett mästerskap som tvingar henne, i följd af stormande applåder, att börja arian ånyo och under det blomsterregn som faller hör man utropen: »Wundershön!» — »Göttlich!» »reizend!»

Vid det hon med tjusande behag uppsamlar de

doftande bevisen på publikens gunst vänder sig sångerskan leende och bugande åt alla sidor, men stannar plötsligt med blicken orörligt häftad på en loge midt emot scenen. Hon fattar sig likväl med sinnens närvaro, trycker blommorna mot sitt hjerta och sänder liksom en stum helsning upp till denna loge. Bifallsstormen växer för hvar minut. Tre hjertan bland åhörarehopan klappa våldsamt.

Almas kikare vandrar från scenen till den nyss påpekade avant-scenen . . . .

— Alma, i himlens namn, hvad fattas dig? säger den förskräckta modren som ser henne blifva hvit om läppar och om kind.

Alma svarar intet, men friherrinnas kikare hvilken tar samma riktning som dotterns ser det sköna manliga hufvud som aftvungit Alma ett smärtans rop det hon ögonblickligen förqväft med sin näsduk för munnen. När hon drar näsduken derifrån syns blodfläckar derpå.

— Ser du onkel Tobias, fru Frank och hennes son derbortå, mamma? hviskar Alma och fattar hårdt med sin darrande hand om modrens arm.

— För Guds skuld lugna dig, barn! — hviskar denna tillbaks.

Baronen sitter styf som en bild och blek som ett lärft i synen utan att tilltala hvarken hustru eller dotter.

Då öppnas logedörren och ridån går ner för näst den sista akten.

— Får man komma in? frågar gladt en ung militär — man igenkänner krigaren på hållningen ehuru han nu är civilt klädd — med armen i band och med ett litet hvitt emaljeradt kors hängande i knapphållet på ett gult och svartrandigt band.

— Knut, Knut! Det är Knut Wallenheim, mamma! utropar med ytterlig fröjd Alma som först igenkännt den forne kadetten.

Glädjen intar nu de upprörda känslornas plats, frågor och svar korsa hvarann utan all ordning. Siri utgör främst samtalsämnet, förstås.

— Hvarifrån kommer du? Gerad från bataljfältet tror jag? säger Alma pekande på den blesserade armen och Georgskorset.

— Nästan så, svarar gladt och hurtigt den unge officeren med den skälmaktige minen som påminte om kadetten, — kadetten med ett tillskott af ett par nätta mustascher på sitt annars temmeligen oförändrade ansigte.

— Så har du dock lyckats komma med lifvet från din kortaste men tvifvelsutan minnesrikaste färd, skratrar Alma. — Du sprang ju i luften?

— Ja, men jag kom ner igen som en boll, med hufvudet i en sandhög. Jag behöfde blott borsta af mig en smula för att bli mig alldeles lik igen.

— Men armen?

— Den kom i för intim beröring med en grannats kärfva och blef just såsom litet makulerad.

— Och nu har du utrikespermission? . . . .

— För att försöka bli hel igen, jaha! skrattade den glada gossen hjertligt så att de hvita tänderna skeno som emalj mellan de mörka mustascherna. — Men det är inte för att tala om den saken jag kommer hit, återtog han allvarsam igen. Siri har på sitt håll känt igen sina kära anförvandter från hemlandet och hon skickar mig nu till eder för att be eder göra henne den hedern och glädjen att supera hos henne efter operans slut i qväll.

— O, så roligt! så roligt! utropade Alma utan en minuts besinning under det friherrinnan kastar en förstulen blick på sin herr Gemål, som skyndar att svara i det han skakar Knuts hand:

— Helsa och tacka så ofantligt mycket!

— Får jag lof att skicka Siris vagn efter herrskapet?

— Tusen tack! Javisst min gode Knut!

Knut försvann ur logen och ridån gick upp öfver sista akten.

Friherrinnan Wallenheims drömmar hade blifvit verklighet. Under vägen till Siris boning blef hon vittne till huru hennes nièce med hurrarop följdes hem och af blommorna som kastades i »divans» väg flögo flere buketter in i tantens och kusinens efterföljande vagn. Geheimerådet hade, förebärande en våldsamt hufvudvärk, begifvit sig ensam till sitt hôtell.

Siri till Clara.

Dresden d. . . . .

Några flygtiga glädjestunder och hemlandstoner ha ljudit i det lilla konstnårsbo som vi, flyttfoglar från nordens, upphängt i Sachsens hufvudstad för en liten tid. Till vintern återvänder jag till Wien der mitt engagement är förnyadt, och troligt är att vi då fira vårt bröllop, Eberhard och jag. Han reste i går med tante Amy för att exponera några taflo (som här vunnit starkt bifall), i parisersalongen, — der han i fjor vann stora priset. Men jag ville nu i rätt lefvande färger kunna måla för er mitt sammanträffande med farbror Antons familie. Huru klappade ej mitt hjerta när jag från scenen igenkände dem bland åskådarna och såg deras ifrigt på mig riktade kikare! Det kom öfver mig en enthusiasm utan like, en åtrå att öfvertyga min välgörarinna om att hon ej slösat sin gåfva på någon ovärdig, och bifallsstormen som växte till en verklig åska sade mig att jag vunnit mitt mål. Kanske fann tante Leontine belöningen —

Alma fann den åtminstone rikligen, det såg jag — för all deras välvilja emot mig . . . .

Man vet ej om inte ödet en dag förunnar mig lyckan att återgälda den . . . . .

Men så mycket kunde jag dock tills vidare se att den kära, goda tante Leontine erfor en barnslig fröjd och stolthet öfver att vara anförvandt till en varelse som öfverhöljdes med lagerkransar och för hvilken man höll serenader och ropade »hurra» under hennes balkong. Jag är nästan öfvertygad om att den »hufvudvärk» som hindrade farbror Anton att följa sin fru och dotter till supén hos oss artister — (Onkel Tobias räknas bland dessa, och är ju äfven den af oss som fått högsta gudagnistan på sin lott) — att, säger jag, farbror Antons hufvudvärk fick gifva med sig när hans fru återvände till deras hôtell och i sin uppspelta sinnesstämmning berättade om sin afton!

Hvad jag fann tante föråldrad!! — och Alma! älskvärdare syntes hon mig än någonsin tillföre, men ack! blott en älskvärd skugga. Hvilken hemlig mask fräter på detta unga väsendes hjerterot?

Jag var lik ett sannskyldigt frågetecken och Almas teckning af mina kära systrars nuvarande lefnadsförhållanden, af sorger och fröjder inom hela vår släktkrets egde för mig ett lif, en åskådlighet som aldrig brefven kunna skänka.

Berättelsen om Annas nätta afskedskalas för Hagenäsboarne var en liten idyll full af ljus och trefnad. Jag kysser i tankarne hennes präktiga kor i deras hederliga, breda pannor med aktningsbjudande horn och följer de förhoppningsfulla små kalffvarnes ystra skutt med mitt »mosterliga» intresse. Men hvad skall man säga om juriskandidaten v. Braxens milda fårögon som han kastar på vår syster? Han vore inte att beklaga, minsann, om . . . . enfin! — den som lefver får se!

Hvad dig beträffar, fröken Klärchen, så är du oförsvarligt hårdhänt emot kamrer *Lenberg*, det måste man säga. År från år flätar du en ny korg att nedläggas i hans lena hand, troget utsträckt efter din. Och mamma som ibland försöker att bli hans talman afspisar du hänsynslöst med din lekande humor som förstummar henne och förkrossar friaren: —

— »Jag tackar oändligt och känner mig hedrad af kamrerens anbud! — Men . . . jag känner mig derjemte sakna anlag för att bli — *uppasserska åt herrar!* För resten ser jag helst, nu sedan jag blifvit myndig, att jag slipper att återvända till omyndighetstillståndets menlöshet. De pengar jag förtjenar tror jag mig om att kunna förvalta utan lagligt öfverhuvud!»

Rättså syster! »Svaret är godt det må ingen klandra! — Egde alla verdens ungmör och enkor nog esprit de corps för att ge sina *herrar friare* samma svar, så finge vi snart se, det lider intet tvifvel, våra *herrar lagstiftare* skrida med mera ifver till omarbetning af giftermålsbalken, för att bereda hustrun, såväl som flickan, rätt att sjelf förvalta »gods sitt« då hon uppnått myndig ålder och ej med skäl kan förklaras för »mindre vetande«.

Jag håller äfven härutinnan med dig att, så länge jorden är full af små öfvergifna, oskyldiga barnahjertan som trängta efter en modersfamn, skall den älskande qvinnan aldrig nödgas gå förlustig qvinnans högsta sällhet — moderskärleken. Detta bevisar du genom det band af ömhet och omvårdnad på ena sidan, af barnatillit och tacksamhet på den andra som fäster dig och din lilla fosterdotter *Ada*, vid hvarandra. Helsa det älskliga barnet, som mamma i sitt sista bref kallade »en riktig liten engel!»

Allt det der är godt och väl sålänge det lyckas oss hindra . . . skälmen *Amor* att smida komplotter

med vårt eget förrädiska hjerta, såsom den krypskytten gjort alltsen verdens skapelse.

Sedan jag fått någon erfarenhet häraf har lifvet, som jag redan förut ansåg rikt och godt, dock i vida fullare mått börjat synas mig genomskimradt af en högre kraftens, skönhetens, ingifvelsens anda. Jag känner mig skickligare att lösa min konstnärsuppgift, värdigare att tolka de stora mästarnes odödliga skapelser. När jag i dessa ingjuter mitt eget af kärlek pulserande hjertas varma lif, nyskapar dem så att säga med min formande, idealiserande uppfattning af dem, rycker jag oemotståndligt min publik med mig och känner mig lyftad i en sfer full af ljus och skönhet, der jag mötes af min Eberhards sympatiserande ande!

Men jag nedstiger till jorden och fortsätter berättelsen om min lilla slägt-bjudning. Den glada brodern Knut som jag fått just vid samma tid till min gäst på genomfarten till Tœplitz der han skall sköta om sig, var vårt »kaffeskinn« hela qvällen och hindrade genom sina muntra *toaster* att någon skugga af vemod fick lägga sig öfver sinnena. Och hvar finns ej skuggor? —

Alma hade i tysthet öppnat sitt hjerta för onkel Tobias och förtrott honom vissa farhågor af hotande art . . . . . Tar spelpassionen, såsom hon befarar, välde öfver farbror Anton så kan den stora förmögenheten måhända spårlöst försmälta i händerna på deras enväldiga »finanschef« såsom tante plägade kalla sin man. Hon är ej van att sysselsätta sin tanke med affärsfrågor, den älskliga, barnsliga varelsen, men farbror har heller aldrig tillåtit henne den minsta inblick i förvaltningen af deras gemensamma egendom — der grundkapitalet är hennes. —

Hon slungas som en bräcklig farkost omkring på lifvets vreda vågor mellan två klippor som hotfullt stå mot hvarann — hennes make och hennes dotter!

Mitt hjerta känner så varmt för dem alla — men så vemodsfullt tillika!

Natten var långt framskriden när de bröto upp från oss, — en herrlig, sydlänsk natt, och Eberhard följde hem tante och Alma.

Men — jag tror ej att jag i framtiden ofta tillåter min blifvande kära hälft dylika nattvandringar vid en så intressant varelses sida som Alma. Den sköne målaren var nemligen hela följande dagen så tankspridd, så bortkommen, att jag haft stor möda att återföra honom till sitt normaltillstånd. — Jag tror han anar att han sade Alma ett evigt farväl — och hon, å sin sida, var viss om att det så var.

Den tanken upprör mig och jag nedlägger pennan med de hjertligaste helsningar till er alla från onkel Tobias, tante Amy, Eberhard, Knut, och mest från Er
Siri.

Clara till Siri

(ett halft år sednare.)

Min dag börjades lyckligt! Bref från dig och bröllopsbjudning! Skada att vägen skall vara så lång. Det är blott *tanken* som kommer fram utan locomotiver och respengar. Vi få derföre nöja oss med att afsända till er »stilla vigsel» denna resande som kan vara både marskalk och brudtärna på samma gång. För resten är kärleken en stor egoist och min lilla syster liksom hennes fästman äro så förälskade, skrifver onkel Tobias, att man godt kan lemna dem utan mat och dryck hela dagar å rad utan att de märka det. — Jag hoppas de märka *något* mera frånvaron af sina finska bröllopsgäster — men dock ej så mycket att deras sällhetsrus i väsendtlig mån blir skingradt deraf. — I sommar få

vi återse eder som ett ungt par! Hvilken förtjusande förhoppning! *Musiken* och *målarekonsten* bygga bo, Apollo och Sångnudinnorna göra utstyret och Cupido för befälet i huset! Bättre kan det ej vara! Endast blommor på er stig! Måtte de aldrig innehålla något gift för eder, I glänsande dagsländor! Två skatter af oförvanskligt värde medfören I till boet; — högstämnd konstnårsbegåfning och bepröfvad kärlek!

»Ej lika falla ödets lotter«, sjunger skalden och hvem kan sjunga så med mera skäl än vi, »de många döttrarna« som ansågos så öfverflödiga här i verlden, på den tid vi benämndes »flygelsällskapet« och dugde på sin höjd till att springa ärender och stå som tända ljus färdiga att lyda och tåla.

Sjelfständighet, oberoende, dessa begrepp fingo ej inrymmas i våra hjernor dåförtiden.

Men ack! här faller en bitter tår på mitt papper!

För att läsa hvarje förtryckets boja fordras martyrer! — sjelfva historien är ett bestyrkande af denna mystiska sanning!

Engeln som med offret af sitt lif förvärfvade här oberoendet åt de sina har längesedan återgått till det okända land dit hennes ande svingade på lätta vingar. Till hemmet är det ju aldrig svårt att hitta vägen, det bevisade hon.

Der doftar nu herrliga liljor på hennes graf; der hvila vi så gerna vid klangen af klockorna från L—joki. Det tycks mig som om en susande vind då torkade tårarna i våra ögon och hviskade:

»Hvi söken I den lefvande bland de döda!«

Frid, evig frid, öfver henne!

Hvad hon verkat här på orten har burit frukt och hennes minne lefver i välsignelse. Måtte de frön hon utsått gro uti allt flere och flere sinnen och gifva kraft åt qvinnan att sträfva, såsom mannens jemlike, till det jordiska målet: — oberoende genom eget arbete

— som ginast leder till det himmelska målet: andens förädling.

När föräldrar med uppriktig öfvertygelse omfatt den åsigten och uppfostran framgår i samma riktning skall ingen bekymrad eller missbelåten blick mera egnas åt raden af *många döttrar*.

Så hoppas din

Clara.

Slut.

Vid en badort.

Kapitlet I.

Känner min ärade läsare Nådendal?

För få år tillbaka, 187 . . . . . Finlands enda badort, dess Ostende, Dieppe och Trouville, har denna helsoort nyligen fått en farlig rival i det raskt uppåt-gående Hangö. Bägge äro väl ännu en smula i »slyngelåren» — men hoppet på en framtid är ju ej någon betaget.

För närvarande ter sig Nådendal för åskådarens blick anspråklöst nog. En hög ås dominerar trakten, fantastiska klippblock och rullstenar af alla storlekar ligga slungade deromkring. Det ser ut som om Titaner här hade samlat sig material i tiden, för att bygga barrikader. Men från denna i sig sjelf så fula och sterila ås har ögat en herrlig utsigt. Finska viken ligger blånande för blicken i tusen skiftningar och glittrande fram mellan pittoreskt utskurna landttungor, holmar och skär i oändlig mängd. — Här och der det strandlösa majestätiska hafvet, böljande med skum på vågornas kammar, glimmande som gull i solskenet och som silfver i månens strålar. Segel gunga, ångbåtar sända sin rökplym mot himlen, fiskmåsar klyfva med tunga vingslag luften och skrika gällt för de sjöfarande i kamp med det ostadiga elementet. Hafsluften om-

ger Nådendal liksom en len, mjuk slöja och sjuka lungor andas här lättare; de friska svälla af högre lifslust och själen känner sina vingar färdiga att höjas, likt fiskmåsarnes, för att söka bortom horisontens rand obekanta stränder dem fantasin ständigt målar sköna för drömmaren.

Men ack! när drömmen är förbi och ögat vändes bort från den oändliga blå banan hvilken fiskmåsen nu får tillryggalägga ensam ser han nedanför åsen — blott staden Nådendal, med sina antika torftak. De svära en smula emot ortens moderna sträfvanden. Stenar finns här öfverallt — utom der de kunde göra nytta, ty, besynnerligt nog, syns ej ett enda stenhus uppfördt af ett byggnadsmaterial hvarmed naturen här varit öfverhövvan frikostig.

Nådendal eger en gata, liksom djuren en ryggrad, och dess arkitektur företer profstycken som ha obetydligt med skönhetsidealet att skaffa. Byggnaderna, kastade härs och tvers med mycken frihet i planläggningen, ge åt det hela ett säreget *blomstrande* utseende, ty från torftaken lysa en hel hop örter i olika färgskiftningar. Man kunde indela dessa hus i två kategorier, *positiva* och *negativa*; de förstnämnde äro de som stå upprätt, de sednare äro sådana som hålla på att ramla — och tyvärr äro dessa i majoriteten.

Rådhuset, stadens enda publika byggnad — kyrkan undantagen — rördmenad och hörande till de negativa byggnaderna eger ett stelt och majestätiskt porträtt af drottning Lovisa Ulrica och stadens honoratiores vandra modigt ut och in utan fruktan att få taket på sina huvuden, änskönt det hänger som ett *Damokles svärd* öfver dem. Men Nådendals prydnad och största märkvärdighet är den gamla klosterkyrkan uppe på sin backe med den herrliga utsigten åt hafvet. Genom öfverhetens faderliga försorg har detta gamla historiska minnesmärke nyligen blifvit

hvitmenadt så innan som utan, till fromma för den Lutherska tros läran antagligen. Om kyrkan sålunda i dogmatiskt och theologiskt hänseende vunnit i mångens ögon torde fornminnesföreningen heldre ha sett att spåren af den katholska kulten ej blifvit så samvetsgrannt öfversuddade, trots faran för att de gamla helgonbilderna kunnat möjligen locka enfaldigt folk att gå öfver till påfven. Här är emellertid allt *katholskt* utplånadt, klosterruinerna omkring kyrkan med omsorg jemnade till marken och nu framsticker ur denna antika jordmån blott några i rader planterade käppar, bärande vittne om att badhusdirektionen lofar kommande generationer »guld och gröna skogar». Vi, nittonde seklets barn, få nöja oss med skuggan af »en tout cas», parasoller och paraplyer när vi i vårt anletes svett streta fram på den kala vägen mellan *Café Santala* och *Brunnshuset*, der de sköna konsterna, musiken dramatiken och dansen, ega en fristad, och upplifva brunnsgästerna.

Vid hafsstranden, på Badhusets verande och sofforna deromkring, sitta grupper af sjuka och friska, omfläktade af en luft så mjuk och ljuflig som vid Medelhafskusten — åtminstone de dagar då vädret är lugnt. Och här stormar jernförelsevis sällan, för att vara i nord, det måste medges.

Alstren af vår periodiska press ligga kringströdda mellan kaffekoppar och brödkorgar på de grönmålade borden och ögat fångas af tittlarne: *Dagbladet*, *Morgonbladet*, *Hufvudstadsbladet*, *Åbo Underrättelser*, *Kurre*, *Kasper* m. fl. svenska blad, jemte ett glädjande antal finska dito, derutinnan lika de svenska att de alla ega en vördnadsbjudande ålder, (såsom medlemmarne af Franska akademien) utan att ännu ha tillvunnit sig obestridd odödlighet.

Midt emot Badhuset ligger samlingsplatsen för lif och rörelse, för både stora och små i staden Nådenda

— ångbåtsbryggan. Här komma och gå ångare nästan dagligen, här vifta alltjemt näsdukar, här ljuda helsnings- och afskedsord, härifrån utsläppes först alla nyheter från vida världen, här blomstra äfven handel och industri; spetsknypplerskor och strumpstickerskor utbjuda arla och serla sina flitiga händers verk åt de resande och en harmynt pepparkaksgumma försötmar för nästan, i bokstaflig mening, lifvet med innehållet af sin korg.

Låt om oss fatta posto på denna ångbåtsbrygga, min gode läsare, och se oss om efter någonting som kunde ge stoff till en liten berättelse. —

Det ser mörkt ut för oss, ehuru middagssolen står högt på himmelen som är azurblå, liksom det glittrande hafvet. Men bryggan är tom. — Sjelfva pepparkaksgumman har öfvergifvit densamma, ingen ångbåt kommer, ingen ångbåt går. På afstånd synes blott här och der ett litet segel, bjert afstickande mot den himmelsblå fonden. Nådendal äter middag, vi ha således för närvarande mera utsigt att bli lekamligen mättade än att blifva det andeligen. Men se! Der komma två herrar i lifligt samtal. Det är ändå någonting, och vi vilja följa dem med vår uppmärksamhet.

Den ena, med en papyross mellan fingrarne, ser ut att vara en treflig gladlynt själ med sin trinda, leende fysionomi, sitt linfärgade hår och dito mustascher, sina ögon af samma färg som hafsvattnet och sin korta, knubbiga figur.

Ifrigt gestikulerande, skrattande och pratande vandrar han vid sidan af en person som framter en fullkomligt olika typ. Det är en högre, pryddig figur i mannaålderns styrka, en gentleman med kunglig hållning, mörk hy, svarta blixtrande ögon, mustascher och pipskägg som vittna om en omsorgsfull vård och åtbörder vittnande om vana att röra sig i stora världen. Ena handen, för tillfället utan handske och af den mest

aristokratiska form, för då och då till en vacker mun med glänsande hvita tänder en äkta Havanna cigarr.

— Du är således nöjd med kvarteret jag skaffat dig här, käre Woldemar? frågar den ljuslätte herren, hvars korta ben ha svårt att hålla jemna steg med den mörka gentlemannens.

— Nöjd, hm? . . . . svarar med vacker Stockholms accent den tillfrågade och knäpper en smula cigarraska från sitt superfina krås, — nöjd är jag visserligen öfver att engång på försök äfven bo under torftak, men det är ovandt och jag rädes, man häraf får smaken att — äta hö. Jag kan plocka en hel hop doftande örter från taket utan att behöfva någon stege. Detta har nyhetens behag för mig, och jag hinner ej bli trött på förlustelsen då den kommer att räcka så kort tid.

— Kort tid? — Stannar du ej här för att bada?

— Hvertill skulle det tjena? Ser jag sjuk ut?

Den ståtlige mannen rättte på sig med ett leende som ej var fritt från fåfänga.

— Inte precis, svarade den korte herren muntert, men du kunde i alla fall försöka vår dråpliga gyttja, som utgör glanspunkten i Nådendal.

— Jag skall spara detta försök tills jag får en starkare tro och mera rheumatism! återtog skrattande den andre.

— Men har du då kommit hit blott för tante Beate's skuld, du praktexemplar af alla nevöer?

— Blott för tante Beate's skuld broder Georg.

— Jo, Jo! du är och förblir en fin diplomat, du! Nog ser man redan i andanom att det blir friherre Woldemar Arnsköld som hon kommer att utvälja till sin universalarfvinge, den ärade tanten! Du är född under en lycklig stjärna, — såsom jag, för visso, är född under planeten markattan.

Baron Woldemar höjde axlarna med ett lätt skratt:

— Prisa ingen lycklig förrän han ändat sitt lefnadslopp, lärde den vise Solon. Utan tvifvel står du tante Beate's hjerta mycket närmare än jag, du som omger henne hela året om, under det jag blott med ganska långa mellanskof är i tillfälle att göra henne min kur.

— Som sker när *hon* gör en badkur i Nådendal, tycks det —

— Det ligger så nära Stockholm och gumman syntes längta efter mig. — Men säg mig, hvad finns här annars för sällskap att bjuda på?

— Oh, saisonen är liflig . . . . här finnes allt slags folk, från östan och vestan: Parther och Elamiter, Judar och proselyter och de utlänningar af Rom, Helsingfors och andra stora städer . . . . . à propos jag såg i dag i badlistan ett namn som borde vara dig välbekant, min bror.

Mig? — Hvad var det för ett namn?

— Pauline Hägerflygt.

Woldemar skiftade färg och såg bestört ut.

— För tusan är hon här? — mumlade han otåligt och slängde sin cigarrstump ner i vattnet.

— Jaha, hon är här lifslevande. Det är länge sedan ni möttes sist tror jag? . . . .

— Tolf eller tretton år vid lag . . . .

— Nå på den tiden hinna känslorna svalna så hos qvinna som hos man. *Dina* voro från början så svala att det troligen ej glimmar den minsta eld mera under ditt hjertas aska . . . . Hvad Pauline beträffar, så . . . .

— Så?

— Har hon haft tid att läka såren som din otrohet tillfogade henne . . . också hon. Om detta är fallet känner jag ej. Hvad jag vet är att hon nu är en mycket hygglig menniska och har ett glad och treffigt

sätt att vara. Säg, hvarföre slog du egentligen upp din förlofning med henne?

— Fråga heldre hvarföre jag förlofvade mig med en flicka som så litet passade för mig.

— Nåja, hvarföre gjorde du då detta?

— För att efterkomma min fars högsta önskan, ja, uttryckliga vilja. Hela frieriet gick genom honom och jag hade ej sedan barndomen sett Pauline när hon redan var min brud. — Hennes far och pappa voro gamla krigskamrater och hjertevänner och i sin vishet funno gubbarne det ofantligt passande att deras barn förenades. Pappa väntade blott på att jag kom ut från Carlbergs kadettkorps och fick epåletterna på mig för att kalla mig till Finland att taga emot min utkorade, min lilla lekkamrat om hvilkens förträffliga egenskaper jag fått de mest exalterade beskrifningar. — Nå, jag kom hit på god tro; jag kom . . . .

— Såsom Cæsar! Du såg och segrade!

— Ja tyvärr! Den landtliga oskulden mötte mig med förlofningskyssen innan jag sjelf kom mig före att begära den . . . .

— Sens moral: flickorna skola vara enfaldiga som dufvor, men i synnerhet kloka som ormar och aldrig visa sig förtjusta i den man hvars hjerta de vilja fånga. — Detta begrep väl ej den stackars sjuttonåriga Pauline i saknad af sin mor som kunnat lära henne knepet. Hon fick pligta för sin dumhet genom att du efter en ganska kort idyll krossade hennes hjerta utan misskund och »drog till ditt land igen» såsom de visa männen, lemnande henne ringen tillbaka.

— Med någon rättvisa torde du dock medge att jag kunde erfaras obenägenhet att binda mitt öde vid denna lilla välgödda och solbrända landtllolla, som jag ej sjelf hade valt. Det skulle ha fordrats ett mod som jag ej eger, det medger jag, att trotsa åtlöjet

hvilket ej kunnat undvikas, derest jag som min hustru infört i de kretsar jag tillhör i Stockholm denna finska provinsros med sin fasansfulla brytning, sin blyghet och tafatthet . . . . Med ett ord . . . . hon var i ordets fullaste bemärkelse *omöjlig*, det kunde enhvar inse som hade opartisk blick . . . .

— Och var i tillfälle att anställa jemförelser mellan den okonstlade finskan och den verldsvana koketten, grefvinnan Märstens som vid den tiden höll vår unge löjtnant hårdt fången i sina rosenbojor . . . . Huru slutades *den* leken bror? Jag tror den sköna grefvinnan åtog sig värfvet att bli den stackars lilla Paulines hämnare? . . . . Är det längesedan er *liaison* bröts?

— Lemna det förflutna, käre kusin och låt oss hålla oss till det närvarande, sade den ståtliga baron Woldemar med rynkad panna och såg utåt hafvet med mörk, drömmande blick. Derpå tände han en ny cigarr och började under tystnad vandra af och an på ångbåtsbryggan. Den glade Georg satte sig gränslöfver en bänk, beskref med sin spatserkäpp en hop cirklar och krumilurer i sanden och hvisslade på en melodi ur Sköna Helena.

Efter en lång stunds tystnad stannade Woldemar framför den blonde löjtnanten i sin hvita sommarrock, som gaf honom ett visst tycke af en mjölsäck:

— Hon lefver således fortfarande ogift efter du kallar henne Pauline Hägerflygt? frågade den fordne fästmannen med en viss obenägenhet att uttala ett namn som syntes smått bränna honom på tungan.

— Ja, hon lefver ogift . . . . himlen står kanske ännu öppen för en ångerfull syndare.

Baronen bet harmfullt mustaschen, vände åter ryggen åt den skämtsamma kusinen och gjorde några slag kring bryggan.

— Huru uppehåller hon sig? . . . . med hvad

lefver hon? frågade han tvekande och med låg röst. Vid hennes fars död blef det ju konkurs i huset, efter hvad jag vill minnas.

— Ja det blef konkurs och den fader- och moderlösa flickan stod bokstafligen på bara backen. Men din för detta fästmö är en af dessa stolta, energiska karaktärer som heldre litat på sig sjelf än på andra och som ej underkastade sig den förödmjukande ställning hon kunnat erhålla såsom nådehjon hos släkten. Hon sökte sig sjelfständigt arbete, kämpade, utan att låta modet falla, i årtal mot svärmar af medsökande om en af dessa magra tjänster utan hopp om befordran och löneförhöjning, hvilka äro en af våra dagars välgeringar mot »det svagare könet». — Och nu arbetar hon som en träl för sin lilla aflöning af 1,000 mark, den hon söker föröka genom biförtjänster under afkortning af sin nattro. Jag är personligen ej *mycket* bekant med henne, men vet att hon, inom det embetsverk der hon tjenar, är aktad för sin pålitlighet och duglighet. Hon har många vänner.

— Inom det embetsverk der hon tjenar? . . . eftersade baronen och krökte läppen icke utan en skugga af ironi och förakt. Det måste jag för min del uppriktigt tillstå att föreställningen om en ung dame med en tjänst *på stat* ej inger mig svärmiska sentimentier precis . . . . Här påminns man ofrivilligt om *fru Lenngréns* qvicka ord:

»Gud vet, då tyckes mig jag ser
Ett skäggbrädd skugga hennes haka» . . .

En bild af den sanna, ljufva qvinligheten, sådan vi förstå och älska den, vi män, framställer ej denna tilltagsenhet, denna kraftiga vilja som icke skyr att inlåta sig i kamp med oss om brödstyckena.

— Finner du qvinnan som tigger eller som svälter ihjäl mera *qvintlig* och poetisk?

— Åtminstone finner man sig mera frestad att stödja, omhulda och hjälpa henne när man ser henne svag och hjälplös.

— Sannt! sålänge hon är ung och vacker älska vi att spela hennes beskyddare, — det är till och med en rätt smickrande och behaglig roll, — detta tycker också jag från manlig synpunkt betraktadt. Men att svälta ihjäl med grace är måhända, å andra sidan, ej så lätt som vi föreställa oss.

— Då Paulines släktingar, som du säger, visade benägenhet att sörja för henne behöfde hon ju ej svälta ihjäl — invände baronen temmeligen retligt.

— Men ville du, frågade Georg och såg den stolte baronen stadigt i ögonen, underkasta dig denna lott af beroende med thy åtföljande, stundliga förödmjukelser?

— Nej, vid Gud, detta kan väl aldrig komma ifråga för en mansperson, om han har ruter i sig för ett uns! blef svaret i det baronen blåste ut en rökpelare högt upp mot skyn och slängde bort cigarren. — Och som det är *hans* sak att försörja qvin . . . . . Han teg och bet sig i läppen, rodnande starkt.

Georg smålog och bugade sig spefullt: —

— Alldeles, flickorna böra gifva sig, det har du rätt uti. De äro pliktiga att bli lyckliga familjemödrar allesamman. Man borde äfvenledes utfärda ett dekret som förpligtar hvar och en den der tager lott på Hamburger lotteriet att draga ut derifrån högsta vinsten. Lifvet är ett lotteri.

De båda herrarne föllo i ett hjertligt skratt, och baronen funderade tyst en stund.

— Vet du om . . . . . om Pauline kommer med på utfärden som vi skola företaga i eftermiddag till

»de Elyseiska fälten?» *) — frågade han med någon förlägenhet.

— Jo, hon kommer att höra till antalet af de »lycksaliga skuggorna» — ty jag såg hennes namn skrifvet på anteckningslistan.

— Såå!

Baronen såg förargad ut och vred mustaschen.

— Kan du ej dra dig ur spelet om det besvärar dig? frågade Georg.

— Det är tyvärr omöjligt sedan jag lofvat tante Beate att sköta seglen på hennes båt. Med mindre ger hon sig ej åstad, — sade hon i morgse.

— Öfvertala henne nu att stanna hemma tête-à-tête med dig. —

— Det aktar jag mig för. Hon är ej van att bli motsagd af sina nevöer . . . . .

— Det vill säga sina blifvande arftagare.

— Som du behagar. — Får hon gråll till en så blidkar man henne ej lätt, det vet du lika väl som jag.

— Nåväl, tag då skeden i vackra hand, frände! Sapperment! Du slog dig ut i Amerikanska frihetskriget och slår dig nog ut nu också i Elyséen! Man kommer sent till festen och beger sig tidigt derifrån »för att ej utsätta tante för aftonkylan». Men hvad ser jag! klockan är tre! Vi låta gumman vänta med middagen. Vensterom, march, min Pylades! Må det bära af för oss med Lunkentuss-steg!

*) *Elyséen* kallas en vacker holme i trakten af Nådendal.

Kapitlet II.

Den 1 Juli 187 . . . kl. 6 e. m. hvimlade de *Elyseiska fälten* af »sälla andar« såsom i Mythologiens tider. Man kunde likvisst ej nu tala om »skuggor« med samma skäl som då, ty änskönt magerheten hos en och annan var obestridlig, syntes benämningen *skugga* i alla fall öfverdrifven. Ännu mindre passade denna benämning för en hel hop herrar och damer, så »smukke och føde« att de hade både istermagar och isterhakor. Feta och magra hade här kommit tillsammans för att roa sig af hjertans grund och i all sämja — ingalunda för att uppsluka hvarandra som »nöten« i Pharaos dröm. Ty litet sqvaller som man i all vänlighet utbytte med hvarandra tog ju icke lifvet af den kära nästan.

Stämningen var annars helt *Elyseisk*, — alla bekymmer syntes dränkta i *Lethes* flod; man delade sig i pratande och glammande grupper åt alla håll och kanter.

En af dessa, hvarifrån skrattet lät mest hjertligt och otvunget och kring hvilken det såg högst trefligt ut, hade lägrat sig i gröngräset invid en liten skogsdunge. Gruppen bestod af herrar och damer som dukade ett kaffebord under två stora hängbjörkar och medelpunkten i sällskapet, den kring hvilken de andra samlade sig med ögonskenligt välbehag, var ett fruntimmer af väl proportionerad växt, en smidig, behaglig gestalt med vacker hållning — en själfständig hållning kunde man säga, enkel men värdig — och en drägt som i sin ytterliga anspråkslöshet var särdeles nått och smakfull. I hennes mera uttrycksfulla än regelmässigt vackra ansigte hade man svårt att läsa hennes ålder. Det rika, blonda håret, den skära hyn och det

ljusa leendet gäfvö henne de tjugo årens tycke; den tänkande pannan och djupet i blicken, draget af fasthet och beslutsamhet kring munnen och moget lugn i åtbörder och sätt att uttrycka sig, häntydde åter på de tretti årens närhet. Huru som helst, dessa afskräckte ingalunda från hennes sida hvarken män eller qvinnor i ungdomens vår, tvertom. Alla samlades kring henne såsom hade munterhetens genius flägtat i dess närhet och gjort luften lätt att andas der. Hvem tyckte ej om att taga del i de sinnrika lekar hon föreslog, de glada påhitt, hon uppfann att lifva stämningen, hvem skrattade ej gerna åt hennes infall, deri qvickheten aldrig sårade, emedan den hade en blomma på udden?

— Det är verkligen en förbålt hygglig flicka, den fröken Hägerflygt, sade en äldre fru, utan döttrar, till sin granne, mor för fyra giftvuxna rosenknoppar.

— Hygglig, ohja, det kan ej nekas, men . . . . . men . . . . . här följde en hel hop *men* dem vi förbigå.

— Hon är bra aktningsvärd, detta unga fruntimmer. Huru modigt och stilla hon sörjer för sig med sitt arbete utan att gnälla i öronen på hvarken främmande beskyddare eller egen slägt! — säger en äldre herre till en medelålders enkefru som oupphörligt anlitar hans »godhet och hjälpsamhet».

— Söta Pauline, det blir alltid så rysligt roligt när man får dig med i leken! ropa om hvarann en hel kör af ungdomliga röster. — Kom nu igen! kom och hitta på någonting trefligt som du brukar!

— Det vore ej ur vägen att fröken Hägerflygt dock drog sig bättre till minnes att hon är trettio år, — kanske derutöfver, — anmärker frun med de fyra giftvuxna rosenknopparne, med munnen snörpt som om den bitit i sura äppelkart. — Hon flyger oupphörligt blott med de unga och har ett temmeligen fritt och obesväradt sätt med herrar.

— Nej, tycker du det, Skolastika? — säger den

milda grannfrun utan döttrar med undrande och färsaktig mine. Ja, ja kanske har du ej alldeles orätt. Hon ser sjelfständig ut, det kan ej nekas, men bra vänlig och attentiös är hon i alla fall mot äldre folk äfven, det må jag säga. Det sättet borde alla flickor ta efter.

— Jo, nog kan hon ställa sig in, alltid. Alla gamla koketter förstå den konsten för att slå blå dunst i ögonen på opinionen och skaffa sig försvarare som de ofta nog behöfva.

Detta sade *Skolastika* med en ton som utvisade att rådet till unga flickor att visa sig höfliga mot ålderdomen, träffat som en pisksnärt hennes moders-hjerta.

När hon såg ungherrarne omge Pauline Hägerflygt, lystne såsom andra, förstås, att söka muntra opp sig, återtog hon samtalet med den färogda frun i följande ordalag:

— Jag skall säga dig kära Ulle-Sophie att jag afrådt mina flickor från något intimare umgänge med den der fröken Hägerflygt, hvars manhaftiga later och handlingssätt jag ej gillar, man må nu här beundra det bäst man vill. — En ogift flicka som bor ensam för sig sjelf, arbetar på ett embetsrum med manliga kamrater och talar i alla möjliga ämnen, är allt annat än sannt qvinlig. Hon tycker nog mera om detta sjelfständiga — för att ej säga sjelfsväldiga — lif hon nu för, än om att lefva hos sina slägtingar, som erbjödo henne med mycken godhet att *sutenera* henne när fadren dog. — Men deras offert afslog hon, gudbevars . . . . .

— Männe den var så alldeles grannlaga gjord, jag tror det knappt . . . . . invände fru Ulle-Sofi, ännu med ett försök att ställa Paulines handlingssätt i en bättre dager, ehuru obenägen att egentligen för henne bryta en lans med modren till de fyra rosenknopparne,

hvars tunga hade det mognade rosenståndets taggar, det kände hon sen gammalt.

— Man får ej visa sig så finkänslig som en sensitiva när man är så fattig som fröken Hägerflygt! afbröt Skolastika. Men hon är högst stolt och högdragen under sin mask af anspråkslöshet. Och för resten roar henne det äfventyrliga lifvet på egen hand troligen mer än att rätta sig efter andra, såsom det bättre anstår qvinnan enligt *min* uppfattning — som jag bjuder till att meddela mina flickor. De få aldrig visa någon egen vilja det försäkrar jag dig Ulle-Sofi. —

— Mitt herrskap, varen goda och träden fram till kaffebordet! Det är redo och lockar er med sin doft! utropar nu en herold och alla skynda att hör-samma kallelsen med fröjd

Några unga herrar och damer hafva åtagit sig värdskapet vid det aptitligt uppdukade bordet, prydt af blombuketter och gröna bladrankor på den snöhvita damastduken.

Pauline Hägerflygt för befälet vid kaffeserveringen, slår i koppar och utdelar dem med vänliga småleenden till höger och venster och bjuder för resten på »rosenbröd«, »tippor«, »vindtbeutel«, »pussar«, »örfilar«, »landtdagsbröd« med flere läckerheter, af herrar bagare döpta med de mest lockande namn en bagarfantasi kunnat påfinna.

Hela sällskapet löper snart till storms mot de fyllda korgarne och tömmer dem med förvånande hastighet, och här såsom öfverallt visar sig »kampen för tillvaron«, görande de djerfve till segrare och de försagda till besegrade — när ridderligheten ej omvänder förhållandet.

Under det enhvar är sysselsatt med omsorgen för sin förplägning — eller sin »flammas« förplägning — landar oförmärkt en liten segelbåt vid Elyséens strand.

Två herrar hoppa först derur och förena derpå

sina krafter för att hjälpa upp på det torra en äldre, något korpulent dame klädd i siden och samet och synbarligen föremål för sina ledsagares vörtnadsfulla omsorger.

Paulines vaksamma öga varsnar de nya gästernas ankomst och ger en af sina adjutanter i uppdrag att välkomna dem och leda dem till kaffebordet. Sjelf håller hon på att servera en gammal matrona och gör sitt bästa att bereda denna en bekväm sittplats i stentrösen deromkring. Det har sig ej så lätt ty gumman klagar öfverallt och finner kantigheter som stöta henne hvar hon försöker slå sig ner. Dessutom vill hon vara fullkomligt säkerställd mot hvarje möjligt angrepp mot hennes svarta sidenklädning, buren utan fläck i ett fjerndels sekel och ämnad att bevaras och skonas ända tills döden skiljer ägarinnan från densamma. Gumman är ytterst tacksam mot Pauline som nyss frälsat det dyrbara plagget från duschen af flere vacklande kaffekoppar.

Under detta sysslande ha de båda landsatte herrarne med sin fint klädda ledsagarinna hunnit fram och intagit en aktad position bland det öfriga lustvandrare sällskapet.

Damen i sametsmantiljen, geheimerådinnan Beate Regenstjerna, omgifven af korgar med »pussar» »tippor» och »rosenbröd» läppjar på sin kaffekopp utdelande artiga helsningar kring bordet; löjtnant Georg och baron Woldemar, hennes nevöer, se sig omkring för att orientera sig i sällskapskretsen.

— Se der Woldemar! — hviskar Georg och puffar sin kusin i sidan. — Der står Pauline Hägerflygt. — Der! Ser du inte? . . . .

— Omöjligt! . . . . den der kan ej vara hon.

— Jo det är det visst. Hon i ljusa musslinsklädningen med den blå bandrosetten i håret och halmhatten på armen.

— Pauline Hägerflygt? . . . . hon? . . . omöjligt säger jag dig. —

— Men känner du då inte igen henne? Det kallas att ha dåligt minne! — Är hon sig alls ej lik? . . .

— Hm! Hon påminner om den Pauline Hägerflygt jag kände såsom en . . . . . praktfullt utvecklade ros påminner om en vallmoknopp! . . . . . Är du säker om att det der ej är någon yngre syster till Pauline, som nu borde vara trettioårig.

— Pauline har hvarken syster eller bror, såvidt jag vet . . . . .

— Det är sannt, det är sannt! Skulle det verkligen vara hon sjelf?

— Javisst, men inte liknar hon just alltför mycket porträttet af den »feta och solbrända landtlollan« du målade för mig.

Woldemar stod som fastväxt i marken och såg åt det håll der Pauline sysslade och en högre purpur steg upp på hans kind. Han stördes om ett ögonblick af sin nådiga tante som med ögonskenligt välbehag tog honom vid handen och presenterade den ståtliga baronen hvarest hon såg någon af sina bekanta: —

— »Min systerson baron Arnsköld! »Baron Woldemar Arnsköld, min käre systerson som gjort mig det nöjet att komma och helsa på mig!« »Kammarherren baron Arnsköld«. — Så föllo fru geheimerådinnans ord med hörbar stolthet och förnöjelse.

Woldemar som såg sig blifva föremål för den dels uppenbara, dels dolda nyfikenhet som i mindre samkväm öfverallt kommer främlingar till del och som ingalunda tryter för nysskomna badgäster i Nådendal heller, hade dock ej någon lust att ikläda sig den lejonhud, som nu stod honom till buds utan hans eget tillgörande. Efter ett och annat artigt ord eller gentlemanna bugning åt skilda håll dit tanten drog honom,

lyckades han småningom retirera i skuggan och göra sig mindre synlig. — Han upptäckte en jmförelsevis undangömd trädgrupp der man var på ett honett afstånd från det öfriga, glammande sällskapet och här slog sig den vackra svensken ner med belåtenhet på en måssklädd sten som såg särdeles inbjudande ut i hans tycke. Han hade dessutom härifrån en öfversigt af hela tafan; — De Elyseiska fälten med »sälla andar« lustvandrande i idyllisk ro, stodo som lefvande bilder för hans öga. Snart märkte baronen dock att han ej var så ensam som han först trodde. En annan herre med cigarr mellan fingrarne befann sig på stället installerad, såsom det tycktes, äfven med spekulation på att få egna sig åt enslidta betraktelser. Det var en medelålders man af ett högst intelligent utseende som såg hvad man kallar »riktigt hygglig ut«. Woldemar kände i honom igen en person den han nyss vid kaffebordet hörde tilltalas med tittulaturen: professor Flechter, brunsläkare.

Hvad är vanligare än att två herrars bekantskap börjas med »att låna eld« från hvarandras cigarrer? Så skedde äfven nu. Woldemar utsträckte sin slocknade papyross mot den lilla brinnande tingesten i professors hand och böjde hufvudet med ett förbindligt:

— Ni tillåter min herre?

— Var så god.

Se der den korta inledningen till ett samtal, som efter att ha vändt sig kring allehanda hvardagliga ämnen, småningom antog en mera intressant karaktär och blef mycket lifligt.

Men hvadan kom nu plötsliga distraktioner hos Woldemars granne, midt under samtalets gång, och just när det minst bordt förmodas?

Mannen förde sin lorgnett till ögat och höll den sålunda bättre beväpnade blicken envist häftad vid en punkt, derifrån glada röster och lifligt skratt hördes.

— Baronens blick följde den angifna riktningen, han tog likaledes fram sin lorgnett och började i sin tur speja.

— Hvad kommer åt karlen, han svarar helt konfyst, tänkte Woldemar nyfiken att finna nyckeln till gåtan: — Aha! det är *henne* han bekikar . . . . Såå! . . . .

Gåtans upplösning var funnen . . . . Pauline Hägerflygts ljusa musslinsklädning skymtade mellan de gröna träden på något afstånd der hon under muntert prat lärde en omgivande krets af ungdom »pantlekar«.

Utän att göra sig egentligen reda för orsaken till ett obehag som plötsligt betog honom, började Woldemar oroligt skrufva sig af och an på sin sten den han nu fann *stenhård*, förmodligen. Med ens blef han alldeles otroligt pratsam. Han lemnade ej professor Flechter en minut i ro, han ordentligt bombarderade honom med frågor och småprat om ditt och datt — som gjorde buller i hans egna öron och hindrade dem att envist lyssna till ett silfverklingande skratt som då och då ljud sällsamt fångslande från ungdomens grupp. Ögat granskade mera oförmärkt men ej mindre envist hans granne och derunder filosoferade den sköne svensken helt *opartiskt*:

— En hygglig friare den der! Det blir väl snart parti af då ju hvardera har åldern inne. Karlen gör sig blott en smula löjlig med sin ifver att sluka med blickarne henne i ljusa musslinsklädningen. — Men detta är då ingenting som angår mig! Och hennes rörelser äro ju i sjelfva verket både plastiska och harmoniska — dessutom fullkomligt fria från all tillgjordhet eller effektsökeri, det erkännes gerna.

— Ni kommer från riksdagsdebatterna herr baron, sade plötsligt professorn. Jag har noga följt frågorna och såg bland annat ert namn bland dem som talade *emot* afskaffandet af en mängd lagar, som öfverlevvat sig sjelfva.

— Hvilka till exempel?

— Mannens målsmanskap och oinskränkta makt öfver hustruns person, förmögenhet och öde, med thy åtföljande rätt för *fadren* att enväldigt råda öfver barnen.

Woldemar upphörde att röka och såg den talande an med satirisk uppsyn.

— Min herre är qvinnoemancipationens anhängare? frågade han i det han reste sig och bugade med ett omärkligt leende.

— Alldeles, svarade den andre, med en bugning likaledes och blickade sin motpart med största lugn rakt i ögonen.

— Ni vill ge qvinnan samma ställning i samhället som mannen?

— Vid er ålder och nittonde århundradets barn som ni i allt synes mig vara, herr baron, förvånar det det mig att icke finna i er en meningsfrände.

— Jag har inte den äran att vara närmare bekant med edra åsigter, herr professor. Hvad mig beträffar erkänner jag oförbehållsamt, att jag ingalunda eftertraktar utmärkelsen att sälla mig till dem som anse eller låtsa anse sig befodra *framåtskridandet* genom det evärdeliga skräflandet om »qvinnans rättigheter«, — ett prat som blifvit modernt, men bevisar sig, hos de fleste, vara ment blott att användas som stoff för deklamationer och granna fraser. När frågan gäller att från teorin öfvergå till praxis är det en annan sak. På det området äro herrar utopister ofta ofantligt konservative och månne om sina privilegier och de som mena änligt hvad de säga äro mestadels blott löjliga svärmare eller dårar, som skulle omstörta samhället om man lät dem råda.

— När kallades ej kämparne för stora framtidsidéer svärmare och dårar och när användes ej mot dem klandret och åtlöjet, — hvilka dock bevisa sig

vanmäktige att hindra ljus, sanning och rättvisa tränga in med sina strålar genom fördomarnas remnor . . . .

— Att förlöjliga och stäffa det absurda och naturvidriga sträfvandet att ge qvinnan samma ställning i samhället som mannen vore således, enligt herr professors mening, ovärdigt en ädelsinnad, förnuftig man?

— Min mening är att sådant åtminstone är bevis för hans kortsynthet och bristande vilja eller förmåga att tyda tidens tecken. Och märk! jag talar ej alls om förblindelse till följe af *sjelfviskheten* hos alla prerogativens innehafvare.

— Hm! . . . förnuftigt folk . . . . .

— *Förnuftigt folk* skrattade för ett halft sekel sedan med full hals åt den dårskap som kallas ångkraften.

— En abstrakt idé, utan erfarenhetens kontroll, utan bevis för dess nytta i socialt afseende, är någonting helt annat än en praktiskt användbar kraft hvars verkningar man ser för sina ögon.

— Man kunde gerna kalla *ögonskenligt* äfven frihetens, den grundliga bildningens och rättvisans inflytande öfver människan, dessas makt att förädla och höja mannen såväl som qvinnan. — Enligt historiens vittnesbörd se vi endast häri häfstängerne för mensklighetens framåtskridande . . . . . Eller säg mig, herr baron, är ni på fullt allvar i stånd att hvarken inbilla er sjelf eller någon tänkande, högsinnad qvinna, att det är mannens *envälde* inom äktenskapet, stadfastadt af lagen, som gör förtroendet emellan makarne fullkomligare, kärleken sannare och mera trofast eller uppfodringsdriften hos hustrun och modren starkare? Är det opinionens tvångströja som alstrar moralitetskänslan, blygsamheten och behaget hos unga flickor? Bidrager det godtyckliga och afvundsjuka stängandet af indräktiga förvärfskällor för det svagare könet att inplanta rättvisans principer hos det starkare? Frihet

och jemlikhet inför lagen vore måhända godt att lägga som grundstenar för samhällsbyggnaden och sedan låta erfarenheten bevisa om hon ej hvilat fastare på denna basis än på företrädesrätten »med Guds nåde».

Det blef en paus hvarunder de båda samtalande sågo hvar åt sitt håll och rökte såsom skorstenar. Slutligen möttes åter deras blickar; de hade ertappat hvarann smygande såsom öfverlöpare kring den ljusa musslinsklädningen.

Professorn utsträckte handen och pekade åt det håll dit herrarnes tankar redan vandrat förut: —

— Ser ni detta fruntimmer i halmhatt med blå band? Hvilket intryck gör hon på er baron Arnsköld? frågade den lärde sin ståtliga granne från Svea land.

Woldemar blef blossande röd, bet sig i läppen men svarade leende med verldsmannens fattning:

— En samvetsfråga, herr professor! Man är väl ej i Finland förpligtad att svara på dylika, eller huru?

— Min fråga var ej så ogrannlaga som den låter, smålog i sin tur professorn. Jag menade blott: ligger i hennes sätt och uppträdande någonting stridande mot behaget och qvinligheten, i barons tycke?

— Jag hoppas herr professorn ej misstänker mig för den brist på omdöme och klarsynthet som skulle fordras för att förneka fröken Hägerflygt de egenskaper ni nyss nämnde, behaget och qvinligheten.

— Ni känner henne, baron?

— Det vill säga . . . . vi voro lekkamrater som barn och äfven . . . . bekanta i vår första ungdom, det är nu länge sedan, tretton år eller så vid lag.

— Fröken Hägerflygt skulle således vara trettio år åtminstone? . . . omöjligt? —

— Det skall jag åtaga mig att bevisa med hennes prestbevis i handen. Anno mundi 185 . . . . var hon sjutton år.

Woldemar gaf dessa kronologiska upplysningar med

en ton som innehöll en dosis — *skadeglädje*. Professorns blickar, egnade *henne* som engång älskade Woldemar Arnsköld med den första kärlekens högsta svärmeri, hade sagt *för detta* fästmannen att hon, änskönt öfvergifven af honom, dock kunde ega värde i andra mäns ögon, och en oresonerad känsla dref honom nu att förfara på samma sätt som egarn till en klenod förpassad af honom bland gammalt skräp, ända tills afnämare bjuda ett högt pris därför — ja kanske taga bort den midt för hans näsa! — När den upphört att tillhöra honom, med hvilken samvetsgrannhet upplyser ej då den förste egaren nya spekulanter om alla bristerna hos det omtvistade föremålet! Här en afnött förgyllning, — der en stött kant, — en rispa, ett ärr, urblekta färger, o. s. v.

Professorn satt i sina tankar med blicken riktad uppmärksamare än någonsin på *klenoden* som nu syselsatte hans och hans grannes sinne.

— Trettio år, — mumlade den lärde nästan för sig själf! Nåja, hvarför icke? Ungdomens fulla grazie eger hon visserligen qvar . . . . . Ett stilla leende öfverfor hans läppar vid åsynen af Pauline som just nu med otvunget behag, lätt och mjuk som en elfva kastade sig ner på gräset för att ordna en korg med sötsaker dem hon framdrog ur sällskapets medtagna förråder. —

— Hvarför icke trettio år? upprepade den intet anande Paulines beundrare. Gestalt, hår och kinder äro tjuguaringsens, — den tankedigra pinnan och det själfulla ögat förråda *qvinnan* luttrad i verdens skola! Förenade utgöra dessa egenskaper nästan fullkomligheten . . . .

— Plötsligt vände professorn sig till Woldemar; — hans blick utpekade Pauline: —

— Vi stå här framför en emanciperad qvinna; ty

ur mången synpunkt betraktad gör fröken Hägerflygt onekt skäl för denna benämning. Hon bor för sig sjelf, handlar och vandlar fritt som det lyster henne utan att fråga om tillstånd andra än sitt eget samvete, hon sköter en syssla på stat och gör det med utmärkt punktlighet och förstånd. Ofantligt sjelfständig är hon dessutom till karaktären. Vore hon karl kunde hon med fullkomlig säkerhet räkna på att ernå både hög samhällsställning, förmögenhet och anseende. Hennes kapacitet, redlighet och ihärdighet i allt hvad hon företager sig är obestridlig, — erkännes äfven af dem som omgifva henne, — men hon skall dock aldrig *för det att hon är qvinna*, vara i stånd att förvärfva sig mer än ett ytterst knappt tillmätt dagligt bröd uti sin bortskymda vrå i samhället . . . såvida ej ett förmånligt giftermål . . . . .

— En så sjelfständig qvinna skulle heltvisst finna hustruns roll inom äktenskapet för underordnad för henne, inföll Woldemar torrt.

— Det kommer an på . . . . rollen af leksak eller nolla i hemmet fruktar jag hon skulle försmå . . . . Ifall ni, min baron, tycker om att sönderbryta de förra, eller beherrska de sednare så vänd er ej åt det hållet.

— Jag har vuxit från leksakerna, svarade denne med ett kort skratt som skulle vara humoristiskt, men blef en smula konvulsiviskt i sin tvungenhet. — För resten anfäktas jag i intet fall af någon förstörelselusta! denna försäkran borde herr professorn kunna tro af en som ni betraktar ogillande såsom ultrakonservativ . . . . Men låtom oss ge våra idéer en liten omvexling genom att blanda oss med de öfriga lustvandrarne derborta. Ni, som synes ega lyckan att vara bland fröken Hägerflygts vänner har mera nöje att vänta ett stenkast härifrån, än här, omgifven af myggor och insvept af tobaksrök och dimmiga teorier. Men

tyst. Hör bara hvilka lifliga diskussioner bland ungdomen!

De båda samtalande herrarne uppstego och närmade sig kretsen der en liflig debatt synbarligen passionerade alla sinnen. Det var den vanliga stridshandsken utkastad hvart man kommer i vårt land.

Svekomani och Fennomani bröto lansar mot hvarann på sjelfva de *Elyseiska fälten*. En grupp sångerskor och sångare af »vårt land» på *finska* förfäktade med blossande kinder och blixtrande ögon sina *rättigheter* gentmot en annan grupp med icke mindre blossande kinder och blixtrande ögon, som icke ville höra sjungas annat än svenska. En tredje grupp sökte uppträda förmedlande mellan de stridförande makterna och till den sista gruppen hörde Pauline Hägerflygt och löjtnant Georg Alsen.

— Det är obegripligt huru ni, fröken Pauline, som är så högsinnad och lifvad för alla stora idéer, skänker så underordnad intresse åt nationalitetsbegrepp — orsaken till folkens högsta, ädlaste sträfbanden, liksom fosterlandskänslan! — utropade halft förtviflad en ung man i hvit mössa, vänd till Pauline.

Vänligt och gladt men utan all passion svarade den tilltalade: —

— Jag går så långt, till och med, att jag ställer nationalitetskänslan — d. v. s. racekärleken — bland mensklighetens känslor af andra ordningen; ty ethnografisk stamförvandtskap är någonting som har föga att skaffa med andlig likstämmighet förnuftiga väsen emellan. Den *patriotism* jag beundrar är äfven fullkomligt frigjord från all afvundsjuk sjelfvisshet och ensidigt hat till grannfolk, lyckligare lottade möjligen med afseende på kultur, makt eller andra företräden i ett fritt och lagbundet samhälle. Afund och sjelfför-gudning, under hvilken mask de än uppträda, äro mig vidriga, likasom jesuitismen med sitt maktbegär. Hos

de gamle kunde patriotismen anses vara människans högsta dygd; — i det christna medvetandet gifves en ännu högre, emedan den ej är bunden inom vissa, ofta mycket trånga gränser, öfverskridna af konsten och vetenskapen.

— Hvilken dygd menar fröken? frågade ägaren af den hvita mössan tviflande.

— Menniskokärleken! — svarade Pauline med ett skönt uttryck i sina blå ögon.

— Den ena känslan behöfver ej bekämpa den andra, deklamerade »gulnäbben«.

— Tyvärr kunna de likväl stå i bitter fejd mot hvarann, just i följd af nationalitetstheorin. För qvinnan, åtminstone, hvars fosterland är det land dit hon föres vid mannens hand att lefva och verka, har jag svårt att fatta patriotismen konsekvent genomtänkt och satt i handling. — Medborgerliga pligter kan blott den ega som eger medborgerliga rättigheter. Sin son måste en pligttrogen mor uppföda i kärlek till det land der *han* är född — fiendtligt måhända till det land der hon sjelf såg dagen. I hvilken nationalfärg skall i thy fall den stackars modren kläda sin *patriotism*?

— En qvistig casus, go' herrar! utropade skratande löjtnant Georg — tycka ni ej så med? fortfor han vänd till Woldemar och professorn, hvilka nu sällade sig till den »stridande församlingen«, der deras ankomst gjorde en högst angenäm diversion och gaf samtalet ny riktning.

Vid Georgs utrop vände Pauline hastigt hufvudet och befann sig ansigte mot ansigte med Woldemar, djupt bugande inför henne. En blossande rodnad åtföljd af djup blekhet växlade på hennes kinder i det hon stelt och främmande återgaf helsningen. Huru harmade icke henne nu de ord hon låtit nyss undfalla sig om qvinnlig patriotism, hvilka ord visst blefvo hörda af *honom*.

— Han kan rätt väl tro att mina åsikter hänförde sig till någon särskildt person och uttalades såsom ett lockbete för att behaga utländningar, tänkte hon och grämde sig in i hjertat deröfver.

Professor Flechter hade slagit sig ner i den upp-rymda kretsen af stridande partier och tog liffig del i diskussionen. Hvad den ståtliga svensken beträffar gaf han ej med ett ord ens sin mening tillkänna. Han half låg, nästan gömd bakom en liten buske och bakom Paulines rygg. Hon satt som på nålar men vågade ej vända sig om af fruktan att möta ett par mörka ögon hvars underbara blick nyss kommit hennes hjerta att slå oroligt och vildt, såsom en liten sårad fogel slår sina vingar mot stängslet som beröfvat honom friheten. Men hvad hennes öga ej såg det *kände* hon, såsom man stundom känner en het luftström utan att för sig redogöra hvarifrån den kommer. — Det var ett sorts *kärlekens luftdrag*, en låga som blossade upp och hotade med fara . . . skulle hon fly och bevisa sig rädd derför, skulle hon stanna lugnt kvar? Omedvetet vände hon på hufvudet. De stora mörka ögonen blixtrade mot henne som två stjernor och deras egare, den verldsvane, routinerade Stockholmske qvinnogunstlingen, baron Arnsköld, rodnade som en skolpojke inför den enkla flickan hvars hjerta han engång kastat ifrån sig såsom ett värdelöst ting. Men under rodnaden strålade dock nu det vackra, manliga anletet med ett uttryck af hopp och synbar glädje.

— Har jag ännu den lyckan att vara igenkänd? frågade han vekt och sakta.

— Ja bevars, herr baron! svarade Pauline med verldsdamens artighet, d. v. s. iskallt. Hennes ansigte var blekt som marmor.

— Baron? eftersade Woldemar långsamt med ett tonfall som vibrerade af förvåning blandad med vemod.

— Ni gaf dock *barndomsvännen* en annan benämning! Har jag gjort mig för alltid oförtjent deraf?

— Icke det, ifall jag kan tro att någon vigt skulle fästas vid våra barndomsminnen af . . . . af . . . er Woldemar.

Pauline uttalade detta ord med en älsklig böjning som hon förstod att gifva sin melodiska stämma när hon ville. Hon räckte genom buskens saftiga blad sin hand till den halft gömde bedjaren, men vid den heta kyss som brann derpå drog hon sig häftigt tillbaka och blef mera stel och marmorlik än förut.

— Hvad betyder detta? tänkte hon med våldsamt klappande barm. Tror han att jag ännu en gång blir för honom en leksak att sönderbrytas?

En kort andedrägt flämtade nära hennes öra, — det svindlade för hennes ögon . . . .

Plötsligt slog liksom en bomb ner öfver busken som grönskade sval mellan två oroliga hjertan; en kropp trillade hufvudstupa in mellan grenarne. Det var en liten flicka med förskräckelsen målad i sitt runda ansigte, ögonen dränkta i tårar, håret upptofvad som en trasslig lintott och klädningen eländigt skrynklad och rifven.

Andfädd började hon med jemrande ton:

— Ta-a-ant Pauline, sö-ö-öta tante en sådan ryslig händelse! Fiskalens stora *Cerberus* har bitit svansen af vår arma lilla *Proserpina*. Hi-i-i-iii! — Hon snyftade som en sörpmaskin. —

— Hvad säger du min lilla Lina?

— Jo, så är det! Dernere vid brunnen står Pelle och baddar den lilla stackarn med kallt vatten. Hon tjuter och sprättlar emot, hii-i-i-iii!

Åhörarne till denna sorglustiga berättelse utbrusto i ett oemotståndligt skratt som skandaliserade lilla Lina Finér till den grad att hon stod som förstenad

en stund, men vände sedan om och gick, med vredesutbrottet:

— Och de kunna skratta, de!

— Gud ske lof, förtrollningen är bruten, tänkte vår hjertinna med lättadt hjerta och steg upp för att skynda efter Lina Finér och trösta henne. I det Pauline lemnade platsen kände hon sig lätt fasthållen . . . Hon vände sig om. En fin, välvårdad hand hade fattat hennes klädafäll mot hvilken ett par vackra svarta mustascher trycktes under det en manlig röst sakta mumlade med det vekaste tonfall: —

— Förlåt hvad jag brutit mot dig!

Nu flydde Pauline med bevingade steg utan ett ord till svar och utan att våga se sig tillbaka, tänkande förbryllad: —

— Tror han att jag är dum nog att bringa hans fäfänga ett nytt offer och låta honom sedan likgiltigt trampa mitt hjerta under fötterna igen? Nej, nej, och tusen gånger nej! det skall han ej, om jag ock med egna händer skall nödgas rifva detta förrädiska hjerta ur bröstet på mig!

Dansen hade efterträdt kampen för nationaliteterna och de unga svängde nu med hjertans lust om i gröngräset. Man hade, — liksom elfvorna, — sopat ren en öppen plats mellan träden till salong åt sig och för anskaffande af musik höjde sig olika förslag.

— Vi taga exempel af myggorna som sjunga sjelfva när de dansa! — menade en glad sjuttonåring.

— Jag kan blåsa på rörflöjt! sade den fosterländskt sinnade »gulnäbben«.

— Och jag spelar på pertfiol! försäkrade löjtnant Georg helt allvarsamt.

— Då vet jag bättre råd! ropade den anländande

Pauline. Sen I gubben som står vid skögsbrynet på kojans tröskel? Det är en tonkonstnär som kan förliknas vid *Amfion* eller *Orpheus*. Jag har hört honom spela på mungiga både polkor och valser. Han skall nog, såsom sina föregångare, kunna sätta både stockar och stenar i rörelse.

Gubben med mungigan drogs fram ur sin anspråkslösa vrå och vann anställning såsom spelman i Elyséen. Der såg snart särdeles muntert ut. Pauline hade slagit sig ner på en tufva under en stor hängbjörk, hvilande sig efter en rask slängpolska och fördjupande sig i ett lifligt samtal med professor Flechter som sökte upp henne och satte sig vid hennes sida.

— Vågar jag anhålla om en liten vals? ljöd en vacker manlig stämma med svenskt uttal till henne.

Pauline spratt till. Woldemar Arnsköld stod bugande och väntade på svar.

— Tusen tack, — svarade hon efter kort besinning leende lugn och artig, — men jag dansar ej.

— Förlåt, inföll med lätt vibrering i rösten den svenske dansören, jag såg er likväl valsa derborta för icke länge sedan . . . .

— Ah, ja det var sannt! Men det var med min gudson . . . . . Nåja, lilla Carl Frank hade fått i sitt hufvud att han då först skulle få riktigt roligt om gudmor Pauline skulle dansa med honom.

Woldemar bet i sina mustascher. .

— Och det vore, förmodar jag, att anlita för mycket ert goda hjerta, Pauline, att . . . att bedja er skänka nöje äfven åt andra danslystne . . . . — dessutom skulle det vara att afbryta ett intressant samtal, — förlåt! . .

— Samtalet var intressant, det medger jag af fullt hjerta, svarade Pauline och blickade in i de blixtrande ögonen som ljungade ner på henne och professorn. Med det öppnaste solskensleende fortfor hon:

— Men det kunde afbrytas ifall jag kände någon danslust. Dock sedan lång tid tillbaka har jag kommit ur vanan.

— Men jag känner ej igen er min goda fröken Pauline! inföll nu professor Flechter uti all oskuld och obekant med känslor som huserade inom personerna der framför honom under den yttre kontenans som verdensvanan ger. — Ni, artigheten, förbindligheten sjelf, ni vägrar att bevilja en främling, som gästar vår badort, det lilla nöjet han ifrigt synes eftersträfvat. När man är sådan mästarinna i dans som ni, borde en smula mera tillmötesgående nästan anses som en fosterländsk pligt. —

Ett godmodigt skratt beledsagade rådgifvarens ord. Pauline vände sig till honom i samma muntra ton och slog honom lätt på armen med sin solfjäder:

— Ni lägger edra ord så att man alltid måste ge vika för dem, professor. För vår gäst från Svea land måste man gå från sina vanor, . .

— Lika som för en skolpojke, icke sannt?

Woldemars lilla inkast skulle vara skämtsamt men hade en bitter bismak.

— Mycket heldre, bevars! skrattade Pauline, stack sin arm inom Woldemars, nickade vänligt åt professorn som blef qvarsittande under skuggan af sin björk och lät föra sig till *danssalongen* af sin ståtlige kavaljer som noga bespejades af sällskapet blickar.

— Jag averterar dig om att vi skola dansa *svensk* vals, Pauline, — sade Woldemar under vägen, begagnande ordet *du* med ett tonfall som gjorde att Pauline behöfde det stora välde hon egde öfver sig sjelf för att hindra sin arm att darra inom baronens, som slöt den mycket fast. — Då man med enträgenhet här anmodat mig att anförda dansen, ämnar jag sköta mitt värf på mitt lands sätt. I Sverige dansa vi *hela* valsen, med

alla dess turer utan att ombyta dame. Vi äro trognare än ni.

Paulines läpp krusades spefullt:

— Det är känt. Svenska ungherrars *trohet* är ett obestriddigt faktum.

Woldemars panna öfvergöts af en mörk rodnad, men han återgaf hugget: —

— Jag vet ej huru jag skall förmå afbördas min tacksamhetsskuld till professor Flechter, sade han med blicken vänd åt detta håll. Utan hans *oemotståndliga* öfvertalningsförmåga för hvilken man, enligt ditt påstående, »alltid måste ge vika» — skulle jag nödgats med förödmjukelse dra mig ur dansen emedan jag saknat moitié.

— Jag har ej mindre orsak till tacksamhet mot min gode vän Paul Flechter, svarade Pauline, upptagande stridshandsken.

— Paul Flechter! Kors, det låter redan mycket intimt, tänkte Woldemar och bet sig i läppen.

— Ty med vanlig vänskap, fortsatte Pauline, kom han mig till hjälp och påminte mig om min skyldighet, när jag höll på att glömma, för min beqvämhets skuld, gästvänligheten. Vi Finnar röna denna i högt mått i Sverige.

Woldemar kände en viss frestelse att i sin vackra kraftfulla hand krama hårdt, smärtsamt den lilla mjuka hand som låg i hans, i det armen slingrades om Paulines smidiga lif.

Efter att ha valsat ett slag och tagit plats med sin dame såsom anförare af dansen, sade Woldemar:

— Du talar såsom hade du erfarenhet af den svenska gästfriheten, goda Pauline.

— Ja det har jag visst. Jag har njutit deraf flere gånger och alltid med samma nöje.

— Men Stockholm har du väl passerat såsom genomfartsort blott, eller huru?

— Huru så? Hvarföre? Jag har tvertom tillbringat månatal i Stockholm och känner den vackra intressanta staden mycket noga; — har tagit i ögnasigte alla dess märkvärdigheter . . . . .

— Men totalt glömt bort, som jag finner, att du der hade gamla bekanta som varit bra tacksamma och lyckliga öfver att få stå dig till tjänst.

Pauline såg upp och öfverfor med blicken de dansande:

— Valsens anförare glömmet turerna! sade hon leende och gaf med ett lätt slag af solfjädern sin kavaljer påminnelse att det var hans tur att valsa ut.

När det var gjordt och man återvände till sin plats skyndade sig Pauline att upptaga samtalets tråd och gifva den en *neutral* riktning:

— Nå, huru behagar vårt lilla Nådendal baron Woldemar? frågade hon med glad ton.

— Jag finner Nådendal — hm! . . . högst förtrollande.

— Ingen ironi, jag förbehåller mig. Jag fattar nog att det fordras anspråkslöshet för att i vissa fall finna sig väl här. Men omgifningarne äro i alla fall vackra, luften och baden förträffliga . . .

— Och solen . . . utan fläckar, eller åtminstone utan skugga. — fullkomligt utan!

— Öfverdrifter. Planteringarne lida visserligen af vissa ofullkomligheter, men i trädgårdarne hvarest träden planterat sig sjelfva finner man rätt trefliga platser der man kan söka skugga.

— Skuggan i torftakens närhet är förknippad med faran att få dessa öfver hufvudet helt plötsligt, ifall man oförsigtigt stöter till byggnaderna som utgöra trädgårdarnes medelpunkt!

— Men på hvilken törnbuske har ni trampat i dag, Woldemar? utbrast Pauline hjertligt skrattande. Ni

svänger ett gissel fullt af bara taggar öfver solen, naturen och människoverken härstädes! —

— Hvems är felet? — mumlade baronen och slog åter armen kring Paulines medja i det han sänkte sitt mörka öga djupt in i hennes. Syndaren som icke har hopp om förlåtelse blir bitter och ser lifvet i svart.

— Nu glömde ni åter turen, Woldemar.

— Ja, det är möjligt att jag håller på att glömma mig . . . . Ni glömmet deremot ingenting, ni Pauline!

— Ronde des dames! — ropade baronens vis-à-vis och Pauline skyndade sig in i ringen af de dansande damerna.

Hon dröjde temmeligen länge borta från sin kavaljer. När hon återkom fann hon honom bindande till sammans några vilda blommor plockade mellan stenarne.

— Förlåt mig, jag dröjde derborta qvarhållen emot min vilja, sade Pauline i det hon åter ställde sig på sin plats. Jag fånglades af ett samtal mellan ett litet dansande par midt emot oss. En ung seigneur med nerviken skjortkrage berättade för sin dame i kort klädning med verklig dramatisk talang om sina lidanden . . . . . Skizzen förekom mig vittna om fantasirikedom hos honom . . . . Så tycktes hans lilla åhörarinna äfven uppfatta saken ty hon skrattade hjertligt åt hans förmenta sorgsenhet . . . . Nå men, hvarföre krossar ni den vackra blombuketten ni håller i hand, Woldemar?

— Den har taggar som stinga mig obarmhertigt . . . .

— Hvem bad er rycka de stackars blommorna ur sin gömda vrå? Der voro de så oskadliga för er . . . .

— Icke oskadliga . . . . deras doft berusade mig . . . .

— Jag återkommer ännu till vårt goda Nådendal som ni nyss gjorde till föremål för saterins hvassa hugg: — Men haf blott tålmod och låt planteringarne häromkring komma »på grön qvist«, taken ikläda sig mindre grönskande drägt, och man skall få se att Nå-

dendal blir en ryktbar vallfartsort för sjuklingar — ett Bethesda . . . .

— Jag lefver för mycket i det närvarande för att ha ögon för en så aflägsen framtid . . . . . I allmänhet fruktar jag allt som är så framom sin tid att jag ej kan följa med denna emancipationsifver . . . .

— Lycklig den som ej af ödets jernhårda hand skjutes fram på ännu obanade stigar der mången fot stöter sig blodig mot hvassa stenar, utan att finna medkänsla eller hopp om att bli rätt förstådd.

— Hvarföre ej gå den *jemma* vägen?

De som aldrig mött hinder och blott behöfva räcka ut handen för att nå det mål de eftersträfvat, dömma strängt . . . . .

Paulines stämma darrade märkbart, en rörande undergifvenhet låg utbredd öfver hennes drag och lyste stilla i det milda blå ögat. Hon vände sig hastigt åt sidan för att dölja att det fuktades af en återhållen tår.

— Jag har sårat henne i hjertat! . . . Men är jag då ett fullkomligt odjur? Hon måste hata en person så utan allt ädelmod! — tänkte Woldemar vid sig sjelf och kände Paulines tårar bränna som eld på sitt samvete. Nu greps han af en oemotståndlig längtan att utplåna i hennes sinne intrycket af de förflugna ord hvars verkan han varit långt ifrån att beräkna. Bedja henne om förlåtelse? Nej det gick ej an då han ej direkte förolämpat henne! Hon skulle heltvisst slå bort det med skämt, inte låtsas förstå hvad han menade, kanske skratta ut honom! . . .

Han stod ännu villrådlig men trängande efter försoning när Pauline plötsligt vände sig till honom med leendet på läpparne och ett gladt ansigte hvarifrån alla spår af förbittring eller sorgsenhet försvunnit. Räckande sin kavaljer båda händerna sade hon med sin klingande stämma:

— Det är sluttaren. De andra svänga muntert om i en polska. Skola vi ej göra som de?

— Ja vasseratri! utropade Woldemar uppklarande som en sol. Men jag ville föreslå dig något. — Kan du dansa Hambo polska Pauline?

— Ja det kan jag!

Woldemar sprang till spelmannen som befanns vara ett musikaliskt geni och spelade med oklanderlig takt Hambo-polskans enkla melodi på sin mungiga.

I ett anfall af uppsluppen lefnadslust slöt den svenska ädlingen nu båda armarne om sin dame, så som Hambo-polskans skaplynne fordrar och bortförde henne raskt och säkert i det han lyftade henne som en fjäder från marken.

— Du är smidig som en vidja och lätt som en sylfid! hviskade han med de glödande läpparne tätt intill hennes öra, under det de hvirflade omkring liksom löf kringförda af vinden.

— Har jag inte rätt i att fröken Hägerflygt bär sig åt, vid sina år, som en fjolla, hviskade Skolastika till vännen Ulle-Sofi. — Se huru hon flyger der i dansen! Pyh! gamla menniskan!

— Men hon har också fått en kavaljer att skryta med, sade urskuldande den milda Ulle-Sofi.

Fru Skolastika, hvars fyra rosenknoppar sutto ouppbudna, fnyste föraktligt:

— Han bevisar en mera besynnerlig smak i sitt val af damer, den der svenska baronen, mumlade hon, — såvida han ej gör bara spektakel af fröken . . . . . Hon låter svänga om sig som ett torrt skinn . . . . . En flicka med takt skulle ej gå in på det.

Föremålet för de pepprade anmärkningarne, fortfor emedlertid att kretsa omkring i allt lifligare och snabbare cirklar och öfver hennes ansigte flägtade en andedrägt som småningom blef glödande. Plötsligt hviskade en bedjande röst:

— Får jag ej komma och helsa på dig, Pauline? Jag dröjer kort här i landet och sedan . . . sedan mötes vi kanske aldrig mera!

Pauline dröjde en minut med svaret.

— Säg ej nej till min bön, den är så anspråkslös och ödmjuk, bad ännu vekare den vackra manliga rösten och armarne som omslöto danserskan fängslade henne mer och mer.

Hon tog hela sin sjelfbeherrskning till hjälp för att svara med en ton som lät fullkomligt lugn och likgiltig:

— Jag skulle vara både tacksam och smickrad af besöket, men . . . .

— Ett *men* således?

— Tyvärr ja! Jag är så sällan hemma i min lilla bostad uti Nådendal, att det blir förspild möda att här söka upp mig . . . .

— Var lugn i det fallet. — Det blir min sak att passa på en läglig stund . . . . Jag får således komma?

— Det har jag ej sagt.

— Du har ju ingen orsak att neka . . . du skall ej göra det? Du vill ej såra mig? — Pauline, vänta mig helt snart.

Dansen blef allt lifvigare, den sköne mannens läppar hviskade allt närmare Paulines kind, hennes hufvud svindlade, hon kände sig förlora fattningen: —

— Stanna Woldemar, stammade hon plötsligt, jag blir för mycket trött och yr i hufvudet . . . .

Långt ifrån att efterkomma hennes befallning, ökade Paulines kavaljer ännu farten — han nästan bar i sina starka armar sin flämtande dame öfver hvars upprörda ansigte hans svarta ögons blick hvilade med ett passionerad uttryck: —

— Tror du *mitt* hufvud är lugnt och redigt? hvi-skade han lågt.

— Stanna baron Arnsköld jag *vill* ej dansa mera!

ljöd nu Paulines röst med ett så förändradt uttryck att dansen slöts i sekunden.

Ur stånd att taga ett steg på egen hand mumlade Pauline, skälfvande och halft vanmäktig:

— Jag ber för mig tillbaks på min plats.

Hennes kavaljer tog utan ett ord hennes arm under sin och ledsagade henne till tufvan under hängbjörken der professor Flechter ännu befanns qvarsittande i godan ro, endast en smula besvärad af myggen. När han återsåg Pauline blek nedsjunka bredvid honom, med bröstet som häfde sig stormande, utropade han förskräckt:

— Min Gud huru kan ni dansa så oförsigtigt! Pauline ni är ju blek som döden!

Hjeltmodigt bekämpade Pauline sin rörelse, böjde med ett artigt småleende hufvudet för baronen som bugade sig stelt med en mörk blick i det han aflägsnade sig och derpå vände hon sig leende och glad till sin vänlige läkare och sade lugnande:

— Det är ovana att dansa, bäste Paul! Ingenting att oroa sig öfver, som ni ser! Jag återhemtar mig straxt.

Professorn tog sjalen som låg ett stycke derifrån och svepte den omsorgsfullt om Paulines axlar!

— Det är ej för att onödigtvis skrämma upp er, bästa vän, sade han mycket allvarsamt, jag nu förtror er en sak. Det är blott för att göra er försiktig om er helsa. Koleran finns på orten. Jag har i dag sist haft en sådan patient, lindrigt angripen, men dock med fullkomliga kolerasymptomer. Du är rysligt upphettad . . . och det börjar bli fuktigt här . . . se, solen håller på att sjunka.

— Ja, jag tror det är tid att tänka på hemfärden, svarade Pauline hastigt och reste sig.

— Det tror jag äfven. Men vänta ett ögonblick att jag iordningsställer båten och säger till åt min sy-

ster och barnen. Hon är nog nöjd att få hem dem äfven.

Han aflägsnade sig skyndsamt och återkom efter en liten stund, hvarunder Pauline qvarsatt orörlig med klappande hjerta och drömmande blick.

— Kom Pauline, kom! ropade hennes vänlige beskyddare, Charlotta och barnen äro redan nere vid båten! Med dessa ord tog han Paulines arm och drog henne med sig.

— Hvad går åt dig Woldemar, ljud på ett annat håll af Elyséen en halft förvånad, halft spefull röst till baron Arnsköld, som satt ensam och stirrade utåt hafvet, på hvars blanka, spegellugna yta en båt gled bortåt Nådendal till.

Den syntes redan fjerran och en herre styrde, under det han allt emellan syntes egna sin uppmärksamhet åt två fruntimmer och några barn. Med en god kikare upptäcktes lätt att den styrande herren såg mycket intresserad ut af sina skyddslingar.

— Hvad går åt dig och hvad kikar du på såder ifrigt? upprepade den skämtsamma rösten. Du vet kanske ej af att derborta finns en ypperlig bål? — Kom och tag dig ett glas! För tusan, man måste väl hålla sig vid en glad sinnesstämning här på de Elyseiska fälten!

— Låt mig vara i fred käre Georg, jag har både ätit och druckit tillräckligt redan! svarade buttert den tilltalade och afvisade otåligt med handen kusinen, som blossande röd i synen, andtruten och badande i svett torkade sig i pannan och försökte dra kamraten med sig.

— Der sitter den der menniskan och filosoferar och ser ut mera som *Banquoo's skugga* än som en af de »sälla andar» hvilka borde sväfvä här. Hvarför dansar du ej? Här finns rätt söta flickor!

Löjtnant Georg som hade dansat med alla damerna, skrattat och pratat till höger och venster, sjungit, disputerat, smakat på bälen och kurtiserat hvem som en smula lagt ut sina krokare för honom, var särdeles belåten, med sin afton och nöjd med Gud och hela världen.

— Kunna vi ej bege oss härifrån nu. Det är hög tid tycker jag, sade till honom Woldemar och steg upp.

— Jaså, skall man bryta opp redan? Det är väl ingenting som brådskar. Jag hade just ämnat få ännu en *väfva vadmal* i gång . . . .

— Lemna den då till härnäst . . . Tante Beate vill helt säkert ro hem redan. Der sitter hon. Jag går och hemtar gumman till strand. Ställ du i ordning båten.

Med dessa ord afägnsade sig baronen och lemnade Georg missbelåten, att förundra sig öfver menniskor som kunde gå och längleds och se sura ut i så många nätta flickors sällskap.

— Så är det när man inte har gladt humör och fuktat sin strupe emellanåt, — blef sammanfattningen af löjtnantens tysta betraktelser.

Emedlertid hade Woldemar ingifvit sin tante lusten att bryta upp och fru geheimerådinnan sade farväl och redde sig till affärd under det Woldemar sökte sin hatt.

— På den stenen der lade jag den, tänkte han, men der sitter en högt omfångsrik fru för närvarande . . . . Han närmade sig stenen.

Fru Skolastika som såg dagens lejon nalkas henne och den fyrväpling af döttrar hon höll samlad under sina vingars skugga, föreställde sig att den svenske baronen, fullkomligt blind för hennes flickors behag under hela qvällen, ändteligen fått sina ögon öppnade och nu hade en uppbudning i sinnet. Ett

segersällt leende spred sig hastigt öfver fru mammas drag men hon beherrskade sig och mötte den artigt bugande kavaljeren med en kall blick . . . . man behöfde visa att man ej var så lätt fångad! . . . Intet ögonblickligt tillmötesgående för en dansör *i elfte stunden*, färdig med sin uppbjudning först när de andra slutade.

— Om jag vågade besvära . . . . började Wol-demar och såg sig omkring.

Fru Skolastika tog en värdig uppsyn och svarade afspisande med en beskyddande blick på sina döttrar: —

— Oändligt förbunden, men jag önskar ej att flickorna dansa mera i afton. De bli varma tills vi bryta upp härifrån och riskera att förkyla sig.

— Vare långt ifrån mig att vilja härtill blifva en orsak! svarade den förargliga främlingen med utsökt artighet, men i alla fall med ett leende som skar fru Skolastika in i hjertat. — Min mening var endast att söka en hatt som torde finnas här någonstädes . . .

Frun rusade upp från sin plats röd i synen som plymerna i hennes barett och drog in hela den massa svart siden hvarmed hon beklädt ej blott stenen som tjänade henne till stol, utan också den omgifvande platsen. Och nu befanns det verkligen att hon till stor del hade en något nerplattad herrhatt att tacka för den mjuka basis som utgjort hennes välbefinnande. Lyckligtvis befriade tjock måssa, som fyllde kullen, densamma från fullkomlig undergång och några puffar ut- och invertes rätade upp dess bucklor och kantigheter så pass att dess egare hjälpligt kunde betjena sig deraf.

Han aflägsnade sig med sin makulerade tillhörighet under en störtsjö af ursågter från fru Skolastika, som knappast såg mindre *nerplattad* ut än baronens hufvudbonad. De fyra döttrarne märkte med bäfvan

vissa rusknigen af mammas plymer, som bebådade oväder i hemmet.

Men Woldemar hade ej ännu druckit pröfningarnes kalk till botten. När han stod på stranden färdig att förtro sig sjelf och sin nådiga tante åt den gungande plankan som hade Georg till styrman, satte han än engång kikaren till ögat och upptäckte dymedelst ända till de minsta detaljer alla ömma omsorger professor Flechter i sin båt slösade på ett fruntimmer som troligen ej befann sig väl, eftersom läkarens vård tycktes påkallad för hennes vederfående. — Sedan hon inandats någonting ur en flaska han höll för hennes näsa, repade hon sig dock, reste sig beslutsamt och satte sig rak och modig på sin bänk i båten, der lugnet nu skenbarligen blef rådande, efter det damen vänligt klappat sin vårdare på armen och tryckt hans hand.

Ett minspel som ej förrådde Elyseisk glömska af *jordens qual*, förvred vid denna iakttagelse Woldemar Arnskölds vackra drag. Han bet ihop tänderna och blef stående orörlig på stranden under det man arbetade med att skjuta ut båten som skulle bortföra honom och hans sällskap: —

— Så hjälp då till att hala gumman in i båten och göra oss flott! Står du och fångar flugor med öppen mun?

Detta voro de ord hvarmed löjtnant Georg apostroferade sin kusin och drog honom i armen för att förskingra den obegripliga tankspriddhet som bemäktigat sig svensken. Tvifvelaktigt var emedlertid om denna väckelse varit nog för att få lif i honom, innan han af en ny impuls hoppade upp med ett högt:

— Åh, för knäfv! — och ryckte unnan sin fot, som genom en oförutsedd sammanstötning kommit under klacken af lilla Lina Finérs läderkänga.

— Voj, voj! — det måtte ha gjort alldeles oför-

bajskadt« ondt! skrek den lilla flickan gråtfärdig att ha förvållat olyckan genom ett *salto* som höll på att bli *mortale* för den allaredan svanslösa lilla hund hon höll på armen och fälde i sjön af förskräckelse.

Ädelmodigt störtade Woldemar till *Proserpinas* räddning, glömsk af smärtan i sin förtrampade fot, och tillvann sig genom detta vackra drag af försonlighet gränslös beundran af lilla Lina Finér. »Dygden belönar sig sjelf och blir ytterligare belönad«.

Ändteligen kom den efterlängade stunden för Woldemar att befinna sig hemma i sitt qvarter, men — tyvärr icke ensam. Georg som afstått sitt rum åt en resande vän med fru från Åbo, hvilka försummat ångbåten, inqvarterade sig i sin tur på soffan i sin kusins rum, och blef förvånande fort redo att resa af till *fjäderholmarne*. Som Georg hade dansat hela qvällen af hjertans lust, druckit en god del af den sköna bålen, kurtiserat alla de vackraste flickorna och förtärt med strykande aptit en rundlig supé somnade han de rättfärdiges sömn och snarkade snart som ett thordön.

Förgäfves ryckte den vakande kamraten på örn-gottet och vände hit och dit den kinesande löjtnanten; ingenting hjälpte! De ljudeliga snarkningarne hindrade Woldemar att sova — åtminstone gaf han sig sjelf denna förklaring öfver sin pinsamma sömnlöshet.

Slutligen steg baronen upp från den heta bädden der han slängde sig af och an som om han hvilat på nässlor. Han klädde sig åter tog en cigarr och lemnade rummet med den sofvande som intet ondt anade.

Midnatten var förbi men solen än ej uppgången, ehuru rymden stod förunderligt ljus och herrlig i högsommarens milda glans. I sällskap med en hel här af tankar och drömmar, deri nutid och forntid räckte hvarann handen och slöto förbund under skygd af rosor och myrthen, vandrade Stockholms lejonet uppför

åsen derifrån utsigten syntes honom hänförande i denna stund och en fläkt af ungdom och lefnadslust, sådan han under många år ej känt, berörde hvarje fiber i hans kropp och strömmade uppfriskande öfver hans själ. Stegen blefvo lätta och spenstiga som en tjuguarig ynglings och han hvisslade en romans, ljuf och melodisk som talltrastens drill i den tysta skogen.

Här fördjupade han sig längre och längre utan att egentligen veta hvart det bar, eller bekymra sig derom; han *lefde*, han kände oresonnerad fröjd af lifvet, af blickar mot en okänd framtid, af ett närvarande i hvars förgrund hägrade en halft beslöjad qvinnobild.

— Men hvart går jag egentligen? frågade han sig slutligen småleende och såg sig omkring. En liten stuga skymtade fram mellan trån och vid stugans fot blänkte det spegellugna hafvet. Gården syntes mera uppstädad än fallet plägar vara kring genuint finska bönders bostad; — stugan var förmodligen uthyrd åt badgäster. Ett fönster stod öppet och man kunde blicka in i ett stort rum der för närvarande oroligt vandrande personer voro synliga och derifrån klagande röster hördes, afbrutna af tröstande och uppmuntrande dito. —

Woldemar tittade nyfiken in, men stannade plötsligt liksom fastväxt i marken.

Hans öra träffades af dessa ord beledsagade af en konvulsivisk snyftning:

— Mitt barn! min lilla flicka! Hon dör! det är koleran, det ser jag nog fast professorn vill trösta mig.

Härpå följde svaret med en kärleksfullt deltagande röst hvars klang kom Woldemars hjerta att slå med stormens häftighet:

— Nej, fru Mörk! — när professor Flechter på sin heder försäkrar att här ej är någon fara för lifvet, så kan ni tro honom. Han säger aldrig en osanning eller en sak som han ej är säker om. Låt bara mig

verkställa de gnidningar han föreskrifver och lägg er att hvila för att återhemta en smula krafter. Ert eget tillstånd är nästan mera oroande än barnets.

En häftigare attack hos *detta* måtte emedlertid ha omintetgjort verkan af den lugnande stämman ty den vildt uppskakade modren kom utrusandes genom stugdörren och följdes af Pauline Hägerflygt som med starka händer fasthöll den förtviflade och hindrade henne från att begå någonting alldeles vanvettigt. Under vänligt deltagande lyckades beskyddarinnan verkligen få nog makt öfver den skrikande och gråtande varelsen, för att stilla henne och åtföra henne i stugan. När *detta* var gjort kom Pauline åter ut på gården och såg sig omkring med ett oroligt sökande uttryck.

— Behöfver du något? Kan jag vara dig till hjälp? frågade Woldemar och framträdde plötsligt.

Pauline hoppade till nervöst men lugnade sig i ögonblicket och ett lycksaligt skimmer bredde sig öfver hennes drag.

— Det är Gud som skickar dig, Woldemar, sade hon och sprang emot honom, utan att ge sig tid till det minsta uttryck af häpenhet eller någon fråga om orsaken till att han uppenbarade sig så oväntadt. — Jag är viss om att du vill vara oss till bistånd! sade hon och såg upp till honom.

— Hvad vill du jag skall göra? Tag mitt lif om du behöfver det. Gud, hvad du är blek.

Han fattade hennes båda händer och fasthöll dem hårdt.

— Ingenting har händt *mig*, men härinne håller ett barn på att dö i koleran. Tag båten der, ro genast med *detta* recept till staden och kom så fort du kan med medicinen tillbaka. Det är ej långt. — Du bör sist om par timmar kunna vara här igen.

— Om prepareringen af läkemedlet ej tar lång tid är jag nog förr tillbaka; jag ror bra, svarade utan

vidare anmärkningar Woldemar, tog receptet, lösgjorde båten och sköt ut den från land, hvarpå han aflägsnade sig med årtag som kunnat kappas med en ångbåt.

Morgonrodnaden färgade horisonten rosenröd när båten återvände och Woldemar hoppade derur jemte en sjuksköterska som han medhemtade. När han inträdde i stugan möttes han af ett fröjderop. Pauline låg på knä framför en bädd och gned af alla krafter ett döende barns krampaktigt ryckande lemmar. Hon var ännu klädd i den ljusa musslinsklädningen, och den blå bandrosetten fladdrade i hennes halft upplösta lockar. För att vara ledigare i sina rörelser hade hon strukit upp klädningsärmarne öfver armbogen och ett par ovanligt sköntformade armar, — sådana de vanligen först eges af qvinnan i medelåldern — arbetade ifrigt för den sjukas vederfående.

Professor Flechter stod vid Paulines sida och hjälpte henne troget i hennes bemödanden under det modren, en af dessa svaga, nervösa varelser som fullkomligt låta sig öfvermannas af olyckan — låg halft medvetslös på en soffa under oafslätlig gråt.

— Är ni redan här, baron? utropade professorn och tryckte glad Woldemars hand. — Och . . . sjuksköterska äfven! . . . . Det var förtänksamhet och rådighet! Präktigt! — Nu kan ni taga er liten hvila Pauline! Baron har räddat oss!

Pauline lyfte en rörd blick uppe till den prydlike verldsmannen som i något ovana förhållanden visste att reda sig så beundransvärdt. Men plötsligt drog hon Woldemar oförmärkt afsides och hviskade:

— Är sjuksköterskan mycket dyrlegd? Ressorerna här i huset äro små och . . . . nog hade jag kunnat hålla ut tills modren hemtat sig.

— Bort med Marthas bekymren lilla vän, hviskade Woldemar tillbaka med ett godt och soligt leende, — menniskan der är betald på förhand för fjorton dar.

— Du har då tänkt på allt, Woldemar! mumlade Pauline och hennes hand undandrogs icke tryckningen af den vackra ädlingens.

Nattens timmar skredo fram under tystnad och fruktan för buller som råder omkring sjukläger, der samtalen inskränka sig till de nödvändigaste ord allenast.

Enhvar hade här sitt bestyr att sköta.

Paulines verksamhet delades mellan det lidande barnet och den lidande modren; den sistnämndas hufvud baddade hon med våta kompresser, åt den lilla beredde hennes kärleksfulla vård all den lindring som var möjlig; men under dessa omsorger kunde vårdarinnan ej afhålla sig då och då från ett leende, när hon såg baron Arn-skölds kungliga gestalt sysslande med största ifver och så enkelt som om det varit högst naturligt, med arbeten passande för en rask gårdsdräng. — Han hemtade in ved och tände eld i spiseln, satte en gryta med vatten att koka, hjälpte professorn att stöka och ställa i rummet, — ja, att breda senapsdegär, han var outtröttlig.

Plötsligt lade professorn fingret på munnen, pekade på patienten och hviskade nästan ljudlöst:

— Hon somnar, hon är räddad!

Dessa ord uppfångades af modren som häraf qvicknade vid såsom genom ett trollslag. Hon smög till professorn och Pauline vid barnets säng och föll på knä för dem i det hon kysste deras händer, utom sig af glädje.

— Varen välsignade! mumlade hon. Nu både vill och förmår jag sjelf göra min pligt. — Hvilen eder nu! jag sitter här. Utan er hade jag förlorat barnet.

— Jag tror ej nu den sjuka skall behöfva något, hviskade läkaren tillbaka. Sitt bara här fru Mörk, och vaka öfver henne.

Han vände sig till de andra: — Och vi kunna hemta en smula frisk luft ute i den herrliga morgonstunden, sade han, sjuksköterskan har mina förhållningsordres . . . . .

— Och hon är betalt, hviskade Pauline i fru Mörks öra, i det hon med Woldemar och professorn lemnade rummet.

— O, huru skönt! Hvilken luft! Haf och himmel kristallblå! utropade Pauline, och insöp med vällust de lätta flägtarne af en mild morgonvind.

— Redan sex! — sade professorn och såg på sin klocka. — Ni har varit vår räddande engel, baron! det fordrades en man, med hufvud och hjerta på rätta stället, för att hjälpa oss, sedan de andra i vårt sällskap flydde med förskräckelse när fru Mörk ropade oss an och vred sina händer här på stranden. Huru kom baron hit?

— Jag promenerade för att njuta af den vackra aftonen.

— Och drog er ej unnan fast ni hörde hvad som här var å färde?

— För fan! — skrattade den svenske ädlingen och rätte på sig, ni tar mig väl icke för en kruka heller, herr professor? Skulle jag schappa af när ett fruntimmer? . . . . han såg på Pauline och bugade.

Professorn svarade mycket lugnt: —

— Min erfarenhet är den att fruntimmer, — när det gäller att trotsa faror, uthärda plågor och riskera lifvet utan vittnen och utan att vinna ära och pris, — äga i allmänhet ofantligt mycket mera mod och ståndaktighet än karlar, ehuru de ej göra så mycket buller och bång dermed.

— Se der, min nådiga! utropade Woldemar och tog hatten af sig för Pauline. Hvad sägs om ridderligheten hos de lärde? Professorn förstår att smickra det vackra könet.

— Jag, som känner Paul Flechter, vet att han aldrig smickrar, svarade Pauline med en vacker blick på sin allvarlige vän. Han är icke *ridderlig*, han är *sann* och *rättvis*, se der skilnaden emellan honom och de fleste andre män.

Hon smålog med utsökt behag och gjorde en lätt böjning på hufvudet för hvardera af sina medvandrare.

— Man kan vara både det ena och det andra hoppas jag, sade Woldemar smått stuken, och den ridderliga hyllningen egnad mensklighetens bättre hälft — den älskvärdare åtminstone — är väl ett prerogativ som mannen ej nödgas afsäga sig?

— Hon vore dock mera tacksam för *opartiskhet* och *rättvisa* från hans sida, emedan sådant vore henne till större gagn, sade Pauline tankfullt och sakta. Men nu är emellertid lika sällsynt att möta en man hvilken i qvinnan ser sin *jemlike*, som det är vanligt att möta *ridderlighet* hos det »starkare könet«.

En tystnad uppstod och vandrarne i skogen syntes försjunkna, hvar på sitt håll, inom sig sjelf. Spången på hvilken de framskredo skuggades af höga mörka furor mellan hvilka här och der smärta, hvitstammiga björkar skakade sina gröna lockar i morgonvinden. Dagdroppar glittrade som diamanter öfver den blommande ljungen deri små ljusröda linneor gömde sig, ehuru deras doft förrådde dem för vandrarne, som gjorde sig buketter af dem.

Det låg sådan friskhet, sådan fröjd och harmoni i detta skogslandskap med det blånande hafvet till förgrund och den klaraste morgonsol till belysning, att minnet af nattens lidanden och hemskhet veko unnan. —

Hoppet hade inträdt i fru Mörks stuga, och munterhet fyllde snart de vandrandes håg. Den smala spången nödgade dem att gå i hvarandras fjät; Pauline öppnade tåget och föreföll sina efterföljare såsom

en af skogens Oreader i sin luftiga ljusa drägt, omfladdrad af volanger och af hattens lätta blåa flor.

Hennes gestalt var smärt utan att vara mager och hon gick med anmärkningsvärd lätthet och smidighet i alla rörelser, såsom fallet plär vara hos personer med små fötter och väl proportionerade lemmar. Det låg någonting raskt och beslutsamt i denna unga kvinnas yttre, — (påminnande hvarken om »ett väsen hvartill hälften felas« eller om »rankan vissnad om ej stödd«), — som likafullt var utan all kantighet eller oblyg djerfhet. Den som såg fröken Hägerflygt sådan hon nu vandrade fram med dansande ehuru säkra steg hade nödgats tillstå att forna poetiskt sentimentala liknelser ej återgäfvö hennes bild på något sätt och vis, och dock hade man på samma gång troligen medgifvit att hon ej framstod såsom någon opoetisk uppenbarelse.

Tilläfventyrs gjordes dylika tysta reflexioner just nu af de medvandrande herrarne, hvilkas blick häftade vid den framilande flickan utan att kunna lösslita sig från henne. — Professorn vände sig plötsligt till baronen med frågan:

— Kan man sanningsenligt påstå att inte behaget och kvinligheten kunna utveckla sig fullkomligt under frihetens och sjelfständighetens inflytande?

Woldemar smålog:

— Professorn är icke nöjd med iakttagelsen att jag finner mig besegrad, — ni vill att jag högt skall erkänna det? — Nåväl jag gör det öppet och utan förbehåll.

— Skulle tro att hvarje ädel man som låter blinda fördomar falla, följer ert exempel, min baron.

Pauline som fått ett betydligt försprång stannade nu plötsligt och gick dem till mötes i det hon räckte en hand åt hvardera;

— Jag har ett förslag att göra, sade hon. Vi ha

passerat en besvärlig natt och behöfva förfriska oss alla tre. Vilja herrarne göra mig det nöjet och intaga sitt morgonkaffe hos mig? Jag bjuder på hvad huset förmår, och ber er bortlägga alla stora anspråk vid dörren.

Propositionen antogs med stor fröjd och snart inträdde vandrarne åter inom sjö- och stapelstaden Nådendals område. Här började lif och rörelse allaredan vakna och man närmade sig en anspråkslös byggnad blomstrande under sitt torftak.

— Se här mitt residens, sade Pauline och pekade framför sig, men varen så goda och saken edra steg, mina herrar. Jag viker in till bagarn efter kaffebröd, men ville i alla fall ha den äran att sjelf taga emot er på min tröskel.

Dermed skyndade hon sig i väg med sylfidens bevingade steg.

— Charmant! mumlade Woldemar, som följde henne med ögonen och strök med handen öfver sitt glänsande pipskägg.

Professorn, som likaledes följde henne med ögonen bara teg och suckade.

När de båda, efter ett lämpligt dröjsmål nådde sitt mål, stod deras värdinna redan nigande vid dörren och bad dem vara välkomne.

I detta ögonblick gick en af badgästerne förbi. Det var notarien Bläs, som hade omiskänneliga anspråk på att vara en af säsongens lejon och verkligen äfven hade spelat denna roll utan många medtäflare ända tills föregående qväll, då han fann sig oerhördt stukad af damernas uppmärksamhet för baron Arnsköld, »den ståtliga svensken» benämnd af dem alla.

— Hvem var den der pitscherstickaren som fixerade oss så oförsynt? frågade Woldemar professor när de båda herrarne stego uppför Paulines trappa.

— Ett litet sjelfkärt maskulinum, svarade Paul

Flechter skrattade! Vore andra lika nöjda med hans person som han sjelf är det, kunde han minsann kallas lycklig.

— Oh, hvilken hänförande lukt! utropade Wolde-
mar med total glömska af notarien Bläs och insöp be-
gärligt den för fastande personer så behagliga doften
af varmbröd.

— Blombuketten der eller brödkorgen här? frå-
gade Pauline skälmaktigt.

— Varmbrödet, naturligtvis, men *utan* korg! —
svarade i samma ton Woldemar.

— Nu säger jag som i sagan: »Rättor och möss
kom och laga pannkakan färdig!» utbrast Pauline mun-
tert och började ifrigt syssla med tillredelser för kaffe-
kokningen. — Se der Paul, ni som är mera hemma-
stadd i huset, tänd petroleumköket . . . . . och ni,
min ärade gäst från Svea land, rada dessa kaffekop-
par på bordet. Det är troligen första gången ni är
anställd »för särskilda uppdrag» på det här viset . . .
Nå, engång skall vara den första.

— Jag vill uppbjuda allt mitt förnuft och kraft
för att visa mig vuxen mitt uppdrag, svarade Paulines
nya adjutant, med de fina, hvita händerna blixtrande
af juvelsringar och ett högt buret hufvud som passat
för en furstekrona såväl som för en lagerkrans.

Under det värdinnan med glädtighet, okonstlad
och utan skynt af koketteri, utdelade ordres åt sin
manliga generalstab sväfvade hon sjelf omkring lik hus-
lighetens Genius, ordnande och ställande allt tillrätta
tyst och fort, slösande derunder med fullkomlig opar-
tiskhet skämt och vänlig uppmärksamhet i lika mått
åt båda sina gäster.

Ingendera hvarken utmärktes eller försumrades
— och dock började de känna en skynt af svartsjuka
hvar på sitt håll.

En måltid, den enklaste såväl som den yppigaste,

intagen tillsammans af glada, själfulla vänner, uppväcker alltid hjertlig förtrolighet, så att säga *kamratskap* dem emellan, i synnerhet när allt tvång är bannlyst och hvarochen får sköta för sig i frihet. Man tjenar sina grannar och betjenas af dem i upprymd sinnesstämning och allting smakar så förunderligen bra, tycker man, när hungern är kock.

— Nu är det den fjerde smörgåsen ni expedierar, professor! — utropade Woldemar uppsluppet glad och drog smörask och brödkorg åt sig, liksom af nödvändig försiktighet.

— Och ni har förtärt fem sockerkringlor och två pepparkakshjertan, — jag håller räkning på dem, min baron! genmålde med oförlikneligt allvar professorn och slog ihop tre smörgåsar till en enda bastant sådan, hvilken inpudrades med rifven ost.

— Hjelp Pauline! Kom till försvar! ropade baronen med förträfflig humor. Denhär Eskulapen räknar bitarne åt mig, så att de måste fastna mig i halsen.

— Var lugn, svarade Pauline tröstande, nog räcker han er en hjälpsam hand om ni håller på att qväfvas. Jag känner honom. Fast han dag ut och dag in sticker knifven i menniskor och sågar lemmane af dem så är han inte elak.

— Skulle vi dock inte, sade Woldemar vänd till professorn med höjd kaffekopp, för all säkerhets skuld närma oss hvarann, genom att dricka brorskål?

— Bravo! skrek professorn och höjde sin kopp äfvenledes.

— Ett ögonblick, mina herrar, bad Pauline. Jag har någonstädes en half vinbutelj i ett skåp. Viljen I ha champagne för att befästa ert brödraförbund, så kunnen I göra det en annan gång och sjelfva betala fiolerna.

Slutet af kaffefrukosten fortfor i samma lekfulla

sinnestämning och hela lifvet igenom qvarstod i de tre deltagarnes sinne hågkomsten af denna glada morgonstund i den lilla staden Nådendal. — Dylika minnen äro ljuspunkter i menniskolifvet.

—◆—

Kapitlet III.

— Jo du är mig en vacker fogel! Du, värden i huset, planterar mig, din gäst, här såsom en kålstock och smyger dig ut, under högst misstänkta symptom, att svärma och nattvandra Gud vet hvar!

Med dessa missnöjda utrop möttes Woldemar när han omkring tiotiden åter inträdde i sina rum der han fann löjtnant Georg iförd sin schlafrock och sina tofflor och rökande som en ångmaskin hans havanna-cigarrer, makligt i soffan.

— Så att du är vaken redan? Du snarkade så förbannadt att . . . . .

— Undanflygter! Advokatknep! Fram med sanningen! Hvar har du hållit hus sedan jag somnade och förlorade dig ur sigte? Hade inte en kaffemadam, som bor här i huset, blifvit rörd till medlidande af min utblottade belägenhet så hade jag kanske omkommit i morgse af hunger och törst såsom besättningen på det förolyckade skeppet Medusa.

I muntraste lynne berättade nu Woldemar alla sina äfventyr. Han hann blott till det hufvuddrama som först afledde honom från hans enkla promenad i aftonlugnet. Ty när berättelsen kom till kojan med kolerapatienten rusade Georg upp från soffan och retirerade till den aflägsnaste vrån af rummet der han slog öfver sig strömmar af *vinaigre de toilette*, *eau de*

Cologne och essencer af flere slag som baronen upprädat på ett litet bord:

— Oh fy fan! drag dit pepparn växer. Du har kolera i kläderna! Gack ifrån mig orene ande! — väsnades han och slog upp fönster och dörrar.

Woldemar skrattade så att han måste hålla sig i sidorna:

— Men låt mig då fortsätta, så skall du få höra att jag blifvit »desinficerad». — Och han målade lifligt både skogspromenaden och kafferepet hos Pauline.

Georg skakade icke desto mindre på hufvudet och betraktade sin kusin med ett halft nyfiket, halft mistroget uttryck:

— Det står inte rätt till med karlens hjerna! mumlade han och tömde med själfbevarelseinstinkten ifver sin sista droppen af Woldemars parfym över sig. Han går och kastar sig i lejonkulan som en annan Daniel; han träder in till pestsmittade som Napoleon den store, utan att ens blinka på ögonen! Och hvarföre? För att göra sig grön för en gammal flicka den han försmådde när hon var ung! — Jag kan åtminstone ej finna annan lösning på denna gåta!

På aftonen af denna händelserika dag, sedan Woldemar grundligt hvilat ut begaf han sig till Brunns huset der societeten samlat sig för att njuta af en nyss till staden anländ artists prestationer. Men varken denne, eller hans vederlikar, hade rätt att taga anstöt af den folkvandring som egde rum i salen, der åhörarne ej generade sig för att prata högt och gå ut från ena dörren och in från den andra. Herrarnes cigarrer — detta nödvändiga vilkor för herrars välbefinnande — skämde som vanligt luften i rummet för damerna, fördragsamma nu som alltid.

Woldemar, för mycket gentleman för att öka i sällskap med eleganta damer, gick, såsom sedan här syntes vara, ut och in äfven han.

Hans blick spanade öfverallt, i salongen, på verandan — ingenstädes stod hon att finnas — *hon*hvars bild föresväfvat honom både vakande och sofvante under de sista 24 timmarne af hans lif. — Nå, si alltför underligt var det ju ej ifall tröttheten höll henne hemma, men emedlertid hade han ofantligt tråkigt.

Plötsligt drog Georg honom afsides:

— Hör på du, sade löjtnanten halfhögt, känner du den der figuren med pincenez som ser så utsägligt örfilstäck ut?

— Inte personligt, men man har sagt mig att det var en notarie som hette Fräs eller Bläs, eller något dylikt. Hvad är det med honom?

— Det är med honom den lilla saken att han måtte vara en äkta slyngel. Jag vet ej om det lönar mödan att ta itu med honom . . . . men kanske är det bäst jag berättar historien, så må du sjef afgöra . . . . .

Woldemar spetsade öronen. Georg fortfor:

— När jag gick förbi herrarnes spelbord derinne hörde jag den göken göra en skizz om din kaffedrickning hos fröken Hägerflygt »mycket tidigt på morgonen«, såsom han sade med ett gement flinande . . . .

Woldemar ryckte till och blef likblek.

— Hvad säger du? — han talade med en af sinnesrörelse skälfvande röst, — är det allvarsamt hvad du berättar?

— Ja, vid Gud! Jag var på väg att rusa på karlen och ruska om honom, men jag hejdade mig . . . . Seså för fan lugna dig, jag tror detta blir det bästa för att ej förvärra saken.

Woldemar stötte till kusinen som ville hålla honom tillbaka och störtade ur rummet med hopbitna

tänder. Nu fogade notariens olyckliga öde så att han just promenérade helt solo på verandan när den svenske baronen nalkades honom och jemkade sina steg i takt med hans på ett sätt och med ett utseende som icke ingaf notarien Bläs någon angenäm förkänning. Ögonblickligt började han anställa tysta jemförelser mellan svenskens resliga gestalt och muskelstarka lemmar och sin egen lilla harkranks-figur.

— Kan herren handtera något sorts vapen? frågade baron Arnsköld kort och såg den bleknande notarien stinnt i synen.

— Hvad menar herr baron med den frågan?

— Jag menar, svarade Woldemar mycket lugnt men med läppar som voro färglösa, jag menar att ge er lectioner i konsten att nyttja pistol eller värja, hvilketdera herrn sjelf behagar.

— Skall detta vara ett skämt?

— Lika litet skämt som min förklaring att jag anser er för en nedrig baktalare och lögnare.

— Herr baron!

— Ni har nyss tillåtit er i flere personers närvaro att utsprida en sqvallerhistoria som sätter fläck på ett ensamt, aktningsvärdt fruntimmers rykte. Slumpen gjorde er till vittne af att professor Flechter och jag drucko kaffe hos henne i morgse kl. 8, och detta berättar ni på ett förvändt och smutsigt sätt, fullkomligt afvikande från sanningen.

— Jag har ej berättat någonting, — stammade notarien och sökte dra sig ur spelet, men baronens jernhand grep om hans arm och qvarhöll honom, lik en sprättlande insekt stungen på en nål.

— Haf åtminstone mod att stå för hvad ni sagt, usling! utropade Woldemar med krossande förakt och slängde notarien mot en af verandans stolpar så att det knakade i hans skröpliga lekamen. Den som med så ledig tunga skär heder och ära af en qvinna bör

med lika ledig hand föra sitt vapen gentemot en man, af hvilken han ställes till räkenskap för sina ord. Eller också . . . .

— Eller också? . . .

— Fordrar jag att ni nu genast går till samma personer ni trakterade med er snygga berättelse och förklarar att det var ett dåligt skämt af er. Kom herre. Jag följer er och blir åhörare.

Notarien lät sig föras af baronen mera död än lefvande. Han såg att detta ej var en motståndare att leka med . . .

I dörren till herrarnes spelrum försökte dock delinquenten att göra motstånd . . .

— Gå fram herre, sade Woldemar! Välj att återtaga edra ord eller att bli skjuten som en hund hvar vi härnäst mötas. . .

Notarien begärde ej vidare explikationer. Han satte sig vid samma spelbord der han nyss afgifvit sin pikanta berättelse. Woldemar stod i dörren eller gick fram och åter utanför densamma. Sålunda hörde han notariens högst intrasslade återupptagande af ämnet, som slutade med en besvärad förklaring att alltsammans varit blott »ett litet narri«. Notarien hade hört och sett ingenting och visste intet ondt om fröken Hägerflygt, han bara »hasslerade« nyss.

De spelande herrarne sågo förundrade ut, men slutade med att skratta herr Bläs upp i synen.

— Hur knäffel kan man spinna ihop sådana gemenheter, sade en. —

— Herren har betett sig som en gök, sade den andra.

— Speord haglade öfver den stackars notarien, som sneglade åt dörren der en reslig skugga sväfvade af och an. —

— Bara en humbug, för att lifva samtalet! urskuldade sig notarien och torkade svetten ur pannan i det han aflägsnade sig. —

— Jag hoppas han förlorat lusten att framdeles blanda sig i mina affärer, tänkte Woldemar och vände ryggen åt brunnshuset. För att återfå jemvigt i sinnet vandrade vår hjelte omkring de forna klosterruinerna och beundrade mellan ogräs och grushögar det vida, majestätiska hafvet nedanför.

— Ögonblick och timmar kunna ofta betyda mera i vårt lif än en lång rad af år, filosoferade han, lyssnande på vågornas svall mot klipporna. Han såg hvita molntappar segla kring rymden liknande cheruber med utbredda vingar. Under det mångahanda funderingar gjorde honom vek om hjertat spejade han med beundrande blickar kring nejden.

— Men hvad var det?

Han spratt till och spände, lik en falk, sitt skarpa öga på en punkt. En ljus gestalt skymtade fram mellan stenarne och försvann inom dörren till en liten bostad invid hafsstranden. Woldemar riktade stegen ditåt med några elastiska skutt och hans hjerta slog i prestotakt.

— Hvem bor der? frågade han en förbigående i det han pekade på bostaden vid stranden.

— Ett mycket, mycket sjukt fruntimmer, blef svaret. Hon lär vara obotlig och har kommit hit för att dö, säges det. -- Se der går professor Flechter till henne.

— Såå! sjuksängar äro en mötesplats liksom en annan, mumlade Woldemar med ett kort och bittert skratt när han åter stod ensam och försökte upptäcka hvad som föregick inom den bostad Pauline Hägerflygt och professor Flechter nyss beträdat tillsammans.

— Men hvad angår det der mig? Hvad kommer åt mig? Har jag blifvit en skolpojke på nytt med dessa galna svärmerier utan hufvud och fötter? Skulle jag nu på allvar gå och förälska mig i henne som en narr? . . . . Bah! en nyck som blåser bort så snart jag satt foten på andra sidan hafvet! . . . .

Så hviskade förnuftet. Men hvad tycks? Hjertat protesterade energiskt.

— Barnsligt eller icke barnsligt, hon har på mig gjort ett intryck, så starkt . . . starkare än någon kvinna jag hittills sett! Huru förändrad hon är — och dock eger hon barndomstycket i behåll! Jag tror vi hålla på att byta roller . . . hon är den lugna, den öfverlägsna, jag den osäkre . . . . Corpo di Bacco! . . . . Hvilken enkelhet, hvilket fångslande behag! . . . . Eller är detta höjden af konst? . . . . en öfvad kokett som vill hämnas eller — göra ett godt parti? — Bort, usla, blaserade åskådningssätt af renhet och flärdlöshet! Du förgiftar allt hvad du vidrör och bedrar med ditt inrotade tvifvel på det godas och ädlas tillvaro lika mycket som den *blinda* tron på dem! . . . .

Så långt hade Woldemar hunnit i sin monolog, sittande på en sten med blicken riktad åt det sjuka fruntimrets boning, när han såg ett fönster öppnas der och Paulines ansigte skymta fram bredvid ett annat ytterligt blekt och aftärdt, men ännu med spår af skönhet. I rummets bakgrund kunde han tydligt varseblifva professor Flechters figur.

Glömda voro nu alla »förnuftiga föresattser«. Den osynliga spejaren kände smärtsamt svartsjukans ormbett i sin barm.

— Hvarföre äro de båda alltid tillsammans? . . . . *Han* älskar henne, derom är intet tvifvel, men *hon*? Hvem blir klok på kvinnor? Ett ogenomträngeligt pansar omger hennes inre . . . .

Den af kvinnogunst bortskämde verldsmannen kände sig förödmjukad af den förvånande oro som sjöd inom honom under en okuflig åtrå som der rotfäste sig; åtrån att få kalla *sin*, att få sluta i sin famn såsom följeslagarinna i lust och nöd, den engång försmådda, nu ensamma, fattiga, icke mera unga flicka hvars hjerta han

kastat ifrån sig när det vanns med lätthet. Och i dag bäfvade han för ett afslag af henne! . . .

— Är du då ändteligen funnen, rymmare? Nuförtiden får man ej göra annat än springa och söka upp dig i alla vinklar och vrår, som en borttappad näsduk!

Det var löjtnanten som sålunda afbröt sin frändes ensliga betraktelser på Nådendals gamla klosterruiner.

— Hvad vill du mig? frågade drömmaren torrt.

— Jag vill påminna dig om att det ändtligen är din tur att hålla tante Beata sällskap. Nu har jag förrättat tjensten ensam hela dagen, ty du håller dig vackert unnan, du. Det är jag som ledsagat henne »i farlighet i staden, i farlighet på hafvet, i farlighet bland falska bröder« — med ett ord:

»Ich habe das Meinige gethan
Thun sie dass Ihrige«.

Woldemar steg upp skrattande af hjertat, för att göra sin uppretade kusin sällskap till den nådiga tanten, men ett illvilligt öde strök i dag streck öfver alla hans goda föresattser.

Professor Flechter hade under Georgs prat utträdt ur det sjuka fruntimrets bostad och Woldemars öra uppfångade begärligt de ord han riktade till några herrar som omgäfvade honom.

— Är det sannt att fröken Hägerflygt ämnar studera medicin och bli läkare? frågade en af herrarne.

— Hon har verkligen umgåtts med denna plan, svarade professorn, och det vore en lycka för menskligheten om flere qvinnor med hennes ovanliga begåfning och energi ville egna sig åt detta kall.

— Är det verkligen ert allvar?

— Fullkomligt. Jag anser det vara stor förlust för vetenskapen att fattigdom, tusen orättvisa fördomar stängande vägen för fruntimmer, en förslösad

ungdomstid under hvilken hennes anhöriga både med maktspråk och böner sökte afvända henne från det kall hon kände sig manad att omfatta, hindrat fröken Hägerflygt att framtränga långt på en bana der hon kunnat vinna både ryktbarhet och förmögenhet, derom är jag alldeles säker. — Blott af menniskokärlek egnar hon sig nu, när hon har tid, åt vården af sjuka och en bättre assistent än hon kan ingen läkare önska sig.

— Vårdar hon fröken Törnfeldt derinne? —

— Ja det är hennes vän och detta fruntimmer har testamenterat sin lilla förmögenhet till en stipendiefond för qvinliga medicinestuderande. Fröken T. vore kanske ej nu vid grafvens rand om hon hade haft tillgång till qvinliga läkare medan det onda ännu kunde botas. Af ööfvervinnelig motvilja att anlita manlig läkarehjelp innan plågorna öfvermannade henne, lät hon sin sjukdom taga öfverhand och offrar nu lifvet för att hon ej hos sig mäktade förslöa qvinnans djupast inrotade, skönaste instinkt, blygsamheten.

— Det var då ett löjligt pryderi när det gällde helsan.

— Med hvad rätt göra vi oss till domare öfver qvinnonaturens instinkter, hvilka vi tvärsäkert försäkra vara af alldeles annan art än våra egna — och detta tror jag äfven i vissa fall? Kunna vi uppfatta och mäta vidare af den moraliska tortyr för hvilken en ung, sjuk qvinna utsättes under behandling af manliga händer? Hon uthärdar ofta, det försäkrar jag med full kännedom i frågan, de värsta fysiska plågor heldre än att tillkalla läkaren — och om äfven *vanan* måste förslöa denna naturliga instinkt — den som gör hennes kön så älskligt — *vinner* hon derpå? Vore det ej dessutom troligt att större skarpsinnighet i diagnosen kunde utvecklas af en, som i följd af sitt kön, kan känna sjelf symptomerna dem hon med lenare hand heltvisst skulle behandla?

— Professorn tror då att fröken Törnefelts sjukdom kunnat botas? . . .

— Om det funnits vetenskapligt bildade qvinliga läkare, — ja detta är jag lika säker om som att hon nu dör till följe af inrotad motvilja för att kalla män till sin sjukbädd.

— Huru skulle det taga sig ut att se qvinnor studera i kliniker och anatomisalar?

— Förvisso lika bra som att se män behandla qvinnosjukdomar!

— Se der öppnas fönstret och man ser fröken Hägerflygt som sitter och läser vid den sjukas säng, sade en »gulnäbb«.

— Hon läser visst psalmer. Gamla koketter bli alltid läseskor med åren.

Den sista anmärkningen gjordes af notarien Bläs med ett ilskefullt flin. Han behöfde ge en smula luft åt sitt begär att hämnas den skymf han nyss lidit för Paulines skuld; men knappt hade orden halkat öfver hans läppar innan han schappade af och försvann bakom stenarne som en ödla.

Han hade plötsligt upptäckt baron Arnsköld, hvars figur på honom gjorde samma intryck som *kommendörens staty* på Don Juan.

— Skola vi stå här och lyssna länge på denna intressanta konversation? — frågade nu löjtnant Georg och ryckte otåligt Woldemar i armen när han såg dennes blick liksom fastväxt vid det fönster bakom hvilket Pauline Hägerflygt framskymtade. — Gå då ej här längre som katten kring het gröt och vakta din flamma! — Du ser ju att professorn inte mera är tillsammans med henne.

— Jag tycker, sade Woldemar och vände sig häftigt om med rykade ögonbryn, att man kunde för anständighetens skuld hålla in med sitt sladder åtminstone utanföre en döendes bostad.

— Nånå, blif ej så häftig bror, det var ju blott ett oskyldigt skämt, lugnade den beskedlige och oförarglige löjtnanten sin uppbrusande kusin — men tillade i mustascherna: Nu blir han ju snart lik ett eldsprutande berg! Man törs knappt mera nalkas honom — åtminstone ej röra vid »föremålet!» Jo nu står det vackert till med vårt »Svenska lejon!»

Kapitlet IV.

Dagarne som följde på de uppträden vi här ofvan skildrat upptogos af lustbarheter och tillställningar uttänkta af badhusdirektionen för att sätta lif i kurgästerna och göra Nådendal till en »briljant« badort.

Ett kärparti öppnade raden af nöjen och nu sågos fyrhjuliga häckkärror, — hvilkas anspråkslösa bestämmelse i tiden varit att forsla hö och dragas af oxar, — paradera längs »gatan« bekransade med hägg, sparrisris, dill och andra doftande örter, inhysande på flere bänkrader, denna gång, »lefvande blommor« i dusintal. Lika mujkor rullade i mjöl för att stekas, sutto vid damernas sida herrar uti hvita dammrockar och ljusa filthattar och hvar och en i sin stad, uppsporad af badhusdirektionen, grep sig an i den nästan tropiska hettan att utsvettas ur alla porer så mycken rolighet som möjligt. Man vallfärdades till *Alphyddan* — en af Nådendals mest *negativa* hyddor hvars »inre värde« upphöjdes af den natursköna trakt som omgaf densamma.

Här fanns i alla fall en spisel för kaffekokning och detta var allt hvad lustvandrarne begärde. För resten stod det enhvar fritt att svärma omkring hvar

han gittade i denna friska Alp-natur med sina vackra bergsformationer. Ungdomen tog sig en liten svängom i gröngräset och de mera poetiskt sinnade samlade sig i små skaror eller hjordar under befäl af en herde som kände traktens under.

Woldemar som nuförtiden ej försummade något tillfälle att »träffa folk» befann sig äfven vid Alphyddan men hörde hvarken till de dansande eller till de naturbeundrande skarorna. Han hörde i dag, såsom han gjort det alltsen den minnesvärda natten i fru Mörks koja, till de *besvikne*.

Pauline syntes numera ej till någonstädes. Hans ett par gånger upprepade försök att göra henne vitsite i hennes eget lilla hem hade aflupit fruktlöst, det hette alltid: »fröken är inte hemma».

Man lemnade sitt kort och försökte svara ett likgiltigt: »jaså» åt madamen; sig sjelf tröstade man med en axelryckning och ett ironiskt *»que faire!* Man får väl söka annat sällskap!»

Men dag ifrån dag blef detta tillstånd outhärdligare, man måste tillstå för sig sjelf att man kämpade med en öfvermäktig fiende och att

»Amor, som de andra gudar kommer när man minst det tror».

Och inför den blinde skyttens pilar utsattes för samma fara bondpojkar och baroner, björnen och lejonet, vargen och lammet, räfven och kycklingen . . . . . Alla äro de lika inför Amor liksom inför Skördemannen med lian, sålänge de ega i behåll ett hjerta som ännu kan älska.

Med förvåning fann Woldemar ett dylikt hjerta i sitt bröst, lika ungt, lika längtansfullt, lika sårbart som det var vid tjugu år innan verlden och de sköna började sin lek dermed.

Nu ströfvade han helt solo omkring Alphyddan och kastade tankspridda blickar utåt hafvet, men blef mycket böjd för romantik när han upptäckte, gömd i en liten grönskande böjning af stranden, fru Mörks lilla stuga som han genast igenkände. Barnet hade repat sig der, det visste han genom professorn, men hans hjerta hade i stället fått en så allvarsam rispa att det för närvarande sved ganska kännbart.

— Förb. — utfärd, hvad hade jag här att göra? mumlade baronen halfhögt och satte sig harmfullt på ett stenblock att röka.

Nu hörde han i sin omedelbara närhet samtalande röster — Stenen dolde personernas ansigten men ej deras klädningar.

— Ungherrarne tyckes allt mera åsidosätta alla skyldigheter inom sällskapslivet, — sade en röst som han genast igenkände på dess hvassa diskant.

Fru Skolastika utgöt för vännen Ulle-Sofi sin vredes fulla skålar, der droppvis galla samlat sig under iakttagelsen att hennes fyra döttrar saknade kavaljerer nästan till hvarje dans

— Ja, fortfor hon, hvad är det värdt att sällskapslif existerar alls om herrarne sitta och röka på sitt håll och damerna sitta och längleds på sitt.

Woldemar begrep att hans gömställe blifvit upptäckt och att snärten var riktad mot honom. Han böjde hufvudet en smula framåt och såg damen som tillplattat hans hatt, i hufvudbonad med plymer och ett långt hvitt flor fladdrande i vinden. Han kom att tänka på Alpernas snöhöljda toppar, — den majestätiska *Schreckhorn* eller *Finsteraarhorn* — kring hvilka alltid sväfva täta molnslöjor. Dervid tog han det beslutet att försöka tina iskorpan öfver fru mammas dimmiga sinne genom uppjudning till hennes rosenknoppar. Men innan han hunnit verkställa sin beröm-

värda afsigt rullade *Schreckhorn* öfver honom en förkrossande snölävin.

— Fröken Hägerflygt lär numera vilja lysa genom sin frånvaro, sades i *förtroende* till Ulle-Sofi; man har inte den lyckan att få se henne någonstädes. Nåånå, det lär ha sina skäl . . . vår goda professor har fastnat i hennes nät och jag vet från säker källa att det just i dag lär vara förlofning å färde . . . .

Ett ögonblick stod Woldemar såsom slagen af åskan. Besegrad af en vansinnig smärta liknade han en marmorbild — men han bemannade sig och sade beslutsamt till sig sjelf:

— Nyheten var riktad åt mig, den slungades mig i synen med sneda blickar som förrådde att jag blifvit upptäckt. här . . . Sqvallerhistorier äro icke fakta . . . . jag måste ha visshet! . . .

Han såg på sin klocka.

— Man kan ännu göra visiter och jag går till henne nu genast. Det måste bli klart oss emellan och föredrar hon honom så . . . . Han gjorde en hämdfull åtbörd, men fällde straxt derpå hufvudet mot bröstet.

— Med hvad rätt söker jag börda henne tillbaka? mumlade han modfälld, lemnade Alphyddan med bevingade steg och stod snart vid Paulines dörr, innanför hvilken upprörda röster hördes. Ögonblicket derpå öppnades denna dörr och professor Flechter trädde ut räckande handen åt Pauline som tryckte den länge. Han studsade när hans blick mötte Woldemar som bugade och trädde in i det professors aflägsnade sig hastigt.

Trotts alla försök att bli herre öfver sig sjelf nalkades Woldemar den häpna Pauline med en panna lik *Jupiter Tonnans* och med bitter röst började han sålunda samtalet:

— Det var en lycka för mig att en *favoriserad* besökare i dag förmått upplåta en dörr inom hvilken jag förgäfves sökt inträde . . .

Pauline mätte sin objudne gäst med förvåning och värdighet i blicken och hennes gestalt syntes bli ett hufvud högre:

— Min herre jag är mycket förundrad öfver ert uppträdande här hos mig och ett språk som jag ej är van att höra, sade hon kallt och höffigt, utan skärpa likväl eller höjning af rösten.

— Förlåt Pauline, utropade nu lidelsefullt baronen, men detta är mig outhärdligt. —

Han ville fatta hennes hand men hon drog sig stelt tillbaka.

— Svara mig, o säg mig utan omsvep, fortfor Woldemar med ökad häftighet, — i hvilket förhållande står du till professor Flechter?

— Jag förmodar att ingen anser sig berättigad att häröfver fordra några förklaringar af mig, svarade hon fortfarande lugn.

— Icke denna blick, icke denna ton, längre, Pauline, jag besvär dig i himlens namn! Det är en alldeles öfverflödig grymhet att i denna stund låtsa tro dig ha skäl till bestraffande af någon sidvördnad emot dig! O, du är för mycket kvinna, dyra, tillbedda varelse, för att ej inse med hvilka känslor jag nu står inför dig, nedläggande ödmjukt för dina fötter en hederlig mans fläckfria namn och glödande hjerta.

En ögonblicklig tystnad uppstod under hvilken hela Paulines varelse syntes öfvergjuten af ett skimmer likt himmelns vid solens uppgång. Hon häftade stum blicken mot golfvet och började lindrigt darra.

Men derpå inträdde en hastig förvandling. Hennes uttryck blef fast och allvarligt och hon såg sin tillbedjare öppet in i de flammande ögonen:

— Glöm ej, Woldemar, att jag äfven är en *gammal* kvinna som har erfarenhet tillfylles för att pröfva halten af uppsvallande känslor. Jag ser nu att du står under inflytelsen af en passion som vilseleder dig, —

och tillåt mig säga med någon stolthet, — jag är tillika en qvinna med ädelhet och sjelfaktning nog för att *icke* i denna stund lyssna till de ord du säger. För att bestämma öfver ditt lefnadsöde och mitt, fordrar jag ett mögnare öfvervägande från din sida . . .

— Jag har öfvervägt allt, jag har kämpat en kamp hårdare än du kan föreställa dig, och, besegrad, räcker jag dig handen bönfällande . . .

— Som kan återtagas, minns, detta har skett förut.

— O, detta är en förfärlig vedergällning, mumlade Woldemar bleknande och tryckte handen mot pannan. Du hämnas grymt Pauline!

— *Hämnas!* du tror alltså att en lumpen och sjelfvisk hämdekänsla förestafvar mig mitt handlings-sätt? Döm mig rättvisare Woldemar. Jag känner din karaktär. Den retas lätt af motstånd likt en väldig flod som svämmar öfver och sönderbryter alla dammar. — Men när målet är vunnet, — i synnerhet *lättvunnet* — huru går det sedan? Under långa, bittra år har jag tillkämpat mig den stillhet, frihet och frid jag nu eger . . . . En gång till skall jag ej ha kraft att göra om det utan att mitt hjerta brister!

— Pauline! dyra Pauline! sade nu nästan ödmjukt Woldemar med ett innerligt tonfall i den välljudande manliga rösten — du eger, jag vill tro det, frihet, vänner, nyttig verksamhet, tänkande människors högaktning, — o ja! . . . . han tryckte hennes hand mot sitt hjerta, — men allt detta skall aldrig dock ge dig en försmak af den lycksalighet som nedströmmar öfver två varelser hvilkas själar och hjertan äro ett! Endast vid flamman af kärlekens heliga låga utvecklas det qvinliga väsendet till sin fulla blomning! Hvilken herrligt doftande lilja skall du icke bli vid ett älskande bröst som i dig funnit sin himmel på jorden!

Det blef länge tyst i rummet.

— Men denna lott, just denna, sade slutligen Pau-

line sakta och vemodigt och sänkte hufvudet med rörande ödmjukhet, är blott förunnad få utvalda på en jord full af bräcklighet, villor och qual. Jag har blifvit strängt uppfostrad i lifvets skola och är därför ej förmäten nog att tro mig blott behöfva utsträcka handen för att nå denna sällsynta lycka! Numera tror jag ej blindt på någonting . . . minst på dig Woldemar, tillade hon saktare.

— Jag har således, för en ungdoms ostadighet, förlorat hoppet att nånsin mera inge tro på redlighet och beständighet i mina känslor? inföll Woldemar mörk som natten och stirrade framför sig.

— Var ej bitter! bad Pauline innerligt, utan hör mig lugnt och sansadt. — Jag tror på dina löften i denna stund, — *i dag*, men, jag upprepar det, det är svartsjukan som kastat sin brandfackla in i ditt hjerta och kommer dina känslor att sjuda öfver. Låt ögonblickets uppsvallning lägga sig. Så mycket det står i min makt skall jag hjälpa dig att återvinna väldet öfver dig sjelf. Du kan fullt lita på mina ord då jag nu heligt försäkrar dig att Paul Flechter icke är och aldrig skall bli för mig mer än en trofast vän, pröfvad i många skiften.

— O, då måste du lofva att bli min, nu, i detta ögonblick, utan tvekan! utropade Woldemar glädjestrålade och ville slå armarne om henne, men hon slingrade sig unnan med smidigt behag.

— Tvertom Woldemar, sade hon sakta, nästan sorgset, *nu* måste vi skiljas.

Han protesterade ifrigt och glödande.

— Jag har sagt dig mitt beslut, vidhöll hon. Vi måste öfverväga saken på hvar sitt håll med mera lugn. Jag glömmer ej att jag ingått i mitt trettonde år och då anser man ju att solen börjar sjunka på qvinnans lefnadshorizont . . . Du, Woldemar skall återvända till Sverige och inträda igen i förhållanden

der du ej saknar mig . . . . På andra sidan hafvet — här antog hennes småleende en skymt af koketteri som härtills varit bannlyst från detta rena väsen — på andra sidan hafvet skall bilden af den gamla förvissnade flickan stå i helt annan dager för ditt öga kanhända . . . . ditt öra skall stötas vid minnet af hennes *finska brytning* . . . .

— Vid Gud, du ställer mig på ett för hårdt prof, tjuserska! utropade nu Woldemar hvars hjerta jublade af vaknande hopp . . . Det kunde emedlertid hända att äfven jag får mod att uppresa mig emot det systematiska »djurplågeri» du utöfvar här . . . . Hämnden är ljuf för den ena liksom för den andra!

Med dessa ord slöt han armarne om den plötsligt öfverflyglade flickan som ej hann göra motstånd och den sköne mannen tryckte på hennes läppar den mest brännande *föregling* hvarmed en älskare nånsin tillslutit en mun full af motsträfviga *om* och *men*.

— Woldemar, utbrast hon halft förgrymmad när hon åter kunde få ordet, — är det sålunda du anser dig kunna lösa problemet? Tror du dig verkligen så säkert finna lyckan hos en maka som heltvisst icke motsvarar den typ af qvinlighet hvilken ännu hägrar för de flesta män vid valet af »sitt bihang»? Jag är fullt medveten af att kärleken ej skall utplåna hos mig en mångårig vana af sjelfständighet hvilken blifvit ett behof för mig. — Min karaktär passar ej för det eviga omyndighetstillstånd som sed och samhällslagar stadfäst för hustrun. Låtom oss spela ärligt spel med hvarandra och visa oss sådana vi *äro*, — icke sådana våra respektiva roller skulle fordra kanske för tillfället att vi *synes* vara . . .

— Är det meningen att skrämma mig för toffeln förd af denna lilla mjuka hand? smålog älskaren skälmaktigt.

Pauline drog sakta bort handen från de läppar som glödde derpå och sade med mildt allvar:

— Det är blott *slafvinnor* som förstå sig på tof-feltaktiken, hvaraf högsinnade, tänkande qvinnor försmå bruket. Den som är utan erkända rättigheter och fria varelsers makt att bestämma öfver sig sjelf griper vanli-gen efter enväldet, genom list och beherrskarens svag-het. *Jemlikhet* är korrektivet mot hvarje slag af des-potism, så manlig som qvinlig, och detta bevisar ju äfven allt konstitutionellt styrelsesätt,

Woldemar stod ett ögonblick svarslös inför denna unga qvinna, så sansad, så okonstlad och fast, men öfvergjuten i alla fall af ett vekt behag och ömt rik-tande på honom den kloka, varma blicken glödande af inre känsla. Ty Pauline var för *sann* att nu vilja ge-nom hycklad köld dölja en kärlek som från första ung-domsåren sammanvuxit med hennes väsen och för hvil-ken hon icke blygdes.

En viss tvekan frammanades i *mannens* själ vid Paulines ärliga förklaring. — Det var en kamp mellan förutfattade åsigtter af *en hustru efter hans sinne* och den för hvarje stund växande kärleken och beundran för en ny typ af qvinlighet, ofattlig ännu för så många karlar, äfven af de förståndigare och ädlare.

Men kampen blef kort och slutades med dessa ord: —

— Tillåt äfven mig visa att sanning och öppenhet ej äro främmande för min karaktär och att jag förmår uppfatta ett språk så fullt af ädelhet som ditt. Jag har inte alltid tänkt mig min maka sådan jag nu bil-dar mig idealet af henne — detta vill jag erkänna med samma upprigtighet som du visar mig. Men nu vet jag att hon måste vara själstark som en hjelte, skarpsinnig som en tänkare, glad och öppen-hjertig som ett barn, ljuf och älskande som en vek, flicka, god som en engel och retsam som . . . en demon — med ett ord; — en sådan qvinna som *du*,

Pauline! Och denna *enda*, denna aldrig förr funna måste bli min . . . . *måste* tillhöra mig i lif och död! . . . .

Pauline mötte de mörka, flammande ögonen med flickaktig skygghet, men återtog hastigt den mogna kvinnans hållning och sade med ett allvar som öfvertygade baronen om att numera intet annat val fanns för honom än att lyda: —

— I alla fall måste du nu lemna mig Woldemar. Du har måhända redan dröjt här för länge!

— Och hvilket hopp medför jag härifrån? frågade han med oro.

— Att . . . . att vara *älskad!* hviskade Pauline sakta och bortvände rodnande hufvudet.

Woldemar utstötte ett jubelskri men återhöll sin lidelsefulla åtrå att krama henne till sitt stormande hjerta.

Han tog sin hatt:

— Farväl således, men ett *kort* farväl! — och han störtade till dörren:

— Här finns kanske någon bakväg som jag kunde begagna, sade han och vände försigtigt tillbaka vid minnet af notarien Bläs och vederlikar.

— Hvarföre? Jag för min del skulle sjunka i min egen aktning om jag ledsagade ur min boning på smygvägar en riddersman sådan som du.

— Du har åter rätt! utropade Woldemar och gick.

Kapitlet V.

När ljudet af Woldemars steg fullkomligt bortdödt på gatan och Pauline var säker om att han ej mera skulle återvända, sjönk hon tillsammans och hela hen-

nes väsen syntes förvandladt. Hon satte sig i soffan med ett lidande uttryck och lutade hufvudet mot soffkarmen i djupa tankar, likgiltig för hvad som rörde sig utanför henne. Hon iakttog alltså icke hursom några af det hemåtvändande lustvandrarssällskapet från Alphyddan blefvo ögonvittnen till att baron Arnsköld, hvars plötsliga försvinnande ur laget blifvit anmärkt, »gick ut från fröken Hägerflygts bostad«.

— Såg du Ulle-Sofi? — frampustades doft, ja ordentligt med en andtappa som hotade att qväfva henne, af fru Skolastika! — Jaså det var *der* han höll hus? Hm! . . . Han sken som solen af förnöjelse och liknade, när han gick ut från henne, en segrande kung! — Det der går nästan ändå för långt! Midt på ljusa dagen i allas åsyn . . . . Flickorna må väl aldrig ha observerat denna skandal! . . .

Fru mammas vaksamma öga spanade efter hennes rosenknoppar med en oro som hastigt lade sig när hon såg dem så fångslade af notarien Bläs och den fennomanska »Gulnäbben« att de ej hade öga och öra för annat.

Ulle-Sofi blickade förskrämd upp till »Schreckhorn«, hvars hvita voile nu fladdrade som ett olycksbådaude järtecken kring hennes hjässa. Det kunde ej nekas att hennes vän, och hon sjelf, i det närmaste fått *visshet* om att fröken Hägerflygt, (som Ulle-Sofi alltid försökt ta i försvar för »den flickans vänliga sätt«) dock måtte vara bra »dismoraliserad«.

— Hvad har jag alltid sagt dig om den hyckleriskan? fortfor *Schreckhorn* stolt öfver att få bevisligen rätt denna gång. Och hvad sägs om de karlarne? — Hederliga flickors sällskap rata de och sitta bland dessa utan att öppna munnen — om ej till en gäspning; men *tocke der* söka de upp . . . . Nå, den »vackra svenske ädlingen«, som han här kallas, bär sig just hyggligt åt! . . . . smyger sig som en krypskytt bort

från vårt sällskap och så får man se honom komma pösande af fröjd ut från ett rendez-vous! Men det här skall jag minsann ej sticka under stolen, det vill jag lofva. Man är skyldig för moraliténs skuld att rycka masken af den der Pauline som mången här anser för ett mönster för qvinnan.

— Hennes nåd tycks ha gjort samma iakttagelse som jag, — hväste nu halfhögt notarien Bläs i *Schreckhorns* öra och stack sin fogelnäbb emellan de båda fruarnes hufvuden, omslutna af breda hattskärmars gloria. — Huru behagar er, mina nådiga fruar, den der svenske baronens ogenerade sätt att gå tillväga, här i vårt hederliga Nådendal? Ställa till möten riktigt på öppen gata, må man säga! — Jag vände fröken Nellys parasoll så att hon ej skulle märka det, under det jag pratade med henne.

— Tack, min unge vän! sade Nellys mor rörd och tryckte handen på den ädle ungarlen som verkligen började visa ansats, att vilja bli hennes måg. — Ni må väl häpna öfver det. — Här importeras tullfritt från ett annat land komplett sedeslöshet till oss, att jag så må säga! Rysligt *dismoraliserande!*

Och fru Skolastika samlade omkring sig sina fyra ogifta döttrar »såsom hönan samlar sina kycklingar« och skyndade hem till sitt hus för att der skudda stoftet af sina fötter. Detta var i allo rätt och bra gjordt af henne, ty hon hade annars »importerat« med sitt släp ofantligt mycken orenlighet på sina nyss skurade golf.

När ensamheten slutligen lemnade den aktningvärda familjemodren tid till betraktelser öfver verdens gång kände hon sig »bortundrad« — ja, kanske i ännu högre grad upprörd af medömkan öfver karlarnes dårskap som ibland gick till vanvett!

Hade icke hon, fru Skolastika Husgafvel, uppfostrat fyra döttrar med *principer* och till »sannt qvinliga« varelser, »röda som rosor och spaka som lamm?« —

Hade hon icke till punkt och pricka klädt dem efter den sista modejournalen och fört, — en annan Rebecka — de små lammen med stora kostnader till en brunn att vattnas och finna afnämare? Nåväl! nu blir deras mor, allt detta oakadt, tvingad att skåda huru en alls icke vacker, trettioårig flicka, fattig som en kyrkråtta och fri i sätt och åsigter så man kan rysa deråt — huru en sådan person icke desto mindre kniper rakt midt för allas näsa bort de båda bästa épousörer Nådendal under hela denna säsong haft att bjuda på!

— Nå, Gud ske lof, vår snälla notarie har det koketta stycket ändå icke kunnat fånga! tröstade sig den bekymrade modren och lade lugnad händerna i sitt sköte under det hon lyssnade på sin Nellys oklanderliga löpningar öfver ett gammalt skrällande piano.

Kapitlet VI.

Den som dagen efter utfärden till *Alphyddan* inträdt vid solens uppgång inom Paulines bostad hade fått se ovanlig oordning rådande inom detta annars alltid så prydliga lilla rum. Kappsäckar och nattsäckar stå framme, byrålådor äro öppnade och alla stolar och bord fullradade med kläder och småsaker. Midt upp i denna villervalla sysslar Pauline med rödgråtna ögon och ett påfallande uttryck af trötthet och modlöshet öfver hela sitt väsende, nedpackande alla sina effekter med en ifver och en brådska som om hon bergat dem

unnan eldsvåda. — Hon var ej ännu alldeles färdig med arbetet när det knackade på dörren och ett fruntimmer inträdde med orolig skyndsamhet.

— Nå, det tycks verkligen vara sannt, hvad Maja nyss rapporterade för mig när jag steg ur sängen. »Fröken Hägerflygt reser sin väg nu straxt, det hörde jag af hennes madam!» var Majas besynnerliga nyhet som jag ej trodde på förrän jag nu ser med egna ögon att den är sann. Hvart bär vet nu af, i Herrans namn?

Dessa ord sades af professor Flechters syster, fru Lehman, som bemärkte att hennes vän vid denna fråga blef blossande röd och såg ut som en ertappad tjuf på rymmarstat.

— Odrägliga pigsqvaller, mumlade Pauline för sig sjelf, men bad sin vän sitta ner och ursägta stöket.

— Det är blott en liten utfärd på par dagar åt landet, försökte hon att förklara saken, men hon narrades i allmänhet illa, stackars Pauline.

— Bjud ej till att föra mig bakom ljuset, sade fru Lehman, du ser så upprörd ut, hvad har hänt? Ämnar du alldeles lemna orten? — Nej? — Ohjo, det ämnar du, annars toge du ej så här alla dina saker med dig. Men hvart ämnar du dig?

— Till mitt hem och mitt vanliga arbete naturligtvis, svarade Pauline undvikande och såg något pinad ut af den forskande blick som sökte utransaka henne.

— Men hvarföre har du för ingen nämnt ett ord om detta plötsliga uppbrott härifrån, der din badkur lemnas till hälften? Vet Paul af det?

— Jag förstår ej, utbrast Pauline med nervös häftighet, att jag vore förpligtad för hvarje steg jag tar, att utbasunera det för hela världen, och kanske utfärda lysningar i kyrkorna derom . . . . .

Fru Lehman nalkades med deltagande sin vän och lade handen mildt på hennes arm: —

— Det ligger någonting för dig sorgligt under denna resa, arma vän, sade hon med rörd stämma. Ditt utseende gör mig ondt, du förlorar ej modet för småsaker. Du vill ej vara upprigtig mot oss, dina gamla vänner? — . . . . . Nåväl jag skall ej falla besvärlig med ogrannlaga frågvishet . . . . . men . . . . . men . . . förlåt ett välment, ett systerligt råd . . . . . res icke just nu i dessa dagar . . . . .

Liksom stungen af en orm reste sig Pauline häftigt och frågade kort:

— Icke *just nu*, i dessa dagar? Hvarföre icke? Hvad menar du med detta råd?

Fru Lehman såg förlägen ut, slätade mellan fingrarna ut sin näsduk, skrufvade sig af och an på sin stol, öppnade munnen för att tala men tycktes ej kunna få fram orden.

— Hvarföre säger du ej ut hvad du har på tungan, frågade Pauline i hvars röst nu tårarna började förorsaka en darrning.

— Det är nu så, min goda, älskade Pauline, tog väninnan slutligen till ordet med en viss tveksam försigtighet, att vi, dina verkliga vänner . . . ju äro fullt öfvertygade om din ädla karaktär . . . . och renheten i ditt lefnadssätt. Vi veta mer än väl att du är värd hela världens aktning . . . . Men du har dock, — blif ej ledsen öfver den upprigtiga vänskapens språk — ett fel som aldrig förlåtes oss kvinnor, — de ogifta kvinnorna mindre än andra; »du fäster blott afseende vid ditt eget samvetes röst och dina egna rättsbegrepp och bryr dig föga om« . . bryr dig föga om huru de dömmes af opinionen . . . . . Men detta förlåta människorna ej, utan straffa genom klander och förtal den djerfva som ej bekymrar sig om dem.

— Men hvart syftar hela denna inledning, bästa Charlotta? — Säg för all del rent ut på hvad sätt jag

nu förbrutit mig och gjort mig förtjent af opinionens »klander och förtal?»

Det låg ett försök till godmodigt skämt i Paulines ton; men draget af darrande smärta kring munnen bevisade att den värnlösa flickan visste hvad det ville säga att förföljas af hårda omdömen, utslungade utan skonsamhet och grundade allenast på det haltlösa yttre skenet.

Fru Charlotte tog mera mod åt sig och sade förmanande.

— Ser du, lilla goda Pauline, det är som jag alltid sagt, ett ensamt fruntimmers rykte är såsom spegelglaset; — den första som andas derpå kan fläcka det blott i förbigående, nästan på skämt, utan afsigt, och fläcken aftvås ej lätt, äfven om man har skäl att tro elakheten med i spelet. — Att under långa år ha gjort sig känd för ett aktningvärdt uppförande och högsinnade tänkesätt ställer ej den ensamma qvinnan säker för de lägsta misstankar om hennes renhet, ifall hon ej böjer sig försigtigt inför opinionen.

— Månne detta betyda att jag för närvarande är ett föremål för »de lägsta misstankar?» utropade Pauline smärtsamt uppbragt och tårar darrade i hennes ögon.

— Bevars min vän, tag ej saken så häftigt och förlora ej din sinnesnärvaro. Du eger här vänner som skola taga dig i försvar. Illvilljan försöker om dig utsprida förklenliga rykten, hvartill anledning gifvits af baron Arnskölds uppenbara fjäsande för dig . . . . Du har kanske ej varit fullt så återhållsam i ditt sätt mot honom som . . . . som hade varit önskligt. Bevare mig Gud för att vilja påstå att du begått någonting *orätt* . . . . blott en liten *obetänksamhet*, genom att du i går på aftonen tog emot honom hos dig i ensamheten i stället för att deltaga i utfärden. —

Flere af brungästerna sågo honom komma ut från ditt rum när de passerade här förbi . . . . och historien gick redan omkring en timme derpå med en hel hop kommentarier som . . . . som kostade på mig att höra, då jag ju ej precist kunde beslå belackarne med osanning. Försvinner du nu helt plötsligt ur staden ännu till, utan att ge några explikationer öfver orsaken dertill, så får detta ett tycke af hemlighetsfullhet, af . . . . huru skall jag uttrycka mig? — af oregelbundenhet, som ej ens kan gillas af vänner till dig och förnuftiga personer utan allt agg . . . . Seså nu har jag gjort dig uppskakad och likblek! . . . . Men det är dock en smula ditt eget fel att du ej får vara i fred för klandret. Man kan göra mycket här i världen blott man bevarar det yttre skenet, — ja mycket värre än att midt på ljusa eftermiddagen ta emot besök af en person med baron Arnskölds fina takt och uppförande . . . . . Hade ingen sett honom gå ut härifrån så . . . .

— Det vill säga, inföll Pauline med blossande kinder, — att om jag nedlätit mig att ledsaga ut från mitt rum på smygvägar mina manliga besökare, så hade besöket i och för sig varit en sak som ej ådragit mig bannlysning af mina vänner och andra hederliga menniskor? —

— Seså, seså, nu komma vi åter in på det gamla kapitlet som så ofta varit afhandladt ossemellan . . . Häruti öfverensstämma dock aldrig våra åsigtter . . . . Du anser det nog, för att göra anspråk på aktning i verdens ögon, att handla och vandla öppet och ärligt, och göra det rätta såsom du förstår det, hvilken uppoffring det än må kosta dig; jag gillar och högaktar visserligen detta fullkomligt, men vill att vi qvinnor mera skola bry oss om huru vårt handlingssätt kan bedömas af opinionen, än huru vi sjelfva känna oss belättna dermed . . . Tro mig, derpå vinna vi i längden mest och undgå

förtalet! Men nu lemna vi den saken, och änskönt du ej synes vilja lyssna till mitt första råd så gör du det kanske till detta andra: — hon lutade munnen närmare Paulines öra — du gör oklokt i att resa äfven derföre att . . . att man alltid bör smida medan jernet är varmt. Enhvar som nyttjar ögonen kan se att baron Arnskölds böjelse för dig är så stark att det mycket troligt slutas med ett frieri . . . . . Reser du nu emellertid din väg midt i halfva versen så sårar du honom och hela saken förfaller . . . . . ty ungherrars tycken äro ofta som såpbubblor och komma och fara lika lätt . . . . .

— Med en dylik farhoga i sinnet, svarade Pauline nu med återvunnen glädtighet i det flickaktigt spjufveri lyste i hennes blick och smått konfunderade hennes visa rådgifvarinna, — anser jag det vara så mycket mera skäl uti att ge det lätt upphettade jernet tid att kallna *före* brölloppet. Om jag utsätter mig för faran att jernet kallnar *efter* detsamma, då detta kallnande är af mera betydelse för den gemensamma lyckan i äktenskapet, ... hvilken dumhet gör jag ej då?

— Nå, jag har, som en vän, sagt ut min mening, du gör naturligtvis som dig för godt synes! — inföll med stucken ton fru Lehman ögonskenligen förknuffad öfver ringaktningen för hennes vishetsreglor. Inom sig beskyllde hon för oförlåtliga egenheter denna fattiga, äldre flicka »utan huld eller skydd» som, sedan hon haft den dårskapen att låta kompromettera sig, gick att stöta för hufvudet en giftermålskandidat sådan himlen blott sällan förunnar flickor af hennes ålder och lefnadsvilkor. Hvems är felet att man sedan stannar *på öfverblefna kartan*?

Det måtte väl ej vara Pål hon metar efter? tänkte professor Flechters syster med oro; ty sin vänskap för Pauline oaktadt, önskade hon den kära bro-

dren »ett mera förmånligt parti«. Hon kunde ej få i sitt hufvud att en flicka i Paulines belägenhet icke metade efter *någon* som skulle hjälpa henne derur.

Litet sötsurt räckte hon den afresande alltså handen och bad henne lita på »gammal vänskap som aldrig rostar«. Att fru Lehmans diplomatiska uppdrag gjort *fiasco* gaf åt hennes afskedshelsning en viss ljumhet; men den goda frun saknade ej hjerta i lika hög grad som hufvud och blef derföre rörd till tårar när Pauline i dörren slog sina armar om hennes hals och sade innerligt:

— Tack, Charlotte, för den välvilja som jag ser på botten af ditt handlingssätt! Om jag ej följer dina råd så tro ej att jag förbiser den klokhet som ligger i dem. — Men jag måste lyssna till en rådgifvare hvars röst är ändå mera befallande — mitt samvete! Jag kan ej annat och . . . . jag är kanske ej alldeles ovärdig ditt deltagande, det skall möjligen bevisa sig framdeles.

— Nåväl, adieu och gud vare med dig, lilla tjurhufvud som man ej kan låta bli att älska! sade i smekande ton fru Lehman och gick.

Pauline hade knappt återvändt till sina kappsäcker, energiskt fasthållande sitt beslut att resa innan rörelsen i staden blef liffigare, då det åter knackade på dörren.

Denna gång var det professor Flechter.

— Har jag förtjent denna brist på förtroende af er Pauline? frågade han i dörren med djup, okufelig smärta.

Med ett obeskrifligt uttryck af vemod och tacksamhet tryckte Pauline den hand han räckte henne:

— Det är ej brist på förtroende, men jag kan ej säga er något nu, Paul! Jag ville bespara oss båda afskedets svårighet . . . . .

— Och lemna mig tviflet om din vänskap? Hvar-

före rycka äfven denna ifrån mig? Är jag ej anspråkslös tillräckligt i min tillgifvenhet för dig? — Vågar du ej lägga på mitt hjerta en del af den börda du bär, äfven om det blöder en smula härinne? Såret blir ju ej mindre djupt deraf att misstroendets gift hålles deruti och gör förhållandet ossemellan bittrare än hat.

— Är jag, — får jag ej åtminstone vara din broder?

Pauline hade under en längre bekantskap med denne man som hon högt värderade aldrig anat hur varma de känslor varit som han hyste för henne. Troligt är att han sjelf först genom svartsjukans qual kom underfund med att det icke var den lugna, treffiga vänskapen utan »den elaka gossen Cupido» som hväsat pilen hvilken nu rispade den stackars lärde midt i hjertat. Detta är ett gammalt psykologiskt rön: — vana koketter som skickligt veta begagna svartsjukans sporre, besegra de fleste män lättare än de beskedliga flickorna som taga på allvar guvernantsförmaningarne: — »den blyga violen i sin konstlösa oskuld behagar alla mest».

Ödet hade fogat att den enkla, sanna Pauline emot sin vilja nu använde koketternas vapen i det hon, gifvande vika för sitt behof att öppna sitt hjerta för det varma, trofasta intresse hon här mötte, gaf Paul Flechter del af det beslut som köstat henne så svåra strider.

— Gif *honom* detta bref, bad hon och kvarlemnade i professors hand en liten fjäderlätt papperslapp som dock kändes brefbärarn blytung; — han skall en dag nödgas högakta mig när den uppsvalande lidelsen lägger sig och gör honom likgiltig för mig åter — sade hon sakta.

Något öfver en vecka sedan vilja vi söka upp vår hjertinna i sitt verkliga hem der vi återfinna henne allena, blek och tankfull. Det enkla rummet, genom ett draperi förvandladt till sängkammare och kabinett på engång har ett obeskrifligt inbjudande utseende. Allt ser så praktiskt, så stilfullt, så välordnad ut, liksom vittnande om att en liffull, tänkande ande rör sig derinno. Hvarje sak är smakfull och beräknad för nyttan, ingen stel eller pedantisk ordning, men heller ingen massa af onödiga, kostsamma småsaker, med hvilka mycken tid förspilles om de skola hållas dammfria, eller bli de verkliga dammgömmor. Vid skrifbordet belastadt med pappersluntor sitter värdinnan och arbetar tyst och träget. Hon tvingar sig till uppmärksamhet för hvad hon har för händer. Andens vingar låta ej så lätt binda sig likväl och man kunde här spörja:

»Tankar, otaliga tankar,
Sägen, hvar kasten I ankar?«

Pauline skjuter otålig det torra, fullskrifna protokollet ifrån sig, stiger upp och början vandra af och an på golfvet.

Helsa och lefnadsmod lysa ej som förr i det klara ögat, dess blick är drömmande; då och då grumlas den af en tår: —

— Således förbi äfven med arbetets makt att uppehålla modet och lefnadsfriskheten! säger hon långsamt och vemodigt. Allt öfvergifver mig! — O, hvarföre är denna verlden för somliga en så glädjefattig vandring genom öknar? Hvarföre framstår för dessa pligten alltid i så föga behaglig gestalt? Herrar sofi-ster, I som läggen *egennyttan* till grund för alla menskliga handlingar, sägen mig för ro skuld i hvilken finare eller gröfre form denna egoism nu belönar mitt hand-

lingssätt, genom en njutning som skulle motsvara bitterheten af den uppoffring pligtkänslan ålade mig? Jag anser mig ha gjort rätt men känner jag någon lycka deraf? . . . . Nej och tusen gånger nej!

Längre hann Pauline icke i sin filosofiska monolog när dess öra träffades af ett samtal i yttre rummet mellan hennes uppassarmadam och . . . en manlig stämman med svensk accent.

Paulines hjerta stannade ett ögonblick att slå.

Den manliga rösten: Är fröken Hägerflygt hemma?

Madamen. Jo si . . . nog är hon hemma alltid men hon har förbjudit mig att tala om 'et om någon frågar efter henne.

Härpå följde ett ögonblicks otydligt mummel och någonting som liknade skramlet af silfver eller guldmynt, hvarefter madamens näston utbragte ett för-tjust: —

— Jag tackar aldra, aldra ödmjukast!

— *Den manliga rösten.* Nå var nu god och gif hit frökens kammarnyckel. —

En paus, ljudet af en nyckel som stacks i dörrlåset och Woldemar Arnsköld står på tröskeln. —

— Så att du verkligen trodde det gå så lätt att gäcka och afspisa mig, sade han, läste igen dörren och häftade på den darrande flickan som höll fast sig i skrifbordet en blick lik den hvarmed tjusormen lockar till sig små foglar.

Pauline undvek denna blick och gick beslutsamt ett steg emot honom.

— Och ni herr baron, sade hon med fullkomligt lugn ton ehuru läpparne skälfde, tror ni mig sakna kraft att följa min öfvertygelse och att göra mig respekterad i mitt hem? Då vill jag upplysa er om ert misstag, i det *jag* på ögonblicket beger mig härifrån, såframt *ni* ej gör det.

Med en ovanlig snabbhet i sina rörelser knöt hon en hatt på sig, svepte en sjal om sina axlar och gick mot dörren med sin parasoll i handen.

Åskådarn af hennes handling stod ett ögonblick stum och förbluffad — men blott *ett*.

Med två steg stod äfven han snart vid dörren och lyftade, utan vidare, den nu fullkomligt afväpnade och förbryllade flickan i sina armar såsom ett litet egen-sinnigt barn, satte henne i soffan och sig sjelf bredvid.

Derpå, och med ett allvar som blef högst komiskt, löste han utan att säga ett ord, upp de nyss knutna hattbanden, lade sakta parasollen på bordet och vek ihop sjalen som hängdes ordentligt öfver soffkanten.

— Men . . . . men hvad vill detta slutligen betyda? — stammade Pauline alldeles bragt ur koncepterna.

— Det betyder, svarade lugnt baronen, att jag är en man och du den qvinna jag älskar och icke afstår från att få kalla *min*, om jag än skall kämpa på lif och död för att vinna henne. Jag ämnar inte beskedligt låta krossa mitt hjerta af ett bref med vackra fraser, huru värtaligt och rörande än de ålägga mig en väntan och en pröfning som jag ej underkastar mig emedan dessa äro fullkomligt onödiga. Kanske skulle resultatet deraf slutligen bli en liten korg inlindad i bomull eller silkespapper. — Men jag vet att du älskar mig, du har sjelf erkännt det och jag tar min egendom i besittning.

Och med kärlekens hela styrka lindade han armarne om Pauline så fast, så oupplösligt som grafven behåller sitt byte, och med ett förebrående tonfall i den sällsamt melodiska rösten frågade han sakta och sorgset: —

— Hvarföre vill du ej *tro* på den du älskar?

Ett ögonblick låg Paulines hufvud med slutna

ögonlock lugnt, stilla vid hans bröst, derpå ryckte hon sig ännu en gång lös från honom.

— Säg att du *icke* älskar mig och jag skall befria dig från min åsyn för alltid! — sade Wolde-
mar doft.

— Jag har aldrig i mitt lif älskat någon annan än dig, aldrig älskat någon *så* som dig! hviskade Pauline

— Och ändå fordrar du att jag på obestämd tid skall vänta på min lycka? . . . . . Tyst . . . . . jag vet hvad du ämnar svara . . . . . dina skrupler äro oförnuftiga . . . . . Jag står här oryggligt besluten att börda tillbaka den skatt jag engång mottog ur din afledne faders hand och som jag i mitt blinda öfvermod lät halka ur mina händer. Hade du sett mig när jag för några dagar sedan fann din bostad tom i Nådendal och mottog brefvet som strödde aska öfver mina förhoppningar, då hade du sjelf nödgats erkänna att på hvarje missgerning dock engång bör följa en förlåtelse och att ett ögonblick af vild smärta kan uppväga många år af lidande utan sjelfförebåelse.

— Och nu? . . . . . stammade Pauline.

— Nu fäster jag dig med bojor som först af döden löses.

Vid dessa ord framdrog han ur vestfickan en liten blank tingest som han tryckte på Paulines venstra ringfinger, och derpå räckte han henne en guldring af större dimensioner och höll framför henne sin kraftfulla, välformade hand:

— Den väntar på sin prydnad, min dyra fästmo, sade han och böjde sig emot henne med en blick som kunnat upptina ett isberg.

— Hvad ser jag, utropade Pauline häpen ett ögonblick men sedan utbristande i skratt.

I ringarne fann hon namn, årtal och datum färdigt graverade.

— Allt är som det skall vara, sade fästmannen med den lugnaste tillfredsställelse, var derföre af den godheten . . . . .

Han höll åter upp handen.

— Det var ändå mer än någon hittills hört eller sett, utropade Pauline och slog ihop händerna i komisk förtviflan. — Han mutar min tjenarinna, han bryter sig in genom mina stängda dörrar och i allsköns lugn slår han mig i bojor i mitt eget hem! . . . . .

Woldemar böjde knä för henne: —

— Ja och här ser du i hvilken ställning du bragt din blifvande *målsman*. — Han log skälmaktigt.

— Välan då! . . . . . jag har passerat Rubicon! gaf Pauline till svar, med den store Cæsars ord och hon trädde förlofningsringen på Woldemar Arnskölds finger.

— Pauline, min Pauline! min fästmö, min maka! jublade baronen och slöt henne i famnen liksom i yrsel.

— Nu är det gjordt och . . . . .

— Och?

— Du måste lemna mig Woldemar!

— Jag? Nu redan? Tänk ej derpå! Jag vill icke . . . . .

— Som du vill min vän, men der skall skåpet stå! gäckades Pauline.

— Det få vi se! Nu är makten min!

— Der ha vi det! Så håller den baronen sina löften.

— Ve mig, jag har sålt min förstfödslo rätt! klagade han med ömklig ton. Och när befaller du att jag skall resa?

— Med ångbåten som går i afton.

— För att återkomma?

— »När Maj har löfvat våra lindar«.

— Nästa vår?

— Alldeles.

— Hm! Jaså. Då vill jag förtro dig mitt beslut i saken. I fall så passar sig skall jag med stort nöje återkomma till Finland nästa vår men tar då i alla händelser min hustru med. Det ångfartyg som för mig till Stockholm, såsom mina ordres lyda för närvarande, kan vara der om två dygn. I Stockholm behöfver jag, skulle, jag tro, som knappast en vecka för att ställa om mina affärer, förse mig med nödiga papper och om fjorton dagar får du här i Helsingfors höra afkunnas från predikstolen vår lysning.

— Hvad? Så snart . . . . men jag kan omöjligt bli färdig på så kort tid.

— Angår mig icke. Var god och betänk att du haft tolf års besinnetid . . . . .

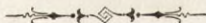
— Jaså . . . . nej hör man på!

— Visserligen. Fruntimmer skryta ju alltid med sin divinationsförmåga. Det måtte du väl således för länge sedan ha läst i stjernorna att du i dag om en månad är *min hustru*.

— Nå och det gick som baronen sade? De fingo hvarandra? frågar den hulda läsarinnan.

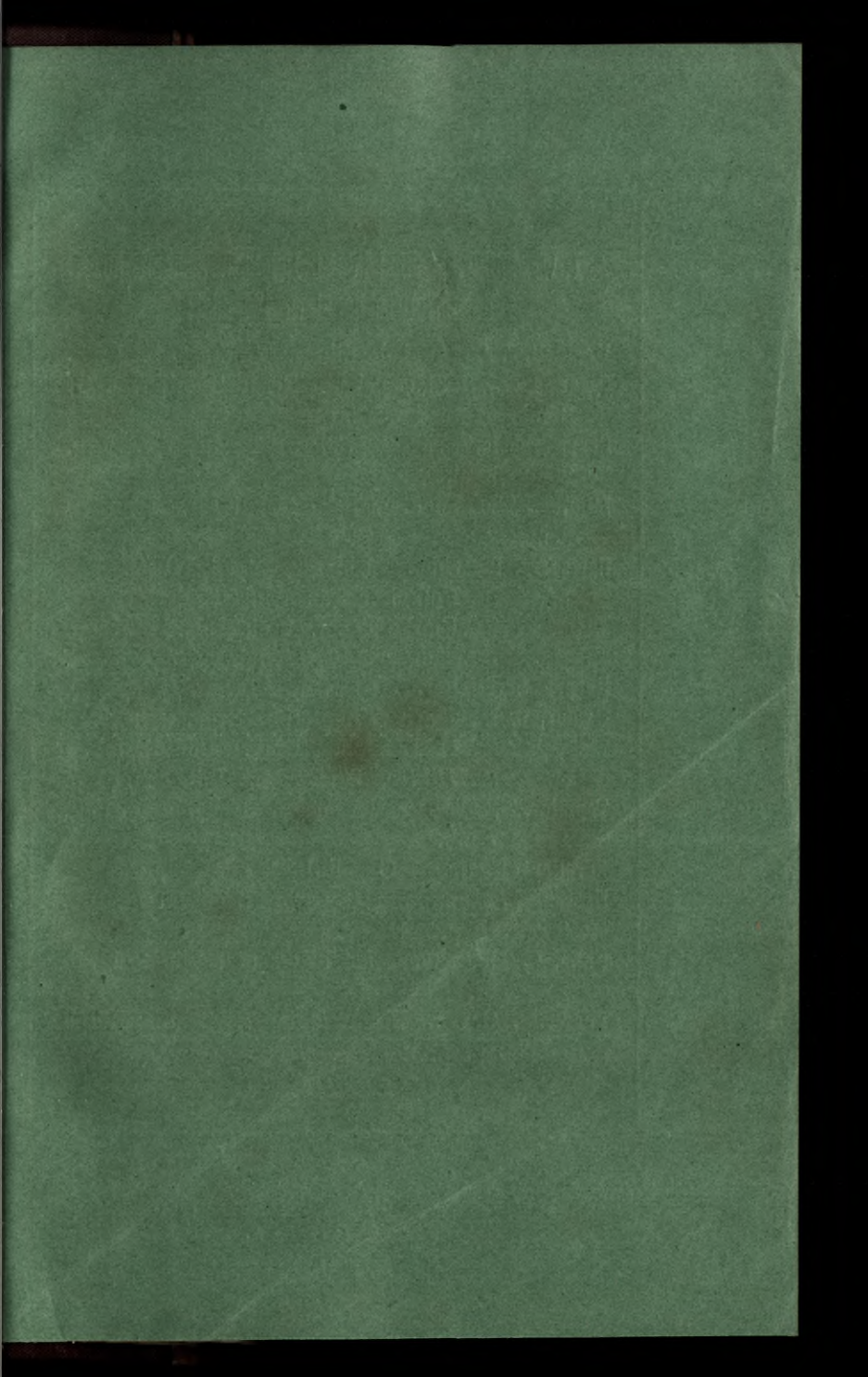
— Ja, värdaste, de fingo hvarandra Ty baronen, som denna gång fått *kämpa sig till sin brud* blef ej mera på den vägen när han for för att hemta sina papper. Och den äktenskapliga firman Woldemar och Pauline Arnsköld höll enigt ihop intill lifvets afton, utan att behovet af något enväldigt öfverhufvud der nånsin gjorde sig gällande.

Slut.

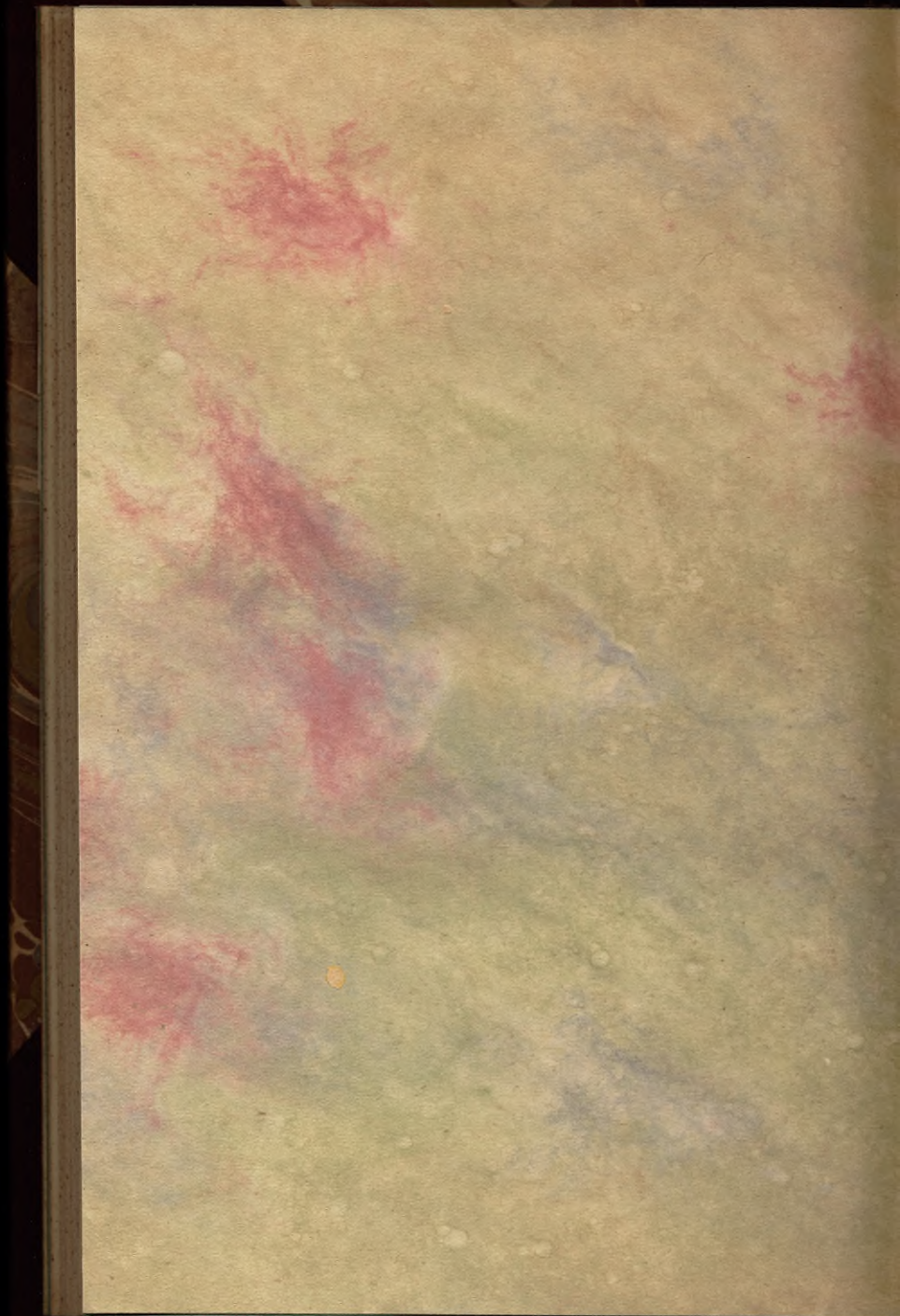

I Waseninske bokhandeln i Helsingfors samt hos
de flesta bokhandlare i landet:

- Wecksell, J. J.** Skamlade dikter. 4 mk. Inb. 6 mk.
Cygnæus, Fr., Skaldestycken. Senare samlingen. I.
3 mk. Inb. 4 mk 50 p.
Beaumarchais, Figaros bröllop. 1 mk 25 p. Inb.
2 mk 50 p.
Lille, A., Tvänne dramatiska teckningar. 1 mk 75
penni.
Hertzberg, R., Smärre Skizzer. 2 mk 50 p.
» Folkvisor från skilda länder.
» Finska Toner. 2 m. Inb. 3 m. 50 p.
» Sång och Saga. 1 mk 75 p.
Korpens berättelser. III serien. Af E. F. J[ahnsson].
Reuter, O. M., Karin Månsdotters Saga. Illustr. af
C. Larsson. 8 mk. Inb. 12 mk.
» » Dikter. 3 m. 25 p. Inb. 4 m. 50 p.
Topelius, Z., En Resa i Finland. Med 36 stålstick.
Inb. 20 mk.
Noveller af H[anna Ongelin]. 2 mk 75 p.
Masson, M., Namnkunniga barn. 2 mk 50 p. Inb.
3 mk 75 p.
Kuhn, A., Det skönas idé i dess utveckling. 1 mk
25 penni.
Humboldt, Alex. v., Naturmålningar. 2 mk. Inb. 3
mk 50 p.

6000193255

Göteborgs universitetsbibliotek

1.70

JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

287

THE
LIBRARY
OF
THE
MUSEUM
OF
ART
AND
ARCHAEOLOGY
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE